

Branislava Božinović

Rečnik srodnih sanskrtskih i srpskih reči

I DEO

(od slova a do slova t sanskrske azbuke)

Pešić i sinovi

Beograd, 2000.

SADRŽAJ:

Uvod	
Objašnjenja	
Oznake	
Glas a	
TV— "dijalog" povodom najnovijeg monodualizma između predstavnika zabrinutog policentričnog i bezbrižnog monocentričnog sveta	
Glas ā	
Glas i	
Glas ī	
Glas u	
Glas ū	
Glas ṛ	
Glas e	
Glas o	
Glas k	
O vremenu i savršenstvu	
Vrlo mali sanskrtski rečnik, pa ipak dovoljan za opis stanja na planeti Bhuvi	
O mogućnostima bližeg određenja porekla Srba	
O karmičkom lancu, oslobađanju i spašavanju	
Eshatološke opcije rezervisane za agresore	
Glas kh	
Glas g	
Preslikavanje ljudskog "grupašenja "na nebesnike	
Glas gh	
Glas č	
Glas čh	
Glas dž	
Glas džh	
Glas ṭ	
Potpunija objašnjenja	
Teškoće	
Indijski i domaći izvori	

UVOD

Ovaj rečnik je odgovor na bombardovanje Jugoslavije od strane NATO pakta 1999. godine, sačinjen skromnim sredstvima autora i uz veliku podršku onih lingvista koji su povezali jezik i sposobnost mišljenja, pa se čitalac moli da ne zameri što je argumentacija srodnosti sanskrtu i srpskog jezika praćena slobodnim asocijacijama na ovu i njoj srodne zavisnosti.

U knjizi "Jezik i lingvistika", profesor Ranko Bugarski citira Edvarda Sapira: "Jezik je putokaz ka društvenoj stvarnosti... Ljudska bića ne žive samo u objektivnom svetu, niti samo u svetu obično shvaćene društvene delatnosti, već su u velikoj meri izložena milosti i nemilosti onog posebnog jezika koji je za njihovo društvo postao sredstvo izražavanja. Prava je iluzija zamišljati da se čovek prilagođava stvarnosti u osnovi bez upotrebe jezika i da je jezik samo slučajno sredstvo za rešavanje specifičnih problema opštenja i razmišljanja. Činjenica je, naprotiv, da je stvarni svet u znatnoj meri nesvesno izgrađen na jezičkim navikama grupe." Bugarski zatim svojim rečima detaljnije obrazlaže Sapirove stavove: "Teorija jezičke relativnosti potiče iz osećanja da su u izražajnim sredstvima svake govorne zajednice tokom bezbrojnih generacija nataložene tradicionalne vrednosti, verovanja i načini interpretacije okolnog sveta.

Ovaj repozitorij duhovnog i kulturnog života zajednice smatra se, tako, nečim što njenim pripadnicima nameće određene nasledene životne filozofije, koje su nesvesne i kojima oni ne mogu da izmaknu jer su čvrsto ukorenjene u samom njihovom jeziku. Valja odmah istaći da ovde nije samo reč o dobro poznatim vezama između jezika i kulture u širem smislu, kakve se ogledaju u leksikonu pojedinili zajednica kao odrazu njihovog neposrednog ambijenta... Međutim, hipoteza jezičke relativnosti postulira nešto dublje od veza između jezika i kulture, ilustrovane u leksici: ona tvrdi da postoji veza između jezika i mišljenja, manifestovana prevashodno u gramatici i to takva veza koja gramatičkoj strukturi svakog pojedinog jezika pridaje izvesnu ulogu u određivanju prirode i granica onoga što se posredstvom toga jezika može misliti. Drugim rečima, ovde se podrazumeva da struktura jednog jezika nije bez uticaja na formiranje pogleda na svet ljudi koji njime govore i da se otud polazeći od jezičkih podataka mogu legitimno izvoditi zaključci o vanjezičkim pojavama".

Dalje, prof. Bugarski komentariše tekstove lingviste B. L. Vorfa: "Ovakva razmišljanja izmamila su iz Vorfovog inspirisanog pera često navođene formulacije o tome kako različiti jezici na razne načine segmentiraju i klasifikuju svet ljudskog iskustva. podvrgavajući ga analizi kakvu diktira posebna unutrašnja logika njihove strukturalne organizacije, iz čega proističe da je negde duboko u ustrojstvu svakog jezika već sadržan niz krupnih a nesvesnih pretpostavki o prirodi i egzistenciji." Zatim sledi citat iz Vorfa: "Mi rasećamo prirodu po linijama koje su zacrtali naši maternji jezici: to nas vodi ka jednom novom principu relativnosti, koji govori da isti fizički materijal ne otkriva svim posmatračima istu sliku kosmosa, osim ako im je jezičko nasleđe slično." Po rečima Bugarskog: "Dakle, Francuzi, Kinezi, Arapi i Hotentoti (na primer) ne vide svet istim očima, ili preciznije, ne vide isti svet. Jezičke konfiguracije sadrže kategorije i forme kroz koje svaka ličnost ne samo opšti sa drugima nego i analizira prirodu, primećuje ili zanemaruje tipove odnosa i pojava, kanalise svoje rezonovanje i izgrađuje zdanje svoje svesti." Ili, određenije, rečima samog Vorfa: "Zapadna kultura je putem jezika izvršila privremenu analizu stvarnosti i, u odsustvu korektiva, odlučno se drži te analize kao konačne. Jedini korektivi leže u svim onim drugim jezicima koji su kroz vekove nezavisne evolucije došli do drugačijih, ali isto toliko logičnih, privremenih analiza."

Bilo je lingvista kao što je Šlaher na primer, koji su naslutili neke vrlo bitne tendencije tvrdeći da je u oblasti jezika progres ostvaren i završen pre osvita istorije, tako da u istorijskom periodu beležimo opštu retrogresiju i dekompoziciju koja vodi fizičkom izumiranju jezika.

Sanskrt, "samskrtam" - završen, kome bi bolje odgovarao atribut "savršen", formulisan je Paninijevom gramatikom, za koga se smatra da je živeo u Taksili, na severozapadu Indije, između 6-og i 4-og veka pre Hr. i da je pre njega bilo najmanje šezdeset i četiri lingvista koji su se bavili utvrđivanjem

zakona ovog jezika. Prva na svetu, Paninijeva gramatika "Aštadhjaji" ima osam poglavlja i oko tri i po hiljade pravila saopštenih na najkoncizniji mogući način da bi se mogla lako memorisati. Iz korena, "mūlam", nastavcima se obrazuju glagolski oblici i imeničke i pridevske osnove na koje se dodaju padežni nastavci. Pre Paninija teškoćama vedskog jezika bavio se Jaska u svojoj "Nirukti", od velikih lingvista posle Paninija ne mogu se zaobići Katjajana iz 3-eg veka pre Hr., Patandžali sa svojom "Mahabajšom" iz 2-og veka pre Hr. i genijalni Bhartrhari iz 7-og veka posle Hr., sa "Vakjapadijom" ili "Traktatom o upotrebi reči u rečenici" u kome se bavi sintaksom i filozofijom gramatike.

Sanskrt ima vrlo složenu gramatiku, čiste vokale i veliku transparentnost. Predloga gotovo da nema i svaka reč u rečenici, bez obzira na broj reči u njoj, može da zauzme mesto svake druge reči bez ikakvih posledica po smisao iskaza. Sanskrt je mrtav jezik jer njime više ne govori nijedan narod u Indiji, međutim, on je živ i njime se i usmeno i pismeno služi duhovna elita Indije. Koliko znam, namera je da se on uvede u redovne školske programe. Zahvaljujući obilju pojmova i elastičnosti obrazovanja novih, iz raspoloživih korena nedavno je u Indiji završeno prevođenje vokabulara svih naučnih disciplina na sanskrt. S druge strane, ukoliko bi se iz modernih jezika i pogotovu iz vokabulara religije, filozofije i nauke izbacile sve grčke i latinske reči od kojih se brojne mogu naći u sanskrtskom rečniku u ovim uglednim oblastima, ponosu zapadne civilizacije, nastupilo bi mucanje. Poseže se, dakle, za vrlo starim jezicima ne bi li se označili takozvani novi pojmovi, pogotovu oni apstraktni. Biće da su duboko bili u pravu oni lingvisti koji su pod maskom razvoja sagledali degenerativne promene koje vode fizičkom uništenju jezika.

Po oceni malobrojnih kompetentnih stručnjaka koji znaju klasične jezike, sanskrt i savremene jezike sa evroarijskog stabla, uključujući i srpski, najdalje se od sanskrta, koji služi kao etalon jer je prajezik nepoznat, udaljio engleski, a najbliži njemu ostao srpski jezik. Gramatika engleskog jezika gotovo da više ne postoji, predlozima i redom reči u rečenici obezbeđuje se očuvanje smisla, vokali su mahom pomućeni, ogroman broj reči je jednosložan sa jednim takvim i od njemu sličnih teško raspoznatljivim vokalom pa je ovo jedini jezik za koji se moraju organizovati kursevi namenjeni strancima radi savladavanja teškoća u razumevanju govornog jezika. Za razliku od sanskrta i srpskog jezika kod kojih važi načelo "Piši kao što govoriš" i obratno, u engleskom ono niti važi, niti može da važi.

Osim toga, indeks sintetičnosti modernog u odnosu na staroengleski jezik opao je od 2,12 na 1,68 što ukazuje na porast analitičnosti na račun sintetičnosti, pa nije nikakvo čudo što raste smisao za detalj i opada smisao za velike sinteze. Atom je rascepljen i donekle proniknuto u genetsku spiralu, dok filozofska misao skončava na odru anglosaskog pragmatizma, logičkog pozitivizma, ili nečeg trećeg što još nema ime, ali je izvesno nedostojno da bi se moglo nazvati filozofijom.

Nesumnjivo je da su Indoevropljani ostvarili najveći uticaj na planetarna istorijska zbivanja u tri poslednja milenijuma; istočne Indoarije duhom po čitavoi Aziji, zapadne Evroarije više silom nego duhom na čitav svet. Ako ih je nekada krasio isti duh, vremenom su razlike dostigle takve razmere da je mulam - zajedništvo postalo teško prepoznatljivo.

Zapad je razvio logos civilizaciju, bog je logos, filozofija je mesto gde "logos dolazi do sebe", nauka je logika sa logistikom. Svi su idoli srušeni u ime jednog, ljudskog uma, koji sam sobom nije u stanju da reprezentuje celovitost bića. Došljaci su zatekli bratsku grčko-latinsku civilizaciju i možda bi se pokazali doslojnim takvog nasleđa da u njihov svet nije zajedno sa hrišćanstvom uplovio semitski kod mišljenja, nefilozofski, kruti, naredbodavni. isključivi i rasizmom obojeni monoteistički Stari zavet. Autor knjige "Židovska misao". Andre Šuraki, koji se inače divi semitskoim duhu, istovremeno ga objektivno procenjuje: "Hebrejske reči, u svojoj moćnoj verbalnoj okosnici, u trojnom ritmu svojih nepromenljivih korena, otimaju misao apstrakciji i nameću je kao čistu aktualnost. Temeljno nediferencirani značaj semitskog vremena daje joj nenatkriljivu evokativnu moć: preterit je uvek samo predznak aorista, futur ne prestaje oblikovati prezent, tako se semitska misao nameće kao imperativ: ona nasrće na nas događajima, ne idejama, događajima koji u našoj svesti izazivaju požar reči. Tako gore naše spokojne ograde. Bujica uskoro donosi sav naš pristanak. Hebrejska se misao napokon nameće zahvaljujući nediskurzivnoj dijalektici koja oslobađa stvari što prolaze; ona napućuje našu tamu jednim prisućem; punina je konkretnog tu i nameće nam univerzalnost zbilje, bez potporna ikakvog formalnog logičkog reda. Odatle

teškoća vernog prikaza te misli na jednom jeziku kao što je francuski, neumoljivo analitičkom, čiji je genij jasnoća, mera, tačnost."

Uzgred budi rečeno, ovaj genij koji se spominje u predhodnoj rečenici prošao je kroz transformacije slične onima kroz koje je prošao engleski jezik i kroz njih prolazeći podosta izgubio od svoje genijalnosti.

Ne mislim da se susretanje. ili bolje reći sudar dvaju načina mišljenja, evroarijskog i semitskog, može smatrati razvojnim i srećnim istorijskim događajem, naročito ne po prve. Naprotiv, smatram da bi svet bio bolji i duhovno bogatiji da su pridošlice prihvatile i nastavile ono i onako što su i kako su to činila njihova braća po krvi i jeziku, Stari Grci i Stari Latini. Drugim rečima. mnogo bi bolje bilo da je svak ostao na svome i pri svome, jer se dogodilo ono što se najmanje želelo: potiskivanje arijske sklonosti i smisla za filozofiranje jednim modelom duha lišenog sposobnosti za apstraktno mišljenje. Osmotre li se ukratko duhovna zbivanja u Evropi za poslednje dve hiljade godina, uočava se srednjevekovni vakum apsorpcije i izvesnog prilagođavanja semitskog importa potrebama arijskog duha, da bi posle toga i nakratko, tek poslednjih nekoliko vekova procvetala nezavisna filozofska misao oslonjena na rođačke izvore Starih Grka. Dogodiće se ono što je u Indiji bilo nezamislivo -antagonističko razdvajanje religije i filozofije, prve ukorenjene u semitski i druge u arijski način mišljenja. Danas se, sa žaljenjem može konstatovati da je pokušaj povratka svome i srodnome bio neuspešan. Nedvosmisleno nam je saopšteno da će pobjeda mondijalizma biti poslednji istorijski događaj i da u njemu nema mesta za filozofiju.

"Čemu istorija, čemu filozofija"! Semitska svetinja uspela je da svojom konkretnošću, ili bolje rečeno bukvalnošću, prevlada i razori dijalektičkom mišljenju sklon arijski duh. Hrišćanstvom koje je došlo u paketu sa Starim zavetom, jer se rabin u apostolu Pavlu njega nije mogao odreći, svet očigledno da nije popravljen, već razrovašen nepremostivim provalijama. za šta očit primer pružaju Srbi i Hrvati, bolje rečeno odnos Hrvata prema Srbima, iako se radi o dva naroda gotovo istog jezika. Po svoj prilici, katolička mutacija ove religije uticala je u većoj meri od jezika na formiranje pogleda i ponašanje mnogih pa i ovog naroda.

Na armiranoj betonskoj ploči pod kojom je sahranjeno filozofsko blago Zapada ostala je gola sila koja nudi i nasilno nameće model gubljenja identiteta, ukidanja razlika, zaborava prošlosti, tradicije i sopstvenog bića u ime starozavetnog ideala poduprtog hrišćanstvom: "silazak carstva nebeskog na zemlju". Semitski duh nije uspeo da pronikne u stvarnost i u ljudsku prirodu onako kako su to u vrlo davna vremena umeli indijski mudraci i filozofi. On nije bio u stanju da prihvati prirodne razlike, on se njih i njihovog dinamizma bojavao, stalno čeznući za jednim idealizovanim i statičkim stanjem stvari i odnosa, poput onih u izmaštanom raj u nebeskom. Zato je neprestano proročki jurišao i na stvarnost i na ljudsku prirodu ne bi li im, insistirajući na grehu i kazni, strahom povratio prvobitnu bezgrešnost takođe izmišljenu. Podrazumeva se da u stvaranju tog idealizovanog sveta u kome više neće biti ni razlika ni suprotnosti, istaknutu ulogu moraju imati "izabrani" što se više nego bilo šta drugo dopalo hrišćanima.

Najpre proganjani, i sami su postali progonitelji nasiljem šireći religiju ljubavi. Predhodni politeizam bio je nemilitantan, izbor boga gotovo da je bio privatna stvar pojedinca. Nasilje koje su do tada izvodili državnici i vojskovođe višestruko se uvećalo sadejstvom "ecclesie militans", institucije koju je sam bog "ovlastio" da može, u ime sina, ubijati.

Činjenica je da danas jedan Anglosas sa štabom Jevreja žari i pali po svetu. Ko je tu u čijim lukama, teško je reći, no, čini se da među njima vlada potpuno jednumno razumevanje i da štab ostaje i kad se vođa promeni. Jevreji su dobro iskoristili tragediju holokausta da bi sebe zaštitili antisemitizmom, pa se protiv onih koji se ponašaju gore od nacista i rasista, protiv onih koji iz raznih zapadnih establišmenata jurišaju na čitav svet ne bi li ga prilagodili konceptu svojih predaka - mondijalizmu Davida Rokfelera, po metodama preporučenim od strane proroka Amosa - ne sme ništa reći da se ne bi zaradila etiketa antisemite.

Posle "Milosrdnog anđela" trebalo bi uvesti zaštitnu odrednicu: antisrbizam. "Milosrdni" je jedan od mačevima naoružanih anđela - osvvetnika predvođenih Sabaotom. Kroz optiku indijske mitologije gledano, ovakve militarističke kompozicije podsećaju na Mahabalija ili Ravanu na čelu demonskih buljuka. Nije čudo što su se u ranom hrišćanstvu javili gnostici i sekte različitih viđenja, jer je duhu

drugačijem i bogatijem od semitskog bilo nepodnošljivo prihvatanje starozavetne koncepcije boga i teze povratka u bezgrešni raj poslušnošću prema jednom demijurgu. Mnogi su tada, čak više nego danas, znali da stvari ne mogu biti na semitski način jednostavne.

Događalo se to u jednom svetu koji je bio na daleko višem kulturnom i civilizacijskom nivou no što je apostol Pavle mogao da pojmi, u kome su pred Sokratovci, Sokrat, Platon, Aristotel, Pitagora i mnogi drugi već rekli što su imali da kažu, a što je po snazi duha neuporedivo nadilazilo ono što je od strane semitskog duha bilo ponuđeno; predhodno je bilo mudro i suzdržano, importovano je bilo priprosto i agresivno; prvo je bilo nanienjeno duhovnoj eliti, drugo se lepilo za puk. Vremenom su ovi glasovi bili nasilno ućutkani a religija svedena na dogme, što će imati za posledicu narastanje sumnje u postojanje boga i njegovog sina, ali je za uzvrat starozavetni model mišljenja osvajao sve veći prostor, pa će on iskoristiti i hrišćanstvo i preživela religiozna osećanja i sve drugo što mu ide na ruku, da bi izazvao sukobe među narodima u cilju proširenja anglosasko-semitskog "carstva nebeskog" na čitavu planetu. Zapad je postao magarac ne kome jaše starozavetni semitski duh.

Da se može srpski govoriti a semitski misliti dokaze pruža multidisciplinarni egzegeta koji je poverovao u nekoliko dogmi iz raznih oblasti, pa na pitanje: "Zašto hrišćanstvo kome se pripisuju superiorne performanse nije prevladalo na celoj planeti?", on ogovara nepotpuno i zakučasto: "Pa, zato što je čovečanstvo u razvoju", sugerišući slušaocima da sami dovrše odgovor: svi će biti hrišćani, isto sa istim kao jaje jajetu i svi sjedinjeni u Hristu, čim se bude okončao razvojni proces.

Ovakve jezuitske trovačnice treba substituisati sanskrtskim učionicama u kojima semitska svetinja treba da ustupi mesto vedama. Dajmo duhu prostora i vazduha, ne gušimo ga više skućenim i dogmatičnim izmišljotinama i nerealnim idealizacijama, lišavajući ga svih drugih, širih i njemu bližih uvida.

Rekla bih da su tri grane na indoevropskom stablu: **istočna**, indijska i autentična, koja crpi hranu iz najdubljih korena, **zapadna**, na kojoj su se dobro primili kalemi latinskog smisla za građenje velikih imperija, aristotelovska upućenost na um i semitska uobraženost zbog izabranosti, sa uverenosti u istinitost otkrovenja i **srednja**, istočnog pravoslavlja, gde se bolje primio jevandeoski kalem obogaćen mislima velikih klasičnih filozofa, tzv. idealista, kao što su Platon, Plotin i njima slični koji su umeli da misle o biću.

Hrišćanske egzegete, pak, ne samo da zvuče usaglašeno sa mondijalistima, nego neodoljivo podsećaju i na revolucionarnog Semitu Marksa koji je čovečanstvu, takođe, obećavao raj na zemlji čim nastupi sveopšta diktatura proleterijata. Ni egzegeta, ni revolucionar ne uspeavaju da iskorače iz kalupa semitskog monoteizma i njegovih nebuloznih ideala. U monoteističkim sredinama i najozloglašeniiji ateista nosi u svome umu pečat monoteizma. Na svoju doktrinu on gleda kao na "jedino tačno i jedino naučno" otkrovenje, ona je "spasonosna" za čovečanstvo pa se ne treba odricati od nasilja da bi se njome unificirao svet. U monoteizmima nema ničeg zaista novog, sve je uvek po duhu semitski staro, kratko, jasno, prosto, isključivo i netrpeljivo.

I novi svetski poredak nije nov. Njime se obećava raj na zemlji gašenjem prirodnih razlika između ljudi i naroda, prevođenjem istorijske dinamike u statiku i ukidanjem "zlog i neposlušnog" filozofiranja u korist onih koji to ne umeju. Ideolozi drugačijih prezimena ali slične proročko-mesijanske sklonosti ka idealizacijama koje zbog nerealnosti moraju biti isključive i zahtevati verovanje, kao što se mora verovati u otkrovenje, uspeli su da zapadni svet odvedu na stranputicu ljudske vrste.

Dvadeseti vek predstavlja prekretnicu ka sunovratu, početak od strane filozofa najavljen. propasti Zapada. Neobično veliko učešće aktera semitskog porekla, u zapanjućem neskladu sa učešćem u relevantnom broju stanovnika, nije slučajno. Model novog svetskog poretka po duhu je starozavetni. U njegova kola su se upregli oni narodi arijskog porekla koji su uprostiti jezik, i to utoliko više, ukoliko je stepen retrogresije veći. Jedna ekstremno neracionalna i neostvariva monoteistična koncepcija leži u osnovi mondijalizma, političkog scenarija kojim anglosasko-semitska koalicija namerava silom da preuredi i usreći čitav svet. Ideja je semitska, sila je anglosaska.

Semitski duh je od nastanka tipičan po nesposobnosti za primenu korektiva iz drugih sredina. On se tako i formirao, lučeći i distancirajući sebe od drugih što je preneto i na starozavetne izdanke, islam i

hrišćanstvo. U pogledu sposobnosti vođenja dijaloga oba izdanka nisu se ni za jedan korak makla od antidiskurzivnog Starog zaveta. Monoteističke egzegete dele istoriju čovečanstva na paganstvo i monoteizam, podrazumevajući pod onim prvim nekakvu duhovnu beslovesnost, a pod onim drugim nekakvo duhovno uskrснуće.

Oni odbijaju da čuju drugačije uvide po kojima se na primer monoteizmi svrstavaju u fenomene kalijuge tipične po opštoj degradaciji duha što, uostalom, nije teško činjenicama dokazati. Hrišćanska religija, filozofija i nauka jesu odgovorne za stanje zapadnog duha jer se nema na koga drugog preneti ova odgovornost i ne bi smele sa distance objašnjavati svetu šta se dogodilo izuzimajući sebe od odgovornosti. Hrišćanstvo ima isti starozavetni cilj, carstvo nebesko. Metoda je obogaćena, strahu od boga dodana je ljubav prema bližnjem. Da je proročko-mesijanski napor bio uzaludan, jer je sebe zasnovao na segmentu ljudske prirode ne videći celinu, lako se može argumentovati polazeći od obala Jordana i idući sve do zapadnih američkih granica. Dve istorodne struje, arijska jezička retrogresija i semitsko odsustvo smisla za diskurzivno mišljenje, obe jedna drugu podupirući, podjednako nesposobne za prijem korektiva iz drugih sredina, slile su se u jedinstven tok, istisnule ono što im je smetalo, filozofiju, i dovele do ovoga što nazivamo stvarnost savremenog materijalno obogaćenog i duhovno retardiranog i pohlepnog Zapada. Pogrešno je ovako unakaženu stvarnost u kojoj preovlađuje strah od uništenja života na planeti i dalje nazivati razvojem. Kalijuga je prikladnija oznaka.

Zapad je indijskoj religiji i filozofiji pridevao pežorativne attribute: politeizam, idolopoklonstvo, metafizičnost, misticizam i sl. Pokazalo se, međutim, da stvari stoje obratno, jer je najveće idolopoklonstvo i misticizam odnegovao Zapad klanjajući se idolu, umu, zaboravljajući na biće i verujući u realnost progresa ljudske prirode i društva. Progres jeste ostvaren u sferi materijalnog po cenu osiromašenja duha. Prirodni tokovi su do te mere narušeni da bi očekivanje uspostavljanja ravnoteže značilo već spomenutoj metafizici dodati još jednu zabludu. Da li će Zapad, fabulozno naoružan i u dubokoj duhovnoj krizi, povući u ambis čitav svet, ostaje da se vidi. Prorokovati o tome ne može niko i pogotovu ne onaj kome je strano proročko modeliranje sadašnjosti futurom i futura sadašnjošću.

Bolji uvid u uzroke zapadnog batrganja između racionalnog i iracionalnog dobija se njihovim sagledavanjem i kroz prizmu sveobuhvatnije i stoga mnogo uravnoteženije indijske filozofije promišljane sanskritom. Ona je relativizovala spoznajnu moć čula i uma, prihvatila mnoštvo i razlike kao prirodne pojave, procesi su ciklični - posle progresa ili evolucije sledi regresija ili involucija, dinamičnost je stvarnost univerzuma, statičnost je apstrakcija ljudskog uma, teorije o kolektivnom spasenju ne postoje, model idealnog sveta je produkt ljudskog uma, fenomenalni svet odstupa od tog modela i nije moguće dovesti ih u stanje podudarnosti, samo se individua može približiti idealu kroz moralni i duhovni razvoj, nagovešteni rajevi nebeski spadaju u mitologiju.

Subjektivnost spoznaje rano je otkrivena, kako ona o kojoj nam govore lingvisti, koja dolazi od jezika tako i sve druge do kojih je Zapad kasno došao i koje, osim Ajnštajnovе formule i njene zloupotrebe, nisu naišle na odziv zapadnog duha nedoraslog i nespremnog za prihvatanje relativističke neizvesnosti. Badarajana i pogotovu Šankara, razradili su rg-vedski pojam maje - iluzije, sumnjajući prvenstveno u čula, Buddha je savetovao uzdržavanje od zaključivanja, Nagardžuna, sumnjajući prvenstveno u spoznajnu moć uma, pokazao je da se sve što je mišljeno, i ono logičko, da istom tom logikom pobiti. Na ovakvim temeljima izgrađeni su indijska tolerantnost, suzdržanost, nenametljivost, skromnost i neagresivnost. Zapad je suprotnost svemu ovome. Otuda se aktuelna i uopšte istorijska zbivanja ne daju objasniti samo golim ekonomskim interesima. Uzroci razlika u načinu mišljenja i ponašanja naroda mnogo su složeniji i stariji od površinskih motivacija. Po lingvistima, oni najdublji i nesvesni potiču od jezika.

Imala sam priliku da upoznam srpskog Nagardžunu iz jednog sela kraj Svrlljiga, majstora za kamen, čija je fela zbog procesa obrade strpljiva i misaona za razliku od kovača, majstora - čarobnjaka za transformacije. Umeo je sa osmehom na licu sam sebe da ismejava i sažaljeva, jer je "spavao dok je bog dobra delio pa je njemu ostao kamen." Praveći nekakav zid danima, za koji je sirovina bila doterana sa njegovog imanja, umeli smo da se pregonimo što sam ja namerno podstrekavala, govoreći često i ono što ne mislim, ne bih li iz njega izmamila što veće obilje misli. Jednoga dana, za večerom, nedvosmisleno mi

je saopštio: "Bre, gazdarice, ja i ti cel dan -ja ovak, ti onak, ja onak, ti ovak - a ono si je kako si je." Ovakav duh ne može se naterati da bezpogovorno veruje u bilo čija otkrovenja i ideologije jer on je u biću svome jezikom svojim ostao filozofska sumnjalica. I egzegete i filozofi i naučnici uvek će tvrditi da su upravo saopštili poslednje istine, dok će vrlo mali broj imati duhovnu snagu da sam relativizuje svoje spoznaje poput Indijaca i mog majstor Miće iz nekog sela kraj Svrljiga čije sam ime zaboravila.

Zgađena već odavno neskladom između onoga što se na Zapadu promovise i ponašanja tog istog Zapada i ne dobivši zadovoljavajuće odgovore na mnoga pitanja, okrenula sam se Istoku, prvenstveno rođaćkoj Indiji, njenoj misli i sanskrtu, gde sam ispod materijalnog siromaštva otkrila neizmerno bogatstvo duha akumulirano od starina, koje je dalo pečat ovoj zemlji, njenoj kulturi i civilizaciji. Indija je zapravo jedina zemlja na svetu autentičnih vrednosti. Kina jeste stara, možda civilizacijski starija od Indije, no ona je primila nauk indijskog Buddhe. Ono što milenijumima traje u kontinuitetu može se naći samo u Indiji. Gažena je i pustošena od svakojakog bašibozluka, no, sve osvajače, osim muslimana, ona je uspela da asimilira i ostane svoja. Filozofski duh oslonjen na sanskrit i napajan iz širokog spektra izvora spoznaje nije sebi dozvolio da zapadne u monoteističko jednonumlje i dogmatizaciju, svesno odustajući od monoteizma, kao lošeg rešenja i od isto tako loše institucionalizacije religije. Ne gubeći nikada iz vida celinu, njemu se nije dogodilo da univerzum redukuje na čoveka i čovekovo biće na um. Samo snažan duh može da bude tolerantan i da neguje pluralizam na svim nivoima. Činjenica je da dok su se u sferi duha negovale sloboda i tolerantnost, indijski socijalni život odvijao se unutar krutog kastinskog sistema koji nesumnjivo da ima mana, mada je, s druge strane, poštdeo indijsko društvo od divljačkih obračuna poput onih između hrišćanskih mutanata i socijalnih klasa kojima Zapad, gajeći precenjeno mišljenje o samome sebi, kratkovido dodeljuje ulogu operatora progresu. Sudeći po efektima, mogu se dovesti u pitanje i progres i svrsishodnost okeana prolivene krvi.

Učeći sanskrit i boraveći u centrima indijske kulture, samo sam donekle uspela da naslutim dubinske veze između jezika. mišljenja i ponašanja, koje, duboko sam uverena, ne mogu nikada do kraja biti otkrivene, mada izvesno, mogu mnogo bolje nego što je meni pošlo za rukom da putem reči otkrivam površinske srodnosti srpskog jezika i sanskrta. Mada nedovoljan, ovaj metod nije zastareo budući da se prvo prepoznavanje srodnosti između jezika vrši u domenu leksike. Ovde moram napomenuti da sam odabirala prvenstveno ona značenja sanskrtskih reči u kojima se prepoznaju srpske, sakateći semantički opus sanskrtskih porodica reči (nastalih od istog korena) u kome se sadrže raznorodna i često međusobno kontradiktorna značenja. Porast mnogohvaljene analitičnosti i preciznosti kasnijih jezika zbunjuju čitaoca sanskrtskog rečnika jer je ovaj izgubio sanskrtski smisao kako za uočavanje srodnosti između najšireg spektra fenomena u univerzumu tako i za relativizaciju pojmova, na šta će biti ukazivano uz neke od porodica reči.

Stoga reči nisu dovoljne, kako je to pokazao veliki indijski lingvista Bhartrhari prenoseći sa reči na rečenicu ulogu osnovnog nosioca značenja i smisla. Nadam se da će budući i bolji poznavaoци sanskrta otkriti dubinske gramatičke i sintaksičke srodnosti između ova dva jezika i ispod naplavaka tuđih uticaja otkriti i razjasniti najstarije, najkarakterističnije i najupornije slojeve srpskog bića, osvetljavajući istovremeno jezičke uzroke slaganja i neslaganja, razumevanja i nerazumevanja sa drugim entitetima.

U svakoj egzistencijalnoj krizi i pogotovo ovakvoj u kakvoj se našao srpski narod, iz brojnih razloga i osobito radi podrške identitetu, aktualizuju se traganja za korenima. Prema mojoj obaveštenosti i oceni ona se vrše na dva neprikladna načina. Prvim se prebira po adventivnim korenima, po onima koji su izbili pošto je srpski narod preveden u hrišćanstvo i dobio azbuku, ušavši time u istoriju; dublje od toga njegovo stablo se kalemi na vizantijski i čak na semitski koren. Drugi način je neoprostivo romantičan, prepoznavanje fonetskih sličnosti između imena nekih geografskih lokaliteta, pošavši od Ganga pa naovamo, sa srpskim rečima, izvodeći iz ovoga proizvoljne zaključke o starosti i kretanju Srba.

Srpstvo ima srpski jezik, a ako je biće jezik, kako to pesnici i lingvisti kažu i ako je on najbliži rodak sanskrtu, onda se dubina srpskih korena mora meriti jezikom. Samo sanskrit može biti etalon, a Rg-veda cilj traganja za najdubljim srpskim korenima. Moja istraživanja pokazuju da se srodnost dva jezika očituje na tom najdubljem, dostupnom sloju.

Uz srodnost sanskrtskih i srpskih reči, ova knjiga otvara neka pitanja i daje odgovore koji se često drastično razlikuju od opšteprihvaćenih. To je stoga što su autora nadahnuli indijska misao i Huserl. Poverovala sam da je potrebno sva uverenja ponovo premišljati ne bi li se otkrile predrasude i zablude. Treba biti otvoren za korektive! Stoga nisam sklona polemičkoj odbrani svojih stavova, pa smatram da o njima svako može donositi sopstveni sud, složiti se ili ih žestoko pobijati. I prvo, a pogotovo ovo drugo, navodi na razmišljanje. Indijci su me naučili da um ume logikom da brani i teze i antiteze, inače nam se filozofi ne bi javljali u parovima. Stoga u njegovu pouzdanost treba sumnjati, pa se pozivam na Sanatkumaru iz Čhandogja upanišade koji za sva empirijska znanja ovoga sveta kaže Naradi: "To što ti znaš to su samo reči." Istina je s one strane reči. Po Badhvi iz izgubljene upanišade, istina je u ćutanju. Da sam mudra poput ovih mudraca i sama bih mudro ćutala. Osnovni cilj knjige ostaje ukazivanje na srodnost srpskog jezika i sanskrta i na nekadašnju duhovnu bliskost Indoevropljana. Nju ilustrujem rečenicom: "Anksiozan sam, šokiran i iritiran kalkulacijama i urgencijama naših dušmana". Ovako se izražavajući, srpski jezik ne zajmi niti iz latinskog, niti iz grčkog, niti iz engleskog, niti iz turskog jezika, nego svi oni zajedno zahvataju iz sanskrta, što će u rečniku biti pokazano.

Reč dve o turcizmima. Ovo varvarsko pleme upaloje u Indiju gotovo tri veka pre Kosovske bitke, gde se susrelo sa civilizacijom na vrhuncu i obogatilo jezik pozajmicama iz sanskrta i od njega nastalih živih jezika. Većina reči koje Vuk Karadžić i lingvisti posle njega nazivaju turcizmima, zapravo su turske pozajmice iz Indije. Za ovaj uvod neka kao argumenti posluže: kabadaliija, divan, at.

Većina srpskih reči vezanih za religiju kao što su: crkva, kandilo, oltar, post, bog, višnji i mnoge druge nalaze se u sanskrtu zajedno sa nacionalnim obeležjima: svilen jelek, anterija, opanak. Mislim da je došlo krajnje vreme da se ovo zna! Ne znati to, a usuđivati se na rasecanje srpskog bića radi olakog donošenja zaključaka po kojima on jeste ono što nije i nije ono što jeste, znači nehatno se i bezobzirno odnositi i prema svome narodu i prema samome sebi. Najzad, moram pomenuti da je izvesno da nisam uočila sve slične reči, da je kod uočenih srodnosti propuštena po neka srpska reč, moguće su i greške, pogrešno prepoznavanje sličnosti, sanskrtske reči nastale dodavanjem prefiksa gotovo da nisam uzimala u obzir, pa se čitaoci mole da svoje primerke knjige dopune onim što sam ja propustila da učinim. Rezultat ove vrste napora može biti zaista vredan samo ako do njega stiže tim dobrih poznavalaca mnogih jezika, no ovo nije prvi slučaj u nas da ozbiljan posao zavisi od dobre volje i prilježnosti upornog pojedinca. Nadam se da mi za dovršavanje posla, odnosno za obradu srodnih reči od slova "t" do slova "h" sanskrtske azbuke, neće biti kao motiv potrebno bombardovanje.

Na kraju, izražavam duboku zahvalnost mome pokojnom ocu Svetislavu Božinoviću koji je negovao moju intelektualnu radoznalost i upozoravao me da ne budem lakoverna, profesoru Radmilu Stojanoviću koji me je učio sanskrtu i Arue Volteru koji me je uputio da na nasilje i poniženje uzvratim ironijom i cinizmom. jer ne umem da očuvam duhovni mir na način kako to uči Indija: zato i dalje ostajem "kraj nogu" velikih učitelja Jadžnjavalkje i Buddhe, bez nade da ću dosegnuti ono što su oni nazivali znanjem i prosvetljenjem. Najzad, ali ne i poslednji, tu je i moj izdavač, kome u najvećoj meri zahvaljujem za poduhvat iznošenja ove knjige na svetlost dana.

Maj 2000 godine. Beograd i Vražognac

Autor rečnika

OBJAŠNJENJA

PITANJE: Šta čitalac treba da upamti da bi lako čitao sanskrtske reči?

ODGOVOR: 5 oznaka

1. ṣ je za nas, koji nemamo cerebrale, isto što i: ś
2. ñ je nj (kao: njiva); nj je n-j, oba glasa se jasno čuju
3. dugi vokali obeleženi su crtom iznad oznaka: dugo a je ā itd.
4. glas h se uvek jasno čuje, kao i svaki drugi glas. Na kraju reči, najčešće imenica muškog roda, označava se sa: h i čita blago propuštajući prethodni vokal: Śivah - Śivaha, Agnih - Agnihi, Dhenuh - Dhenuhu.
5. m (sa tačkom iznad) označava nazalizaciju prethodnog vokala, kao na primer: samtrasa - potresen, za razliku od sambuddha - probuđen, gde je "m" identično sa "m" u "more".
-u nemogućnosti pisanja pisaću ga kao boldovano-podebljano

SVE OSTALO ČITATI KAKO PIŠE, BEZ OBZIRA NA OZNAKE.

PITANJE: Kako je organizovano izlaganje materije?

ODGOVOR: Građa je podeljena po porodicama reči. U zaglavlju svake porodice reči daje se sanskrtska reč i pored nje fonetski njoj najbližnja srpska reč. Značenja u sanskrtu i u srpskom ne podudaraju se uvek.

Ispod zaglavlja dati su pojedini članovi porodice (uži izbor iz rečnika), sa značenjima reči u sanskrtu.

OZNAKE

G. glagol: koren, sa 3. licem jednine sadašnjeg vremena, koje je u srpskom postalo infinitiv.

Glagol nastao od imenice označava se sa (den), nepotpun glagol označava se sa (dg).

Glagoli se menjaju po 10 vrsta. Sa promenom vrste menja se i značenje. Kako je većina glagola i prelazna i povratna, da se ne bi opterećivao tekst, dat je oblik za 3. lice jednine sadašnjeg vremena samo za prelazni oblik - nastavak "ti". Ako se javi nastavak "te", glagol je samo povratan.

I. imenica: imenice su date u nominativu singulara (Ns). Većina imenica muškog roda završava se na "h" (sa tačkom dole), ženskog na "ā", "ī" i "ū", srednjeg roda na "m" (umesto m-sa tačkom, koristi se u ovoj knjizi m, zbog tehničkih pogodnosti). Tamo gde je drugačije, označeno je u zagradi, pored imenice. Imence se menjaju po 8 padeža u singularu, dualu i pluralu. Tamo gde imenica nije data u (Ns), označeno je kako je data: du-dual, pl-plural. rod je označen sa: muški (m), ženski (f), srednji (n)

P. pridevi i glagolski pridevi i prilozima: za njih je data osnova.

Napomena: Svi oni glagolski oblici koji se u srpskom jeziku nazivaju glagolskim prilozima u sanskrtu su pridevi jer se svi menjaju u rodu, broju i padežu. Oni se javljaju u aktivu i u pasivu, svi za sadašnje, buduće i prošlo vreme:

(ps) - pridev vremena sadašnjeg (srpski: prilog vremena sadašnjeg)

(pb) - pridev vremena budućeg (srpski: nema)

(pp) - pridev vremena prošlog (srpski: radni glagolski pridev.
prošasti glagolski pridev)

Odgovarajući trpni pridevi su:

(tps) - trpni pridev vremena sadašnjeg (srpski: nema)

(tpb) - trpni pridev vremena budućeg (srpski: nema)

(tpp) - trpni pridev vremena prošlog (srpski: trpni glagolski pridev)

(pvp) - prilog vremena prošlog (nepromenljiv i u srpskom i u sanskrtu)

Nepromenljive reči, kao na primer predlozi, date su sa oznakom (ind) uz P.

LZ. - lična zainenica

PZ. - prisvojna ili pokazna zamenica

B. - broj

U. - uzvik

(sl) - složenica od dve ili više reči

RVK - Srpski riječnik Vuka Stefanovića Karadžića

RV - Rg veda

GLAS "a" - kao anterija -

amh, amhate, hajati
amhah, hajanje, anksioznost

G. **amh, amhate** - priljubiti se, sljubiti se, gušiti se, zadaviti se, brinuti

I. **amhah (n) i amhatih (f)** - uznemirenost, uzrujanost, nemir, dodijavanje, mučenje, kinjenje, briga, neprilika

P. **amhura** - stisnut, prisiljen, uznemiren, uzrujan

Sanskrt bi mogao poručiti srpskom jeziku:

"na šṛṇosi na **amhase** me" –

" niti čuješ niti haješ za me !"

Biti moderan, "u trendu" i "in", znači neizostavno znati engleski jezik. Ne znati da je engleski jezik najudaljeniji, a srpski jezik najbliži sanskritu, znači ne znati jedan od osnovnih uzroka nesklada između srpskog i anglosaksonskog načina mišljenja, pa verovati da on potiče od pre dva veka ili od dnevne

politike koju vode imenom i prezimenom određene ličnosti. Valjda nije sporno da je u životu bolje oslanjati se na glagol: znati, nego na glagol: verovati.

Jedna od osnovnih razlika između istočnog i zapadnog načina mišljenja uočava se povodom odnosa: čovek i dinamika života. Istok kaže: "odmakni se, budi na distanci", Zapad kaže: "uvali se u život do guše". Ovim Istok uči kako se izbegava anksioznost i štošta drugo, na Zapadu, svi su anksiozni. Prvima nisu potrebni psihijatri, drugi moraju imati svako svog dušebrižnika. Ne imati svoga, nije moderno. Moć uticaja svete tajne ispovesti na duhovno zdravlje ispovedaoca nije bila nepoznata prvom naučnom ispovedniku, mada nije potvrđeno da su on i sledbenici mu efikasniji od prethodnika, pa se čini da je izmeštanje pastve iz ispovedaonice na kauč bilo uzaludno. "Čistoća je pola zdravlja (telesnog)", ispovest je pola zdravlja (duhovnog). Ulaganje u drugu polovinu predstavlja promašenu investiciju, pogotovo u onoj zemlji čije su nebo pohodili oni sa kauča.

a-kṣarah ne-skršiv

I. aksarah - mač, Višnu, Šiva

akṣarā - reč, govor

akṣaram - slovo, slog, slog AUM, zvuk, vokal, reč, blaženstvo, zadovoljstvo, žrtva, voda

akṣara - mukhah (sl) - "imati puna usta slogova", učenik

akṣara - muṣṭika (sl) - umetnost prenošenja reči i pojmova prstima - jedna od 64 umetnosti i lepih veština

akṣara - samsthānam (sl) - pisanje, manuskript (povezivanje slogova)

P. akṣara - šūnja (sl) - neartikulisano

Gornjem treba dodati da je za razliku od starih semitskih pravila izostavljanja vokala u pisanom jeziku - pozajmica od Egipćana - sanskrtski pristup bio obrnut: prednost je data vokalima i glasu "h", kojima se "oživljavaju" po prirodi "mrtvi" konsonanti; svakom konsonantu imanentan je vokal "a", pa azbuku čine slogovi: "ka", "kha", "ga", "gha" itd; u cilju izdvajanja konsonanta, kosom crticom ispod nosača oznake za slog, ukida se vokal "a". Uz pomoć ove porodice reči biva jasnije šta je starim Arjama značila moć govora:

- Svet tišine i praznine: šunjam, sadrži potencijale koji se, na mahove, rasprskavaju u mnoštvo materijalnih oblika, najavljenih prvim artikulisanim slogom Aum, koji se i sam rasprskava u mnoštvo slogova, od kojih nastaju reči i govor. Spoznaja stvarnosti nije neposredna. Čula su prijemnici, um prerađuje i osmišljava čulne percepcije posredstvom jezika. Čula i um pripadaju materiji, oni su materijalni nosači duha čije je sredstvo izražavanja govor. Govor teče poput vode i neuništiv je. Da je uništiv, ne bi moglo doći do prvobitne artikulacije prvobitnog sloga, jer sve što nastaje, nastaje transformacijom nečega; nastajanje nečega ni iz čega nije moguće. Reči uobličene u smislene narativne celine mogu pričinuti veliko zadovoljstvo. Onaj koji spoznaje intuitivno, izražava se stihom. Intuicija je najmoćnije sredstvo spoznaje, njemu odgovara umetničko uobličavanje govora u stih. Skup stihova je himna. Prozna forma prepušta se laičkom opštenju; sa univerzumom i silama opšti se himnama. Rišije mudrac, nadahnuti vidilac istine i pesnik. Rg veda je svedočanstvo velikog pesničkog umeća i uzor kako se jedan moćan jezik može upotrebljavati na veličanstven način u cilju spoznaje istine. Zato je Rg-veda čuvana i sačuvana. -

Nekada je javno mnjenje kreirao pesnik poezijom, danas prevladuje proza. Svetom dominiraju prozna dela mamutskih struktura za proizvodnju i disperziju laži. Poezija nema vek trajanja, na dnevnoj informaciji utisnut je rok upotrebe: jedan dan, "hitić dana". Gulliver drži u šaci čopore Liliputanaca upućenih u naučne metode manipulacije ljudskom svešču i upotrebe ubojitih sprava. Ma kako da je sumanut cilj upravljačkih struktura. Gullivera & Co, Liliputanci, sve sam naučnik do naučnika, slugeranje, logički ga osmišljavaju, daju mu tzv. kredibilitet i čine ga mogućim, prave od njega "reality".

Pojam "razvoj" ima zavidnu učestanost u usmenoj i pismenoj komunikaciji savremenog sveta. Uz to se podrazumeva "neskršivi" biblijski koncept: jedan odsečak na usponskoj pravoj liniji, jedan početak, jedan kraj i nekoliko hiljada godina između, sa zaključkom: ono što je došlo posle bolje je od onoga što je

bilo pre. Vrlo je važno i poučno vršiti distinkciju između pre i posle, jer se samo tako razmišljajući stiže do "nepogrešivog" zaključka da su monoteizmi, pogotovo ovi mladi, hrišćanstvo i islam, bolji od panteizama i politeizama, kao što je atomska bomba, nesumljivo, "bolja" od egipatske pumpe za navodnjavanje. Ako se, kojim slučajem, vreme ne ponaša po - bibliji - i - po - nama, nego ciklično, po - nekima - po - nama - prezrenim - bezbožnicima, alternativu ne treba uzimati u obzir, jer se njome dolazi do zaključka da se odavno presaldumilo preko planinskog vrha, pa se otada planinari nizbrdo.

Uzred budi rečeno, jedna od gornjih složenica pokazuje da se umesto reči mogu koristiti prsti, te da reč: muštikla, u RVK zvezdicom označena, nije nikakav turcizam, kao što je: štrikanje vrlo sumnjiv germanizam.

akši oko

I. akši (n) - oko

akṣī (N du) - Sunce i Mesec

P. akṣi - bhū (sl) - vidljivo, ono što postoji i biva (bhū)

Stari su znali da se može biti slep kod očiju, da vidljivo oko vidi sve što je njemu vidljivo, osim samo sebe, i da se nevidljivo vidi nevidljivim okom duha. Duhom viđeno izvodi se u sanskrtu od glagolskog korena: vid - gledati, videti, uvideti. "Je sai" i "Ich weisse" pokazuju da Francuz i Namac, svak za sebe, sve zna. Anglosas gleda i vidi: "I see", što ne znači da je uvideo, osim dalekovidosti očitovane na voajerskim modnim revijama. On bi, svakako mogao uvideti, ali, naprosto, ne stiže, akcelerirajući ispraznu pomamu: novije od novog i najnovije od novijeg, slično: premoderna, moderna, postmoderna, pa dalje nema. ili, ima, beskrajnim pripisivanjem jednog latinskog prefiksa jednoj francuskoj izmišljotini, ne bi li se uhvatio korak sa večno - pomodno - modernim vremenom. Sjajan primer šta se sve sa kosmičkim vremenom može zbiti ako ga zgrabi neki lokalni, lociran na planeti zemlji, pa ga ukalupi u svojom genijalnošću obeleženi vremenski trenutak. Srbin videći zna i znajući vidi, otud obilje vidilaca koji znaju ono što niko ne zna, iako ne vide dalje od svog nosa.

"Da - ne" našeg uma funkcioniše po principu našeg izuma: diskretnih matematičkih veličina. Stvarni kontinuum preslikali smo u nestvarno tiktaranje satnog mehanizma. Blaženstvu kontinuumu vraćamo se u dubokom snu, bez snova, no, šta vredi, kad njega nismo svesni. Čim se osvestimo, počinje indiskretni teror diskretnog "da-ne" tiktakanja moždanog mehanizma. Indijski jogi ume da isključi mehanizam i bez potonuća u dubok san. Obožavalac mehaničkih idola to ne razume niti zna čemu bi ono njemu moglo služiti. On pravi kompjutore, mašineriju povrh mehanizama. Kad već ne može umu da poveća kapacitet, barem da mu ubrza ritam. Osim toga, izum na neki način supstituiše Boga, jer može sve i svakoga da poveže u "net" za ulov riba radi držanja svih ribarenja "under control". Sloboda i teror uvek idu zajedno kao tiktakanje sata. Ako se na semitski način izbace vokali pojava se razjašnjava zamagljivanjem, jedno-te-isto: tk... tk... tk, "najnovija sinteza na najmoderniji način".

Kažu da sprava može izazvati po sebi nazvanu kompjutersku bolest i nesanicu, ali šta mari, lepo je biti stalno budan na zapadni način. Da li će se bolest proširiti i na um, zasad je predmet nagađanja, što se događa čim se kantovski čisti um hegelijanski rascepi nadvoje, pa svaka polovina ratuje protiv one druge. Prava dijalektička borba suprotnosti, bez sinteze i bez intervencije praktičnog uma.

Borba bi mogla biti vrlo zabavna da se ne radi o opstanku zdravog razuma. No, on retko dominira nad umom a ovaj, umesto da razrešava samim sobom izazvane dileme, radije sudi i presuđuje drugome. Šta drugo činiti sa najnovijom tekovinom raspolućivanja uma, nego udariti afirmatorskom polovinom po negatorskoj, ili obratno, pa "kom opanci tom i obojci". Važno je biti uporan i tekovinu sprovesti u praksi dosledno i do kraja, što će reći bez opoziva, globalno i zauvek. Dualističkom umu treba dohakati monoteističkim metodama i naučiti ga da se odaziva samo sa "da-da-da". umesto da se sa "ne" distancira i protivi preovladujućoj dogmi. U protivnom sektašima, jereticima, raskoljnicima i svim politeističkim bezbožnicima, svima onima koji su za "da-ne" opcije, ili nedaj Bože za neke intuitivne spoznaje, ne piše se dobro.

ak, akati. akati se

G. ak, akati - kretati se vijugavo, ići tamo-amu

Glagol poučava kako se može izbeći neizbežna sudbina.

akṣah. osa, osovina

I. akṣah - osa, osovina, geografska širina

akṣāgra - kilah (sl) - klin osovine

Raspolučenost vlada i među onima koji su na istoj geografskoj širini i dužini. Jedni vide spas u obrtanju oko osovine, drugi "da se klin klinom izbija".

akṣnaja koso, ukoso

P. akṣnajā (instrumental, ind.) - poprečno, dijagonalno, koso, pogrešno

a-khanda ne-pokidan

I. akhaṇdam - vreme

P. akhaṇḍa - nefragmentaran, neisprekidan, ceo, potpun

O kontinuitetu i diskontinuitetu bilo je govora ranije, pa se ne treba ponavljati. Reči su tu da bi pokazale šta su Sanskrćani mislili o vremenu bez spominjanja onoga koji od potpunoga pravi nepotpuno i celinu razbija na delove da bi mogao meriti. "Sve što nije izmereno, nije istinito", zvuči gordo - aristotelovski. Koliko znam, Kant je vreme definisao kao apriorni iskustveni uslov naše spoznaje, sveznajući apsolutista Njutn, da je ono apsolutno, relativista Ajnštajn, da se ono može sabijati i rastezati, no niko nam, osim Sanskrćana i Kanta, ne reče, šta je to što mi možemo meriti, apsolutizovati ili relativizovati. Već samim postavljanjem problem ohrabruje, pogotovo prilikom razmišljanja o smrtnosti i besmrtnosti, budući da svaki nerešen problem više obećava od rešenog, zbog ljudske maštovitosti.

agniḥ oganj angarah ugarak

G. ag, agati - vijugati, kretati se tamo-amu, plamsati

I. agniḥ (m) - oganj, žrtveni oganj, broj 3, bog ognja, sposobnost varenja, žuč itd.

angārah i angarākah - gorivo, drvo i ugalj, ugarak

P. angāraka - upaljen, pečen, sagoreo

Evo nekoliko složenica:

agni - kalpa - onaj koji ima ognjevitostu prirodu

agni - garbha - bremenit ognjem

agni - dža - rođen iz ognja

agni - tapah - toplota ognja

agni - pakva - pečen na ognju

agni - parvataḥ - "ognjena planina", vulkan

agni - bīdžam - "klica ognja", zlato

agni - maniḥ - dragulj Sunca, Sunčev kamen

agni - manthanam - proizvođenje ognja motanjem – uvrtnjem drvenog štapića u drvenu daščicu; štapić i daščica su otac i mati ognja
agni - rahasjam- "Misterija ognja", naslov 10-e knjige Šatapatha - brahmane.
agni - vāhaḥ-"vozilo ognja", dom, ognjište
agni - āgārah - ognjište svete vatre

Iskazom: "Prognani žele da se vrate na svoja vekovna ognjišta", problem prognanih nismo rešili ali smo ga jasnim načinili sa malo reči, ispomažući se prastarim indoevropskim simbolom: oganj na ognjištu, koji nas, kao putokaz, odvodi do osnovne preokupacije drevnih predaka: kakva je priroda univerzuma. Ognjevita, odgovara nam Rg-veda, uvek na tragu bitne niti kojom se svezuju delovi u celinu. Oganj gori u zvezdama i na ognjištu Sunca, silazi sa neba na Zemlju, krije se u oblaku, vodi i pod zemljom, u biljci, životinji, drvetu, plamti na kućnom ognjištu i u ljudskom telu, nadahnjuje pesničku imaginaciju:

"agnih mūrdhā-divaḥ kakup
patiḥ pṛthivja ajam
apām retāmsi džinvati"

"oganj je glava neba i vrh
muž zemlji ovoj
u voda semenu život podstiče"

Neumoran i sveprisutan, on je idealan posrednik između dva sveta, s neba donoseći svetlost, toplotu i munje sa plodonosnim kišama, sa zemlje odnoseći žrtve i himne hvale bogovima. Priroda njegova, kao i žrtvenog obreda, dvostruka je: apolonijski-kultivatorska i dionizijski - vitalistička.¹ U samkhji, psihofizički procesi odvijaju se na potki od triju niti, guna, od kojih radžas odražava agnjev dinamizam. Zagonetno pojavljivanje i nestajanje, rođenje i umiranje agnija, navelo je autore himni da njegovu tajnovitost transponuju na plan ideje o nečemu što je bilo izgubljeno, pa nađeno. Upanišadski rišiji, pravi nastavljači rgvedske misli, poći će od misterije agnija i stići do apstraktnih pojmova: brahman, atman, transformacija oblića, kružni tok, reinkamacija. Od latentnog agnija pošavši, stići će do pojma apsoluta, ontološke podloge svih bića i stvari.

¹ Wendy Doniger O'Flaherty: The rig veda, Penguin books,1988.

Antropomorfizaciju prirodnih sila nije izbegla nijedna religija. Koliko se njome izgubilo zaobilaznjem zdravorazumskog rasuđivanja, toliko se dobilo, ako ne još više mitovima i legendama. Vedska i brahmanska religija odlikuju se maštovitošću i neuporedivom sposobnošću simbolizacije, te iščitavanje smisla i značenja iz najstarijih dela sanskriptske literature još nije privedeno kraju. Agni je antropomorfizacijom dobio mnoga oblića, od kojih je najpopularnije: čovek riđe boje sa tri noge i sedam ruku u kojima nosi simbole, sekiru, mahalicu, buktinju, žrtvenu kašiku i dr. Iz usta, okićenih šiljatim, zlatnim zubima izbijaju plamenovi, iz tela sedam svetlosnih zraka; juri na žrtvenim životinjama, ovnu ili jarcu i ima snagu bika. Čim se rodi, proždire roditelje i u pepeo pretvara sve čegagod da se dohvati. Naziva se imenima: Vaišvanarah - "Priatelj svih ljudi" i Džatavedah - "Poznavalac svih stvorenja" i njihovih tajni.

U kružnom toku između neba i zemlje, on čas posreduje, čas se spori sa bogovima atmosfere, prvo, dok ga raspiruju, drugo, kad krenu, u nameri da ga ugase. Riši Bhrgu, poreklom od vetrova i sa imenom: "Nastao od plamena", zavoleo je ženu obećanu nekom demonu, odveo je, brzo se s njom po vedskom obredu venčao i još brže bez nje ostao, budući da je Agni demonu dojavio šta se sa izabranicom njegovog srca dogodilo i gde bi je mogao naći. Bhrgu prokle Agnija kletvom: "Žderi sve što ti se na putu nađe!" Agni se pravdao da je govorio istinu i da je kletva neumesna jer se odnosi na "usta bogova", pa Bhrgu vide

da je preterao, i kletvu ublaži rečima: "Kao što Sunce toplotom i svetlošću pročišćava prirodu, tako i ti, Agni, pročišćavaj sve ono što budeš plamenovima dohvatio!"

Bog Sunca, Surja, bog vetra Vaju i Agni obrazuju najstarije indoevropsko trojstvo. Žrtveni prostor uređivanje po modelu trougla. Žrtvenici u temenima trougla simbolišu tri sveta: nebo, zemlju i atmosferu. Svetovi se povezuju žrtvenim obredom, jedinstvom trojstva: oganj - žrtva - himna. Agni je agens, najdragocenija žrtva je piće besmrtnosti Soma, himna je reč: Vak - boginja govora i mudrosti Sarasvati, supruga boga Brahme. Oganj - žrtva - himna antropomorfizacijom postaju božansko trojstvo Agni - Soma -Sarasvati.

I danas se u Indiji dva puta dnevno izvodi žrtveni obred: agnihotra, izlivanje mleka ili rastopljenog maslaca u oganj ognjišta radi očuvanja porodične kohezije i njenih veza sa univerzumom. Od ognja sa domaćeg ognjišta uzima se ugarak radi paljenja vatre za obred venčanja ili prilikom nastanjivanja novog doma. Soma je nestala, ali potraga za besmrtnošću nije prestala. Vak - Sarasvati očuvala se u brižljivo čuvanom sanskritu da bi se njime čuvalo i sačuvalo milenijumima stvarano duhovno blago neizmerno kreativnih Indoarijaca. Bhakti pokret, lični odnos sa izabranim bogom, zasnovan na vedskom poimanju Agnija kao najintimnijeg dela bića, uklopiće se u široku reku indijske religioznosti. Novo nije zatiralo staro, ono se na njega naslanjalo i bogatilo ga. Indija je zemlja velikog znanja i najdužeg pamćenja u kojoj niko nikome nije prevrtao jezik u grlo da bi ga učutkao kao što je hrišćanstvo postupalo sa bogumilima. Mislioci nisu proganjani i spaljivani na lomači, knjige nisu uništavane, niko nikoga nije nazivao jeretikom i sektašem, raskoljnikom. Ovih reči nema u sanskritskom rečniku, oni su hrišćanska specijalnost, dopuna svetskog vokabulara novim pojmovima, najzaslužnijim za radikalno iskorenjivanje politeističke tolerantosti. Sve što je u Indiji nastalo bilo je autentično. Ona je džinovska akumulacija kompleksnog kulturnog nasleđa. Njena svetlost obasjaće Istočnu i Jugoistočnu Aziju. Veliki evropski pesnik nasloviće pesmu posvećenu Buddhi: "Svetlost Azije".

Onoga koji je željan susretanja sa univerzumima mišljenja onaj koji ima iskustvo treba da upozori na važnost redosleda susretanja. Prirodno je poći od prostijeg i ići ka složenijem, zato treba početi sa svetim knjigama monoteista, s posebnim osvrtom na Stari zavet. U njemu je sve prosto i jasno da prostije i jasnije ne može biti. Velika metla malog semitskog duha počistila je obilje ideja i problem zavisnosti čoveka od univerzuma i smisla njegovog postojanja redukovala na odnos: JHWH - narod Izrailja: jedan bog izabran od strane jednog naroda i jedan narod izabran od strane izabranog boga. Kako jedan svemoguć i svevideći bog ne može biti lišen odgovornosti za zlo, njemu je suprotstavljen drugi bog, bog zla, Satana, čime je misaoni sistem velikog Arijca Zaratustre neoprostivo vulgarizovan. Za razliku od Indijaca koji su rano spoznali sve spoznatljive istine spoznajući da ima istina koje nikada neće biti spoznate, Semiti su bili uvereni da je njima bilo dato totalno spoznanje, mada su na sva pitanja za koja nisu imali odgovore i na ona za koje nema odgovora odgovorili: "Tajni su putevi gospodnji!"

Semitska vera je vera bez pogovora. Umesto demokratskog politeističkog panteona, monoteizam je na nebesa preslikao najogavniji ovozemaljski oblik vladavine jednog neprosvećenog apsolutiste. Običnom čoveku dopušteni su grešnost, poslušnost i pokornost, kako to, inače, biva u apsolutističkim sistemima. Najgore su prošli i najgorima se pokazali oni koji su svoj politeizam trampili za tuđi monoteizam. Religija treba da oplemeni čoveka, da od njega načini boga, monoteističke religije su istorijski krvoloci; one, zapravo, i nisu religije, inače se papa ne bi izvinjavao, uz napomenu, razume se, da izvinjenje ne može da važi, jer se izvinjenjem ne menja duh bilo koje religije. Samo onaj neobavešteni po pitanju svoga i tuđeg, nauman da sledi put svojih predaka od juče - za Srbe, na primer, to je kao kad se deset stogodišnjaka uhvati za ruke - samo taj može, iz neznanja, da ostane monoteista.

Od 1028 rgvedskih himni, oko 220 posvećeno je Agniju i Soma, većina ostalih drugim bogovima panteona, no, ima nekoliko, rodno mesto filozofije, i jedna među njima od 9 strofa, sa istim završnim stihom: "Ko je bog kome treba da služimo žrtvom?" "Ko je prvi, taj koji je postao... da li je po svojoj moći... ili po čijoj je moći postao jedini vladar... po kome su učvršćeni moćno nebo i zemlja... po kome duh prožima vasijske prostore... na koga obe vojske, kolebljive u duhu, pogled upiru..." itd.

Filozofska skepsa, mudrost i širina duha prvih rišija, autora himni, ostaće trajno obeležje indijske misli i poštedeti Indiju od sramne i opake monoteističke isključivosti. Neko će reći da nisu umeli, nisu

uspeli da izvrše sintezu mnoštva bogova u jednog. Da su o jednom znali pokazuje gornja i druge himne, što se nisu za jednoga odlučili dokaz je njihove mudrosti. Apsolut je jedno, jedan bog nije apsolut, Tamo gde filozofija i religija idu zajedno, ako se sinteza izvrši na filozofskom nivou, nepotrebna je na planu bogova. Tamo gde nema filozofije, sinteza na planu bogova predstavlja jedino rešenje. Tamo gde nema filozofije i ne izvrši se sinteza na planu bogova, pozajmi se tuđi, proglašen za jedinoga, pa se on raspadne u trojstvo. Svaka filozofija mora da stigne do pojma apsoluta, ali tamo gde do njega stiže sa zakašnjenjem od nekoliko milenijuma, ona i pozajmljena religija ne mogu da idu skupa. Rgvedski rišiji i biblijski proroci jesu intelektualci, no, niti su na istom intelektualnom nivou, niti im je snaga duha podjednaka.

Odkud toliko hrišćanskog čuđenja povodom "pojave" agresivnog mondijalizma? Zar on nije nastavak starozavetne netrpeljivosti i hrišćanskog prozelitizma? Niti je nov, niti je po prvi put na planeti - mondijalizam jeste monoteizam u najširem smislu reči.

Tv— "dijalog" povodom najnovijeg mondualizma između predstavnika zabrinutog policentričnog i bezbrižnog monocentričnog sveta

PITANJA koja bi trebalo da budu zbunjujuća, jer odražavaju zabrinutost, postavlja policentrično - nacentrirani predstavnik.

ODGOVORE daje monocentrično - nacentrirani predstavnik koji drčnošću teži da zabrinutost pretvori u neopreznost.

PITANJE: Dobar dan! Kako ste?

ODGOVOR: "Good morning." Mnogo bolje nego vi! "Thank you."

PITANJE: Šta mislite o mondijalizmu?

ODGOVOR: Šta da mislim osim da se može samo mondijalistički misliti!

PITANJE: Zar ne mislite da je takvo mišljenje jednostrano?

ODGOVOR: Varate se ako mislite da ima dvostranih i, nedaj bože, višestranih. Svako je jednostrano, pa, prema tome, mondijalističko; čim bude "practicaly" postalo mondijalističko, biće svestrano, mislim svetski - svestrano, iz jednog centra na sve strane sveta, namenjeno celom svetu.

PITANJE: Šta je cilj mondijalizma?

ODGOVOR: Pljačka i preraspodela plena u korist bogataša. Ne svih, razume se, zna se kojih. Zašto me to pitate? Pa mi ništa nismo krili otkad smo se na planeti pojavili. Zna se ko je počeo prvi da pravi velike pare, Rotšildi, Rokfeleri i tako to, pa ko zna neka pravi, ko ne zna, nek'se besi!

PITANJE: Zar pljačka nije ponašanje koje smo pripisivali varvarima?

ODGOVOR: Samo mi njih ne spominjite! Upravo sam dobio zadatak da civilizujem varvare, mada sam sa varvarstvom lično raščistio čim sam pročitao prvi deo biblije, Adama Smita, Darvina i Marksov kapitalizam. Varvari su oni koji ne znaju da prave pare i da upravljaju svetom. Marketing i menadžering čuda čine, "don't they?" Mnogo sam čitao, treba biti umereniji, posvetiti se ti-viu. Zahvaljujući njemu, mi smo se, evo, sreli, što nam se putem knjiga nikada ne bi moglo dogoditi. Ah! Umalo da zaboravim na internet; s njim se naprosto utapate u veliki, šareni svet; ne znate više ni ko ste ni šta ste, pravi mondijalizam, zar ne? "Don't you?!!" Niste još! Ma šta kažete! E, sad ste me načisto razočarali, takoreći od samog početka! (Policentrični predstavnik uzvratilo je "oduševljenjem" od samog početka, pa je gadno zasmrdelo na kozirjev sir i na opoziciono ovče mleko)

PITANJE: Šta činiti sa demokratskom idejom vladavine većine nad manjinom?

ODGOVOR: Prvi put čujem! Odakle vam ta ideja? Ako je u pitanju nekakva antička bolest, ne treba brinuti zbog recidiva. Javlja se, javlja se, pa na kraju nestaju. Zauvek! Pazite!

PITANJE: Odakle crpate toliko samopouzdanje?

ODGOVOR: Iz mondijalističke ideologije, bolje reći doktrine ili, ako baš hoćete, iz dogme, a ako nećete, moraćete!

PITANJE: Hvala na obaveštenju. Kako je ideologija nastala?

ODGOVOR: Prostim sabiranjem odabranih biblijskih ideja o grehu i kazni, o jednom bogu celog čovečanstva, sa isključivim pravom kažnjavanja pomoću tekovina naučno-tehničko-tehnološkog progressa, "you know, I hope", sa podvučenim naglaskom na ubijanje, razaranje i uništavanje.

PITANJE: Da li se pri izboru grešilo? ODGOVOR: Bože sačuvaj! Mi smo nepogrešivi jer smo pragmatični. Pragmatizam je, znate i sami, naš najveći doprinos religijsko -filozofskoj misli ovog bednog čovečanstva, bez nas, razume se, nadam se da ste razumeli, mada mi je rečeno da dolazite iz nekakvog antipragmatično-smotanog sveta.. Pragmatizam mobilise! Ko god nije mobilisan, ostao je demobilisan, skrajnut izvan glavnih biznis -tokova i strujanja, praćakajući se u plićaku i mutljagu nasledene barice. Mi smo pozvani da izvršimo svetsku mobilizaciju, na daljinu, daljinskim i mobilnim. Dovodjenje robova iz Afrike nije popularno još od čiča Tomine kolibe. U meduvremenu, razvili smo "very good" nove metode. Počinjemo sa isporukama oružja i stvaranjem haosa, završimo sa ulaganjem kapitala i izvlačenjem profita. "That's all!"

PITANJE: Osećate li grižu savesti pred bogom, istorijom i čovečanstvom, jer su vas pragmatizam i protestantizam (i još koješta na "p") odveli u kolonijalizam?

ODGOVOR: "Not at all!" Pa znate, valjda, da reč koju ste upotrebili potiče od kolonijalne robe. Mi ne tražimo ništa više od kontrole svetskog tržišta, daljinski, bez boravka među varvarima. Druženje sa divljacima, crnci u državi, i tako to, organizovani kriminal i drogiranje da bi sami sebe istrebili, sve to košta, "could be very bad, you know, didn't you?"

PITANJE: Vi ste hrišćanin. Zar blaga vest ne upućuje na milosrđe i praštanje?

ODGOVOR: Koješta! To je bila i ostala uteha za slabe! Zar niste čuli za Ničea? Šteta što taj nije nas bolje poznavao, jer bi ibermeša još bolje formulisao. Njegovu teoriju, s posebnim osvrtom na Jehovu i na Darvina, zdušno koristimo prilikom kloniranja. Nema kod nas trte-mrte. Sve je naučno! I filozofski! I bihevoristički! Drugim rečima, do bola i do daske humano! Ojačali smo, učeći se kako se dolazi na vlast i kako se osvaja svet od cara Konstantina i kralja Davida, od katoličkih kraljeva i kraljice Ibi, od hrišćanskih misionara i od papa lično. Mnogo ih je. Ne mogu svih da se setim, ali znam da su vrlo informativni, kažu "šta" i kažu "kako". Većina je proglašena za svece, mada mi ne pucamo tako daleko. Nažalost, oseća se tržišna nestašica kontinenata za osvajanje (čujem da je kod nekih u pitanju šećer i zejtin), resursi su iscrpivi, mi mnogo trošimo, pa smo hteli-ne hteli kaubojskog konja morali zaokrenuti unatraske. Ispred konja ide si-en-en da svet upozori na naš mondijalistički stav: manipulišeš, izmanipulišeš pa zezneš, a ako ne izmanipulišeš, bombarduješ. Ako ste, kojim slučajem, srpskog porekla: "did you make up your mind? A?" ("I don't mind do you mind", vajka se preneraženi predstavnik i baca diskretan pogled na improvizovani upitnik. Prišeća se da je imao nešto vrlo važno da pita. Setio se!)

PITANJE: Šta mislite o onom delu sveta koji sebe naziva pravoslavnim hrišćanima?

ODGOVOR: Mislite na one što su donedavno dizali sopstvene svetinje u vazduh? Prava kornjača, verujte, eto vam moje metafore. Vekovima drži glavu u oklopu i gubi vreme. Izgubili su silno vreme i pogotovo "last century". U oklopu sanjaju kako da prođu kroz iglene uši u carstvo nebesko. Istorijske promašaje pravdaju širinom duše. Koješta! Hrišćanski i, uopšte, istočnjački misticizam! Mogli su biti dvostruki kornjačin oklop, štit Istoka prema Zapadu i štit - prepreka našem drangnahostenu. Da je nama onolika

zemlja još jedanput, onoliki resursi i onakav geografski položaj, videlo bi se još jedanput šla mi umemo. Druga Amerika, Evroazijska Amerika, spojena Amerika, Amerika oko celog globa, ceo svet Amerika. Zato smo izazvali naprsline na oklopu bez zrna baruta, verujte, samo "money, money". Hristocentrizam za centriranje sveta, usput izražavajući zabrinutost, bez sile, nema šanse! "Third Rome", ha, ha!

PITANJE: Mislite li da će ići lako sa zatiranjem religija. One su najstarije društvene institucije širom planete?

ODGOVOR: "Don't worry!", to je najlakše. Izazvaćemo ratove između religija i time iscrpsti ionako drevnošću istrošene Azijate. Što se iskustva tiče, tu smo nenadmašni. Zamislite samo više silom nego milom metode širenja hrišćanstva, pa cilj opravdava sredstvo, samo ako je sredstvo efikasno, pa papsko iskustvo, sve čisti modijalizam i humanistička renesansa. Zasad se služimo najmlađim i najfanatičnijim islamom. Izvanredno su talentovani za terorizam, mada i sa njima imamo nekih problema. Nikako da izmirimo zakonitu Saru i robinjicu Agar. Što se naše duhovne snage tiče, mi nju crpemo iz našeg skorojevićstva. Nismo opterećeni onim što se drugima u istoriji događalo. Naša istorija je počela u apsani, zato toliko insistiramo na našoj slobodi i bezbednosti, da nas svet ne bi opet pohapsio. Likove slobodarskih deklaratora iskesali smo u steni. Veći su od mnogobožičkih idola i od faraona Ramzesa, mada smo u proseku manje pismeni od prosečnog Egipćanina, pa se njihova i naša idolatrija ne mogu tretirati kao posledice iste vrste primitivizma. Ukinućemo mondijalizmom sva sveta mesta, osim svete stene sa našim svetim predsednicima, zbog profita od turizma i od hadžiluka.

PITANJE: Da li je mondijalizam zaista nova ideja, spasonosna za spas čovečanstva?

ODGOVOR: Pa, vidite, on je, na neki način, prošireni monoteizam, ne mislim duhovno, nego teritorijalno, ono o čemu je hrišćanstvo od nastanka sanjalo, pa će mu se san onako usput, uz američki, konačno ostvariti. Jedan bog, bez problematičnih vernika. Što se ideja tiče, naše je mišljenje da je mnogo bolje biti bezidejan, umesto sebe zaludivati obiljem ideja. Ono čoveka čini neodlučnim. Možda je duh sa idejama bogatiji, mada, koliko ja mogu da vidim, i nama i većini sveta stalo je do neprofitabilnih ideja koliko do lanjskog snega. Mi smo sa malo duha i nekoliko tričavih ideja kreirali nešto malo vrlo propulzivne kulture. Zar ne vidite da se ona munjevito raširila širom planete? Prilepčiva je, poput side!

PITANJE: Kako nameravate da prevaziđete otpore koji će nastati od dubokih razlika u kulturnom nasleđu?

ODGOVOR: Mi ne ronimo u dubine, osim ako su u pitanju nafta i antički ćupovi. Mi smo više za plićak i silu. Uzmite na primer, Indijance. Morali smo ih ubijati. Ne može se tek tako i besplatno dospeti u hrišćanski svet odabranih. Što Hristos u Kusku liči na Indijanca, nije ništa drugo do potvrda naše verske i rasne tolerantnosti. Uostalom, te rulje crvenih i crnih ne bi ni bile vredne spomena da nisu dale sjajan povod za snimanje besmrtnih filmova. Setite se samo Skarlet O'Hara, pa Džon Vejn. Ja, lično, preferiram Vejna i Divlji Zapad, mada sam po prirodi pitom poput državnog sekretara. ali, suprotnosti se privlače; šta se tu može, osim ukidanja suprotnosti uništavanjem, a mene i sekretara odlikovati Nobelovom nagradom za mir i ljudska prava.

PITANJE: Po mome mišljenju i pod uslovom da u vašem društvu smem da mislim trebalo bi biti oprezan sa Azijom. U pitanju su najstarije i najstrpljivije kulture?

ODGOVOR: Tačno ste uočili, samo se smeškaju, pa čovek nikad ne zna šta mu misle. Smeškanje, a ovamo... tek, iz čista mira! Ali, mi se ne trudimo da upoznamo njihove zamumuljene i zakukuljene kulture. Verujte, poznavanjem vas mogu najpre zbuniti, a zatim pridobiti. Imaju neku neprozirnu harizmu, koju mi, istaknuto prozirni, preziremo. U toku je kompjuterska simulacija po novom i tajnom metodu. "You know", dosad ste mogli nešto da maksimizirate samo ako ste prethodno nešto drugo minimizirali. Prokletstvo zatvorenih sistema! Zato smo se još više zatvorili da bi druge što više otvorili. Logiku smo prevazišli nelogičnim metodama. Maksimiziramo našu dobit i tuđe gubitke, odjedanput. Šta kažete? A! Još kad biste znali ko rukovodi simulacijama i optimizacijama, sve sam simulant do simulant, ne biste ni

za trenutak posunmjali u uspeh, odmah biste se predali, bolje reći, prema nama otvorili! "Great!" A! Šta kažete? "How do you do?" (More, nabijem ti ga u do... do... pe, opsova svestrano obrazovani predstavnik.)
ODGOVOR policentričnog: Više "grave" nego "great".

NASTAVAK monocentričnog: Što god mi drugom radimo sve je "very grave" vodi pravo u "grave".
Uostalom, ja sam vas, reda radi, pitao. Mi se ne bavimo tuđim odgovorima na naša pitanja.

PITANJE: Kako zamišljate novi svet posle pobede mondijalizma? -postavi predstavnik poslednje i ključno pitanje.

ODGOVOR: Šta ja imam da zamišljam kad je sve već smišljeno. Biće to pravi raj na zemlji, verujte. Antologijsko delo Holivuda, biblija uživo. Nema razlika, nema sporenja zbog razlika, kraj istorije, čemu filozofija, večna moderna, bez prefiksa i sufiksa. Posredovani um posredovaćemo mnogostruko, ako treba pet puta, deset puta, iks - na - en - puta, svemoćna informatika u rukama moćnika! Da li je ikada na planeti bilo toliko pozitivnosti na gomili. Smirićemo mi razigrani ljudski um, nemilo prebijanje između nemila i nedraga, sve će njemu biti jasno, milo em drago. Videćete! Bili živi (što je malo teže), pa videli (ko preživi).

PITANJE: Kako ćete znati da ste u tome uspeli? - ne izdrža predstavnik.

ODGOVOR: Upravo je u realizaciji grandiozni projekat još grandioznijeg encefalograma. Svakoj svesti biće nesvesno dostupan pristup na sveopštu svest. Znaćemo da smo uspeli kad se na ekranu džina, umesto gore - dole i levo - desno batrganja, bude pojavila idealna prava linija. Zar jednakost i pravda nisu iskonska čežnja čovečanstva. E, pa, želeli ste, slušajte. Budite poslušni. Imate li nešto protiv?

ODGOVOR policentričnog: Imao bih, ali nisam siguran da ćete shvatiti!

NASTAVAK monocentričnog: Ja nisam tu gde jesam da bih shvatao. Imate li još neko glupo pitanje?

ODGOVOR policentričnog : Nemam, hvala!

POZIV monocentričnog: Dodite nam opet u projekat mondijalizma. Biće novih rešenja. Naumni smo da mondijalizam proširimo na univerzum, ako treba, ratom protiv zvezda.

ODGOVOR policentričnog: Neka, hvala - reče, pokupi trake sa najnovijim otkrovenjem i ode, da se više nikad ne vrati.

UČTIVOST monocentričnog: Stvamo, nema na čemu - reče, ne misleći tako, i ode na sastanak sa sekretarom, pa s njom na modnu reviju kusah i razvrćanih modela bogato ukrašenih simboličnim broševima.

Intervju je zabeležio zavidan uspeh i naišao na širok odjek u svetskoj javnosti. Zabeležena je izvesna zabrinutost izvesnih i izvesno repliciranje neizvesnih, mada se ništa ozbiljnije nije dogodilo. Sve je ostalo po starom, samo malo neozbiljnije i još opasnije.

agra agrar

I. agram - vrh, početak, vrednost. cilj, mnoštvo. Sunčeva amplituda i dr.

agra - gaḥ (sl) - voda

agra - gū (sl) - voda (zato što uvek "gura" napred)

P. agra - prvi, glavni, najbolji

Agra je naziv grada sa sanskrtskim imenom koji je neko vreme bio prestonica porobljivača Indije, Mogula, potomaka Džingis-Hana. Na obali reke Jamune, nedaleko od Crvene tvrđave, njihovog utvrđenog dvora, podignut je slavni Tadž Mahal, spomenik jednoj ljubavi i svedok više velikih zverstava. Po originalnosti, on nije nešto impresivno - što bi rekao Haksli: kutija upakovana u mermer, sa četiri minareta - ali, po raskoši i po uspomenama, gotovo da je nedostižan: spolja beli mermer, unutra intarzija u mermeru

od raznobojnog dragog i poludragog kamenja, pogotovo na sarkofazima, Iz tvrđave i Tadža odnosili su kako je ko stigao, najviše Englezi; plen je uredno obeležen i složen u Albert-hol muzeju.

Izvori kažu da je izgradnja trajala 16 godina i da je u njoj učestvovalo 20 000 radnika. Građevine i vrtove projektovani su i nadzor gradnje vršili slavni graditelji onoga vremena: Iranci, jedan Venecijanac i jedan Francuz, Avgustin od Bordoja, kome je Džahangir dodelio titulu: "Izumitelj umetnosti". Sve su tajne tadžmahalskog kompleksa manje-više razjašnjene, osim jedne: levo od mauzoleja, spomenika ljubavi, nalazi se duga i niska pravougaona džamija, s desne strane, simetrije radi, ista takva zgrada koja nikad ničim nije služila.

Spomenik ljubavi: Mumtaz Mahal, "Izabranica harema", bila je poreklom Persijanka, rođaka Šah - Džahangirove žene - pesnikinje, i odabranica srca Šah - Džahana, "Kralja sveta", pa je ovaj srce lećio gradeći jedan od najskupljih monumenata sveta, na teret i na račun "bezbožnih" podanika, mauzolej za ljubljenu i sebe, pošto bude umro, radi "večnog sjedinjenja u smrti". Nameravao je da naspram Tadž Mahala, na drugoj obali reke, izgradi repliku od crnog mermera, ali, istorija i smrt nisu namerama išle naruku.

Spomenik zločina: Šah Džahan je nasilno svrgao sa prestola oca Džahangira, u čemu su mu zdušno pomagali Mumtaz i njena porodica, da bi njega, takođe, nasilno svrgao sa vlasti sin Aurangzeb, fanatični islamac, najgori vladar dinastije, koji je, uzgred budi rečeno, najviše doprineo raspadanju Mogulske imperije. Oca je zatvorio u raskošni paviljon jedne od palata u sastavu Crvene tvrđave, odakle nije makao osam godina, sve do svoje smrti, s jedinom povlasticom da može, uzdišući, kroz prozore paviljona da uživa u svome delu. Tajnu građevine desno od mauzoleja nedavno su rasvetlili indijski arheolozi. Unutar temelja muslimanskih građevina pronađeno je na stotine nabacanih kipova indijskih bogova, ponajviše Šivinih. Utvrđeno je da se muslimanske građevine oslanjaju na temelje hinduističkog hrama. Srušen je hram jednog boga "bezbožnika", da bi se na njegovim temeljima izgradio hram jednoj ženi, ljubavnici i poliličkom istomišljeniku. I pored različitih osnivača i doktrinarnih razlika, islam i hrišćanstvo imaju zajedničku sklonost uništavanja svega što je tuđe. Zna se, na primer, da se sveti Nikola "odlikovao" organizovanim rušenjem antičkih hramova što je, mora se priznati, nedolično ponašanje za jednog sveca, tim pre što je morao znati "da su i paganski hramovi podignuti po volji njegovoga boga jedinoga, a zašto je volja bila takva, ostaje tajna".

Ako smem sanskrtom da interpretiram ime Dža-han-gir i Dža-han, što nije nerazumno jer su se u superiornu indijsku kulturu asimilirali svi osvajači, prvo ime znači: "rođen-da-ubija-da-bi-stigao-na-vrh", kod drugog imena sve je isto, osim što nema vrha.

Uživanje u skakutanju veverica po uređenom vrtu jedino je zadovoljstvo koje posetiocu nudi ovo morbidno mesto. Ima osećanja jačih od estetskih. Nema Starog Grka koji bi bio impresioniran hrišćanskom crkvom podignutom povrh nekog hrama posvećenog Apolonu i Atini, niti Srbina koji bi se mogao diviti arhitektonici i raskoši džamije podignute na temeljima Gračanice. U Ajodhji se često dešavaju sukobi između hinduista i muslimana jer je džamija podignuta na temeljima Raminog hrama. I podcenzurani hinduista naučio je od precenjenih monoteista kako se postaje netolerantan.

Biće da su Latini imali u vidu sanskrske prioritete kad su njivi dali naziv: ager i poljoprivredi naziv: agrikultura. Istorijskim i sveopštim "razvojem", stvari su se izmenile na štetu nekada najcenjenije profesije. Zašto je to tako, treba pitati nekog ministra za poljoprivredu, koji je već izvršio "zaokret prema agraru". Prvenstvo da budu pitani imaju oni koji kad god govore o svom resoru ili o zanimaciji širokih seljačkih masa uvek upotrebljavaju reč: agrar, a kad govore o seljacima, umesto reči agrikole, uvek koriste recidiv prošlosti, složenicu: poljoprivredni proizvođači.

adžah adžija adžira čigra

G. adž, adžati (dg) - pobudivati, terati, goniti, pokretati. voziti, upravljati, biti željan pobuđivanja, baciti, odbaciti

I. adžah - pobuđivač, podstičač, pokretač, vođa, terač, gonič, Agni, Brahma, Višnu, Šiva, bog ljubavi Kama, Sunce, jarac
 adžā - pramaterija, maja, iluzija
 adžiraḥ - trkalište, borilište, dvorište, telo, čuvar, vetar
 adžanam - podsticanje
 adžanaḥ - pustinja (bez ljudi), beznačajna osoba, ništarija od čoveka
 adžanjam - nešto vrlo neprijatno za čoveka kao, na primer, zemljotres
 adžira - adhi - radža (sl) - "neumoran vladalac", smrt
 P. adža - nerođen, nestvoren, večan
 adžira - brz, hitar, okretan
 adžanja (tpb) - neprikladan da bude rođen, neprikladan za čovečanstvo

Porodica reči navodi na brojne asocijacije. Najpre, od nje potiču grčke reči: agon, agonizam, antagonizam, pa, bogme, i agonija. Zbog agona - takmičenja, pod motivacijom: "u zdravom telu zdrav duh", organizovane su olimpijade čiji je razvoj dostigao neviđene razmere, budući da se svakodnevno održavaju po najzapuštenijim palankama. O kupu kupova i kupu kupa kupova i da ne govorimo. Sve što postane masovno postane vulgarno i vrlo profitabilno. Pokazalo se da takmičenja ne opravdavaju u potpunosti starogrčku motivaciju jer je čovek sklon vitoperenju velikih ideja, pa imamo pojave da se drogiranjem tela i lažiranjem "natjecanja" pokvare i telo i duh, ali se inkasiraju velike pare. Pitam se, šta bi ostalo od ove starogrčke navade da su "natjecanja" besplatna? Osim dece u školskom dvorištu, za vreme odmora i na poljančetu, u slobodnim časovima, teško da bi se iko bavio pikanjem lopte.

Lopta je simbol savršenstva i univerzum u malom, pa ima nečeg opasno dubokog i plitko istraženog u poigravanju loptom i nadigravanju protivnika dotičnim predmetom. Da su moje slutnje opravdane, dokazuje sveopšte prelivanje agona u sve sfere života, sveopšti antagonizam, sa likovanjem pobjednika i agonijom pobjeđenih. Na Zapadu važi samo jedna mantra: "Ko nije pobjednik, nije čovek, gubitnike treba, kao stoku, pobiti".

Sanskrske reči, međutim, izazivaju nešto složenije asocijacije: da bi se svet pojavio, bilo je potrebno da neko nešto pobudi; nešto je pramaterija - izvor budućih zamajavanja; duh je taj koji pobuđuje, i ako ga zamislimo u ljudskom obličju, onda to mogu biti bogovi: Brahma, Šiva, Višnu i mnogi drugi. Niko ne može znati ko bi mogao biti taj prvi, stoga mudri dopuste da ih može biti mnogo, dok se nemudri odluče za jednog. Najveći podsticatelj i izazivač maje, nesumnjivo je bog ljubavi Kama, što ne znači da ga treba isključiti iz panteona, naprotiv! Ipak je glavni pokretač bio i ostao Agni sa žrtvenim jarcem. Da li je od sanskrskog jarca: adžah izveden grčki: aigos, takođe jarac, trebalo bi da je očigledno, no, da li je grčko hagio - sveto, pripisano istaknutim hrišćanima i hrišćankama, sa hagiografijama - uži izbor činjenica iz biografije, koje jesu za priču, prapraćenih čudesima, izvedeno od Agnjevog žrtvenog jarca, nije baš sigurno, mada je vrlo verovatno. Crkve su građene preko srušenih antičkih žrtvenika i hramova, namerno - lukavo politikantstvo apostolske zajednice, da bi pagani bili privučeni iskonskom svetošću mesta i na njemu, prevođenjem u hrišćanstvo, bili oduhovljeni, jer je hrišćanstvo čista duhovnost, nehrišćani su čista materija, materijalni predmeti. Tu će biti poučeni da im je predak Avram, ne Adam, nego Avram, otac mnogih naroda ili Izrailj, veliki borac s bogom! U Siriji postoji mesto Malula, sa crkvom iz IV v., u kojoj se čuva stari žrtvenik sa rupom na mermernoj ploči za oticanje krvi žrtvene životinje, na kome stoji jevanđelje iz koga sveštenik čita za vreme službe božje. Lep i redak primer očuvanja kontinuiteta.

Što se semitskog žrtvenog jarca tiče, on mi liči na: agha -maršanaḥ, mantru iz sledeće porodice reči, oličenu u jarcu. Mantrom se u Indiji služi pojedinac, dok je semitski jarac nosač kolektivnog greha, pa, jednog dana, može dobro doći Nato - paktu. Očigledno je, takođe, da je podsticanje posao vođe, uz upozorenje da mu nepažnjom i neupućenošću u predhodni TV dijalog, ljubljani i podsticani narod lako može postati žrtveni jarac. Ako su u pitanju Srbi koji malo imaju pojma o modalitetima kohezije kolektiviteta, pa svako mora imati svog žrtvenog jarca, u kritičnom trenutku može doći do kritične nestašice ovih životinja, te nije na odmet ministru skrenuti pažnju na blagovremeni zaokret agrara prema kozarstvu.

Iz gornje porodice reči rađa se i asocijacija: adžija - ciljna grupa sa ciljem da stigne u carstvo nebesko i da se domogne večnosti, pa koristi sve modalitete sakupljanja potrebnih zasluga, među kojima adžiluk zauzima vrlo istaknuto mesto. Sva sreća da sveta zemlja nije daleko i da nije velika. Sanskrtom se, kao što vidimo, bistre i povezuju mnogi pojmovi za koje bi se na prvi i pogrešan pogled moglo reći da nemaju nikakve međusobne veze, kao na primer agon i agonija, Agni i žrtva, sa izbeglicama, sveto i obesvećeno, adžija i adžiluk, sa pustinjским podvižništvom, vođe i žrtveni jarci, ukazivanje na zemljotrese (immanentne ljudskom umu) različitih intenziteta, zavisno od uma; vokabular se koristi u emisijama RB: vreme sporta i rasonode i o religiji, veri, crkvi kao i prilikom poučnog iskušavanja preko okruglih stolova RTS-a i drugih rado gledanih i loše shvaćenih vizuelnih medija. Nije sporno, takode, da adžija nije autentična hrišćanska, i još manje islamska izmišljotina, u RVK zvezdicom obeležena. Ovde spadaju i druge srpske reči, kao na primer: Čegar, čigra, čio, čilaš, džarati i sl. Nema moćnijeg jezika od sanskrta. Grčki i latinski spadaju u dobre učenike; među ostalima ima mnogo zaboravnih ponavljača i improvizatora; srpski jezik je najbolji sanskrtski učenik, mada, nažalost, on toga nije svestan. Izbili su mu iz rečnika Vasištu, Bhrgua, Angirasa, Agnija, Bhagu, Višnu i u rečnik zabili Avrama, Isaka, Jakova, Jeremiju i druge, njima slične i nepotrebne, tuđe imenice.

agh, aghajati grešiti agham greh

G. agh, aghajati - ići u pogrešnom pravcu, grešiti

I. agham - zlo, pogreška, greh, nečistoća, bol, patnja

agha - marṣanah (sl) - jedna od rgvedskih kratkih himni kojom se "poništavaju" grehovi, još uvek u upotrebi kao dnevna molitva

agha - hārah (sl) - razbojnik

agha - ajuh (sl) - zlonamernik, onaj koji ima nameru da ugrozi, da povredi

Da je aghahārah = aghājuh, odnosno da je razbojnik onaj koji ima nameru da ugrozi i da povredi, uverili smo se na sopstvenom iskustvu. Aghamarṣanah bukvalno prevedeno znači: "izmarširati greh, kao što se "maršne" pas. Malo je teže kad vojska razbojnika umaršira u nečiju zenilju pa je ne mogu izmarširati ni mantra, ni žrtveni jarac, ni adžiluk, ni moleban. Tada se moraju čitati Bhagavad gita i Gorski vijenac, jer se nije blagovremeno čitala Kautiljina Artiaštra.

añč, añčati ačiti se añčanam ačenje

G. añč, añčati - kriviti, iskriviti, nagnuti, kovrdžati, lutati, tumarati, skrenuti s puta, izgubiti se, bulazniti

I. añčanam - savijanje, kovrdžanje

F. añčita (tpp) - savijen, iskrivljen, kovrdžav, izvitoperen, lukav

Ačenje je ljupko - lukav način za postizanje nečega što se, inače, ne bi moglo lako postići.

añdžah ili añgiras andeo

G. añdž, anakti - nauljiti, ukrasiti, slaviti, izazivati pojavu nečega, blistati, razjasniti

I. añdžanam - ulepšavanje, magična mast

añdžah - pošiljac, glasnik, zapovednik

añdžasī - ime jedne od nebeskih reka

añdžiṣṭhah i añdžiṣnuh (m) - "vrlo sjajan", Sunce

andžalih (m) - šaka uz šaku, kao kad se prosi, podignute u visinu čela u znak poštovanja, pozdrava ili zaklinjanja

P. aṅdžasa - ispravan, pošten, istinit, brz, trenutani, privlačan
aṅdža - sājana (sl) - onaj koji se kreće pravim putem, pouzdan

Angiras - rođen iz brahminih usta, autor himni u 9. knjizi Rg-vede, otac Agnija, jedan od sedam mudraca prve manvantare; u astronomiji planeta Jupiter i jedna od zvezda Velikog medveda; njegovi potomci su bića svetlosti; po himnama Atharva vede Angiras je osoba koja, u cilju zaštite žrtvenog obreda, izgovara magijske izreke iz Atharva vede.

Autor sanskrtsko - engleskog rečnika izvodi poreklo grčkih reči: aggelos i aggapos od Angirasa. Vujaklija izvodi anđela od latinskog: angelus. Angelus, očigledno, potiče od aṅdžah, pa se i ovde, kao u mnogim drugim slučajevima, srpskim jezikom grčke i latinske reči fonetski tako moduliraju da su bliže sanskrtu.

aṅučina unuk, unuka

G. aṅč, aṅčajati - razviti, proizvoditi; s preflksom anu, pridev: anvaṅč,
anvan, anūčī - onaj, ono, ona, koji sledi pravac drugog, prati, nastavlja; anuči - (Lokativ, ind) - iza, posle
I. anūkam - rasa, porodica
P. anūčīna - onaj koji dolazi posle, sukcesivan
anūčīna - garbha (sl) - rođen u sukcesiji, po redu

Bilo bi interesantno čuti egzegetsko objašnjenje falsifikovanja rodovskog stabla Srba, na primer, gde se umesto prave unucima podmeće loza tuđih predaka, kao da su unuci tikve bez korena. Oni koji misle da je presecanjem stari koren uništen, varaju se. Za njih je srpski entitet neprozirna pojava, mada se i oni sami služe srpskim jezikom.

aṅūṣīta komšija

P. aṅūṣīta - oni koji žive jedan pokraj drugoga (pridev nastao od prefiksa: anu - blizu, pored, i glagola: vas, vasati - stanovati)

aṅ, aṅati lutati

G. aṅ, aṅati - lutati, tumarati
I. aṅaṅa - lutanje, tumaranje
aṅṅ, aṅṅate atakovati
G. aṅṅ, aṅṅate - prevazilaziti, prevršiti meru, ubiti i, kad glagol promeni vrstu:
aṅṅaja, aṅṅajati - prezirati i
aṅṅ, aṅṅājate - biti diktatorski arogantan
I. aṅṅā - arogantno ponasanje
aṅṅah - osmatračnica, trg, pijaca, prevršivanje mere
aṅṅa - patjah (sl) - gospodari tržišta
aṅṅa - hasitam (sl) - glasan smeh, njisak konja

Može se, dakle, načiniti sanskrtska rečenica prikladna za opis "vrlog novog sveta":

"aṅṅapatjah aṅṅājatena saṅ aṅṅahasantaṅ aṅṅante"-
"gospodari tržišta sa arogantnim diktatorom konjski njišteći atakuju.

Svi relevantni za pravljenje savremene istorije obuhvaćeni su gornjom porodicom reči. Njome je u starini bila najavljena glavna odlika novog doba: vladavina tržišta, sa svodenjem čoveka na robu. Krajnje

nepravičnom raspodelom moći i mogućnosti između žrtava i agresora bavili su se mnogi veliki umovi, no niko problem nije bolje rešio od hrišćanske religije. Štaviše, ona je čisti biheviorizam, jer kaže kako se u ulozi žrtve treba ponašati: iz dubine duše voleti i praštati agresoru, stalno šapućući: "neka bude volja tvoja jako že na nebu i na zemlji." Što je volja takva kakva je kriva je žena, inicijator praroditeljskog greha i začetnik istorije, u kojoj su uloge izmenjene.

Agresiju uzrokuje nedužni muški rod, posledice agresije trpe grešne žene i nedužna deca. Primivši ponešto od duha svetoga i poviše od JHWH - naravi, muški rod je okitio istoriju i bogomolje "svetlim" likovima agresivnih boraca za veru i za teritorije. Jedinog predstavnika žena, bogomater, ne računam jer ona predstavlja imaginarni, bezgrešno začinjući ženski rod.

Svi bogovi, pa i onaj "jedin i pravi", traže žrtve, mada se kod jedinoga uočava izvesna nedoslednost: najpre se odrekao ljudskih žrtava, zamenivši Avramovog Isaka ovnom, da bi ubrzo samome sebi prineo na žrtvu sina svoga jedinorodnoga. Kult žrtvovanja ne prestaje, menja se samo žrtva. Antropocentrična religija ostaje dosledna, pa antroposa stavlja na žrtvenik, kao što se činilo u starijim religijama. Zamena žrtvenika simbolom, krstom, nema značaja. U Hristu se prepoznaje vedski Puruša. Drugi monoteisti ostali su pri primitivnom strahu od božje volje. Kod njih nema mudre: "Ne boj se!"

Egzegetskim rešenjem eshatoloških problema hrišćaninu je objašnjeno da je neizmerna ljubav božja prema stvorenjima glavni uzrok pravednikovih stradanja i obećava mu se carstvo nebesko, tim pre i utoliko bliže do boga, ukoliko, umesto jarca, sam sebe valjano i voljno prinese na žrtvu. Treba bogu biti zahvalan zbog postojanja agresora jer oni su, na neki način, operatori božje volje, instrumenti u njegovim rukama. Oni, doduše, ne znaju šta rade, ali je zato tu egzegeta koji zna da oni rade u korist večnog života žrtve. Ovako ponašajući se, žrtva, i bez monumentalnih zadužbina, stiže u carstvo nebesko, usput dajući običan doprinos opštem razvoju neobične duhovnosti.

Dajem svoj doprinos egzegetici: život na zemlji nije ništa drugo doli selekciono sito za odbir pravednih poslušnika; bog, koji je druge bogove, društvo ravnopravnih, svrgao s vlasti i ljude isterao iz raja, teško podnosi samoću - on nije brahman -jedno bez drugoga; bez drugoga, on gubi smisao postojanja, pa je samovoljom i vlastoljubljem uzrokovani lični problem rešio povratkom poslušnih pravednika u svoje carstvo nebesko. Za svaki slučaj, rajске vočke biće posečene i zmija vraćena natrag, u okean, da se ponavljanjem ne bi narušili "izvornost i originalnost" Starog zaveta. Još se ne zna šta će biti sa pravednicama, budući da su se žene i na nebu i na zemlji pokazale gorim od muškaraca. Upravo je u toku okrugli sto neba, gde JHWH raspravlja sa stručnjacima za kloniranje mogućnost involuiranja ženskog roda zajedno sa pravednicama, u Adamova rebra.

Tako bog - logos funkcioniše u zatvorenom krugu svoje samovolje, mada ima i drugih, logičnijih rešenja. Ovo je bilo sa aspekta monoteizma, s posebnim osvrtom na hrišćanskog egzegetu.

add, addati dodati

G. add, addati - pridružiti, sastaviti, spojiti, dokazivati, rasuđivati

I. addanam - štiti, zaštita

Odnosi se na govornike koji, podstaknuti diskusijom, imaju nešto da dodaju u cilju "pojašnjenja" i zaštite autora od sopstvenog dela.

aṇḍa-karṣaṇam kastracija

G. am, amati - ići prema nekom cilju, služiti.

I. aṇḍam - jaja, mošnice, semen viril

brahma - aṇḍa (sl) - kosmičko jaje

aṇḍa-karṣanam (sl) - kastracija

Kastracija vodi poreklo od: karṣanam, a ono od korena glagola: kṛṣ, karṣati - skršiti. Izbegavati kastraciju znači ići u susret. služiti životu. Ako engleska reč: "aim" - cilj, potiče od gornjeg korena, biće da je Anglosas bombardujući ciljno i besciljno, krenuo protiv života. "Razvojem" engleskog jezika pomučeni su vokali, što ima za posledicu otežano razlikovanje "aim" i "I am". Nikakvo čudo što je osnovni "aim" postao "I".

atathā / tathā - ne tako / tako, ne/ da

P. atathā - ne tako, jer je tatha - tako

Svet se deli na afirmatore: tathā i negatore: atathā. Uzdajmo se, mada ne verujem, da će autori opšte generativne gramatike proniknuti u najdublji sloj, što će reći u slog AUM, i otkriti nam zašto je sa ljudskim umom i jezikom tako, kako je. Dotad, još jedna binarna jedinica može korisno poslužiti za podsticanje živahnosti konverzacije ili za totalno međusobno nerazumevanje.

atṛpa netrpeljiv atṛpta nenatṛpan

I. atṛptih (f) - nezasitljivost, nezajažljivost

P. atṛpa - nezadovoljen, nezajažljiv, nezadovoljavajućeg stanja

atṛpta - nezasit

Reči su iz Rg vede. Nezasit je nezajažljiv: atṛpta - atṛpa. Nezajažljiva provalija generiše nezadovoljavajuća stanja i ne da se ničim zatṛpati. Satja - juga je bila epoha duhovne gladi, kali - juga se prepoznaje po nezajažljivoj gladi mani - mani - manijaka.

atharja, atharjati treperiti athar oltar

G. at, atati - hodati bez prestanka, trčati

atharja, atharjati (den) - treperiti

I. athar - oganj (zastareo naziv)

athariḥ (f) -plamen

atharvā (m, osnova: atharvan) - prvije ustrojio obožavanje vatrom, somom i himnom. On je jedan od Pradža-pati-a, prapredak ljudi, Brahmin najstariji sin, prvi koji je znao i podučavao Brahma-vidju, nauk o brahmanu. Autor je Atharva vede, zbirke magijskih izreka protiv bolesti i nevolja, identičan sa Angirasom, Agnijevim ocem. Njegovi potomci, Atharvānah stapaju se sa potomcima Angirasa i Bhrgua.

P. atharja i atharju - treperav, lepršav, talasast, vijugav (kao plamen).

Ako je za sanskrit "athar" bio zastarela reč, do kojih dubina seže srpski jezik sa crkvenim oltarom i sa polaganjem života na oltar otadžbine. Doduše, oznaka je pozajmljena od latinskog: alta ara -visoki žrtvenik, mada je bolje, umesto baviti se pozajmicama, uočiti svežinu memorije starih i sklerotičnost mladih.

Atar ili hatar, u RVK obeležen zvezdicom, teritorija koja prirada određenom naselju, takođe vodi poreklo od gornjeg pojma jer ukazuje na vlasništvo porodica u srodstvu - gotram, poteklih sa istog, predačkog ognjišta. Nekada je oganj na žrtveniku služio za opštenje sa silama univerzuma, što se, do danas, očuvalo samo kod Zaratustrinih Parsa. U pravoslavnom hrišćanstvu, žrtvenik sa ognjem pretvorio se u pregradu za deobu prostora na: sacrum i profanum. Prvi je rezervisan za "atharvane", drugi za vernike. "Atharvan" može da stupi u profanum, jer on je na profano imun, vernik i pogotovo vernica, ne sme da stupi u sacrum da ga ne bi profanisao. Umesto neba sa otvorenim vidicima, profanima se nudi

pregrada sa sličicama paradigmaticnih ličnosti iz biblije, antropocentrizam u punom sjaju. Pažljivim posmatranjem profanih, da se uočiti porast imuniteta na sličice i na oltaru i na tv ekranu, što može biti dobar znak.

atjah_ at

G. ati, atjeti - proći pored, ići svojim putem, preći preko, napredovati

I. atjah_ - trkački konj, bojni konj

At je obeležen zvezdicom u RVK. Nije se čuditi Vuku, nego nama. Od njega nas deli stopedeset godina a mi i dalje bolje znamo turski od sanskerta.

ad, atti jesti

G. ad, atti -jesti

I. adanam-jedenje, hrana

P. adanīja (tpb) - ono što se može, što treba jesti

Reči ove i prethodnih porodica reči korišćene su u Rg vedi.

adhara donji adharam odgovor

I. adharā - donji region, nadir (suprotno zenitu)

adharam - odgovor, donji deo, ženski polni organ

P. adhara - niži, donji, nizak, podmukao

Evo nekoliko složenica:

adhara - svastikam - nadir

adhara - uttaram - niži i viši, gornji i donji, bliži i dalji, raniji i kasniji, pitanje i odgovor

adhara - ārani (f) - donji komad drveta za izazivanje vatre trenjem

adhō - gamanam - opadanje, degeneracija

adhō - dvāram - anus (donje "dveri")

adha - upahāsah_ = adhopahāsah - seksualni odnos, ("upasivanje")

Ovo je tek mali izvod reči iz rečnika, da bi se pokazalo šta sve u sanskrtu može biti dole, donje, niže i gore, gornje, više, mada je sve relativno, kao što odgovor može biti adharam i uttaram.

adrih_ zdrobiti (kamenom)

I. adrih_ (m) - kamen, stena, planina, kamen za istiskivanje soka some

adhivač, adhvakti advokatisati adhivaktā advokat

G. adhivač, adhvakti - govoriti u korist drugog, advokatisati

I. adhvaktā (m, osnova: adhvaktṛ) - advokat, zaštitnik, utešitelj

adhivačanam - titula, epitet

Pojmovi su iz Rg vede. Latini su zapamtili i podsetili nas da govoriti u ime drugog nije neko novo umeće.

anukaraṇam i anukārah karikatura

I. anukaraṇam - imitacija, podražavanje
anukārah - imitacija, sličnost
anukartā (m, osnova: anukartṛ) - imitator, podražavalac, glumac, izvođač

U Vujaklijinom rečniku stoji da karikatura potiče od italijanske reči: caricare - tovariti. Gornje sanskrske reči potiču od glagolskog korena: kṛ - delati, činiti, stvarati i prefiksa: anu - posle, prema, bliže, pokraj, pa bi: anukarah bilo: slediti neki uzor podražavanjem; u slučaju karikature, naglašavanjem preteranog, preuveličavanjem.

antarījam anterija

I. antarījam - komad odeće koji se nosi u sredini, između gornje i donje odeće
antaram - unutrašnjost, duša, srce, atman, intimnost, sadržaj, vlasništvo antram - utroba
antar - ikṣam (sl) - atmosfera (ono što se vidi između neba i zemlje)
antar - tāpaḥ (sl) - unutrašnja toplota
antram - kūḍḅanam (sl) - krčanje creva
P. antarja - unutrašnji
antare (ind) i antarena (ind) - među, između, s obzirom na, na račun, u korist.

Čuvši Srbina dok peva: "Svilen jelek, anterija i opanci, po tome se raspoznaju Srbijanci", Rgvedanin bi mu rekao da je i jelek i anteriju i opanke na kljunčice pozajmio od sanskrta. Srbin bi njega velikodušno, sa vedskim smislom za gostoprimstvo, pozvao na rakiju i objasnio mu da su Srbi narod najstariji, te da je sanskrit od srpskog pozajmio oznake za odevno-obuvne predmete. Zvezdicu, uz anteriju, iz RVK prepuštam academicima nadležnim za zvezdice.

anja ino, inoča

P. anja - drugi, različit
eka - anja (sl) - jedan drugi
anja - dža (sl) i anja - džātā (sl) - rođen u drugoj porodici, različitog porekla
I. anja - samgamah (sl) - preljuba (sastanak sa tuđom ženom ili mužem)
anja - udha (sl) - udata za drugog, tuđa žena

apatrapā apatrapa

I. apatrapā - plašljivost, stidljivost, zbuñjenost, smetenost

Ovako se, nekada, srpskim jezikom označavala aljkava i nezrela osoba. Reč se sve ređe koristi, zamenjena je pridevom "smotan", ali su trapavost i trapav preživeli.

apasja pasija, opus

I. apas (n) - rad, delovanje, dejstvovanje, život, pokret
apasja - aktivnost, delatništvo
P. apas - delatan, vešt

Pojmovi potiču od imenice: ap - delo, otud latinsko: opus, mada ap znači i voda. Pasionirano delatništvo, neumorno podražavanje vodenih brzaka, može biti opasno ako se zaboravi da voda teče sa viših na niže nivoe. Pasioniranost aparatima može dovesti do zloupotrebe tekovina tečenja nizbrdo od strane nekog antropičnog antropofobiste.

apāpa "antipapa"

P. apāpa - bezgrešan, pun vrlina, jer su:
pāpah - loš, zao čovek. nevaljalac, grešnik, krvoločna zver, veštac; i
pāpam - nevolja, šteta, porok, greh, krivica, kriminal

Nikakvo čudo što je pošten čovek "de rerum aturam" antipapista, mada su antipapski Anglosasi pretvorili gornji latinski izraz u "race" - utakmicu, trku za profitom. Oni uvek nešto izostave kao što su izostavili padeže iz gramatike, pa se ispomažu predlozima kojih u sanskrtu gotovo da nema. Mnogi se dive engleskom jeziku, međutim, ako se engleska rečenica bukvalno prevede na srpski, dobiće se slično onome: "kude Niš, odkam Niš, sos Niš", nedopustivo iskvarena varijanta sanskrtsko - srpskog jezika.

apičja vulva (u prevodu na srpski)

P. apičja - tajan, skriven (u RV), vrlo lep (u Bhagavata purani)

Pošto je stvar složene prirode, moraju se u pomoć pozvati neki pojmovi koji ne spadaju pod "a", nego pod "p":

G. pičch, pičchajati - presovati, ugurati, utiskivati, širiti, razdeliti
I. pičaṇdam - trbuh, stomak

Bilo bi protivprirodno da Srbin zapamti anteriju i opanke a da zaboravi ono što mu je i od samog života draže. "Naturalia non sunt turpia".

apuṣṭa zapušten

P. apuṣṭa - neishranjen, omršaveo, obogaljen, nevažan

aprati bez protivnika apratikaraḥ kreator poverenja

P. aprati - onaj koji nema protivnike
apratī - karaḥ (sl) - onaj koji ume da stvara poverenje (kredibilitet) Mudar se ponaša:

aprati bez protivljenja	jatna volji	pūrva prirode (onoj koja je prva)
----------------------------	----------------	---

Zao funkcioniše kao "cvajtakter"

1. takt	aprati nesposobno za pružanje otpora	manjūja uobličeno	mānah (javno) mnjenje
---------	--	----------------------	--------------------------

2.takt   aprati   aparimita   jodhin
                                 bez protivnika   neizmerno   naoružani

p r i m e n j u j e s i l u .

apsu aps(?)

P. apsu - bez hrane

aphala jalov

I. aphalatvām - jalovost, neplodnost

P. aphala -jalov, besplodan, uzaludan, lišen muškosti

aphena bez pene

I. aphenam - opijum

P. aphenena - bez pene, nepenušav

abhram oblak

I. abhram - oblak, kišno vreme, oblak prašine, cifra (u aritmetici)

P. abhra - prus (sl) - kiša ("pršti' ili "pljušti" iz oblaka)

abhram - liha (sl) - "onaj što liže oblake", visok, uzvišen

abhrātṛ bez brata

P. abhrātṛ i abhrātṛka - onaj koji nema brata

am, amati zamahnuti

amaḥ zamah

G. am, amati - učvrstiti, biti nasilan, opak, zao

I. amaḥ - silina, žestina, moć

Dokazi srodnosti: "Mahnu sabljom, odseče mu glavu" i: "Ama, nemoj!"

amaraṇījata besmrtnost

amṛta besmrtan

I. amaraṇījata -besmrtnost

amṛtam - svet besmrtnika, nebo, večnost, napitak besmrtnosti

P. amṛta (tpp) - besmrtan

Nije se moglo bez bućkanja doći do napitka besmrtnosti, jer se znalo da se on krije u mlečnom okeanu, kao što se maslac krije u mleku. Bogovi i demoni, podjednako željni besmrtnosti, dogovoriše se i udružiše, za bućkalicu uzeše kosmičku planinu Meru, zmiju Vasuki obmotaše oko bućkalice, pa se svojski posla prihvatitiše, prvi vukući za rep, drugi za vrat stoglavo i neizmerno kreativno čudovište. Brinući se više za Zemlju no za amṛtam, Višnu se, u obličju džinovske kornjače, dobrovoljno poturio ispod bućkalice. Iz praiskona izvire i dobro i zlo pa se na samom početku bućkanja pojavio otrov, dovoljan da otruje čitav

svet. Brinući se više za svet no za samog sebe, Šiva popi otrov od čega mu grlo osta modre boje, pa dobi još jedno ime: Plavogrli ili Nilakaṅṭhaḥ. Daljim bućkanjem izbućkane su sledeće dragocenosti: Surabhiḥ - čarobna krava, majka i hraniteljica živih bića, Airāvataḥ - beli slon, na kome Indra jaše među oblacima dok baca gromove, Sarasvatī sa vinom - boginja govora i muzike, Pāridžataḥ - rajsko drvo, Čandraḥ - Mesec u obliku srpa, njega staviše Šivi u kosu, Lakṣmī na rascvetanom lotosu - boginja lepote i napretka, nju dadoše Višnuu za ženu, Kaustubhaḥ - čarobni dragulj, pričvrstiše ga za Višnuove grudi, čarobni konj Učchaiḥ Śravasah, dugouhi lepotan, dadoše ga bogu Sunca za zapregu i na kraju Dhanvantariḥ - lekar bogova i izumitelj Ajur vede, sa ćupom amrte u rukama.

Demoni zgrabiše ćup i dadoše se u bekstvo i da ne beše Višnua, koji se pretvorio u nebesku lepoticu Mohini, pomerio pamet požudnih demona i oteo im ćup, nebom bi vladali smrtni bogovi i zemljom besmrtni demoni. Na svu sreću, sve se završilo dobro, da bolje ne može biti. Prilikom prelaska iz ruke u ruku, iz ćupa se prolilo nekoliko kapi amrte, tu i tamo, po zemlji gde se i danas okuplja mnoštvo hodočasnika prilikom svetkovine Kūmbha - melā, "Praznik Ćupa". Tako je svake godine u drevnom gradu Prajagu, na ušću Jamune u Gangu, kome su vrsni monoteisti, muslimanski osvajači, promenili ime u "Alahov grad" - Alahabad.

U svakom indijskom muzeju sakupljene su kolekcije dela skulptora naivaca. Ničeg lepšeg i iskrenijeg u umetnosti nema, nego kad narod najpre mit ispriča rečima pa ga prepriča skulpturom, koja se više ne da opisati rečima nego se mora videti. Tako je i sa "Bućkanjem okeana".

ambarja, ambarjati ambar ambarā ambra

G. ambarja, ambarjati (den) - sakupljati, okupljati, nagomilavati
I. ambaram - obim, kompas, susedstvo
ambarā - odelo, nebo, parfem (ambra)

Složenice:

ambara - dā - "ono što daje odeću", pamuk
ambara - ādhikārī (m) - superirintendant za garderobu na dvoru
ambara - āntaḥ - rub odeće, horizont

Ambar i ambra dobili su zvezdice u RVK.

ambhaḥ ambis

I. ambhaḥ (n) - nebeske vode
ambuḥ - voda
ambhasī (N du) nebo i zemlja
ambu-dža (sl) - "rođen u vodi", lotos
ambu - da (sl) - "davalac vode", oblak
ambu - taskara (sl) - "kradljivac vode", Sunce

aj, ajate ajde

G. aj, ajate - ići (od korena "aj" iz RV nastao je, kasnije, koren "i" - ići)
I. ajaḥ - hod, odlazak i povratak goveda, kretanje nadesno u šahu, kocka
ajanam - hodanje, put, putovanje, Sunčeva putanja, napredak;
Rāma - ajanam = Rāmājanam, znači: "Ramino putovanje"
ajatham - stopalo

P. ajāna (ps) - idući
ajatha - napredan

Kad srpski seljak tera stoku i, malo-malo, pa kaže: "ajde", on se ne služi turcizmom (u RVK), nego pamti prajezik iz vremena rane Rg vede. Šta više, i ispravka: ne kaže se "ajde", nego "hajde", pogrešna je.

araṅjam i araṅjanī oranje, oranica

I. araṅjam, araṅjakam i araṅjanī - šuma, divljina
P. araṅjīja - pokraj šume

Srodstvo srpskih reči: oranica, oranje, orač i sl. sa gornjom sanskrtskom porodicom izvodim iz činjenice da su se oranice dobijale krčenjem šuma.

U sanskrtu se odgovarajuće reči izvode od korena: kṛṣ - skršiti.

arantos aratos (ga bilo)

G. arantos (vedski infinitiv) - ne mariti, ne voleti, ne gajiti naklonost
I. aratiḥ (f) - nezadovoljstvo, mlitavost, tupost, osoba bez duha
aratam - nesparivanje
arata - trapah (sl) - "besraman prilikom kopulacije", pas
P. arata - nezadovoljan, zgađen, razočaran

U RVK navodi se arantos, grčkog porekla, sa aratosiljati se i aratosiljane.

aratiḥ argat

G. aramgam, aramgamati (den) - pomagati, ispomagati, pratiti
I. arah - paok točka
aratiḥ (m) - "brzohod", sluga, pomoćnik, nadzornik, staratelj P. ara-brz
aram (ind) - spremno aramis - spreman da pomogne
aram - gama (sl) - onaj kome je zapovedeno da pomogne

U RVK glagolu: argatovati pripisuje se grčko poreklo.

aruna rumen

G. arunaja, arunajati (den) - rumeneti se
I. arunaḥ - crvena boja, Aruna, vozač Sunčevih kola
aruna - sārathiḥ (sl) - "Aruna vozač"
aruṇa - anūdžah (sl) - "rođen posle Arune", mladi brat Arune, Sunčeva ptica Garuda, Višnuov prevoznik
P. aruṇa -crven, rumen, boja jutra

Uspomena na rgvedskog vozača Sunčevih kola očuvala se na Arunačali, kupastoj i stenovitoj planini iznad grada Tiruvanamalaj, u kome je živio Ramana Maharši. Ispod planine širi se ogroman Šivin hram u južnom stilu, sa gopurama, mandapama, bazenima sa vodom. Paul Bronton, veliki tragalac za prosvetljenjem na indijski način i učenik Ramanin, zatekao je hram početkom 20. veka u polurazrušenom stanju. Ja sam ga, krajem istog veka, zatekla restauriranog i u punom sjaju. Iznad glavnog ulaza u drevni hram, gopuru, 60 metara visoku, podigao je Krišnadevaraja, kralj Vidžajanagare, poslednje

srednjevekovne indijske države velikog sjaja koja se odupirala nadiranjima muslimanskih osvajača ka jugu.

Pet praelemenata u Šivinom obličju obožava se u pet velikih hramova Južne Indije: u Kančipuramu zemlja, u Džambukešvari voda, u Čidambaramu akaša, u Šri Kalahastiju vetar i na Arunačali oganj. Posle desetodnevnog kruženja oko planine, bosci hodočasnici pale vatru na vrhu planine. Prsten bosih pešaka isti je sa onim u kome igra Šiva Nataradža. U prstenu je univerzum vedskog Agnija. Vedski kult istine, oličen u Agniju, traje. Svi su tu, na okupu, Agni, Šiva, Aruna, bez prekida i preloma, bez odbacivanja i zaborava, bez proskribovanja. I vemici drugih religija kruže oko svetinja sa drugačijim motivacijama. Oni kruže da bi se približili bogu u centru, ovi, oko Arunačale, da bi izašli iz prstenom nametnutih ograničenja.

arthah artizam
artha - arthin   artist nad artistima (profiter)

G. art, arthajate - težiti dobitku, želiti bogatstvo

arthāpaja, arthāpajati (den) " tretirati kao novac, oprezno prikrivati

I. artham i arthah, u RV češće (n), kasnije samo (m) - cilj, namera, svrha, prednost, korist, vlasništvo, bogatstvo, novac, "biznis"

arthanā - zahtev, tražnja, potražnja, potreba

P. arthita (tpp) - tražen, zahtevan, željen

arthin - aktivan, delatan, željan bogatstva

arthja (tpb) - ono što može biti prikladno, pogodno, mudro, inteligentno

Složenice:

artha - kāršjam - siromaštvo ("skršeno" bogatstvo)

artha - kṛčchram - poslovna neprilika ("krkljanac")

artha - kṛta - naciljano sa stanovišta utilitarizma

artha - kilbiṣin - nepošten prilikom manipulacije novcem (kilbisin je onaj koji krši pravila radi sopstvene koristi, to može biti i kralj)

artha - kṛtjā - "biznismen" - profil, poslovan čovek, onaj koji kreira povoljne prilike radi ostvarivanja dobiti

artha - kovidaḥ - "menadžer" - profil, ekspert u nekom poslu

artha - grham - trezor

artha - grahaṇam - izdvajanje, krađa novca; u sanskrtu ova složenica znači i sposobnost čula da "zgrabe" percepciju iz spoljnog sveta

artha - grāhin - onaj koji ume da "zgrabi", da iskoristi priliku

artha - ghnaḥ - "ubica prilike", za razliku od prethodnog, sebe dovodi do siromaštva

artha - čintaka - onaj koji zna šta je korisno (očito mu je)

artha - tantram - utilitaristička doktrina

artha - dūṣaṇam - "dušmanin" imovine, onaj koji uništava svoju ili tuđu imovinu, rasipnik

artha - dṛṣṭiḥ - "vidovitost", smisao za sticanje bogatstva

artha - dravja - virodhah - raskorak između ciljeva i postupaka ("izrođavanje")

artha - nāśaḥ - gubitak novca, šteta

artha - njūna - siromašan (nužan mu je novac)

artha - pra - aptiḥ - sticanje novca ("uzapćivanje" novca)

artha - lubdhaḥ - ljubitelj bogatstva, tvrdica

attha - vidjā - znanje o praktičnom životu sa stanovišta sticanja bogatstva

artha - vipattiḥ - odsustvo cilja

artha - vaikaljam - nekongruentnost ciljeva, odstupanje od istine

artha - vṛddhiḥ - akumulacija bogatstva
artha - vjaktiḥ - prozračnost čula
artha - śabdau (N du) - smisao i reč
artha – śā l ī - bogataš (taj se nikada ne šali)
artha - vināśaḥ - gubitnik
artha - siddhiḥ - sticanje bogatstva
artha - siddha - samo po sebi očigledno
artha - hārakam - onaj koji krade, hara pare, lopuža

Pojam: artha našao je veliku primenu u logici, kao na primer:

artha - antara - akṣepaḥ - unošenje drugačijeg stava kojim se prethodni obesnažuje
artha - apattiḥ - disjunktivan hipotetički silogizam
artha - antara - njasaḥ - ilustracija posebnog slučaja opštom istinom ili obratno
artha - upamam - tvrdnja bez "tercium comparationis", kao na primer: "on je lav" itd.

Koji princip preovladuje u ljudskom društvu koje često liči na zverinjak? "Ne zverinjak, nego okean", odgovara Čanaka, "okean u kome vlada riblji princip". Bio je, nekada, davno, u 4.v. pre Hrista kralj Čandragupta, "Mesečev šticećenik", osnivač dinastije Maurija, savremenik i prijatelj Aleksandra, zvanog Veliki. Kako da smakne dinastiju Nanda u Pataliputri naučio ga je njegov saradnik i budući ministar Čanakaḥ. Veliki dramski pisac Viśakhadattaḥ verno je oživeo uspomenu na ministra u drami Mudrārakṣakaḥ, "Čuvar pečata".

Čanakaḥ je nazvan Kauṭiljaḥ - nevaljalac, prevarant, zbog doktrine izložene u delu, nazvanom po njegovom nadimku: Kauṭiljārthaśāstram. Kauṭikaḥ je lovac životinja pomoću mreže, nevaljalac i nepošten, kautiljam - nevaljalstvo, izvitoperenost, prevara, laž, obmana, nepoštenje. Po Kautilji, u ljudskom društvu vlada: matsja - njajaḥ, "riblji princip", gde veća riba guta manju ribu. Upoznavši se sa Arthaśāstrom, evropski indolozi nazvali su Kautilju indijskim Makijavelijem. Ovaj je mlađi od Kautilje gotovo dva milenijuma, jer se u Indiji sve o vrlini i nevaljalstvu znalo mnogo ranije negoli u Evropi skorojevića. Možda je preterano nazivati autora varalicom samo zato što je prozreo stvarnost i prirodu onih kojima jeste stalo do vlasti i do bogatstva. Koliko vidim, ni sada ne vlada neki humaniji princip. Čini se da su istorijski lomovi u ime velikih ideja bili uzaludni. Prazna mislena imenica, demokratija, nije "zaživela", osim što je antropomorfizirana i simbolizirana skulpturom francuskog porekla, sa plamenom u podignutoj ruci, (ništa bez patetike), na ulazu u Njujoršku luku, takozvana "Statue of Liberty", u ime: "God bless America".

Evo nekoliko izvoda iz dela pronicljive varalice²:

² Preuzeto od Rada Iveković: Počeci indijske misli, Nolit, Beograd, 1991. (sa konsultovanjem dela R. P. Kangle: The Kautilja Arthaśātra, Bombaj, 1963.)

Osnov savršene države: kralj, ministri, narod, tvrđava, riznica, vojska i prijatelji (spoljni).

Osnovne odlike savršenog kralja:

Privlačnost: visoka roda, s božanskim osobinama, human, ispunjen pravедnošću s poverenjem u starije ljude, poštovalac dharme, istinoljubiv, dosledan zadatoj reči, zahvalan za učinjeno dobro, čovek velikog zamaha, velike energije, brzih poteza, sposoban da pokori susedne vladare, odlučnog uma, okružen ministrima ne malih vrlina sa smislom za disciplinu.

Razum: zainteresovanost, pažljivo slušanje, razumevanje, pamćenje, saznanje, razmišljanje, kritičnost, privrženost pravoj istini.

Temperament: hrabrost, nesavladvost, brzina, spretnost.

Narav: rečitost, odlučnost, dobro pamćenje, jak um, snažan, uzvišen, suzdržan, nepodložan porocima, spreman da uzvрати na isti način osudom ili nagradom, skroman, sposoban da u nesreći, kao sudija, upotrebi pravilno rešenje, dalekovid, ume da se nametne kao vođa u situacijama kada se radi o zemlji, vremenu i ljudima, sposoban da uočava potrebe povezivanja moći, raskidanja i podržavanja ugovora, iskorišćavanja tuđih slabosti, ne odaje tajne, ne ruga se plemenitosti, ne uzdiže obrve nadmeno i ne mršti se strogo, bez strasti, ljutnje, gramzivosti, tvrdoglavosti, bezobzirnosti, bez žurbe, zajedljivosti, nasmešen i otvoren u razgovoru, poštujući običaje.

Dalje, Kautilja definiše 4 vrste država, 12 vrsta kraljeva i 60 osnovnih vrsta upravljanja.

Osnove dobrog upravljanja- moć je uspeh ispunjenja ciljeva, snaga je moć, zadovoljstvo je ispunjenje cilja. Tri su vrste moći:

snaga znanja je misaona moć
snaga vojske i novca je moć upravljanja
snaga borbe je moć energije

Povećanjem ovih moći postaje se superiorniji, opadanjem moći inferiorniji. Onaj koji je jednak neprijatelju, snagom će svog poštenja ili pomoću zlih namera drugih protiv njegovog neprijatelja nastojati da istoga ukloni... pa kad se njegovi podanici okrenu protiv njega i on postane nemoćan, zatrovana uma, biće lako savladati ga... onaj koji je meni prijatelj a njemu neprijatelj, pružiće mi pomoć..., ovako bi uz ostale razloge kralj mogao želeti čak i svom neprijatelju moć i uspeh... postavivši kraljeve koji mu nisu neposredni susedi na periferiju kruga a one koji su uz njega kao paoke na točku, vladar osvajač će nametnuti sebe kao središte svih tih država.

Šest načina upravljanja spoljnom politikom: mir je sporazum, napad je rat, neutralnost je nezainteresovanost, prikupljanje snaga je napad, povezivanje s drugima je savezništvo, upuštanje u mir s jednim i u rat s drugim, kada su dvojica u savezu, jeste stvaranje dvostrukog odnosa.

Saveti:

Ko se smatra manjim od drugoga, neka pregovara o miru.

Ko se vojskom oprema, neka ide u rat.

Ko god misli: niko meni ne može ništa, niti sam ja u stanju da uništım neprijatelja, neka ostane neutralan.

Ko god je sakupio velika sredstva neka napada. Ko god je bez moći neka traži savezništvo.

Ko za neki naum treba pomoć, neka vodi dvostruku politiku.

Danas se svuda piše i još više govori da su svi ljudi na planeti jednaki dok je pravo na sve ljude, na njihov život i imetak, prigrabilo jato krvožednih ajkula ribljim principom nadahnuto. Otud ugrožene sitne ribe bivaju savetovane od strane usamljenih dharmičnih intelektualaca iz velikog sveta da budu strpljive, jer je u zemlji ajkula sve veće jato onih ribica koje se uzdržavaju od "demokratskih" ljudskih prava, svedenih na glasanje. Patetična ideja "egaliteta" srozala se na jednakost ljudi u mašini za glasanje kojom se vrši izbor ove ili one, iz skupa najbogatijih ajkula. Postavlja se pitanje da li će vranac koji istrčava pred rudu potrajati do zelene trave?

aršah arašlama

I. aršah - šteta, hemeroid.

P. arša - sāna (sl) - zlonameran, škodljiv, opasan

Arašlama - ranica,

U RVK označena je zvezdicom.

arjah Arijac

P. arja - plemenit, dobrodušan, human, prijateljski, poželjan, odan, istinit, izuzetan
I. arjah - starešina, upravitelj, voda, učitelj, gospodar; isto sa naglaskom na prvi, umesto na poslednji slog: pripadnik treće kaste - trgovci i zemljoradnici

Ova odrednica služila je u davna vremena za oslovljavanje sa: "plemeniti".

arh, arhati arh... (titule)

G. arh, arhati - zaslužiti, biti vredan, ovlastiti, imenovati, titulisati
I. arhanam - zasluga, tretiranje nekoga sa uvažavanjem, poštovanje
arhaṇā - obožavanje, slavljenje
arhan (osnova: arhat) i arhantaḥ - u budizmu: probuđeni koji tek treba da dostigne nirvanu, viši rang u hijerarhiji bića mahajana - budizma
P. arha - zaslužan, vredan nečega, zaslužan za dobijanje titule, prikladan
arhat - zaslužan, titulisani, uvažavani, onaj kome se treba obraćati sa "arhan", hvaljen, slavljeno
arhita (tpp) - poštovan, uvažavan, obožavan

Oznake za titule crkvenih velikodostojnika potiču od grčkog jezika i u njemu od zajedničkog prajezika Arijaca. Prefiksom "arh" kod: arhitekta, arhivar, arheolog i sl. označava se osoba koja se bavi nekom starom profesijom ili ostacima starog, bez naglaska, nažalost, na poštovanje.

alam ala

I. alam - bodež u repu škorpiona ili pčele, žaoka
aliḥ (m) - insekt sa bodljom, alkoholno piće
ala - gardhaḥ - zmija vodenjarka
alakaḥ - besan pas

Ala je u RVK označena zvezdicom. Tu nema prideva koji se čuju u narodu: alav i alapljiv, koji su, verujem, izvedeni od ale.

alaka alakasta

I. alakā - devojčica od 8 -10 godina

U RVK navodi se: "alakast, a, o, kao na pr. devojka".

alam alem (drugi kamen), alal

P. alam (ind) - dovoljno, zadovoljavajuće, odgovarajuće, pogodno, valjano

Složenice:

alam - džīvanāja - dovoljno za život
alam - pradžājā - sposoban za porod
alam - haniṣjati - sposoban da ubije
alam - karaṇam - priprema
alam - kṛtiḥ - ukras, nakit, u retorici: kitnjasti stil
alani - kāraḥ - čin ukrašavanja, kićenje

alam - kṛta (tpp) - ukrašen

U RVK: alem dragi kamen nije, dok je: alaka - narukvica označena zvezdicom. Iz gornjeg je očigledno da obe potiču iz sanskrta. Tursko: alaliti, halaliti - dati nešto, s blagoslovom, možda potiče od alam, jer je nakit okičen dragim kamenovima poklanjan prilikom javnih i porodičnih svetkovina, i to sa blagoslovom. Slično "možda" važi i za alaj - grupu vojnika na paradi, sa alaj barjakom na čelu i sa pozadinskim značenjem: sposoban da ubija, koje sa, koje bez blagoslova.

alātam alat, alali

I. alātam - ugarak

Alat - konj crvene boje i alali - ružičast, označeni su u RVK zvezdicom.

alābukā alabuka

I. alābukā - tikva-boca

alābhah - oskudica, gubitak pri prodaji robe

Kao sud za vodu, tikvu su koristili srpski seljaci i indijske askete. Da bi se tikva mogla načiniti upotrebljivom u nju su stavljani kamenčići pa se ona drmusala da bi se semenke odvojile od zidova. Da li srpska alabuka potiče od ovog zvuka, od dizanja buke pomoću tikvi u nekim narodnim običajima ili od napadne hvale robe na pijacama da bi se ona mogla što bolje i bez gubitaka prodati, ne bih znala reći. Verovatno da ona vodi poreklo od nekadašnjeg pijačnog "advertajzmenta", koji će, uporedo sa sveopštim "razvojem", dostići ogavne razmere.

alele lele

P. ale, alele (ind) - reč bez značenja u dijalektu kojim se u dramama služe glumci u ulogama zlonamernih duhova rakšasa i drugih nižih bića

av, avati davati (pomen)

ava ovo

G. av, avati - nuditi, kao što se himna nudi bogovima, biti zadovoljan ponuđenim, štititi, čuvati

I. avanam - milosrđe, blagonaklonost, uspomena, očuvanje, zaštita

avašam - hrana

PZ. ava - ovo (U Rečniku sanskrtsko - engleskom daje se poreklo grčkog: av-ros, latinskog: au-t, au-tem i slovenskog: ovo, od: ava)

P. avas (ind) - odozdo, dole, dostići odozdo, sa zemlje nagore, gore, nebo

avasju - onaj koji traži pomoć i zaslužuje podršku

G. avadaj, avadajate (den) - platiti radi učutkavanja ili odstranjivanja nečeg što može biti štetno

P. avadata - čist, pročišćen

G. avado, avadājati (den) - seći, razdeliti žrtveni kolač ili drugu ponudu prilikom žrtvovanja, radi smirivanja i zadovoljenja onih kojima se hrana nudi

I. avadānam - deljenje na komade (u budizmu ova imenica koristi se za označavanje većeg ostvarenja u duhovnom naporu probuđenja)

U iskazu: "Davati pomen (parastos) mrtvom", to "davati" ima u srpskom jeziku drugi smisao od na primer davati na poklon, davati sve od sebe, udavati ćerku. Prvo i drugo "davati" različito je i u sanskrtu.

Drugi smisao izvodi se od korena: da, prvi, iz nekoliko gorenavedenih korena korišćenih u Rg i u Atharva vedi. O zadušnicama, na groblju, pogotovo u selima, deli se hrana namenski: "Ovo, da se vidi tome i tome". Seče se i slavski kolač. Dati pomen i razdeliti hranu radi smirivanja i zadovoljenja duhova umrlih potiče iz praiskona i opisuje se u srpskom jeziku vedskim pojmovima. Da nije tako, pomen se ne bi "davao" nego bi se izvodio. vršio i t.sl.

avatārah avatar

G. avatṛ, avatarati - sići, skinuti se (sa neba), inkarnirati se, stići (na zemlju), pojaviti se, biti na pravom mestu u pravo vreme, odgovarati čemu, imati svrhu, ispuniti nešto, i kad glagol promeni vrstu:
avatṛ, avatarajati - izazivati silazak, pokrenuti neki tok, načiniti protočnim nešto što je preprekama zaustavljeno

I. avatārah i avataraṇam - silazak avataraṇika - uvod u neko delo, predgovor

avatārah - silazak boga na zemlju, pre svega inkarnacija Višnu u 10 oblića, svaka vrlo cenjena osoba ovako se naziva iz poštovanja, prevod s jezika na jezik

P. avatārita (tpp) - skinut dole, pobuđen da siđe, da pokrene, da ispuni

avatārin - onaj koji se pojavljuje, silazi u ljudskom ili u nekom drugom obliću, inkarniran

ranga - avatārī (sl) - ("pozornica - pojava") - glumac; na pozornici univerzuma pojavljuju se Šiva kao igrač i Višnu na zmiji Ananti.

Doktrina o avatarima najavljena je u Rg i u Atharva vedi i uobličena zaključno sa Mahabharatom da bi se, kasnije, razrađivala kao što je to učinjeno u Bhagavata purani i u drugim poznijim delima. Ne bih je ni spominjala da nije u modi korišćenje suženog značenja pojma avatar i da hrišćanski božji sin nije avatārah.

Potreba čoveka za božjim prisustvom na zemlji izvesno je nastala u periodima teških ekonomskih i socijalnih poremećaja, kada se činilo da su bogovi smetnuli s uma ovozemaljska zbivanja. Stare Arje nisu bez razloga Višnuu namenile ulogu avatara. U hrišćanstvu je ova pozajmica iz Indije dobila sasvim drugo značenje: zbog velike ljubavi boga prema čoveku i zbog prvorođenog greha, bog šalje sina na zemlju da bi smrću iskupio grehove ljudi i ukazao na put spasenja, odnosno povratka u carstvo nebesko. Tuđa ideja morala je biti adaptirana Starom zavetu. Indijski koncept ne vrti se oko odnosa čovek - bog, on ima daleko šire, kosmičke horizonte. Višnu je vreme i sve ono što se u njemu događa po utvrđenim zakonima koji su očiti kao što je očito zakonito ponašanje Sunca. Ono sledi ṛtam i dharmah bez pogovora pa je Višnuu, sunčanom bogu iz rgvedskog panteona, povereno da bdi nad pravilnošću sukcesije kosmičkih ciklusa i kalpi i može se bolje razumeti uz pomoć entropije, pojma pozajmljenog iz termodinamike, nauke o toploti ili, metaforično rečeno, o Agniju.

Onaj koji veruje u volju monoteističkog boga mora svakog trenutka biti spreman na najgore. Onaj koji veruje u Višnu zna da propast sveta ne može doći iz nebuha. Entropija je mera razvoja ili propadanja zatvorenog sistema. U vreme razvoja entropija opada, u vreme propadanja entropija raste. Poput vode, toplota se prenosi sa višeg na niži nivo. Toplotna smrt nastaje kada se ponište razlike u nivoima pa u celom sistemu zavlada konstantna temperatura. Analogija: jednoumlja monoteizama i "novog" svetskog poretka. Reklo bi se da je uspostavljanje iste temperature trenutak Agnijeve smrti, no pesnici Rg vede znaju da se on ume sakriti, a mi znamo da mesto njegovog prikriivanja može biti crna rupa, na primer. Bogovi su merilo umne sposobnosti onih koji su ih izumeli, pa čovek, odlučujući se da bude vernik, trebalo bi da ima religioznog ukusa i stila pri izboru onoga u koga će verovati, a ne da veruje u najuprošćenijeg, jer mu je rečeno da je taj najbolji i jedini. U cilju sprečavanja bržeg rasta entropije na zemlji od zakonom predviđenog, Višnu se inkarnira i silazi, avatārah, na zemlju. U obliću Krišne on u Bhagavad giti Ardžunu upućuje u "pravo stanje stvari":

"jadā jadā hi dharmasja glānih bhavati bhārata
abhjuthānam adharmasja tadā atmānam sṛdžami aham."

"Kad god zakon malakše,
o Bharata Pred naletom bezakonja,
ja se sam iz sebe uobličem, pojavljujem."

Politeizam uživa u mnoštvu, pa Višnu ima devet iskorišćenih i jedno najavljeno avatarstvo. Prebrajanjem po raznim delima, avatara, koje Višnuovih koje drugih bogova, ima na desetine. Devet Višnuovih silazaka na zemlju i deseto, najavljeno:

1. Matsjah - Riba: Manu je sin boga Brahme, praotac manuṣāh-čovečanstva. Jednom prilikom, dok se kupao u reci, šakama je zahvatio ribicu koja mu se molila da joj život poštedi. Manu je odneo ribicu u svoju kolibu i stavio je u zemljani vrč, no, kako je ona brzo rasla, premeštao ju je u sve veći i veći sud i kada više nije bilo dovoljno velikih sudova, odneo ju je i pustio u okean. Od velikog potopa, jedne prirodne pojave a ne kazne božje, spašeni je spasao spasitelja, jer u indijskom konceptu odnosa čovek - bog vlada princip uzajamnosti. Nema bogova bez ljudi, niti su ljudi objekti samovolje nekog nebeskog autokrate. Po uputstvima ribe, Manu je pokupio u lađu sva živa bića i semenje. Zmijom Vasuki privezao je lađu za rog navrh spasiteljeve glave. U svim mitologijama sveta zmija je simbol materije. U bibliji ona je izvor zla, plot, iskušenja ploti vode duh u propast. U indijskoj mitologiji, počev od zmija Vasuki, Anante i Mučilinde pa sve do božanskih supruga Šakti, materija je izvor energije i kreativnosti. Duh i materija su nerazdvojni, ona nije plot koju treba prezirati. Ko je umeo prevazišao je na vreme primitivni dualizam koji pod uticajem biblije hara već milenijumima po Zapadu da bi ga konačno demantovala i porazila otkrića fundamentalnih nauka.

2. Varāhah - Divlji vepar: U vreme potopa demoni su Zemlju uzeli pod svoje i odvukli je na dno okeana pa je Višnu, u obličju divljeg vepara, zaronio u dubine i izneo je na svetlost dana. Varāhah označava prednost, superiornost nečeg nad nečim, kao na primer u iskazu: "varam mṛtjur na ča akīrtih" - "bolje smrt nego sramota".

3. Kūrmah - Kornjača u mitu o bućkanju okeana opisanom u jednoj od prethodnih porodica reči.

4. Narāsimhah - Čovek - lav: Demon Hiranjakašipuh - vladar na zlatnom jastuku (ili prestolu), stekao je silnu moć pa se stao svima, i pogotovo bogovima, podsmevati. Njegov sin Prahlada verovao je u Višnuovu sveprisutnost pa ga je otac izazivao da mu svog boga pokaže u centralnom stubu prestone dvorane. Istog momenta, iz stuba je iskočio polučovek - polulav i demona uništio. Inkarnacija je morala biti mešovitog karaktera, jer je negde i nekada bilo presuđeno da ni čovek ni zver ne mogu Hiranjakašipuu nauditi.

5. Vāmanah - Patuljak, zbog malog rasta ismejavan od strane demona Balija - Moćnog, koji se hvalio da je jedini gospodar triju svetova. Jednom prilikom, Bali obeća patuljku onoliko zemlje koliko on može preći u tri koraka. Tada se Višnu uzdiže u svoj svojoj veličini, koraknu dva puta preko zemlje i neba, podzemlje ostavi u nadležnost Baliju, i trećim korakom stiže tamo gde je istina, s one strane triju vidljivih svetova. Himna o tri Višnuova koraka nalazi se u Rg-vedi. Indijci kažu da Gajatri mantra ima tri oslonca: prvim se oslanja na zemlju, drugim na nebo i trećim na istinu, izvan ovih svetova.

6. Parašu - ramah - Rama sa sekirom, inkarnacija koja se trudila da zatre kšatrije, ratničku kastu belosvetskih siledžija.

7. Rāmah ili Rāma - čandrah: iako mu ime sadrži Mesec - čandra, on pripada solarnoj dinastiji kraljeva Ajodhje. Njegova avatarska misija opisana je u epu Ramajana.

8. Kriṣṇah - pripada mesečevoj dinastiji, što nije neobično, budući da njegovom smrću započinje kalijuga. Njegova misija opisana je u epu Mahabharata i učenje u poglavlju Bhagavad gita.

9. Buddhaḥ - Elastični hinduizam prihvatio je Buddhu kao inkarnaciju solarnog vedskog božanstva Višnua, jer i on je došao da svet obasja svetlošću znanja, a ne da zasniva religiju. I Hrist bi se lako mogao uklopiti u doktrinu avatarstva, šta više, u njemu bi bolje prošao, nego sa Starim zavetom i ne bi bio ubijen. Obratno nije moguće. Hrišćanstvo je rezervisano samo za Hrista, u njega ne mogu da stanu indijski avatari. Ide manje u veće, veće u manje ne može.

10. Kalkih na belom konju treba da stigne pred kraj kalijuge i pošto uništi zle, poput Krišne u Mahabharati, povući će se u Višnua koji, u periodu mirovanja, leškari na zmiji Ananti.

Uočljiva je transformacija avatara od nižih životinjskih oblika preko polučoveka i kepeca do ljudi, vidno pomeranje težišta ka antropocentrizmu, od ṛtam ka dharmah, mada nikad radikalno i jednokratno, kao u monoteizmu. Sa ovom porodicom reči u bliskom odnosu je sledeća:

avasṛṣṭa izračen
avasātṛ soter, spasitelj

G. avasṛdž, avasṛdžat (sibžonktiv) - baciti kao grom, ubaciti, poslati kao strelu, napustiti, predati se, oprostiti

I. avasṛdžanam - oslobođenje

P. avasṛdžita - onaj koji je nešto napustio

avasṛṣṭa - izbačen kao strela ili grom, poslat, rođen, pao dole

G. avasjo, avasjati - "raspregnuti konje", osloboditi od, odmoriti se, počinuti, iscrpsti se, dovršiti svoje delo, ispuniti se

I. avasā - oslobođenje, zaustavljanje

avasātā (m, osnova: avasātṛ) - oslobodilac, (grčki: soter - spasitelj)

avasānam - "gde se konji isprežu", dvorište kuće, kuća, mesto stanovanja, prebivanja, prestanak, smrt, zaključak, kraj reči ili fraze

avasīta - onaj koji je nešto razumeo, koji je nešto odbacio, završio, potvrdio se, ispunio se

avaseja - ono što treba da bude shvaćeno, potvrđeno putem razaranja ili uništenja nečega da bi kraj bio ispunjenje, onaj koji je određen za nešto, koji je nečemu namenjen

Ako se uzme u obzir da su Stari Grci nazivali Zevsa soter, spasitelj, i pošto se pomno pročitaju značenja ove porodice reči, nekoliko milenijuma starije od Hrista, dolazi se do zaključaka:

a) Hrist po poreklu pripada Semitima, njegovo učenje u mnogo većoj meri harmonira sa arijskim, nego sa semitskim duhom,

b) hrišćanska doktrina razvijena je na osnovu nekoliko Hristovih izreka uvrštenih u jevanđelja i sa mnogo pozajmica iz filozofije arijskomediterranskog, paganskog sveta, s tim što je Hristova biografija daleko impresivnija od hrišćanske doktrine,

c) ključni pojmovi po kojima se razlikuju indijska misao i hrišćanstvo, oba odnoseći se na cilj ljudskog života, jesu: oslobođenje / spasenje.

Starim zavetom zaokružen je jedan religiozni pogled na svet, na način. potpuno različit od indijskog evolutivnog pristupa, jer ne trpi nikakve izmene i dopune. Postoji veliki nesporazum u pogledu interpretacija starozavetnog pojma mesija; narod Izrailja očekivao je jakog političkog vođu radi biološkog

opstanka i spašavanja istorijske. države, zato je Hrist bio ismejan i ubijen, kao lažni mesija; hrišćanstvo je mesiju preselilo iz političke u duhovnu sferu, te on postaje: avasātaḥ ili avasejaḥ - onaj koji je nešto razumeo jer je umeo nešto da odbaci i prihvativši ono što mu je bilo namenjeno, ispunio se. Ove ideje, kao što se vidi iz gornje porodice reči, nikako nisu bile nove niti izvorno hrišćanske, još manje semitske.

Hrišćanske egzegete daju sebi bespravno pravo da Stari zavet tumače suprotno od onih čiji su preci autori njihove svete knjige. Hrist je pokušao da probije oklop starozavetnog mišljenja i da ga otvori za prijem novih ideja, mada u tome i tamo, nije uspeo. Bolji deo hrišćanstva je tamo gde se, između ostalog zahvaljujući i jeziku, njegova poruka mogla bolje razumeti. Veličanstvene ideje ljubavi i praštanja pokazale su se nedovoljnim i postale utopističke, jer se oslanjaju na najbolji deo u čoveku, ne vodeći računa o kompleksnosti ljudske prirode. Uostalom, ljubav je vrlo širok i labavo definisan pojam, pa je doktrina zasnovana na jednoj emociji koja izmiče definiciji ostala lepa i uzvišena teorija sa katastrofalnim posledicama izazvanim od strane onih koji su je, dogmatizacijom kompromitovali.

Hrist je jedna od najvećih ali i najtragičnijih ličnosti u istoriji čovečanstva i po ličnoj biografiji i po dogmatizaciji njegove misli od strane institucionalizovane crkve i po nasilništvu kojim je, u ime njega, dogma širena po svetu.

Hrist je: avasāṭṛ - spasitelj, grčki - soter. Ukoliko se čovek pridržava Hristovog učenja biće spasen, putem spasitelja. Indijska misao, začeta u Rg vedi, razvijaće se u drugom pravcu. Cilj ljudskog. života nije spasenje posredovanjem spasitelja, nego oslobođenje samog sebe samim sobom:

- Čovek je izračen ili, poput strele, izbačen u ovaj svet ograničenja. Umom i intuicijom proniče se u prirodu pojavnog sveta. Onaj koji je u tome uspeo, podvrgavajući telo, srce i um disciplini i odričući se, stekao je znanje. Znanjem se izlazi iz trpnog stanja uslovljenosti. Oslobođeni je onaj koji je umeo da "raspregne konje, pošto se vratio kući"; svako samog sebe oslobađa, vraćajući se samom sebi ili prepoznavajući identičnost individualnog i opšteg. Onaj koji tako ne ume, obraća se za pomoć bogovima i avatarima, i mada mu oni mogu pomoći, oni ne mogu sobom i svojim moćima supstituisati ono što spada u domen nepovredive slobode i nadležnosti svake individue. -

Hrišćanstvo traži od čoveka veru, poverenje u božju moć, dobrotu i milost, nudeći formulu spasenja posle smrti, pod uslovom da se za života slede Hristove preporuke o ljubavi i praštanju. Indijske religije traže od čoveka individualni napor, trening tela, srca i uma, da bi se moglo stići do znanja kojim se postiže samooslobađanje za vreme ovozemaljskog života. Hrišćanstvo je imalo šanse da dosegne mnogo veće visine, ali to se nije dogodilo, jer su ga hrišćanski oci ukalupili u kôd starozavetne matrice.

Sfera u kojoj je uticaj ove morbidne i zatucane knjige mnogo slabiji naziva se pravoslavlje. Ono je bliže istočnoj misli. Nema dogovora, sporazumevanja i razumevanja između Istoka i Zapada, kao što nema pomirenja između dveju međusobno nespojivih doktrina spakovanih u korice biblije. I pored blistavog, ali jednostranog razvoja, Zapad ne razume Istok, niti može da ga razume, zato se prema onome što se ne razume i od čega se zazire primenjuje sila. Obilje fizičke sile protiv obilja duha zbog straha i slutnje o sopstvenoj duhovnoj inferiornosti. Duševna bolest, u narodu zvana ludilo.

avasthaḥ   postojano

I. avasthaḥ - membrum viril

avasthāḥ (pl) - ženski rasplodni organi

avasthā - pojava (u sudu, na primer), stabilnost, postojanost, jedrost, čvrstina, situacija (razlikuje se 5 u dramskoj radnji)

avasthā - čatuštajam (sl) - četiri perioda u ljudskom životu: detinjstvo, mladost, zrelost, starost

avasthā - trajam (sl) - tri stanja svesti: budno, san sa snevanjem I dubok san, bez snova

avasthā - dvajam (sl) - dve životne situacije: sreća i nesreća

Ovo je primer kako se istim pojmom analoški povezuje međusobno slično.

aviḥ   ovca

I. avih (m, f) - ovca
avi - bhudž (sl) - ("uživalac ovaca"), vuk
P. avja-vunen

aš, ašnute ošinuti
ašman kamen
ašmanta kamin

G. aš, ašnute - dostići, zadobiti, prodreti, ovladati nečim
I. ašā (m, osova: ašan) - kamen, stena, kamen za bacanje kao oružje
ašmā (m, osnova: ašman) - kamen
ašmantam - ognjište, polje
P. ašani - hata (sl) - ošinut gromom, munjom

ašoka - bez šoka

I. ašokah - drvo koje cveta crvenim cvetovima
ašokah - Ašoka, najveći kralj indijske dinastije Maurija, unuk Čandraguptin, zaštitnik budizma, poznat po prvom ujedinjenju gotovo čitavog podkontinenta u 3. v. pre Hr., primenjujući, pogotovo u Orisi, silu.

Jedini vladar u istoriji čovečanstva koji je na stubovima i na stenama, širom Indije, ostavio natpise sa javnim priznanjem svojih zlodela, sa pokajanjem i sa pozivom upućenim čovečanstvu da odustane od nasilja.

I. ašočajatā - stanje u kome se ništa ne oplakuje
P. ašoka - nezabrinut, nezagrejan, bez toplote

Šok - ašok stanja odavno su poznata. Nekada se nudila mudrost kao antišok sredstvo. Danas imamo širok spektar sedativa.

ašrih oštrica

I. ašrih (f) - oštrica, oštrica mača, ugao

ašṭan osam

B. ašṭan - broj 8 I. astamah - osmina

Složenice:

ašṭa - konah - oktagon
ašṭa - pād - oktopod
ašṭa - dišah - osam kardinalnih tačaka kompasa
ašṭa - ratnam - "osam dragulja", osam stihova o etici
ašṭa - guṇa - ašraja - obdaren sa 8 kvaliteta (obavezno za kralja)
ašṭa - adhjajī - zbirka od osam knjiga ili poglavlja. Paninijeva gramatika

ašṭhih koštica

I. aṣṭhiḥ (f) - koštica u voću

aṣṭrā muṣtrač

I. aṣṭrā - podbadač za podsticanje stoke, smatra se "značkom" zemljoradnika

as, asti jesam

G. as, asti - jesam, biti, živeti, postati, dogoditi se, biti jednak sa, zapasti u deo i sl.

sadašnje vreme:

jednina	množina
1.1. asmi sam	smasi smo
2.1. asi si	stha ste
3.1. asti je	santi su

I. asmitā - egoizam, sebičnost, samoljublje
asuh (m) - dah, disanje, život sveta duhova ili umrlih
asavaḥ (pl. od asuh) - 5 vitalnih dahova tela, animalan život
asmi - mānaḥ (sl) - svest o sebi, samosvest
asu - bhangah (sl) - prekid života
asu - samah (sl) - drag kao svoj život, suprug, supruga

Ako je ovoliko velika sličnost srpskog i sanskrtskog jezika na primeru jednog vrlo važnog glagola, veća nego kod bilo kog drugog evropskog jezika, trebalo bi da je u međusobnoj saglasnosti i štošta drugo važno. Što se, pak, tiče insistiranja na "ja pa ja", Srbin je bliži modernom zapadnjaku nego Starom Sanskrćaninu, jer i on je vrlo monoteista.

asat i asatjam neistina

I. asat (n) - nepostojanje, odsustvo entiteta, laž, zlo
asatjam - neistina, zlo
asantāḥ (m. pl) - zli ljudi za prezir

Složenice:

asat - karatvam - nesposobnost da se uradi bilo šta
asat - kāraḥ - činjenje nepravde
asat - pathaḥ - loš put
asat - sangah - odan zlu
asad - buddhiḥ - glup, budalasta uma
asan - matiḥ - loša misao

Zapadnog čoveka naučili su njegova religija, filozofija i nauka da je on posednik istine, otud toliko nesaglasja i laži. Tu su istina i identitet međusobno zavisni, pa niko ne sme da prizna da govori neistinu jer će ostati bez identiteta. Otud toliko nasrtaja entiteta na entitet. Tamo gde je čovek rano naučen da istina nikom nije dostupna i gde se samo Gajatri stih jednom stopom oslanja na istinu, pa se njime čovek obraća svetlosti da mu obasja um, mnogo je manje laži i tipično zapadnog "ja pa ja". Proceni li se malo strožije sve što je ljudski um stvorio, čini se da se Stara Indija, sa svojom relativizacijom ljudske spoznajne moći,

najviše približila istini. Prvi uslov uspešnog približavanja bio je ukidanje "ja pa ja" i potiskivanje "ja" u drugi plan.

Hrist je stavio bližnjeg na prvo mesto, što je u sanskrtskoj gramatici urađeno pola milenijuma pre Hrista. Naime, kod promene glagola, prvo lice u sanskrtu je treće lice evropskih jezika. Prvo dođe on, ti i, na kraju, ja, a ne "ja pa ja", ti i on, na kraju. Isto je sa: oni, vi, mi, a ne: mi, vi, oni.

asṛḍḥ sṛdobolja, sṛḍḥba(?), srkanje(?)

I. asṛk (n, osnova: asṛḍḥ) - krv, planeta Mars

asṛk - paḥ (sl) - krvopija

asṛk - pāvan (sl) - onaj koji pije krv

Srdobolja (krvava dezinterija) nema nikakve veze sa srcem, nego sa sanskrtskim: asṛḍḥ. Manje je izvesno da su: sṛḍiti se i sṛḍḥba -kad krv udari u obraze i u glavu - poreklom od gornje imenice, još manje da li srkanje neke tečnosti ima veze sa srkanjem krvi. Sanskrtska imenica: asṛḍḥ potiče od glagolskog korena: sṛḍḥ -izračivati, liti, točiti.

asta dosta

I. astah - zalazak Sunca, kraj, smrt

asta - mita (sl) - onaj koji nestaje kao Sunce, umirući, bližeći se kraju

asta - samajah (sl) - "trenutak zalaska Sunca", trenutak smrti

asthi kost

I. asthi (n) - kost

asthi - sārah (sl) - koštana srž

asthi - bhangah (sl) - prelom kosti

aha aha

U. aha - uzvik potvrđivanja

ahaha aha, ah

U. ahaha - uzvik iznenađenja, umora, zabrinutosti, zadovoljstva

aho oho

U. aho - uzvik bolnog ili radosnog iznenađenja

aham ja

Z. aham -ja

I. ahamtva (n) - biti "ja" ili individua

Složenice:

aham - ahamikā - svest a superiornosti

aham - pūrva - željan da bude prvi

aham - buddhiḥ - ponositost, nadutost, oholost
aham - mānaḥ - egoizam, svest o individualitetu
aham - kārjam - ono što treba sam uraditi
aham - kārah - samosvest, individualizacija
aham - karaṇam - poimanje individualiteta
an - aham - karaṇam - oslobođen, lišen svesti o individualitetu

Sanskrtsko "aham" - "ja" sastoji se od prvog slova azbuke "a" i poslednjeg "ha". Svako "ja" je dakle, "alfa i omega sveta". Uzme li se u obzir i jedna od velikih upanišadskih izreka "aham brahma asmi", to znači da je svako "onaj koji jest". U svim evropskim jezicima sa arijskog stabla ovaj totalitet ličnosti je zaboravljen inače bi u srpskom jeziku, na primer, azbuka morala počinjati sa "j" i završavati se sa "a" (u engleskom obratno), ili da "ja" glasi "aš". "Ja sam onaj koji jest" i "ja sam alfa i omega sveta" pozajmljeno je od Indije i pripisano Hristu na štetu i uz podcenjivanje čoveka. Da bi se ovaj identitet spoznao Indijcu je potrebno znanje; aham je pojavni oblik atmana; da bi se atman spoznao neophodno je predhodno razoriti aham - dominaciju. Hrišćaninu se nudi vera da bi se približio bogu; "zajedništvo s bogom" nije isto što i identitet s bogom.

Stratifikacijom svesti, otac psihoanalize izopačio je indijski nauk o biću i sa svoje strane "naučno" doprineo bujanju ega i egoizma. Bezuspešnim suzbijanjem epidemije bavi se sve veći broj iscelitelja. Unosan posao, jer je lečenje skupo, mada skupo staje i same iscelitelje jer je, koliko čujem, među njima najveći procenat samoubica, što se njihovim predhodnicima, duhovnim ispovednicima, nikako i nikada nije događalo. Leči se onaj koji uviđa da je oboleo, pod uslovom da ima dovoljno para. Ima i onih koji niti imaju para, niti su uvideli. Oni su prepušteni samima sebi. Ima i onih koji imaju para, ali nisu uvideli. Oni veruju da je njihov jedini bog njima namenio ulogu vladara sveta. Za one kojima se jednom učinilo da je "poli" moguće zameniti sa "mono", nema dioptrije za popravku očnog vida. Tu ne mogu pomoći ni okulisti, ni okultisti, ni psihijatri, ni onaj jedan jedini.

GLAS "ā" - kao aps -

ā a

U. a - uzvik prisećanja, sažaljenja, bola

ākāṅkṣā kamčenje

G. ākāṅkṣ, ākāṅkṣati - čeznuti, priželjkivati, nastojati da se nešto dobije, tražiti reči radi upotpunjavanja smisla

I. ākāṅkṣā - želja, priželjkivanje

P. ākāṅkṣin - željan, pun nade, onaj koji očekuje nešto

Srpskim kamčenjem podrazumeva se veće lično angažovanje od sanskrtom najavljenog, radi dobijanja željenog

ākāṣā - kakṣā "neukaišenog kaiš"

I. ākāṣaḥ, (m) u RV, ākaśam, (n) kasnije - otvoren prostor, praznina, nebo, etar - jedan od praelemenata, nosač života i zvuka u ranoj filozofiji, Brahma identičan sa ākāṣaḥ

ākāśa - kakṣā - "kaiš, opasač neba", horizont

Složenice:

ākāša - gangā - reka Ganga sišla s neba na zemlju

ākāša - gaḥ - ptica

ākāša - pathikaḥ "nebeski putnik", Sunce

ākāša - salilam - kiša

ākāša - iša = ākāšeša - onaj koji ništa drugo, osim vazduha nema, dete, invalid, siromah

ākāša - ānantja - ājatanam = ākāšanantjājatanam - stanište beskonačnog ili beskonačni prostor

Sa ovim rgvedskim pojmovima o beskonačnosti mi se, nažalost, možemo povezati samo pomoću kaiša. Oni su stariji od bogova, a kad je došao na red panteon, namerno nedovoljno definisana boginja praiskona - Aditiḥ znači: neograničenost, savršenstvo, sreća, neiscrpno bogatstvo, kreativna moć. Ona je majka osam bogova, među njima su srpski bog: Bhagaḥ i višnji: Viṣṇuḥ.

agur augur(?)

G. āgur, āgurate - potvrditi, pristati, složiti se, izgovarati: āgur

I. aguranam - izgovaranje: āgur

agurūr (f, osnova: āgur) - uzvik kojim učesnici potvrđuju izreke koje izgovara svešteno lice prilikom žrtvenog obreda

Pri rgvedskom žrtvenom obredu: āgur ima istu ulogu i značenje kao: amin - neka bude tako, kojom se u veri Izrailja izražava saglasnost vernika sa iskazima sveštenika, što je, kasnije, preneto u hrišćanstvo.

Biće da su latinski auguri poreklom od sanskrtskog: agur. Po mome, trebalo je ostati pri: agur, jer se božja pomoć očekuje, pre svega, kad treba nešto izgurati i izdurati. Možda bi se i ostalo, da je bilo pravih gurua.

ādžitur turnir

I. ādži (m) - borba, takmičenje radi nagrade

ādžitjā - pobeda u trci

ādžiantaḥ - cilj u konjskoj trci

P. ādžitur - onaj koji pobeđuje u bici, na takmičenju

Ove reči iz Rg vede potvrđuju predhodna razmišljanja o adžiji i adžiluku.

āṭavikaḥ atavizam

I. āṭavikaḥ - stanovnik šume, armija sastavljena od stanovnika šume, reč potiče od glagola - aṭ, aṭati - lutati uokolo

atavī - "mesto za lutanje", šuma

atavī - śikharah (sl) - naziv jednog naroda u Mahabharati.

Vujaklija kaže da na latinskom: atavus znači predak. Iako su "stare varalice", ovom prilikom ispali su iskreniji od kojekakvih modernih civitas - atavista.

āṭopah "top - lista"

I. āṭopah - naduvavanje, sujeta, nadmenost, ponos, uobraženost.

U skladu sa pomamom diverzifikacije turnira, mogu se po ćefu, praviti top - liste, počev od toalet papira pa do bestselera, ili počev od kreketanja žaba pa do folk urlatora. Naši atavistički preci silno bi se čudili šta smo sve u stanju da stavimo uvrh liste i možda bi se, to videći, pokajali zbog svojih seks adžitura. Srećom, da je najduži vek trajanja liste oko nedelju dana. Bojim se da će nekome pasti napamet ideja izrade bisti u bronzi svih topista sa svih top - lista. Prva opasnost: nestaće bronze i druga: neće se imati kuda proći do pijace i do centromarketa (ovo: market, takode, znači pijaca, ali lepše zvuči na engleskom i služi za civilizovanje atavista).

Što se mene tiče, najdraža mi je Top - lista nadrealista jer isprdava i top - liste i nadrealiste.

ādambarah doboš, talambas

I. ādambarah - vrsta doboša, galama nastala od glasnog govora i nedoličnog ponašanja, bombastičnost, trubljenje kao znak za početak napada, personifikovani ratni doboš (modena sirena), rika slonova
ādambara - aghātah (sl) - dobošar
P. ādambarin - uobražen, naduven

Još ima živih ljudi u našoj zemlji koji pamte dobošara kao začetnika javnih glasila. Da je profesija na vrh top - liste dokaz su slavni bubnjari rok bendova, koji od jednog koncerta inkasiraju hiljadu puta više od godišnjih prihoda nekih debejkija. I prvi i drugi bave se problemima srca, ali na različite načine.

Nekada su u Istočnoj Srbiji "zaostali" očevi upozoravali decu, da se ne bi dogodilo: "Ja ga šaljem na ata, on mi ide s tupanom na vrata". Vremena su se, očigledno, promenila nabolje. U međuvremenu, tupandžiluk i talambaluk postali su ugledne i unosne profesije.

Istočnosrbijanski tupan potiče od:

G. ātud, ātudati - udarati
I. ātodjam - udarački muzički instrument
P. ātunna (tpp) - udaren

Talambas je u RVK označen zvezdicom, talabukanje i talabukati, nisu.

ātan, ātanoši zategnuti, napeti

G. ātan, ātanoši - razvući, zategnuti, rasprostrti
I. ātanaḥ - zategnut, nategnut konopac, žica
P. ātata - zategnut kao luk
ātātājīn - onaj koji je zategnuo luk da bi nekoga ustrelio, ubica; u kasnijoj literaturi među: ātatājīnaḥ ubrajani su: palikuće, otimači, siledžije i lopovi (hrvatsko: tat)

ātjantika Atlantik (?)

P. ātjantika - neprekidan, beskrajan, neizmeran, potpun, sveopšti (kao uništenje sveta na kraju mahajuge)

Slutim da su grčke reči: Atlas i atleta, propast Platonove Atlantide, latinski Atlantikus i geografski atlas u bliskom srodstvu sa gornjim sanskrtskim pridevom.

ātta otet

G. ādā, ādatte - uzeti, odneti, orobiti, oteti
P. ātta - uzet, dobijen, otet

ādāja - čara (sl) - onaj koji je izvršio otimačinu i pobjegao Oni koji orobe pa ostanu, nazivaju se: adaja - sthitah.

āntikā antika

I. āntikā - starija sestra

Ko bi rekao!!!

**āndolakah kolevka
āndolah gondola**

G. āndolaja, āndolajati (den) - ljuljati, klatiti, potresati, pokretati

I. āndolakah - ljuljaška

āndolakanam - ljuljanje, klaćenje, drhtanje, oscilovanje

Budući da je Kosovo srpska kolevka, utešno je znati da je kolevka poreklom od sanskrta. Da smo, kojom srećom, Indo, a ne Evropljani, dripci nam ne bi mogli pišati i srati i baze u kolevci graditi, jer bi i mi imali atomsku bombu. Umesto titoističke grandomansko - amaterske, svaštarske industrijalizacije, trebalo je "izvršiti zaokret" prema agraru i nuklearu, pa bi sad bilo: "vuna kićo", umesto "ruke uvis! predaj se".

Što je gondola pored kolevke, znači da se na top - listi evropskih jezika najbližih sanskrtu italijanski plasirao na drugo mesto. Otud italijansko - srpsko prijateljstvo i razumevanje s posebnim osvrtom na humanizam papa i Venecije. Politiku i šalu nastranu, samo mi se u Italiji i u Indiji događalo da lako sklopim prijateljstvo s nepoznatim osobama koje su mi nudile, umesto boravka u hotelu, gostoprimstvo u svome domu. U Indiji važi mantra: "Gost je bog!"

ānuvešja komšija

P. ānuvešja - onaj koji živi u susedstvu, komšija.

Reč je složenica od: ānu - kojim se označava živo biće (glagol: an, aniti - disati, biti živ) i vešja, nastalo od vešah - sused (glagol: viš, višati - nastaniti se). Smisao je isti kao kod odrednica navedenih pod glasom "a". Ovdeje fonetska bliskost veća.

**āptih apetit
āpanam aps**

G. āp, āpnoti - postići, dobiti, prisvojiti, oteti, dohvatiti, dosegnuti, uhvatiti

I. āpanam - dobitak, postignuće, dohvat, prisvajanje, uzapćivanje

āpaṇah - trgovina, tržište, prodavnica

āpaṇikah - trgovac, diler

āptih (f) - obilje, sreća, povezanost, seksualni odnos

āpnaḥ (n) - vlasništvo, posed, potomstvo

apna - radža (sl) - gospodar poseda, posednik

Kad dodete u goste seljaku u Jugoistočnoj Srbiji, morate sa kapije da pitate: "Ape li kutre?" (ujeda li kuće), jer se tamo bolje pamti sanskrt nego u tzv. urbanim strukturama. Zamerala sam mojim zemljacima jer koriste genitiv i kad treba i kad ne treba, na primer: "Daj to Vere, Mire", umesto: Veri

Miri, dok nisam saznala da u sanskrtnu genitiv može da zameni svaki padež. "Greškama" se ispoljava dobro pamćenje.

Ekonomski zakoni i uloga pojedinih sektora privrede u stvaranju profita nisu bili nepoznati u doba stvaranja Rg vede i Mahabharate, što potvrđuju pojmovi izvedeni od korena: āp, od kojih je samo mali deo ovde dat. Funkcionišući po principu: "ko će koga". trgovina liči na seksualni odnos. Tako se misli na sanskrtnu, gde su i posedovanje i vlasništvo i potomstvo izvedeni od istog korena. "Razvojem" jezika došlo je do pomračenja vrlo instruktivnih analogija.

Što se, pak, savremene svetske situacije tiče, tu je apna rādžā sa aṭṭpa - apetitom i sa besnim psima rata, radi uvećanja poseda.

Tu su i oni koji radžu & co. vide u apsu. Aps i sl. u RVK obeleženo je zvezdicom u zagradi. Predlažući turski aps, dajem svoj doprinos.

āpat apatija āpadā pad

G. āpad, āpādjati - izazvati neko stanje, dovesti se u stanje nevolje, nesreće

I. āpattiḥ (f) - pojava, ulazak u neko stanje, nesreća, nevolja

āpadā - nesreća, nevolja

āpat (f) - nesreća, nevolja, bol, muka, patnja, izmoždenost, iznurenost

Svojim apetitom, gorespomenuti radža želi da izazove svetsku apatiju i sveopšti duhovni pad.

āpānagoṣṭhi pijanka sa gostima

G. āpā, āpibati - napiti se, presisati, pijuckati, "piti ušima i očima"- pažljivo slušati

I. āpānam - pijenje, društvo koje pije

āpāna - goṣṭhi (sl) - gozba, pijanka

P. āpīta - pijan

āpājīn - odan piću

āpānta - manu (sl) - "onaj koji podstiče žestinu i hrabrost", alkoholno piće

G. āpjai, āpjājate - naduti se, ojačati, ispuniti se

I. āpjājanam - osveženje, zasićenje

P. āpjājita (tpp) - zadovoljen, poboljšan, očvrstnut, ojačan

Kako izgleda kad nam gosti dođu pa svi imamo jak razlog da prestanemo sa pijenjem ap - vode, i da presisamo alkoholno piće opisano je sanskritskim rečima iz Rg vede. Sa upijanjem znanja preko ušiju ide malo teže, jer tu se uvek neko ističe i nameće pa nam kvari jednakost, ravnopravnost i raspoloženje. Posle pijanke može doći do tuče radi osveženja i otrežnjenja. Pokajanje može da se obavi i u eventualnom apsu.

āpākaḥ pekara

āpākaḥ - peć za pečenje hleba, keramike, cigli, i dr.

Pre pijanke treba udariti podlogu od hleba i pečenja.

āpiśāna upisan

G. āpiś, u RV particip: āpiśāna - ukrašen, okićen, dekorisan, obojen; pozniji glagol je:

piñdž, pinkte - ukrasiti, ulepšati

Da bi se postalo "lep kao upisan" neophodno je "picnuti se". Ovde spadaju i pridevi:

P. pinga - crvenkast, rid

āpinga - crvenkasto - mrk

Moji zemljaci kažu za riđeg, pegavog čoveka "penkav kao ćureće jaje". Budući da su riđi obavezno penkavi, nije obavezno da penkavi predsednik bude lep kao upisan mada je obavezno "picnut", da bi impresionirao Monike; sekretarica isto čini, plus govedarski šešir, simbol revolveraške diplomatije.

ābhāta ubav

G. ābhā, ābhāti - sijati, isijavati, blistati

I. ābhā - sjaj, svetlost, lepa pojava

P. ābhāta - sjajan, lep

āmiṣam meso, mišar

I. āmiṣam - meso (verovatno od korena: mis - sušiti)

āmiḥ (n, osnova: amis) - sirovo meso, mrtvo telo

āmiṣatā i āmiṣatvam - stanje: biti plen

āmiṣašin i āmiṣa - prija (d) - mesožder

"Na ubavu na polju Kosovu" zaseli su āmiṣašini po nalogu āmiṣaprijaḥ kome su se u 20. v. najviše dopali pevač Prisli i bigmekovi. Njemu guđeti uz gusle: "Na Mišaru polju širokome" značilo bi bacati biser pred svinju. Ptica grabljivica, mišar, naziva se u RVK i u mom kraju: tresigaća, jer planira u vazduhu lepršajući krilima dok osmatra zemlju u potrazi za plenom. Nađe li ga, prirodno stanje miša pretvara se u āmiṣatā. Događa se da neko, strelac ili veća ptica grabljivica, prevede tresigaću u stanje napunjenih gaća i miša vrati u prvobitno stanje.

ambaṣṭhaḥ bašta (?)

I. ambaṣṭhaḥ - narod spominjan u Mahabharati

āmbah - vrsta žita

baṣṭhaḥ - budala (na prakrtu)

U Mahabharati spominju se zemlja i narod Ambaṣṭhaḥ nesigurnog porekla od: amba - majka i stha - stajati. Kralj se zvao: Ambaṣṭhjaḥ. Ambah je vrsta žita, ambarja, amharjati - sakupljati. Tu su baškiha - star, iznemogao i bastah - budala, na prakrtu. U Istočnoj Srbiji, kod Torlaka, otac se naziva bašta. Ove reči nema u RVK, mada svi znamo šta je baština i baštiniti. Sigurno je da dve poslednje reči ne potiču od bašte, jer Srbi nikada nisu bili veliki baštovani, nego od: bašta. Znam da vrlo star čovek izlapi, pa pošto postane budala, nad njim je vršen "lapot". Otkud bašta, neka kažu oni koji bolje od mene znaju srpski jezik, uzevši u obzir gornje sanskrske odrednice.

ārāla ralo

P. ārāla - blago zakrivljen, iskrivljen, izvijen

I. ārālikah - kuvar

Moguće je da veza između gornjih pojmova potiče od činjenice da dok se oralo ralicom, glavna hrana je bila kaša.

ārgajana   argument (?)

I. rgajanam - studij kompletnih veda

P. ārgajana - ono što se sadrži u knjigama o Rgajani

Rgajanam je "hod, putovanje kroz vede", studij kompletnih veda. Isto se nazivaju i knjige koje se odnose na metode proučavanja veda (prema rečniku Tārānāthe Tarkavāčaspatija).

ārčh, ārchhati   arčiti

G. ārčh, ārchhati - pasti u nevolju, nesreću, pretrpeti štetu, štetovati.

Snažna međuzavisnost pojmova: arčenje, štetovanje, podložna je relativizaciji. Neko poarči jedinu kozu i štetuje 100%, drugi ima 100 miliona dolara, pa kad poarči jedan, štetuje 1%. Ako jedna USA - koza košta 100 dolara, za jedan milion može da se kupi 10 hiljada koza, u Indiji mnogo više. Zašto je to tako, zapisano je u tajnom božjem programu, međutim, u njega ne mogu da prodru ni egzegeta, ni haker. Milošću božjom, Marksu se otkrilo kako se ovo događa. Na pitanje: zašto, nema odgovora.

ārjah   Arijac

I. ārjah - čovek dostojan poštovanja, plemenit i mudar, odan zakonima i religiji predaka koji ponašanjem opravdava poštovanje; ime rase koja je, pošavši iz pradomovine, nastanila Arjavartu; kasnije, oznaka za prve tri kaste; Buddha i svaki onaj koji podučava i živi u skladu sa četiri plemenite istine budizma
ārjāvartah (sl) - "domovina plemenitih", sveta zemlja Arijaca između dva mora, Himalaja i Vindhija planina

ārjāvratāh (sl) - onaj koji poznaje, poštuje i ponaša se prema učenju i pravilima koja važe za "plemenite"

ārja - āṣṭa - anga - mārgah = ārjāṣṭāhgāmārgah (sl) - Buddhin osmostruki put

ārjavam - ponašanje dostojno poštovanja, poštenje, čestitost

Pojmovi arja - plemenit i ārjah - osoba dostojna ovoga naziva, potiču iz Rg vede i izvedeni su od korena: "ṛ" (v. pod "ṛ").

U 18 i 19. v. Evropa se upoznaje sa indijskom kulturom, preko sanskrtu utvrđuje se srodnost jezika i zajedničko poreklo Evropljana i Indijaca, sa usvajanjem konvencionalne oznake Indoevropljani = Arijci = narodi istog porekla, srodnih jezika, nastalih od istog prajezika, sličnih osnovnih nazora i mentaliteta. U poznijoj literaturi pojam Arijci vezuje se za one grane koje su naselile Iran i Indiju, dok je pojam Indoevropljani širi i obuhvata sve narode istog porekla i srodnih jezika. Ja se češće služim starom terminologijom jer se iz pojma Evropljani ne vidi njihova pripadnost istom stablu. Zato će se u tekstu naći pojmovi Zapadni Arijci = Evropljani i Istočni Arijci = Indijci. Ovoj skupini pripadali su Stari Grci, Latini i Kelti i pripadaju narodi većine evropskih zemalja i Indijci. Irci su u oznaci "aira" očuvali uspomenu na rgvedsko "arja". Ono se očuvalo i u nazivu države Iran.

ārṣa   arhaično

I. ārṣam - govor rišija u vedskim tekstovima

P. ārṣa i ārṣeja - sve što pripada ili je izvedeno od rišija, poeta vedskih i drugih starih himni

ālāpah   alapača

1. ālāpah - obraćanje, govorenje, razgovor
ālāpanam - govorenje nekome, razgovaranje s nekim

āsanam   sedenje

G. ās, āste - biti, postojati, nastanjivati, sedeti mirno, ostati i dr.
I. āsaḥ - sedište, stražnjica
āsanam - sedenje, 84 položaja joge, stanovanje, mesto, sedište, stolica
āsandaḥ - stolica od pruća

āsidh, āsedhjati   odsedeti, opsedati (?)

G. āsidh, āsedhjati - uhapsiti
I. āseddhā (m, osnova: asedhṛ) - hapsilac
āsedhaḥ - zatvor

Zato Srbin kaže: "odsedeo u zatvoru".

āha   aha

U. āha - uzvik strogosti, naređenja, pretnje.

GLAS "i" -kao iskati-

i   i

U. i - uzvik ljutnje, pozivanja, zabrinutosti, sažaljenja

Srbin će, obavezno, uz "i" dodati "bre" što je, takođe, sanskrtsko.

i, eti   ići

G. i, eti - hodati, ići, teći, pobeći, proći, slediti, otići, doći i td.
I. itjā,- hodanje, idenje
P. ita (tpp) - otišao, došao

Značenje istog glagolskog korena sa prefiksima:

G. ačcha - i, ačch - eti - ići prema, dostići ati - i, atj - eti - proći pored, preko, kroz, proteći
I. ājaḥ - dolazak, približavanje, zarada, profit, kocka, broj 4
ājavjajau (m, du) - prihod i rashod
P. atiṭa (tpp) - prošao, otišao, preminuo, zanemaren

Pojmovi: ići, pa doći, vratiti se u početno stanje, obići, zatvoriti krug, prikladni su za opis nekih ekonomija i nekih životnih standarda. U njihovom beskrajnom kruženju neki izginu, neki krepavaju a neki, opet, dobijaju nagrade za doprinos "napretku".

Istražujući u čemu moji zemljaci vide napredak, dobila sam odgovor: "Kad sam bio dete, uglavnom se jelo posno, sad blažim". Blaženstvo napretka sastoji se u jedenju zamašćenog jela sa mesom.

"Strah od gladi" i "imati šta jesti" predstavljaju osnovnu životnu situaciju i jedinu životnu filozofiju siromašnih. Politička i duhovna elita nudi narodu metafizičke programe spasenja "okrenute budućnosti". I jedni i drugi, i oni treći, u ime boga i demokratije željni ustoličenja, zasnivaju svoje doktrine na slobodi izbora. Ako narod bude u budućnosti, kao i dosada, gramatički poredio pridev: siromašan i ne bude stigao u carstvo nebesko, sam je kriv jer nije umeo da iskoristi od boga i od demokratije darivanu mu slobodu izbora. Doktrinama se uprošćava život i prebacuje odgovornost sa moćnika na nedužne i nemoćne.

itvara utvara

P. itvara - onaj koji hoda, luta, putuje i može biti svirep, podao i zao

ikṣukahḥ šećer

p. ikṣukahḥ, ikṣurahḥ i ikṣurakahḥ - šećerna trska

Naziv: šećer potiče od latinske oznake za biljku: Saccharum Spontaneum, a ova je, po svojoj prilici, nastala kvarenjem sanskrske

ingitam nagoveštaj

G. ing, ingati - ići prema, kretati se, potresati, uzбудiti

I. ingahḥ - nagoveštaj, znak, nagoveštavanje osećanja gestom

ingitam - ubrzan puls, promena boje glasa, unutrašnji pokret

P. ingita - kovida (sl) i ingita - džnja (sl) - vešt u izražavanju tumačenju unutrašnjih osećanja ispoljenih gestovima

idžja iža, zeći, čiča (?)

I. idžjahḥ - učitelj, božanstvo

idžjā - žrtva, ponuda bogovima ili precima, poklon, donacija

Reči potiču od korena glagola: jadž, jadžati - obožavati hvaliti, poštovati, posvetiti, ponuditi, žrtvovati

U Istočnoj Srbiji deo kuće u kojoj je ognjište nazivao se: iža - mesto gde se oganj užije. Žeći, zažeći, zažeti, žreci, možda i želeti, sa željom, vode poreklo od žrtvenog obreda koji, putem ognja, povezuje ljude sa svetom bogova i predaka.

Ima i drugih korena, kao na primer: uš koji, takode, mogu biti izvori navedenih srpskih pojmova, Manje je izvesno, mada nije nemoguće, da oslovljavanje strica ili starijeg čoveka sa "čiča" ima veze sa sanskrskim "idžjah".

it, etati hitati

G. iṭ, eṭati - ići, žuriti, hitati, zalutati

idā sada

P. idā (ind) i idānīm (ind) - sada, ovog momenta, u ovom slučaju

I. idānīm - ahnaḥ (ind) (sl) - danas

idānīmtanatva (ind) (sl) - trenutno

in, inoti inatiti se (?)

G. in, inoti i inv, invati - prevladati, vršiti pridsak, terati, uliti snagu pojačati, osnažiti, ohrabriti, primeniti silu, ostaviti iza, biti gospodar nečega, uređivati nešto, imati nešto na raspoloženju.

Neki etimolozi izvode ime boga Indre, neko vreme vrhovnog od ovog glagola: in + d + ra, sa značenjem: potčiniti, nadvladati potući, pokoriti; drugi mu ime izvode od: ind, indati - biti moćan ili od: und, unatti - izvirati, teći (kao voda). Sve ovo je moguće, budući da je Indra bio bog munje, groma i kiše i vrhovni u vreme arijskog osvajanja Severne Indije. Na pitanje da li srpski inat i inačenje potiču od: in, inoti i od Indre, nije lako odgovoriti.

irasja, irasjati razjariti se, rasrditi se

G. irasja, irasjati (den) - naljutiti se, pokazivati neprijateljstvo prema nekome

I. irasjā - neprijateljstvo, zlovolja

irah (n, osnova: iras) -ljutina, neprijateljstvo

Starogrčka boginja Irida i latinsko: irritatio potiču od gornjeg korena. Božji gnev ne potiče iz sanskrta. Svrugavanjem starih panteona sa mnoštvom resora ostali smo na primer bez boga nuklearnog otpada i bez boginje bombardovanja. Za drugu funkciju konkuriše bez tržišnih konkurenata dama Irida sa iritativnim i iterativnim simbolima.

iraksira rakija

I. irā - bilo koje piće, žestoko piće, osveženje, radost

I. iṛa - kṣīra (sl) - ono čije mleko ili sok osvežava i raduje;

ksiram -mleko, sok od bilja

is, esati pospešiti, pišati

G. iṣ, eṣati - ubrzati, odaslati, hitnuti, podsticati, nadahnuti, ohrabriti, pustiti da teče, da struji, da otiče, istočiti, isprazniti, osloboditi isanja, isanjati (den) - izazivati ubrzavanje, pobuditi, poterati

I. iṣanja - podsticanje, podbadanje

iṣa (n, osnova: iṣan) - isticanje, izlivanje

iṣuḥ (m) - strela, broj 5, u matematici: sinus P.

iṣiṭa (tpp) - pokrenut, poteran, ispražnjen, izbačen, hitnut

Ima trenutaka u istoriji čovečanstva kada graditelji istorije, osim pišanja, ne mogu ništa drugo da pospeše.

iṣ, iččhati iskati iṣudhjā ishod

G. iṣ, iččhati - želiti, čeznuti, zahtevati, nameravati, nastojati da se nešto dobije, očekivati ili zahtevati nešto od nekoga

I. iččhā - želja, tražnja, zahtev, sklonost, u matematici: problem, u gramatici: deziderativ

iččhā - dānam (sl) - zadovoljenje želja

ičcha - nivṛtṭih (f) (sl) - potiskivanje želja, gašenje svih želja

ičchā - phalam (sl) u matematici: rešenje problema

G. iṣudhja, iṣudhjati (den) - zahtevati, preklinjati, žudeti

I. iṣudhja - zahtev, molba

iṣtuh (f) - želja

P. iṣta - tražen, zahtevan, željen, voljen, milovan, pažen, čuvan

iṣta - kāma - dhuk (sl) - krava obilja

iṣta - džanaḥ (sl) - voljena osoba

iṣta - devatā (sl) - najmiliji, izabrani bog zaštitnik, onaj kome se ukazuje najveće poštovanje i od koga se ište.

Kada se nešto ište iščekuje se povoljan ishod. Sve ove srpske reči gotovo da su identične sa sanskrtskim. Što se Srba tiče, iako "imaju ono što niko nema": slavu - iṣṭadevatā, božanstvo koje se slavi i od koga se ište, umesto iščekivanja: iččha - danam, preći na budističko stanje svesti: iččha - nivrttih, jer je bolje odreći se svih želja po sopstvenoj želji, nego po želji kojekakvih usrećiteljskih doktrinara.

GLAS "ī"

īr, īrte ritati se (?)

G. īr, īrte - drmusati se, buniti se, dizati glas

I. īraḥ - vetar

īrjatā - stanje nekog koji tek što se nije razljutio

Pošto je ovde naglasak na drmusanju, pretpostavila sam gornju srodnost pojmova. Onaj koji se rita u ritmu neusklađenom sa ṛtam, loše prolazi.

GLAS "u" - kao uzdanje -

u u

U u - uzvik sažaljenja, ljutine

uktiḥ okati

I. uktiḥ (f) - iskaz, proklamacija, govor

uktham - izreka, stih, hvala

P. ukta (tpp) - izgovoren, izrečen

Ove reči izvedene su od glagolskog korena: vač, vakti - govoriti. Kod Torlaka oko Knjaževca koristi se glagol: okati, u značenju zvati nekog ili vikati, grditi nekog.

ukṣ, ukṣati šikljati, škropiti

G. ukṣ, ukṣati - vlažiti, prskati, škropiti, rasprskavati, šikijati, emitovati seme (kao bik), biti jak

I. ukṣaṇam - prskanje, osvećenje

ukṣā (m, osnova: ukṣan) - bik u ulozi oploditelja stada

P. ukṣita (tpp) - ovlažen, poprskan

Škropljenja svetim vodicama u raznim prilikama, sve s ciljem da se nešto osveti i blagoslovi, postaje jasnije tek povezujući ih sa šikljanjem i rasprskavanjem semena, nosioca života. Treba videti prvo pripuštanje mladog bika kravi. U pomamnom otimanju od štrangi, kojima ga dva čoveka s mukom obuzdavaju, on tačno zna kuda ide skače na kravu, brzo obavlja dužnost širom otvarajući oči i nozdrve, kao da umire, i pada na kolena iza njenih zadnjih nogu. Oplođena, ona odlazi ne osvrćući se. Religije koje obožavaju čoveka, bilo u joga - asani, bilo kao mrtvaca na krstu, i one koje ni to nemaju nego čitaju jednu te istu knjigu, kao da su isekle čoveka iz života i svele ga na etički problem.

Hinduizam je veličanstven zato što sve pamti. Šivina životinja je bik Nandi - Razdragani. Česte su skulpture Šive naslonjenog na pleća Nandija, dve najlepše nalaze se u Durginom hramu u Ajholeu i u Šivinom hramu na ostrvu Elefanti. Svaki Šivin hram u južnom stilu ima ispred glavnog ulaza mali hram - mandapu u kome leži Nandi, čeznutljivo gledajući u pravcu lingama u središtu glavnog hrama. Ima Nandija, džinovskih skulptura smeštenih na padinama brda, na čijem vrhu se uzdiše hram, kao što je onaj iznad Majсора. Nandi je simbol vitalnosti i energije plodnosti, lepi i mladi Šiva kroti Nandija, jer je problem aktuelan u mladosti i u doba najveće životne snage.

Usukani sveci, upalih obraza, na ivici groba, iz kojih je vreme istočilo životne snage, oslikani po hrišćanskim crkvama, govore da su oreoli rezervisani samo za starce. Ako oreol okružuje mladi lik, zna se da se radi o stradalniku za veru. I bog je starac. Nigde života i životne radosti, nigde osmeha, samo "stradanija", vera nadahnuta smrću, hram - mučionica, pravi morbidni nekropolis, sasvim drugačiji od egipatskog u kome sve vri od života i od nade u "voskresenje".

ukhja ukuvan

I. ukhah i ukhā - ćup, posuda, kazan, sud za kuvanje na vatri

ukha - ćčhid (sl) - lomljiv kao ćup

P. ukhja - biti u posudi

ugratā grozota

ugra grozan

I. ugratā i ugratvam - nasilje, strast, bes, jarost, jetkost, zajedljivost

P. ugra - moćan, nasilan, ogroman, strašan, svirep i sl.

Po svoj prilici, ugursuzu je mesto ovde baš zato što je u RVK obeležen zvezdicom.

uč, učjati učiti (?)

učathja učtiv, ćestit

G. uč, učjati - uživati u, biti odan, privižen nećemu, biti naviknut na, biti pogodan za

I. učatham (od korena glagola: vać, vakti - govoriti) - stih, hvala

učitatvam - prikladnost, pogodnost

P. učita (tpp) - pogodan za

učathja - onaj koji zaslućuje hvalu

učća (od glagolskog korena: añć, anakti - slaviti, ukrasiti, pomazati, razjasniti) - uzvišen, otmen, visok, uzdignut, zvućan, glasan

učita - dćña (d) - onaj koji zna šta je prikladno

učća (ind) - gore (na nebu), odozgo, nagore

učćais (ind) - visoko, nagore, odozgo, glasno, naglašeno, moćno

Gornja porodica reći potiće od razlićitih korena: uč, vać i añć. Izvedenice od prva dva korena nalaze se u Rg vedi, od trećeg u literaturi nastaloj posle RV. Njome se naglašava znaćaj govora

prekovanog u stih radi obraćanja bogovima. Verujem da reči srpskog jezika: učiti, učitelj, učen, učtiv i sl. nisu nastale sa početkom pismenosti, jer se i pre nje imalo šta učiti, nego da vuku poreklo iz vremena Rg vede.

Evo još nekoliko primera nastalih dodavanjem prefiksa "ud" ispred korena: čar, čal, či, čhid i ši (d pred č postaje č, d i š daju ččh):

G. uččar, uččarati - ići nagore, uzdizati se, najaviti, izgovarati
I. uččaraṇam - izgovaranje, artikulacija
uččaraṇa - džnah - lingvist
uččarajitā (m, osnova: uččarajitṛ) - onaj koji izgovara, kazuje
P. uččara - onaj koji se uzdiže kao Sunce
G. uččal, uččalati - otići, otkloniti, osloboditi sebe nečega
I. uččalah - um, razumevanje
G. učči, uččinati - sakupljati, prikupljati
I. uččajah - sakupljanje, prikupljanje, dodavanje, mnoštvo, punoća
uččaja - apačajam (n,du) (sl) - uspon i pad, napredak i propast
P. uččita (tpp) - sakupljen, prikupljen
G. uččhid, uččhinatti - preseći, analizirati, razrešiti nejasnoće teškoće, objasniti
I. uččhedah - presecanje, iskorenjivanje, razaranje, dokrajčivanje
P. uččhedin - onaj koji razara nejasnoće, razrešava teškoće
G. uččhi, uččhjāte - isticati se, biti znamenit, važan, štrčati

Autor sanskrtsko-engleskog rečnika navodi u predgovoru rečenicu iz referata pandita Šjamadžija sa kongresa u Lajdenu: "Mi u Indiji, uvereni smo do dana današnjeg da je usmeno učenje daleko superiornije u odnosu na knjiško, pogotovo kada se radi o razvoju umnih sposobnosti". Nepobitna je činjenica da sa porastom pismenosti narastaju agresivnost i kriza morala. Rekla bih da je srpski narod bio moralniji pre Ćirila i Metodija, no, neki ne vide da je on imao ikatakvu prošlost pre ulaska u istoriju. Ako bi neki kompjuter prelistao sve novine 20. veka i izradio rang-listu učestanosti pojave imena zemalja u naslovima, verujem da bismo došli do zaključka da su najsrećnije prošle one zemije koje su imale najnižu frekvenciju ili minimalno učešće u stvaranju istorije. Biti akter istorije ne spada u časno zanimanje. Ona je jedna te ista priča: uččaja - apačajam siledžija.

Indija nikada nije hajala za istoriju dok je istoričnosti nisu naučili Anglosasi. Po istoriji Indije rovašili su i prve knjige o tome napisalisa Englezi u vreme kolonizacije. Ona se bavila večnim temama opšteg značaja spram kojih je istorija koješta o kojekakvima. Upamtila je vredna dela doslovce i mitologizirala one ličnosti o kojima se imalo šta reći izvan golih činjenica. O autorima velikih dela gotovo da nema podataka. Čin i delo govore sve što treba znati o pojedincu, oni su noseći stubovi njene kulture i civilizacije.

uččhiṣṭa   nečist

P. uččhiṣṭa (tpp, od korena def. glagola: uččhiṣ - ostaviti kao ostatak) - neko ko nije isprao usta i oprao ruke posle jela pa je ostao nečist
I. uččhiṣṭam - ispljuvak, nečistoća
uččhiṣṭa i uččhiṣṭvam - ostatak
uččhiṣṭa - bhoktā (d) - onaj koji jede tuđe ostatke

uččhri, uččhrajati   ustajati

G. uččhri, uččhrajati - dizati, uspraviti, uznositi, veličati
I. uččhrajah - uzdizanje, penjanje, rast, vertikalna stranica pravouglog trougla

P. učchrita (tpp) - uzdignut, podignut, uspravljen, pobuđen, povećan, proizveden, rođen

udždžāsanam užas

G. udždžas, udždžasajati - uništiti, ubiti, iskoreniti, istrebiti

I. udždžāsanam - ubijanje, pokolj, krvoproliće

udždžāgr, udždžāgarajati užagriti

G. udždžāgr, udždžāgarajati - bditi, buditi, zvati, pobuditi

I. udždžāgara - pobuđen, nadražen

Čujem da narod kaže za nekoga daje užagrio očima kada se, po Vuku, u nešto uživeo.

udždživ, udždživati oživeti

G. udždživ, udždživati (od glagola: dživ, dživati -živeti) - oživeti, vratiti se u život

udždžh, udždžhati zažditi (pobeći)

G. udždžh, udždžhad - (od glagola hā, džahāti - otići) - napustiti, ostaviti, odustati, odaslati, isprazniti

I. udždžhitā (f) - napuštanje (sveta)

udždžhitā (m, osnova: udždžhitṛ) - onaj koji napušta

P. udždžhita (tpp) - napušten, ostavljen, odaslan, ispražnjen, istočen (kao voda)

Zažditi pušku, po Vuku, ili zažditi preko polja, pobeći, gotovo da je isto na srpskom i na sanskrtu.

uṭadžāḥ udžerica

I. uṭāḥ - lišće, trava (one vrste koje se koriste za pokrivanje krova)

uṭadžāḥ - koliba načinjena od lišća u kojoj boravi pustinjak, kuća, boravište (u opštem smislu)

Udžera je u RVK obeležena zvezdicom.

uṭh, oṭhati otkati (?)

G. uṭh, oṭhati i ūṭh, ūṭhati - udarati, obarati

ūj, ūjate - tkati

I. uṭṭānkanam (od: ṭānk, ṭānkajati - pečatati) - pečatanje, označavanje posebnim oznakama

P. uta (tpp) (od glagola: ve, vajati - tkati) - otkan

vātavja i veja (tpb) - ono što treba da bude otkano

Od korena: tank nose ime indijske i budističke (Nepal Tibet) tanke. Po svoj prilici, srpske reči: tkati, otkati, utkati, tkanje, tkanice i sl. u rodstvu su sa gornjom porodicom reči, jer se tkane izvodi udaranjem brdila i izvođenjem šara. Zbunjuje 3.1.sg. glagola ve. Da li su vajanje i vajarstvo nastali od tkanja ili se dogodilo obratno?

uddāmarin dambulhana, damar (?)

P. uddāmara - izvrstan, za poštovanje, velikog značaja, koji izaziva velike posledice

uddāmarin - onaj koji stvara vrlo veliku buku

Dok važni damari "biju" telo je živo. Po RVK dambulhana, označena zvezdicom, znači: turska muzika a kakva je ona kažu nam sanskrt i narodni pevač: "Čauš viče, dambulhana riče" bolje rečeno, vulgarizacijom indijske muzike dobija se turska; daljom vulgarizacijom turske muzike dobijaju se top ostvarenja srpske folk parade! Niti je srpski narod "folk" niti su mu potrebne ovakve parade. Sva sreća da je Srbin umeo da peva i bez Turaka i bez Crnaca, mada uticaji ovih nisu za podcenjivanje.

ud ud (polni)

Prefiks imenica i glagola: ud označava preimućstvo, kretanje nagore, preko, nad, iznad, više.

udam	voda
udodhara	vododerina
unna	Una (reka)

G. ud ili und, unatti - izvirati, isticati, vlažiti
I. udam (samo na početku ili na kraju složenica) - voda
udakam - voda, ponuda vode mrtvima

Složenice:

uda - udhārā = udodhārā - tok, vodena struja
uda - maṇḍūkāḥ - "žaba u izvoru", čovek ograničena uma
uda - pītīḥ (f) - mesto sa pitkom vodom
uda - plavaḥ - poplava
uda - aśajah - "tamo gde voda miruje", jezero, bazen
udaka - ghātaḥ - "udaranje vode pri plivanju", jedna od umetnosti i lepih veština
udaka - vādjam - "muzika vode", izvodi se kuckanjem ćupova ispunjenih vodom, jedna od 64 umetnosti i lepih veština
udaka - śāntīḥ (f) - prskanje bolesnika svetom vodom radi smirivanja
udaka - sparśam - dodirivanje vode radi potvrde obećanja i zaveta
uda - viśīrṇa - "sušen u vodi", beskoristan
P. utta i unna (tpp) - moka, vlažan, ljubazan, human

Od: udam nastali su na srpskom: voda, na latinskom: unda, na engleskom: water, na nemačkom: wasser. Tu je i "trajna undulacija". Reka Una, takode, spada ovde.

udānaḥ izdah

G. udan, udaniti - disati, izdisati
I. udānaja, udānajati (den) - otkriti radost srca
I. udānaḥ - izdisanje, izdah, jedan od pet vitalnih dahova tela, razdraganost

udaram uterus, materica

I. udaram - stomak, creva, materica, šupljina, unutrašnjost nečega
udara - sarvasva (sl) - onaj kome je suština u stomaku, izelica, proždrljiv
udara - agniḥ (sl) - "stomačni oganj", sposobnost varenja hrane

udāvah, udāvahati udavati

G. udāvah, udāvahati - odvesti, odneti, oženiti se ili udati se
P. ūdhā - udata žena

Gornji glagol nastao je dodavanjem prefiksa glagolu: vah, vahati - odvesti

O udadbi i ženidbi biće više reči uz glagol: dā, dadāti - dati, pokloniti, ponuditi, dati ćerku, udati je

(ud) īṣita istok(?)
udejivah dete (?)

G. udīṣ, udīṣati (nastalo od prefiksa: ud i glagola: īṣ, īṣati - kretati se) - penjati se, uzdizati se (Sunce)

I. udajah (nastalo od prefiksa: ud i glagola: i, udi, udeti - dizati se, doći iz, izlaziti, penjati se, biti plod nečega) - rađanje Sunca

P. udīṣita (tpp) - izašao, izdignut iznad horizonta (Sunce)

udejivah (nastalo od prefiksa: ud - ā i glagola: i, ude, udeti - dizati se, doći iz, izlaziti, penjati se, biti plod nečega) - onaj koji je izašao, nastao, rođen

Ove prastare reči, sve iz Rg vede, naslale daleko pre nje, odnose se prvenstveno na rađanje Sunca, no, kako su se tada znale povlačiti analogije širokog zamaha, kao što su: izlazak i zalazak, rođenje i smrt, udisanje i izdisanje, nije neosnovana pretpostavka da su navedene srpske reči u srodstvu sa sanskrtskim.

uddiṣ, uddiṣati udeṣavati, udesiti

G. uddiṣ, uddiṣati - ukazati na, usmeriti na

I. uddeṣanam - ukazivanje na

uddeṣṭā (m, osnova: uddeṣṭṛ) - onaj koji dela po određenom planu

uddhatih uzdanje (u samoga sebe)

G. uddhan, uddhanti - dizati, potiskivati nagore

uddhan, uddhante - ubiti se, obesili se

I. uddhatih (f) - ponos, oholost, nadutost

uddhatatvam - ponos, oholost

P. uddhata (tpp) - podignut, nasilan, grub, uzbuđen

Ponosito uzdanje u samoga sebe može, kao uzrok, izazvati samouništenje kao posledicu.

uddhita uzdignut

P. uddhita (tpp) - uzdignut, uspravljen, podignut, napregnut

uddhāna i uddhānta (tpp) - izbačen, izbljuvan

Ovi trpni pridevi dati su radi potvrđivanja na početku datog porekla srpske imenice: ud od sanskrtskog prefiksa: ud, ovde sa korenom: dhā.

uddhṛ, uddharati udarati, udariti

G. uddhṛ, uddharati - odvesti, izvući, raskinuti, iščupati, iskoreniti, istrebiti, uništiti, osloboditi

I. uddharaṇam - izbavljenje, oslobođenje, spasenje, uništavanje, gašenje, odnošenje ugarka sa domaćeg ognjišta radi paljenja žrtvene vatre i dr.

uddhartā (m, osnova: uddhartṛ) - razarač, uništitelj, oslobodilac, izbavitelj

P. uddhāraka - iščupan, izvučen, uzdignut, podignut

Porodica reči iz Rg vede ima bukvalni i metaforički smisao. Po prvome, da bi se došlo do slobode mora se udariti po onome koji slobodu ugrožava; po drugome, radi sticanja duhovne slobode neophodno je iščupati se i izdignuti iznad satirućih okolnosti svakodnevice. Srbima istorija neprestano natura prvi, bukvalni smisao, pa se duhovni potencijali troše na ispravljanje davno iskrivljene i neispravljljive "krive Drine".

udrič, udričjate   strčati

G. udrič, udričjate - isticati se, strčati, prevazići, nadvisivati

udvahaḥ   odvođenje

G. udvah, udvahati - odvesti, odneti, uzeti ili odvesti nevestu iz roditeljske kuće

I. udvahaḥ - odvođenje neveste, sin, potomak, vitalni vazduh u telu koji odvodi hranljive materije nagore, jedan od 7 plamenova ognja

udvahanam - odvođenje neveste, venčanje, svadba

udvodhā (m, osnova: udvodhṛ) - suprug

P. udūdha - donet, rođen, uzgojen, oženjen, udata

udvodhu - kama (sl) - željan ženidbe

Nekadašnje dogovaranje roditelja oko ženidbe i udadbe supstituisano je ud - varanjem. Ud – vāra je neko koji podiže rep uvis,

udvāṣ, udvāṣjati - obraćati se plačnim glasom i udvāṣpa - onaj koji lije suze, cmizdrav, što sve lepo pristaje uz udvaranje.

unmad, unmādjati   pomahnitati

G. unmad, unmādjati - poludeti, pomahnitati, napiti se

unmadaḥ i unmāditā - ludilo, pomahnitalost, pijanstvo

P. unmatta - pomahnitao, lud, pijan

unmadana - pomahnitao od strasti

G. unmanaja, unmanajati (den) - uzbuditi se, razdražiti se, pomahnitati

I. unmanaskatā - pometenost uma, mahnitost

P. unmanas - mahnit, lud

"Madlenina mahnitost" na sanskrtu glasi: "mādlena - unmāditā", predsednička je nešto složenijeg karaktera: "unmadana - unmāditā".

upaklṛp, upakalpate   upakovati (paket)

G. upaklṛp, upakalpate - postati, biti prikladan, pristajati nečemu, uobličiti se

I. upakalpanam - priprema

P. upakalpita (tpp) - pripremljen, uređen

Slavna porodica reči za koju znamo da sadrži koren: klrp, od koga su nastale kalpe, kod zapadnih Arijaca skončala je bedno. Doduše, namesto predstava o kalpama dobili smo raznovrsne političke i religijske "paket aranžmane" turističkog karaktera sa širokim spektrom destinacija.

upadžñā saznanje

- G. upadžñā, upadžñāite - izumeti, izmisliti, pronaći
- I. upadžñā - nepoznato znanje koje nije prenelo tradicijom nego je do njega neko sam došao
- P. upadžñāta (tpp) - izumljen, izmišljen, pronađen

Istorijski gledano, ovakvo znanje pokazalo se samo delimično napredno, iskustveno gledano, opasno je boriti se protiv predrasuda.

upadas, upadasjati opadati

- G. upadas, upadasjati - opadati, nestajati, malaksavati, biti iscrpljen, osušiti se, gubiti, biti lišen nečega
- P. upadāsuka - opao, malaksao, iscrpljen

upadeśah uputstvo

- G. upadiś, upadiśati - ukazati, uputiti, objasniti, savetovati, propisati, naređivati
- I. upadeśah - ukazivanje, učenje, savet, propis, uputstvo
- upadeśī (m) - učitelj, savetnik
- upadeśtā (m, osnova: upadeśṭr) - duhovni učitelj

Uporedo sa opadanjem duha narasta broj uputstava za upravljanje spravama.

upadhṛ, upadhārajati podržavati

- G. upadhṛ, upadhārajati - podupirati, podržavati, uočiti, razumevati, iskusiti, naučiti, zapamtiti

Sve je veća ponuda imaginarnih ciljeva kojima se mora pružati realna podrška.

upanāma nadimak

- I. upanāma - nadimak (nad - imenom)

upapakṣah pazuh

- I. upapakṣah - pazuh

Reč se sastoji od prefiksa: upa - ispod i imenice: pakṣah -krilo, rame; doslovno prevedena gornja imenica je podramlje. Srpski jezik je sačuvao uspomenu na: pakṣah u pazuhu.

upapad, upapadjate upasti upādhih upadljivost

- G. upapad, upapadjate - ići nasuprot, protiv, napasti, prodreti

Glagol i imenice u istoj porodici reči imaju i druga značenja, u gramatici, filozofiji i logici. Upada se negde da bi se nešto otelo ili ako se ostane, da bi se jedno stanje supstituisalo drugim, po želji onoga koji je izvršio upad. Ono što upada u oči kao percepcija, razvijeno je u sledeće filozofske pojmove:

G. upādhā, upadhāti, upādhate - postaviti preko, staviti na, pripisati, zgrabiti, pojmiti, shvatiti, obuhvatiti

I. upādhiḥ (m) - ono što može doći umesto drugog, supstitut, ono što može imati ime i izgled nečeg drugog, preinačenost, prurušenost, osobenost, atribut, ono čime se nešto bliže određuje - u materijalističkoj filozofiji: upādhiḥ je uslovljenost, temeljni odnos između uzroka i posledice koji nije predmet čulnog opažanja pa se, stoga, ne može dokazati.

- u vedanti, kod svih ogranaka, upādhiḥ je jedan od osnovnih filozofskih pojmova: spoljno, slučajno ograničavanje i razgraničavanje pojava.

Još je Badarajana, osnivač pravca, u svome delu Brahma - sūtram upadhīh definisao kao zabludu, posledicu ograničenosti iskustvene svesti koja, zamračena delatništvom, vidi pojavne mnogostrukosti bića, iz neznanja, avidjā, tamo gde se znanjem, vidjā, spoznaje da apsolut nije dvostruk: saḡuḡaḡ i nirḡuḡaḡ, već da je istinska suština sveobuhvatni apsolut, čista homogena svetlost, odnosno identitet imanentnog: atman i transcendentnog: brahman. Šankara je razradio ove teze i kreirao advaita - vedantu, monističku teoriju saznanja koja ide izvan majom nametnutih privida pojavnog sveta ili preko lažnih identifikacija posredstvom svesti rascepljene na subjekt - objekt, dvaita, udvojenost. Rascepljenost brahmana na nirḡuḡaḡ, bez obeležja i saḡuḡaḡ, sa obeležjima iluzorna je, kao što je iluzorna iskustvena svest. Njoj nije dostupna istina, jer je individuacija iluzorna posledica iskonskog, ontološkog neznanja: avidjā.

Bhaškara vraća realnost mnogostrukom pojavnom svetlu koji je za njega: upādhiḥ, mada je dosezanje te realnosti nepotpun cilj egzistencije bića u svetlu. Dživaḡ, živoj duši, biću, bitan je ne - rascep, abhedāḡ; "rascep, bhedaḡ, je uslovno ograničavanje, upadhīḡ. Odstranjivanjem ograničenja, dživaḡ se vraća u stanje prvobitnog abhedāḡ. U svim vedantinskim školama oslobođenje, mokṡaḡ, postiže se meditacijom na nerascep, abhedāḡ. Vedanta, u celini, počiva na upanišadskom postulatu: "tat tvam asi", "to si ti", odnosno na identitetu: atman = brahman - u logici, upadhīh je ograničavajući dodatak kojim se izbegava: ativjāpti, neopravdano širenje nekog pravila ili principa izvan onoga što je prvobitnim iskazom obuhvaćeno.

upoṡanam post

G. upoṡ, upoṡati (od prefiksa upa i glagola: uṡ, oṡati - spaliti) - postiti (postom "spaliti" grehove)

I. upoṡanam i upoṡitam - post

upavītam pavit

G. upavje, upavjajati - udostojiti svetom uzicom (uzica se nosi preko levog ramena i svezuje se u čvor ispod desne ruke, niže pojasa; svakom dečaku prilikom inicijacije - uvođenja u društvo odraslih Arja, svezivana je uzica u sedmoj godini, kada je, ako je iz brahmanske porodice, dobijao učitelja)

I. uravītam - osoba sa svetom uzicom

upavītakam - sveta uzica

P. upavītin - onaj koji nosi svetlu uzicu

Pavit je puzavica velike dužine koja raste u šumi i puza se uz visoko drveće. U RVK naziva se belom lozom, jer cveta belim cvetovima.

upānat opanak

I. upānat (f, osnova: upānah, od prefiksa: upa i glagola: nah, nahjati -pričvrstiti, vezati, obmotati, obući, obuti) - opanak; autor sanskrtsko-engleskog rečnika Ser Vilijsams, praveći se da ne zna da su mu preci išli u opancima, prevodi gornju imenicu sa: sandala, cipela!

upānad - jugam (sl) - par opanaka (od: jugam - jaram; bukvalno: upregnuti opanci)

P. upānahin - onaj koji ima opanke na nogama

Jugo - jugam agencija za uparivanje veštine oblačenja i svlačenja sa veštinom obuvanja i izuvanja kreira nov svetski modni hit. - predložak: obučen i obuven na buvljaku; srednji i ženski rod se podrazumevaju.

upānī, upānajati   oponašati

G. upānī, upānajati - provesti, odvesti, oponašati

I, upānajanam - odvođenje neveste ženikovoju kući

Druga agencija, tržišno konkurentna Jugo - jugam, oponaša gornju i "radi na projektu" svadbene varijante sa gumenjacima, uz doplatu. Za modele vlada veliko interesovanje u zemlji i u inostranstvu. Očekivani devizni priliv potrošen je unapred.

upe, upeti   upeti se, upinjati se upājah   upinjanje

G. upe, uped (nastalo od prefiksa: upa i glagola: i, eti - ići) - približiti se, stići do, okrenuti se ka, preduzeti nešto, težiti nečemu i dr.

I. upājah - približavanje, sredstvo kojima se neko približava cilju, strategija, četiri diplomatske veštine, upāja - čatuštajāni: pregovaranje, podmićivanje, sejanje razdora, otvoreni napad

P. upeta - onaj koji se približava, koji nešto preduzima

upājīn - onaj koji se približio, dostiže cilj, ekspert u korišćenju sredstava

ubh, ubhnāti   ubiti

G. ubh, ubhnāti - povrediti, ubiti

ubhau   obadva

B. ubha (osnova) koristi se samo u dualu:

ubhau (m) - obadva,

ubhe (f) - obadve,

ubhe (n) - obadva; isto:

ubhaja (osnova) koristi se samo u singularu i pluralu, po nekima i u dualu:

ubhajah (m), ubhajī (f), ubhajam (n) - obadva, e, a

Složenice:

ubhaja - čara - onaj koji živi i na zemlji i u vodi, vodozemac

ubhaja - mukha - "sa licem na obadve strane", trudna žena, jer je lice deteta okrenuto na suprotnu stranu od majčinog

ubhaja - vidjā - dvostruko znanje, poznavanje religije i svetovnih poslova

ubhaja - vetana - "onaj koji dobija platu na obema stranama", špijun koji je prividno ušao u službu

neprijatelja ubhaja - vjañdžanam - dvopolan, hermafrodit

ubhaja - sambhavaḥ - dvostrana mogućnost, dilema
ubhajataḥ - pakṣa - pripadnik obadveju strana
ubhajataḥ - pradṛṣṇa - onaj čija je spoznaja okrenuta ka spoljašnjosti i ka unutrašnjosti
ubhajataḥ - śiṛṣan - dvoglav, sa licima okrenutim na obadve strane
ubhajataḥ - sudṛṣāta - poreklom od dobrih roditelja
ubhaja-djus (ind) - u oba dana (subsekventno)

urasam   ures

I. uraḥ (n, osnova: uras) - grudi
urasjaḥ (m) - ženske grudi
urasam - nešto najbolje u svojoj vrsti

Složenice:

urasi - kṛtvā - stavivši na grudi
urasi - kaṭaḥ - sveta uzica
urasitra i urasi - trānam - oklop
uraḥ - sūtrikā - ogrlica od bisera
urasi - ruhāḥ - dlake na grudima
P. urasja - ono što pripada grudima, odgajano na grudima, dete

urvīdhara   Urvina (planina)

I. urvī - "prostrana", zemlja
urvī (f, du) - Nebo i Zemlja
urvjā - širina, amplituda
urvarā - plodna zemlja
urvī - dharah (sl) - planina, ime zmijske Šeše

Poreklo Urvine planine može biti i od: ūrdhva - onaj koji stremi u visine, ka nebu, izdignut, uspravan, visok.

ulapā   lapak

I. ulapā - vrsta sočne trave

Lapak se u narodu zovu vrste trava sa vlaknastim ili čahurastim plodovima sa kukicama kojima se kače za runo ovaca (ulapčeno runo).

ulūkaḥ   ulovica

I. ulūkaḥ - sova, ime Indre
ulūkī - ime iskonske sove

U mome kraju narod sovu zove ulovica što ne verujem da dolazi od njenih lovačkih sposobnosti. Verovatno je da se sačuvalo sećanje na iskonsku sovu, sovu - Indru, pticu - Zeusa u koju se pretvorio da bi zaveo Kibelu - Heru i na njegovu kćer Atinu, boginju mudrosti, koja drži sovu u ruci jer je i sama, pre antropomorfizacije, bila sova.

ulkuṣī   ulkus

I. ulkuṣī - sjajan fenomen na nebu, meteor, ugarak, buktinja

ulvan   vulva

I. ulbam i ulvan - membrana oko embriona, vulva, uterus

uṣ, oṣati   užeci, užariti, užditi
uṣita   užaren, usijan, uštāp (pun mesec)

G. uṣ, oṣati - goreti, žariti

I. uṣaḥ - rano jutro, zora

uṣaḥ (f) - jutarnje svetlo, zora, personifikovano jutro, ćerka Neba, sestra Aditjāḥ i noći, večernje svetlo

uṣāsā - naktā (f, du) (sl) - zora i noć

uṣasī - sumrak

P. uṣita (tpp) i uṣta (tpp) - užaren, zažaren

Sve reči su iz Rg vede.

usrā   zora

I. usṛ (f) - zora, jutarnja svetlost

usrā - zora, jutarnja svetlost, sjaj

Oko dvadesetak rgvedskih hinmi posvećeno je boginji zore Uši. Ona je kći Neba, nazivanog Djaus - pitṛ, Nebo - otac, od čega su nastali grčki Zevs, latinski Jupiter i pater.

"Pogledaj kako Zora razvija svoje zastave na istočnoj polovini neba, ukrašena svetlosnim zracima... kao igračica, ona se ukasila blistavim nakitom i otvara svoja nedra.... njen blistavi sjaj pojavljuje se još jedanput da bi rasprostirući sebe rasterala bezoblične crne ambise mraka... blistava kći Neba donosi nam darove... i ozbiljno motreći na nas sa nebeskih visina, ona se suočava sa svakim okom, budeći i oživljavajući sve što je živo i nalazeći reči u njome nadahnutom pesniku. Stara boginja rađa se opet i iznova obučena u iste boje, čineći smrtnike starijima za jedan dan i skraćujući njihov životni vek iz dana u dan.... Zoro, ti koja deliš pobeđničke nagrade, donesi nam one blistave moći kojima ćemo izroditi decu i unuke. Zoro, obilata kravama, obilata konjima, sjajna deliteljko darova, rasprostri svoje darove po nama, ovde i sada", kaže pesnik Gotama u himni RV 1. 92.

Prirodno žaljenje zbog svakodnevnog skraćivanja života javlja se i u RV 1.113, himni pesnika Kutse Angirasa: "Dovozeći neizmerno blago, ona, po kojoj sve blista, širi raznobojni sjaj i tako svetleći ona je sada poslednja od onih koje su svanule i prva od onih koje tek sviću i neće nikada prestati".

O lepoti Zore i njenoj vernosti rti peva Satjašravah Atreja u RV 5. 80:

"eṣā džanam darṣatā bodhajantī
sugān pathaḥ kṛvatī jāti agre
bṛhadrathā brhatī viśvam - inva uṣā
džjotir jačhati agre ahnām"

"ona ljude budi, veličanstvena,
puteve prohodnim čini, na čelu hodi,
sa visokih kola sveprožimajuća sve bodri
Zora sjaj daruje na početku dana"

"esā vjenī bhavati dvibarhā
āviṣ – kṛṇvānā tanvam purastāt
ṛtasja - panthām anu eti sādhu
pradžānati iva na dišo - mināti"

"ona raznobojna biva dvostruko krepka
razotkrivajući svoje telo spreda
putem zakona ona hodi spremno
znajući ga oduvek, smer mu ne menja."

uṣṭṛ   uštrojen (?)

I. uṣṭā (m, osnova: uṣṭṛ) - bik koji vuče plug
uṣṭraḥ - bivo

Bikovi za tegljenje bili su štrojeni. I ove reči su iz Rg vede.

GLAS "ū" **- kao urgirati -**

u   u

U. ū -uzvik sažaljenja kojim se obećava zaštita

ūrdž, ūrdžajati   urgirati

G. ūrdž, ūrdžajati - ojačati, osnažiti, osvežiti
I. ūrk (f, osnova: ūrdž) -jačina, snaga, sok, hrana, okrepa
ūrdžaḥ (n) - snaga, jačina, moć
ūrdžita - āšrajaḥ (sl) - "stanište hrabrosti", heroj
P. ūrdža - moćan, snažan, jak, slavan, poznat, priznat, čuven
ūrdžita (tpp) - obdaren snagom, moći, važan, moćan, veliki, ponosit, hvalisav
I. ūrdžin - onaj koji poseduje hranu i moć

Dugo putujući do nas, preko latinskog, gornji glagol je izgubio pravo značenje. Primena ove porodice reči u svakodnevnom životu do te mere je dobila egzistencijalni značaj da nju treba usvojiti i neizostavno uneti u rečnik srpskog jezika. Nema života bez urgiranja preko poznatih, uticajnih i snažnih koji, obično, nisu priznati ali su moćni i povezani u lance. Za uspešnost urgiranja neophodno je izazvati lančanu reakciju.

ūrṇā   vuna

G. ūrṇu, ūrṇoti - pokriti, sakriti, okružiti
I. ūrṇam-vuna
ūrṇā - vuna, vuneni konopac, paučina, čuperak između obrva
P. ūrṇā - vala (sl) - vunen
ūrṇā - vat (sl) - obilat vunom, vunen

ūrv, ūrvati   urvati, oburvati

G. ūrv, ūrvati - povrediti, uništiti, ubiti

U RVK navode se stari oblici za razoriti: razurati, razuriti. Po svoj prilici, ovde spadaju: razorati i survavati, zatim oburvati, kao zid na primer, ili: rušan - osoba u crnini kao znak žalosti za preminulim.

ūšakam   so ūšara   usoljen

G. ūš, ūšati - biti bolestan, bolovati

ūšah - slano tlo

ūšakam- so

ūša - sikatam (sl) - so u grudvama

P. ūšara-usoljen, natopljen solju

ūh, ūhati   ufati se

G. ūh, ūhati - očekivati, nadati se, čekati, uočiti, razumeti, razmatrati, procenjivati, zaključivati

I. ūhah - razmatranje, ispitivanje, pretpostavljanje, zaključivanje

P. ūhanīja (tpb) - ono što treba da bude razmatrano i o čemu treba doneti zaključak

Ufati se i ufanje, u smislu: nadati se i nadanje ispali su iz upotrebe.

GLAS "r" -kao red-

r   bre

U. r - uzvik podsmeha, povredivanja, pogrde (v. brū pod "b")

řtam   red

G. ř, řčhati - kretati se, dizati se, uzdizati se, uzlaziti i, kad glagol promeni vrstu:

ř, ijarti - pokretati, pobuđivati, dobiti, osvojiti, sresti se sa řtam - i (glagol: i, eti - íci) - íci ispravnim putem, putem pravičnosti i istine

I. řtam (imenica nastala od trpnog prideva vremena prošlog glagola:

r) red, zakon, istina, pravda, vera, versko pravilo, pobožan čin, običaj, obećanje, zakletva, zavet, istina personifikovana u objektu obožavanja, voda, žrtva, Sunce itd.

P. řtam (ind) i rtena (instrumental, ind) - istinito, pravo, zakonito, pristojno, iskreno, stvarno i dr.

řtaja (ind) - na pravi način

řtajin – istinit

Složenice:

ṛta - satja ili ṛta - džāta - satja - ona koja je zakon i istina, koja se rađa iz zakona kao istina (metafore za Zoru)
 ṛta - džṇā - poznavalac zakona reda
 ṛta - djumna - zazivanje i obraćanje onome koji blista kroz istinu
 ṛta - dhāman - onaj koji boravi u istini; rta - dhāmā - Višnu
 ṛta - ni - onaj koji vodi po pravdi i po istini
 ṛtam- bhara - onaj koji nosi istinu u sebi
 ṛtam - pradṇā - intelekt ili znanje koje po sebi sadrži istinu
 ṛta -judž - sjedinjen (ujarmljen) sa istinom
 ṛta - vākah - ispravan, istinit govor
 ṛta - satje (n, du) - pravda i istina
 ṛta - sap - obavljanje pobožnog čina od strane čoveka i prihvatanje tog čina od strane boga (obadva su "sapeta" dvosmernom vezom univerzalnog zakona ṛtam)
 ṛta - sāta - ispunjen istinom i pravdom
 ṛta - anṛtam - istina i laž
 ṛta - vṛdh - oni koji neguju istinu (bogovi)
 ṛte- karman (ind) - činiti po zakonu kao što Indra čini puštajući kišu

Od gornjeg korena nastale su i sledeće reči koje pripadaju drugim slovima azbuke:

ārjah - plemenit (Arijac)
 udārah - počasno ime
 udāra - uzvišen, pošten, iskren, ispravan, veliki, najbolji
 udāra - kīrti - priznat, cenjen, slavan
 udāra - čarita - onaj koji se ponaša plemenito
 udāra - četas - uzvišenog uma
 udāra - tā - plemenitost, otmenost, gospodstvenost
 udāra - daršana - gospodstvena pojava
 udāra - dhī - visoke inteligencije, mudar
 udāra - bhāva - plemenita karaktera
 udara - vikrama - hrabar, herojski
 udāra - sattva - uzvišenog karaktera, plemenitog uma
 udāra - vṛtta - artha - pada - uzvišene reči, po smislu i po metru kojim su izražene

Prvi apstraktni pojam indijske, ako ne i svekolike ljudske misli, ṛtam, nalazi se u Rg vedi, sa značenjem: red, istina, univerzalni zakon. On ima snagu moralne obaveze univerzalnog važenja i, budući izveden od korena "ṛ", kretati se, ponašanje svega pojedinačnog u univerzumu mora biti ka njemu usmeravano, s njim usklađivano i njime odmeravano. Evo ilustracija iz rgvedskih himni: RV 10. 190 u kojoj se kaže da je toplota posledica napora uređivanja univerzuma:

"ṛtam ča satjam ča abhi - iddhāt tapaso" -
 "red i istina rođeni su od izračene toplote".

RV 3. 61., pesnik i slavni mudrac Višvamitra naziva Sunce, Surju, bikom koji:

"ṛtasja budhna uṣasām iṣanjan,
 vṛṣa mahī rodasī āviveša" -
 "sa dna istine (reda) izvodeći zore,
 bik je prožeo velike svetove".

RV 1.1., kojom se pesnik obraća Agniju:

"radžantam adhvarāṇām
gopām ṛtasja dīdivim.
vardhamānam sve dame" -

"tebi, vladaru žrtava
čuvaru (pastiru) reda, blistavom,
koji se gojiš u svome domu".

RV 5. 62., istina je skrivena od očiju smrtnika tamo gde se "Licu istine", Suncu, konji - na hiljade sunčevih zraka, isprežu. Samo je jedna od njih, ṛtam, najsajjnija i najlepša. Nju je, mada skrivenu, spazio riši, vidilac, u ovom slučaju pesnik Šrutavid Atreja:

"ṛtena ṛtam apihitam dhruvam
vām sūrjasja jatra vimučanti ašvān
daša šatā saha tasthus tad ekam
devānām šreṣṭham vapuṣām apaṣjam"

"zakonom istina vam je stalno skriva
tamo gde se iz Sunčevih kola konji isprežu,
deset stotina ih se sabralo. Tu, jednu,
božansku, najveličanstveniju i najlepšu, spazih"

U drugim himnama Sunce je: "ṛtasja anīkam" - "Lice zakona", "hiraṇmajena pātrena satjasjāpīhitam mukham" - "Zlatna posuda u kojoj je sakriveno lice istine".

Ṛtam se podkrepljuje rečju: satjam - istina, od: sat – prilog vremena sadašnjeg glagola: as, asti - jesam; satjam "je ono što jeste", "bivajuće". Grčki pojam: arete - moralna vrlina i latinsko ritus, nastali su od istog korena ṛ, kao i ruski: rjad - red i vrat - lagati, što je isto što i: anṛtam - neistina, laž. Na litvanskom: arti je orati. Da li bi se, po analogiji, moglo, osim reda, izvesti iz ṛ i srpsko: orati, to ne znam, ali znam da dok srpski seljak tera ovce povikom: "r... r... r...", on upotrebljava sanskrtski koren: ṛ.

Evo skraćenih citata o ṛtam iz Radhakrišnanove Istorije indijske filozofije: "Rta bukvalno znači: tok stvari. Tako se obeležava zakon uopšte i imanentnost pravde. Ovu koncepciju mora da je nametnula prvobitno pravilnost kretanja sunca, meseca i zvezda, smenjivanje dana i noći i godišnjih doba. Rta označava poredak u svetu. Sve što je sređeno u svetu ima rtu za svoj princip. Svet iskustva je senka ili odsjaj rte, trajne realnosti koja ostaje nepromenjena u neredu promena. Univerzalno prethodi partikularnom, zato proroci³ iz veda misle da rta postoji pre manifestacije svih pojava⁴. Promenljivi nizovi pojava sveta predstavljaju različite izraze postojanog rtam.

³ Nisam uspela da utvrdim kome treba zameriti za nazivanje vedskih rišija prorocima, koji to nisu, jer nisu ništa proricali. Oni su tragali za istinom.

⁴ Proroci iz Starog zaveta misle da bog postoji pre manifestacije svih pojava

Tako se rta naziva ocem svih stvari. Višnu je zametak rtin. Rta je uzrok što su Nebo i Zemlja ono što jesu... Svoje prve znake pokazuje ovde tendencija za mističnom koncepcijom jedne nepromenljive stvarnosti. Stvarnost je neizmenljivi zakon. Sve što postoji nestalan je prizor, nesavršena kopija. Stvarnost je jedna, bez delova i promena, dok se mnoštvo menja i prolazi... Postepeno, rta je postala put moralnosti kojim čovek treba da ide, i zakon pravičnosti koji poštuju čak i bogovi. Zora se drži puta rte, pravog puta, kao da ga poznaje od ranije. Ona nikad ne prekoračuje njegove granice. Sunce se drži puta rte... Čim je priznata ova koncepcija rte desila se promena u prirodi bogova. Svet nije više kaos koji predstavlja slepi bes slučajnih elemenata već dejstvo jedne svrhe koja unosi harmoniju. Ova vera pruža nam utehu i

sigurnost kadgod nas neverovanje kuša a poverenje u same sebe se pokoleba. Ma šta da se desi mi osećamo da postoji jedan zakon pravednosti u moralnom svetu, koji odgovara lepom redu u prirodi. Vrlina će trijumfovati isto tako sigurno kao što će sunce sutra da se rodi. U rtu se može imati poverenje."⁵

⁵ Servapali Radhakrišnan: Indijska filozofija, I. tom, Nolit, Beograd, 1964

Citiraću i profesora sanskrtu M. Hirijanu sa Univerziteta u Majsonu i to iz tri razloga: prvi, što je, po mojoj oceni, napisao najkraću i najbolju istoriju indijske filozofije, drugi, što bolje od zapadnjaka razume svoju tradiciju i kulturu i treći i najznačajniji, što se kod njega gotovo ne oseća ono što je prisutno u delima nekih indijskih pisaca: mnogo reči, da bi se objasnila doraslost indijske filozofije zapadnoj i indijske religije monoteizmu. Ovo uverenje o superiornosti Zapada ostavio je za sobom, kao smrdljivi trag, anglosaski kolonijalizam, koji se preodenuo, okrepio, naoružao novim oružjima, starim ideologijama i monoteističkim mondijalizmom da bi opet smrdeo po celom svetu. Ako išta treba rušiti na ovome svetu, treba rušiti predrasude o superiornosti zapadnog monoteizma i mondijalizma nad istočnim politeizmom i pluralizmom.

Ako su u pitanju sila i nezajažljivost, Zapad je, bez svake sumnje, bio i ostao superiorniji. U stvarima duha, bezrezervnu veru u superiornost Zapada mogu gajiti oni koji Istok ne poznaju ili ga poznaju na pogrešan način preko lako svarljivih, popularnih adaptacija prilagođenih površnom i, prezaposlenom Zapadu. Evo citata iz poglavlja: Vedsko razdoblje:

"Moramo podsetiti da je, suprotno od grčke mitologije, na primer, prevladavajući tip vedskih bogova bio nepotpune personalizacije. Ovo je značajna karakteristika kada se ima na umu koliko je, relativno uzevši, vedska religija odmakla od svog izvora. Ona se obično naziva "zaustavljenim antropomorfizmom"; međutim, taj izraz može sugerirati da vedskom poimanju božanstva nedostaju potrebne osobine, to jest potpuna personifikacija, dok to zapravo ukazuje na jednu izanrednu odliku strukture svesti vedskog Arijea koji je neobično sklon filozofskoj spekulaciji... Njegovo zanimanje za spekulaciju bilo je toliko duboko, a njegov osećaj tajnovitosti koja skriva konačno tako snažan, da je prirodne pojave, koje je pokušavao razumeti, ostavljao otvorenim dok nije našao zadovoljavajuće rešenje.

Ova osobina označava strast za istinom i ne odnosi se samo na dubinu filozofskih istraživanja, već i na veliku raznolikost rešenja filozofskih problema koje nudi... Još jednu, jednako tako značajnu osobinu rane indijske religije predstavlja koncepcija rta koja ima istaknuto mesto u himnama. Izraze kao, "čuvar rta" (gopa rta) i "sledbenici rta" (rtāju) često nalazimo prilikom opisa bogova. Ova reč, koja je predindijskog (ranog rg-vedskog) porekla, prvobitno je značila jednoobraznost prirode ili pravilan tok stvari, kao što je redovno smenjivanje dana i noći, dok u himnama ona osim tog značenja ima i dodatno značenje "moralnog reda". Vedske bogove, dakle, ne treba smatrati samo čuvarima kosmičkog reda, već i braniteljima moralnog zakona... Ova podjednaka odgovornost božanstva za održavanje kosmičkog i moralnog reda izrazita je u predstavi Varune. On predstavlja nebo i bog je nebeske svetlosti. Opisan je kao onaj koji je odredio zakone fizičkog univerzuma koje niko ne sme prekršiti. Kaže se, na primer, da njegovom moći reke teku u okean ne prepunjavajući ga.

No njegova vlast nije ograničena samo na područje fizičkog, već se proteže i na moralno, gde su njegovi zakoni jednako tako večni i neprekršivi. On je sveznajući pa će uočiti i najmanji greh. Da bi se pokazala sveprožimajuća priroda njegovog budnog pogleda, sunce se ponekad poetično opisuje kao njegovo oko. Predstava Varune je u vedskoj mitologiji uskoro zamenjena predstavom Indre, boga bitaka... Indra nije posve lišen moralnih osobina, niti je Varuna jedini koji zastupa rtu, već to čine svi bogovi sunca kojima i on pripada. Nadalje, Varuna odgovara samo jednom određenom tipu teističke koncepcije - hebrejskom.

Ali razvoj religijske misli u vedskoj Indiji, nastavio je sasvim drugim pravcem gde je pojam božanstva, uopšteno govoreći, postajao sve bezličniji. Ideal Varune je tako vremenom zapostavljen što može ukazivati da je tada došlo do postupnog odbacivanja takve ideje božanstva... Mogli bismo pretpostaviti da je najjednostavniji način svođenja mnogih bogova ranije mitologije na jednog - uzdizanje najuzvišenijeg od njih na stupanj Vrhovnog. No u vedskoj Indiji se nije išlo tim putem. Varuna je zaista u

jednom razdoblju, a Indra u drugom, gotovo ispunjavao uslove monoteističkog verovanja u ovom smislu, no nijedan od njih nije postao definitivno personalizovani vrhovni bog. Stoga možemo reći da se monoteizam u uobičajenom smislu reči nije ostvario u vedskom razdoblju. Tada se jedinstvo božanstva počelo tražiti na drugačiji način, pa nisu pokušavali naći jednog koji bi bio iznad ostalih, već zajedničku silu koja bi delovala u pozadini svih njih.

Osnova čak i tog "filozofskog monoteizma", kako ga možemo nazvati, može se uočiti u ranim himnama, jer vedski pesnici spajaju imena dvaju bogova, kao što su na primer Mitra i Varuna - ponekad čak i više njih - i obraćaju im se kao da su jedno... Značajno je za te vrhovne bogove da nijedan od njih ne zadržava svoje prvenstvo duže vreme. Bog koji uzima žezlo brzo ga ispušta. Jedna koncepcija se smatra neprimerenom i ubrzo se umesto nje javlja druga pa se tako za vedski monoteizam, čak i onaj filozofskog tipa, može reći da je nestabilan, a njegova se osnova stalno menja... U odlomcima himni nešto kasnijeg datuma nalazimo, iskaze: "Ono što je samo jedno, mudri ljudi nazivaju različitim imenima". Bez sumnje je istog značenja i refren jedne druge himne: "Mahat devānām asuratvam ekam" • "Slavljena božanstvenost bogova je jedno"... Monoteističko shvatanje u čistom obliku nužno je dualistično i teži jedino jedinstvenosti božanstava - svođenju mnogo bogova na jednog koji je iznad i izvan sveta što ga stvara i kojim upravlja... Postoji viša koncepcija jedinstva - monizam, koji čitavo postojanje izvodi iz jednog izvora. Monizam je potpuno razrađen u upanišadama, a na više mesta se naslućuje u književnosti razdoblja što ga upravo razmatramo."⁶

⁶ M. Hirijanna: Osnove indijske filozofije, Naprijed, Zagreb, 1980.

To sumnjom prožeto naslućivanje najočiglednije je u himni RV 10.129, nazvane "Postanak", pesnika Pradžapāti Parameṣṭhina koja je ušla u svetsku književnost. Evo završnih strofa:

"kaḥ addhā veda kaḥ iha pravočāt
kutaḥ ādžātā kutaḥ ijam viṣṣṭih
arvāk devā asja visardžanenā
thā kaḥ veda jata ābabhūva"

"ko uistinu zna, ko će objaviti
odakle se pojavi, otkud ovo izračenje
bogovi su došli posle tog izračenja
pa ko onda išta zna o postanju".

ijam viṣṣṭihjata ābabhūva
jadi vā dadhe jadi vā na
jaḥ asja adhjakṣaḥ parame vjoman
saḥ anga veda jadi vā na veda"

"otkud nasto to izračenje
da li samo od sebe ili možda ne,
da li onaj koji ga vidi sa najvišeg neba
o tome, zaista, nešto zna ili i on ne zna".

Rgvedske sumnje u ispravnost monoteističkih zaključivanja odvešće indijsku misao u upanišadski monizam i kasnije u vedantu, uz uporedo pretapanje pojma ṛtam u dharmah, sa jačim naglaskom na moralnost. Traganje za razvojem religijske i filozofske misli ne može zaobići vede. Na pitanja koja su otvorili vedski rišiji nisu do danas odgovorile ni zapadna filozofija, ni zapadna nauka. Semiti jesu, već odavno, oni su ukinuli sva pitanja jednim jedinim odgovorom: sve je volja božja. Traži se poslušnost

autoritetu a ne sklonost razmišljanju. Osećanjem grešnosti slobodnu volju pretopiti u poslušnost. Istu formulu nudi i silom nameće mondijalizam.

Sećam se izjave glavnog jerusalimskog rabina u uglednoj TV seriji.⁷ Reče rabin: "Šta možemo, kad smo pametni!" i to tako rasistički i monoteistički ponosito reče, da bi u svima nama koji nismo oni izazvao stid i zgražanje nad sopstvenom retardiranošću. Nije mu se ni čuditi - mada od takvih treba zazirati - jer on čita samo jednu knjigu u kojoj je sve o postanju jasno i glasno, netačno i dogmatično. odavno rečeno. Za rgvedske himne on nije ni čuo pa ne zna da je i pre njega i pre njegovih proroka bilo mnogo pametnijih, koji su rtam stavljali i iznad njegovog boga. Dobivši toga boga povrh rtam, Srbin je napravio kompromis: bog = istina i pravda.

⁷ Autorke Vesne Jugović

ṛč reč

G. ṛč, ṛčati - hvaliti, slaviti, veličati

I. ṛk (f, osnova: ṛč) - hvala, stih, pogotovo sveti, recitovan u slavu božanstva himnama: ṛčas

ṛg - vedah (m, "k" prelazi u "g", zbog jednačenja po zvučnosti) (sl)

Rg veda, sveta knjiga Indoarijaca, zbirka himni posvećenih bogovima; vedah je ovde "znanje hvale"; sastoji se od 1028 himni razvrstanih u 10 mandalāh, zbirki: od 2 - 8 svaka zbirka pripisana je jednom autoru ili članovima iste porodice, 9 - a sadrži himne recitovane prilikom žrtvovanja some, 1 - a i 10 - a sadrže himne različitog karaktera, mnoge od njih su filozofske prirode, pripisane raznim autorima. Himne Rg vede su recitovane, Sama - vedah pevane i izreke iz Jadžur - vedah izgovarane tihim glasom.

Složenice:

ṛkšas (ind) i rkčhas (ind) - stih za stihom

ṛg - samhitā - zbirka stihova, Rg veda

ṛg - ajanam - studij kompletnih veda, knjiga koja se bavi metodologijom studija veda

ṛg - brāhmanam - brahmana, poznija dela koja pripadaju vedama; Rg vedi pripada Aitareja brahmanam

ṛg - jadžuh - sāma - vedāh - Rg, Jadžur i Sama veda

ṛg - vedin - onaj koji je dobro upućen u Rg vedu

Srpski pojam: reč, reči kojima se hvalimo i kudimo, pevamo i oplakujemo, sporazumevamo se i ne razumemo, branimo i napadamo informišemo i dezinformišemo, blagosiljamo i kunemo, taj pojam iza kojeg se skriva najveća tajna moći govorenja, ontološki supstrat ljudskog bića, ta reč ne liči ni na "word", ni na "wort", ni na "parolle", ni na Jovanovu "reč"; na njeno poreklo podseća nas Rg veda i vodi nas u praiskon. Ako nam je koren ovako dubok, zašto se baviti samo adventivnim korenima pa njih kalemiti na tuđe a svoj dubinski koren nazivati paganskim i neznabožačkim, pokatkad ga prezirući, kao da se radi o korenu nekakve divljake.

Ugledajmo se na Semite, bez ugledanja na njihovu svetu knjigu. Da li bi se oni sa crnim šeširima i kikicama koji lupaju glavom o Zid plača i od kojih se ne može proći kroz holove "World treid centra" odrekli svojih predaka i njihove vere? Čitajući Saramaga, učvrstih svoje uverenje po kome smo sebi dopustili da budemo žrtve politikantstva "jedinoga", željnog premoći, teritorijalnih proširenja i ropskih podanika. Kakve su mu dalje namere? Monoteizmom osuđen na "jednost" i na dvojnika, opet će mu dobro doći stari lukavi ali i novoispiljeni geostratezi, koji će u 21. veku izazvati religijske ratove zarad njegove konačne pobeđe. Novim metodama treba nastaviti delo započeto sinom. Mi ne treba da pitamo one koji kažu "word", "wort" i "parolle" ko smo mi, jer oni znaju ko su oni i da mi nismo kao oni. Oni su željni premoći, teritorijalnih proširenja i ropskih podanika. Njihov bog radi za sebe i u njihovu korist po

scenariju proroka Amosa. Da li će bogu volja poći za rukom ostaje da se vidi. Uspe li, ostvariće se značajan "pomak" u sunovratu kalijuge.

ṛdžra rid, rda,raž

P. ṛdžra (od glagola: rañdž, radžati - biti obojen, crveneti se) - crven

ṛñdž, ṛñdžate urediti, aranžirati

G. ṛñdž, ṛñdžate - urediti, udesiti, pripremiti, ukrasiti, umilostiviti, načiniti nekog blagonaklonim, dobiti, steći

P. ṛñdžasana - onaj koga treba umilostiviti himnama i pesmama

ṛddhih rastenje, radost (?)

G. ṛdh, ṛdhjati - razvijati se, rasti, uspevati, cvetati, napredovati, biti (srećan, bogatiti se

I. ṛddhih (f) - rastenje, napredak, porast, uspeh, bogatstvo, obilje, sreća

ṛddham - uskladištene žitarice, rezerve

Nesumnjivo da rastenje i napredak donose radost, mada nisam sigurna da drugi srpski pojam treba dovoditi u vezu sa gornjom porodicom reči.

GLAS "e"

e e

U. e - uzvik prisećanja, opominjanja, neprihvatanja, sažaljenja

evam ovako

P. **evam** (ind) - ovako, na ovaj način; u starijim himnama Rg veda koristi se ova, najčešće u sprezi sa korenom: vid - znati: "ja evam veda", "onaj koji ovako zna", što će kasnije biti korišćeno u budizmu, na paliju: "evam me sutam", "ovako sam čuo". Evam se koristi i u sprezi sa korenima: vač - govoriti i šru - čuti u postvedskoj literaturi:

"evam uktva" - "ovako rekavši"

"evaitat" - "tako je to"

"evam astu" i "evam bhavatu" - "neka bude tako"

"kim evam" - "kako tako?", "šta to znači?"

Upotrebljava se i kao pridevna zamenica: "evam te vačane ratah" - "ovakvim tvojim rečima obradovan", i afirmativno: zaista sigurno i dr.

**GLAS "o"
- kao odžak -**

o o

U. o - uzvik obraćanja, dozivanja, sećanja, sažaljenja

odžah odžak

G. odžāja, odžājate (den) - pokazivati snagu, moć, vitalnost, činiti napor

I. odžah (m, osnova: odžas) - telesna snaga, jačina, moć, sposobnost, životnost, toplota tela, svetlost, sjaj, veličanstvenost, u retorici stil koji obiluje složenicama

odžājitam - srčanost, hrabrost, hrabro ponašnje

odžmā (m, osnova: odžman) - snaga, hrabrost, brzina

P. odžasja - moćan, snažan,

odžiṣṭa (superlativ od: ugra) - najmoćniji, najjači, najstrašniji

Autor sanskrtsko-engleskog rečnika navodi da od korena gornje porodice reči potiču latinske reči: vigere, augur i augustus. U RVK navodi se turcizam, očigledno poreklom iz sanskrta: odžaklija -plemić, odžak - dvor i odžak - dimnjak. Tu je i odžak - zemljoradnički pojam; pasulj, boranija, krastavci, lubenice, dinje i dr, seju se "na odžake" ili "na kućice". Ranije navedena srodnost: ugra - grozan može da posluži kod bližeg određenja svih moćnika koji sebe nazivaju augustusima i odžaklijama. Moćnost i vitalnost, bez grozote, važe za zemljoradnički odžak. Dug je put od odžaka do augustusa. Odžah je ime jednog od jakša, duhova drveća i zaštitnika sela. Nadam se da je ovaj u hrastu. Da li i odža, ili hodža pripada ovoj porodici reči, ne umem reći. U drugim izvorima nađoh da i grčki Augije, zajedno sa štalama, vodi poreklo od gornjeg sanskrtskog korena.

opašin paša (?)

I. opašah -jastuk, ono na čemu neko leškari, odmara se

P. opašin - onaj koji leškari na jastucima, mekušan, feminiziran

Prirodne asocijacije uz pašu su divani sa jastucima. Koliko su jastuci uticali na propast velikih imperija poput vizantijske i turske nije dovoljno rasvetljeno.

olaṇḍ, olaṇḍati ulandati se

G. olaṇḍ, olaṇḍati - izbaciti, nabaciti

U RVK ulandati se isto je što i ulopati se, uločkati se, isprljati se, isprskati se prilikom hodanja po blatu.

oṣṭhah usta

I. oṣṭhah - usna

oṣṭhau (du) - obadve usne, usta

P. oṣṭhja i osthadža (sl) - proizveden ustima, labijal

Evo dokaza bliskog rođastva srpskog jezika i sanskrta:

"iz usta šikljajući reči urgiraju"

"oṣṭhābhjām ukṣantjah ṛcaḥ ūrdžajanti"

Doduše, vedske "oṣṭhau ṛcaḥ" isticale su se u vidu himni da bi se nešto urgiralo kod bogova. Danas se najviše reči prosipa i zloupotrebljava da bi pojedinci i grupice u nešto ubedile "široke narodne mase". Pojava je istovremeno lokalna i globalna. Slušalac raspolaže slobodom izbora koja nije mala; ili da izoštri

svoje bhedah sposobnosti, ili da utekne u superiorno abhedah - stanje svesti u kome ne može ni da mrzi, ni da prezire, ni da se gadi, niti može da se uzda u boga, niti može da bude ubeđen. Naprosto, u tom stanju ne može mu niko ništa, što nije mala stvar. Ovako samospasavajući se, spasao je sebe i bez spasovdana od svih nebeskih i zemaljskih spasitelja.

GLAS "k"
-kao kabadahija-

kamsakah   kašika

kamsakah - bilo koja posuda načinjena od metala. Indijci jedu desnom rukom, leva se koristi za "prljave" poslove, kašika je korišćena u doba Rg vede prilikom žrtvovanja pića some
kamšijam - legura metala (za livenje zvana i dr.)

Kasnije će biti reči sa većom saglasnošću sanskrtskog i spskog jezika povodom kašike.

kakup   kuk

I. **kakup** (f) -vrh

P. **kakubha** - uzvišen, ponosit, dostojanstven, izvestan, izvrsan, istaknut

U Crnoj Gori ovako se nazivaju planinski vrhovi: Savin, Bobotov kuk i dr.

kakṣah   skroviṣte

kakṣah - skrovito mesto za vrebaje, zaseda, pazuh

kakṣjā - ograda, skrovita odaja u palati ili kući

kakṣjāh (f, pl) - prsti, jer se njima izvode skrovite radnje krađe

Reči potiču od glagolskog korena: kaṣ, koji, između ostalog, znači - raniti, ubiti, i: kaṣ - svezati, okovati. Otud jedno od osnovnih značenja imenice **kakṣah**: skrovito mesto za postavljanje zasede radi okivanja ili ubijanja vrebanog.

ka<u>ṣ</u>, ka<u>ṣ</u>ati	ka<u>ṣ</u>iti
ka<u>ṣ</u>ita	oka<u>ṣ</u>en
ka<u>ṣ</u>a<u>h</u>	kosa
ke<u>ṣ</u>ava	kosmat
kesaram	ćesar

G. **kaṣ, kaṣati** - vezati, povezati, svezati, okovati

kaṣah - obramice o koju se kaṣi teret

kāṣanakī (m) - rukopis, manuskript, (navezivanje, kaṣenje slova za slovo)

kāṣanam - omot, vrpca kojom se povezuju listovi manuskripta

kaṣah i **keṣah** - kosa; "kaṣa - kaṣi" - "kosa protiv kose" – čupanje za kose

kesaram - konjska ih lavlja griva

P. **kaṣita** (tpp) - okaṣen

keṣava i **keṣin** - kosmat, onaj koji ima dugu i gustu kosu

Ovde spadaju: kukičanje i kukičati. grčki: kesar, latinski:| cesar i srpski: ćesar nastali su iz istog izvora i istim povodom: izjednačavanje kraljeva sa lavovima, mada su se mnogi ponašali poput magaraca.

kaččhaḥ   **Kaspijsko jezero**
kaččhapakah   **kornjača**

I. kaččhaḥ - obala, močvara, gomila, hrpa

Iranske Arje nazivale su Kaspijsko jezero: voura - kasa -širokih obala, odakle potiče današnji naziv jezera

kaččhapakah - kornjača

Kornjača evocira na koru i stvrđnjavanje, poput skorupa. U RVK zabeleženo je narodno kazivanje o postanku kornjače. Poreklo reči kornjača može biti iz ove, ali i iz sledeće jedinice.

kaččhū   **češanje**
kaččhura   **gad, gadura, gadost, odurnost**

I. kaččhū - kožna bolest, svrabež, šuga, češanje, zagađenost duha

P. kaččhura - prljav, krastav, zapušten, šugnv, oduran, obeščašćen, bludan

I bez komentara, sličnost je očigledna. Čini se da je u sanskrtskoj porodici reči jače naglašena jednakost između telesne i duhovne zapuštenosti.

kakh, kakhati   **kikotati se**

G. kakh, kakhati - kikotati se, smejati se, ismejavati

Sanskrtski glagol ima za "posledicu" u srpskom: kikotati se kikotanje.

kankālah   **kostur, skelet**

I. kankālah - kostur, skelet

U RVK dati su: kamkanje, oplakivanje, jadikovanje i kamkalo - onaj koji zauvek jadikuje ili večiti kukavac (duh tela svedenog na kostur).

kañč, kañčate   **kanjerisati**

G. kañč, kañčate - povezivati, spajati, pripajati

U RVK kanjerisanje je unošenje oznaka u oktoih radi povezivanja prethodne strane sa sledećom. Oznake su namenjene predvodniku hora.

Nije isključeno da srpska reč: kanura potiče iz istog izvora. jer se njome vrši povezivanje kraja jednog sa početkom drugog klubeta vune.

kaṭakah i kārīkā   **karika**

I. kaṭakah - karika lanca, planinsko bilo, karavan, uzica, vrpca - sve ono što se svrstava u red ili čini kontinuiran niz karika - trgovina, posao, koncizno izlaganje doktrine u stihovima.

Potiče od glagolskog korena: kṛ. Njome se podrazumeva kontinuitet u poslu sa više učesnika, ili u delu sastavljenom od strofa, kao što se vrši svrstavanje karika u lanac.

Moguće je da i reč: katanac pripada ovoj jedinici, jer se katančenje vrši pomoću karika.

kaṭāhah   kotao

I. kaṭāhah - kotao, kotarica, kulevka, izvor, slepoočnica slona i dr.

Naizgled neobično imenovanje različitih predmeta istom reči, kao u prethodnoj i mnogim drugim porodicama reči, potiče od sličnosti predmeta. Ovima ovde, zajednički je poluloptasti oblik.

Zapanjujuća je sposobnost uočavanja najšireg spektra sličnosti, čime će biti udareni temelji indijske filozofije.

kaṭikā   kuk

I. kaṭikā i kaṭī - bedro, bok, kuk

kaṭanam   katun

I. kaṭanam - krov kuće, slamni pokrivač krova

Imenica: katun, koja se koristi u Crnoj Gori fonetski je slična sa ovom, mada ne mora biti i smisao isti.

**kad, kadati   kidati se kad,
kādajati   kidati**

G. kad, kadati - biti potresen emocijama, i kad glagol promeni vrstu:

kad, kādajati - kidati, odlomiti, deliti

Dublji sloj srodnosti dva jezika očituje se u izvođenju dva značenja od istog glagolskog korena.

kadačchakah   kutlača

I. kadačchakah - vrsta kašike, kutlača

Iako fonetski znatno odstupa, srpska imenica lako se može prepoznati u sanskrtskoj, za razliku od, na primer, engleske: "ladle".

**kaṇ, kaṇati   kanuti
kaṇah   kap**

G. kaṇ, kaṇati - smanjiti se, zvučati, ječati, i kad glagol promeni vrstu:

kaṇ, kaṇajati - sklapati oči

I. kaṇah - najmanji deo nečega, atom, iskra, zrno i dr. Indijski filozof, osnivač škole: vaišeṣikah, nazvan je Kaṇadaḥ, "onaj koji se hrani atomima".

Ovde spadaju sićušni deo tečnosti, kap, kapati i sl. Po RVK polna bolest kapavac naziva se u Vojvodini kankov. Ovoj porodici reči bliski su: sklapanje očiju i kapak, u RVK označen zvezdicom.

kaṅṭhaḥ   kantilena

G. kaṅṭh, kaṅṭhati - tugovati, čeznuti, želeti

I. kaṅṭhaḥ - grlo, glas, zvuk, rupa u zemlji za paljenje vatre ili za odlaganje nečega

Srpski jezik je pozajmio kantilenu od Italijana i šansonu od Francuza. Ko bi rekao da je jedna polovina "kant - autora sanskrtskog porekla! Srbin kaže, kad ne može nečega da se seti: "na vrh mi je jezika", Arja braća kažu: "kaṅṭhasthita", "Stalo mi je u grlu" "Kost u grlu" bila bi prikladna metafora za neke od "kant - autora", mesto za odlaganje njihovih "remek-dela" kaṅṭhaḥ za đubre. Evo primera: "Samo jedan život imam, živim dva života, uživam, jer znam da nema reprize života!!!" Kakva filozofija života, poučna za mlade! A tek glazba uglazbljena u glazbila! Ne pitaj, sve u ritmu kr... kr.. kr... harmonika i violina. Da čovek zaurla iz kurjačkog kaṅṭhaḥ.

**kadā   kada
ko si   ko si**

Mala igra sa sanskrtsko - srpskim priložima:

kadā	kada
katham	kako
kutaḥ	otkud
kutaḥ kalat	otkad
kutra	kuda, gde
ko si	ko si

Evo pet priloga na koje se inože "po srpski" odgovoriti povodom prošlosti i budućnosti nekog naroda:

PROŠLOST	do: od	BUDUĆNOST
katham (je bilo): NIKAKO		kadā (će biti bolje): NIKADA
kutaḥ kalat: ODUVEK		kutra (se ide): NIKUDA

Što se Srba tiče, šema, bez dvojbe, važi ako je reč o materijalnom blagostanju. Sa duhom je, reklo bi se, sve u redu.

Kada smo već kod pitalica, treba reći da se i na srpskom i na sanskrtu isto pita: ko si? U sanskrtu pitanje počinje od: kaḥ asi, pa pošto se "aḥ" pretvori u "o" a ono ukine "a" u "asi", dobije se: ko si? Ne znam da li da se zadivimo pred srpskom veštinom ukidanja, ovakvih obrta, ili da se zabrinemo ako je ovim izgubljena sposobnost izvrtanja.

**kath, kathajati   gatati
kathā   gatka**

G. kath, kathajati - razgovarati, govoriti, pričati, obavestiti, navoditi, objaviti, komandovati, zaklinjati, bacati čini

I. kathā - razgovor, spominjanje, nagoveštaj, priča, diskurs, logička rasprava, izmišljotina i prozna literarna dela: bajka, basna, gatka

kathanikaḥ - kazivač, pripovedač

kathakaḥ - profesionalac koji javno, pred publikom, kazuje dela iz obimnog literarnog opusa Indije.

On mora napamet znati na stotine hiljada stihova i prozних dela i sugestivno ih saopštavati da bi kod publike izazvao adekvatne emocije. Kazivanje obično traje satima.

Od gornjih reči došle su srpske: gatati, gatka, gatanje, gatalica (knjiga pripovedaka, v. RVK), dok je za pripovedača ispraznih pričica skrojen izraz: preklapalo. Sa gatkama pošavši iz Indije, do Srba nisu došli svi gore navedeni pojmovi. Uporedo sa razvojem literarnih oblika oni će se pojavljivati raspršeni po drugim porodicama reči, za razliku od sanskrta u kome je čuvano i očuvano fonetsko jedinstvo srodnih pojmova. Razlog suženog obima zapamćenog u srpskom jeziku može biti razdvajanje budućih Srba i Indijaca u vreme kada je gatanje bilo preovlađujuća "zanimacija" naroda a pesništvom se bavio tek pokojni obdareni pojedinac. Niko, ni pesnik ni gatalo, ni makoji drugi, nikada ne bi ni reč proslavio da ne veruje u moć reči. Otkad je progovorio, čovek pesništvom upotrebljava na najbolji mogući način i magijom zloupotrebljava njenu moć. Pesmom se želi izmeštanje čoveka iz svakodnevnih banalnosti, magijom se želi nekome naneti neko zlo, mediji rečju i slikom vrše homogenizaciju individualnih svesti. Što snažniji i dalekometniji, utoliko veća homogenizacija.

U Vujakliji pod homogenizacijom, čita se: pritiskom većim od 200 atmosfera mast u mleku tako fino rasporediti da se iz njega više ne može izvaditi ni puter, ni kajmak. Kakve promene od Vujaklijinih do naših dana! Danas je homogenizacija svuda "u trendu", kod malih - u malom, kod moćnih - planetarnih razmera. Svako ko misli da je očuvao čistu individualnu svest, vara se. Homogenizacija je učinila svoje, bilo ova, s ove strane, bilo ona, s one strane. Evo jednog, naizgled bezaznog, primera. Povodom pravoslavnog Božića slušani ljupki glas spikerke kojim mislilac iz pozadine saopštava celome svetu da je naš Hristos spasitelj celog sveta. Vest kao da je sa si-en-ena. Zar je trećina sveta isto što i ceo svet? Zar dve trećine sveta nema svoje spasitelje i svoje puteve spasenja, najčešće bez spasitelja? Zar se prilikom "opšeg uopštavanja" ne zna, kao što to ne znaju kreatori novog svetskog poretka, da se delom ne može reprezentovati celina, da je ona multidimenzionalna i ne može da stane u skućeni prostor dela.

Ako se ovo zna, da li je autor informacije iskoristio religijski praznik u političke svrhe, ili je njome hteo da uveri lakoverni domaći auditorijum da je naša vera jedina i najbolja, ili da se njome dodvori ostalom hrišćanskom svetu, ili da uvredi one koji ne pripadaju tome svetu? Zatrovanost Zapada je sveopšta i neosporna. Zatrovan je i autor "radosne vesti", iako je bombardovan. Nisu sporna ni sredstva stavljanja celog sveta "under control": napred idu misionarski mediji, za njima vojske spasa, krstaši i inkvizicija, "sveta" alijansa. Ništa se nije promenilo, osim moći zavojevača. Ko nema moći, ali ima medije, može lavežom da uzvrat na lajanje. U sanskrtu se produženjem korenskog samoglasnika od: bhaṣ - govoriti, dobija: bhāṣ - lajati Previše govoreći, govornik sa medija počinje da laje; lavež nije prijatna muzika za ljudsko uvo.

Dugo je Istok darivao Zapadu religijske i filozofske ideje, basne, bajke, mitove, legende, poeziju i druga dela duha, a varvarin uzvraćao i uzvraća osvajačkim pohodima. Ništa se do danas nije promenilo, osim kvaliteta i smera informacija. Moćnim medijima, sa Zapada na Istok i širom planete, raznose se storije o neostvarenim snovima promašenih snevača, svi oblici poroka razgolićeni "do koske", raskošne reklame za štetne proizvode, problematične paradigme - isprazni tipovi bez ideala i bezvrednog života, pretnje, ucene, laži.

Trojstvo je važan pojam, pravi dragulj među proizvodima ljudskog uma, pa se svet razdelio natroje: prvi "sve dobiti, ništa ne izgubiti", drugi: "više dobiti, no izgubiti" i poslednji: "sve izgubiti ništa ne dobiti". Prvi su skrparili neubedljivu ideologiju od triju kompromitovanih ideja: starozavetno gordo jednoumlje, hrišćanski prozelitizam i kapitalistička nezajažljivost. Ali, klimavo idejno trojstvo oslonjeno je na veoma stabilan trougao: nauka, vojna industrija, kapital, novo izdanje biblije na hebrejskom, sa aneksom, kako profitirati, na engleskom. Čini se da su drugi bezidejni, jer se ne izjašnjavaju, a zapravo ostaju pri svojim starim idejama, Zapadu nepoznatim i zapadnom umu nedostupnim. Samo se treći prsi i dovikuje: "Pucaj, majku ti jebem, ničija nije do zore gorela, pa neće ni tvoja!" Kolektivna identifikacija sa spasiteljem sveta. Najnovije srpsko izdanje jevanđelja, sa apokalipsom, na srpsko - sanskrtskom.

Niko njega ne čuje jer ga svi mediji odreda, i domaći i strani, plaćeni i besplatni, tretiraju kao gusku za kljukanje. Svi mu upućuju istovetne poruke: bude li se o njih oglušio, biće zaklan. Nude se raznovrsni modaliteti klanja. "Guska", međutim, smatra da jeste nakljukana, ali da nije za klanje.

kandūrakah, kanduh i kandukah   kandilo

I. **kandūrakah** - vrsta mirišljave supstance
kanduh (m) - vrsta mirišljave supstance, posuda u kojoj ona sagoreva
kandukah - posuda u kojoj mirišljava supstanca sagoreva

U srpskom žargonu čuju se oblici glagola: kandisati, kao zamena za: smrdeti.

kapālam   kapa, kalpak

I. **kapālam** - lobanja, kapa, poluloptasta posuda, prosjačka zdela
kapardah - kosa skupljena i smotana u vidu školjke na vrh glave (uobičajena frizura boga Šive i onih, njemu predanih, koji su napustili dom i krstare širom Indije u potrazi za prosvetljenjem)
kaṭaṭah - obmana, prevara
kaṭaṭaveśah - maskiranje odećom i pogotovo maskom za glavu

Danas je retko videti političara sa kapom na glavi u civilu i nikako sa kalpakom na glavi u ratu. Više nema potrebe. Opštom demokratizacijom razvijena tehnologija stavila je u ruke vođa daljinske upravljače. Kakve blagodeti! Otklonjene su opasnosti od izginuća zavojevača. Da li su sve maske spale ili je kalpak promenio ime u "štitnik ljudskili prava"? Lepo stoji i ženama sa broševima, koje vole da ratuju. Vokabulare treba razvijati u skladu sa opštim razvojem i ne dozvoliti korišćenje starih pojmova za nove pojave.

Kupoli je, kao kapi građevine, takođe, mesto ovde.

kabandhah   kabadahija, kabast

I. **kabandhah** - glomazan oblak koji zakriljuje sunce na izlasku i zalasku (često personifikovan), truplo bez udova i glave, pogotovo ako je zadržalo vitalnost, bure, ime demona kome je Indra odsekao glavu, donje udove sabio u trup, na stomaku otvorio ogromna usta, a odsecanje ruku rezervisao za Ramu i Lakšmanu. Oni su povereni im zadatak sa uspehom obavili.
kabandhatvam - bezglavost, odsecanje glave.

U RVK reč kabadahija označena je zvezdicom, isto reč iza nje: kabaet - krivica. Očito je da su Turci u Indiji podosta sanskrtskih reči naučili. Što se zuluma tiče, dakako da su bili kreativni. Iz gornjeg primera vidi se otkud kabadahija (pa i dahija) i šta njegov posao.

kambalah   kabanica

I. **kambalah** - vuneni prekrivač, gornja odeća

U RVK reč: kaban označena je zvezdicom u zagradi.

kam, kāmajate	kamčiti
kāmah	kamčenje
kāmīta	iskamčen

G. kam, kāmajate - voleti, biti zaljubljen, želeti, zavoditi, imati seksualni odnos

I. kāmāḥ - želja, ljubav, čežnja, strast, požuda, pohotljivost i čulno uživanje, kao jedan od četiri životna cilja: puruṣārthāḥ

kāmam - objekat želje, semen viril, bog ljubavi i požude. Ometao je Šivu u asketskoj meditaciji gađajući ga strelicama, pa ga je ovaj spalio trećim okom, a, potom, oživeo na zapomaganje Ramine žene Rati.

Kamin najbolji prijatelj je: Vasamtaḥ - slovenska Vesna

P. kāmīta (tpp) - željen, voljen, zaveden

kamara i kāmīn - željan, odan, zaljubljen, požudan, pohlepan bludan

kāmuka - onaj čije su želje snažne i nezadovoljene

Od ogromne porodice reči u srpskom jeziku je očuvano suženo značenje kamčiti i od njega izvedene reči. "Ljubavne pojmove" srpski će izvoditi iz drugog glagolskog korena (v. lubh). Biće da je kamara od ljudskih tela starija od kamare žita ili slame. Nije isključeno ni da je i reč: komora nastala od funkcije namenjene kamaranju. Bilo bi preterano izvoditi srpsku reč: muka od prideva kamuka, mada veza nije isključena, s obzirom na učešće muka u ljubavnom životu čoveka. Ko još nije iskusio, neka se obrati kompetentnim "kantautorima".

karkaḥ i karkataḥ rak

Srpski rak i latinski cancer rođena su braća sa sanskrtskim karkataḥ. Rakove smo istrebili u srpskim rekama, više ih nema. Rak nismo.

karkarah kreda

I. karkarah - vapnenac

Javlja se i u grčkom jeziku odakle je nastao pojam: kroki -. skica načinjena jednostavnim sredstvima, kao što je kreda.

karvarah kurvanje

I. karvarah - greh, prestup, prekršaj; potiče od glagola: kr, kirati - rasprskavati, razbacivati, bacati na gomilu, pokriti, prikriti

P. karvara - šaren, pegav, prljav, umrljan

karāla karlica

P. karāla - široko otvoren, razjapljen

O vremenu i savršenstvu

Celinu obrazuju jedinice od I do V jer su porodice reči obrazovane od istog glagolskog korena: kal, koji se menja po više vrsta

kal, kalajati	kaljati (se)
kalkaḥ	kal, kaljuža
kaluṣam	kaluša
kalikaḥ	kovrdža

G. kal, kalajati - podsticati, nositi, uvaliti se u, razmatrati, računati

kalkah - prijavština, blato, smrad, izmet, vosak iz ušiju, obmana, hipokrizija, greh
kalusam - prijavština, nečistoća, zamućenost, nepoštenje, nepoštovanje dharme - prirodnog zakona
kalikah - kovrdža

U RVK pridev: kali označen je zvezdicom. Uz njega navedene reči: kalilo, kaljuža, pa, bogme, i kaluđer, sa pripadajućim glagolima, nisu ničim označeni. Sve gornje sanskrske reči potiču iz ranog perioda Rg vede. Srpske reči kaljuga i kaljuža pripadaju ovoj, a ne sledećoj jedinici, jer mi nismo mogli ništa znati o indijskom sistemu podele vremena, koji je nastao kasnije.

Ovde je mesto kovrdži i ovci kaluši - "srcu i duši", sa crnom bojom runa; obe u sanskrtu označavaju odstupanje od uobičajenih obeležja, od bele boje ovaca i od uobičajene, prave, kose.

kal, kalate   kalirati

G. kal, kalate - zvučati, računati

H. kalih - ime one strane kocke na kojoj je jedna tačka, gubitnička strana

kalijugam - kalijuga; naziv potiče od gubitničke strane kocke; vremenski ciklus: mahājugam - velika juga, traje 4,32 miliona godina; podeljen je na 4 juge, od kojih je kalijuga poslednja, najkraća i najgora; za vreme njenih 432 hiljade godina, dolazi do fizičke i moralne degradacije ljudskog roda. Započela je Krišninom smrću, posle velikog Mahabharata - rata, danom 18. 2. 3102 god. pre Hr., po jednim; po drugima, dogodilo se to na kraju druge po redu dvapara juge 31 002. g. pre Hr. Tipična su joj obeležja: laž, obmane, ratovi, borbe, nesloge, svađe, takmičenja, delatništvo, glad za materijalnim i zapostavljanje duhovnih vrednosti, svi deca: Krodhaḥ - besa i Himsā - nepravde. sestrom Duruktī - kleveta, Krodhaḥ će izroditi dvoje dece Bhajam - strah i Mṛtjuh - smrt. Po okončanju kalijuge i kraćeg mirovanja, satja - jugom istine, započinje novi ciklus (v judž. i klṛp)

kala - mali deo nečega, dovoljan za reprezentovanje celine, sedam lučevina ljudskog tela, 64 umetnosti i finih zanata - lučevine ljudskog duha, u pesništvu trajanje kratkog sloga, jedinica za merenje vremena: najmanja za merenja u mikrokosmosu iznosi 0,8 ili 1,6 i sl. zavisno od konvencije, i najmanja za makrokosmička merenja: jedan dan boga Brahme u trajanju od 4,32 milijarde godina
kalindika - nauka.

Izabrala je pravo vreme za procvat ne bi li kovčeg kalijuge obilato zasula trnjem. Uzgred budi rečeno, njene procene o starosti i veku trajanja univerzuma mnogo se bolje slažu sa indijskim sistemom nego sa judeohrišćanskim aršinima. Ovi drugi, neverovatno kratkovidne računčije, svojevremeno su bili sračunali da je Jehova -stvorio svet pre nekih 6 hiljada godina, "i vide bog", al' ne vide da je kalijugu stvorio, pa počinu. Za smak treba bili spreman na kraju svakog milenijuma, brojeno od juče, odnosno od Hrista, i po scenariju apokaliptičnog Jovana. Kakav računčija, takva računica! Drugačije rečeno, može se pravilno misliti i bez judeohrišćanskih dogmi i bez Habla, džidnutog u nedodiju. Dovoljno je baciti pogled u nebeske visine pa zaključiti da je univerzum nešto "nenapravljeno" i vrlo dugotrajno te da se ne sme meriti ljudskim aršinima izgnaničke čežnje za izgubljenim rajem. Mišljenje i njegova pravilnost ne zavise niti od veri;, niti od uverenja, niti od merenja, nego od glave koja misli i od jezika na kome misli. Uzgred budi rečeno i sledeće: nauka sve "zna" osim da li će univerzum nastaviti da se širi ili će okupiti da se skuplja skupivši se konačno u nešto krajnje nejasno, kao što je imaginarna tačka. Sve same iracionalne imaginarnosti virtuelnih stvarnosti.

Gubitništvo nagovešteno ovom porodicom reči i iz nje izvedeni filozofski stavovi dali su povoda nekim zapadnim indolozima da indijsku misao oglase pesimističkom. Ona je podjednako daleko i od pesimizma i od optimizma, opisujući stvarnost takvom kakva jeste: tattvam - takvost, "to je tako". Čoveku se savetuje da "takvost" spozna i da se u nju ne uvaljuje do kaṇṭhaḥ. Stare Arje su nam ostavile upozorenje o kalijugi; kao da se ona prevremeno zahuktava, jer sve je već tu što je njome najavljeno i pored uveravanja sveta od strane političara da je svetla budućnost tek pred nama.

U srpskom jeziku očuvao se smisao pojma: gubitništvo u glagolu: kalirati i u imenici kalo - iznos gubitka.

kālah	kalendar
kalamah	kaligrafija
kalila	kalajisanje

Ovde se navode dve male, ali značajne porodice reči nastale od istog glagola i istih vrsta promene kao u jedinicama I i II.

G. kal, kalajati - goniti napred, navoditi na, prinudivati (dodatna značenja)

kālah - vreme, tačno utvrđeno vreme, određeni vremenski raspon, crna ili tamnomodra boja (Indijci ih teško razlikuju)

kālā - crna boja, mastilo, ukor, uvreda, kleveta, zloupotreba, noć

kālī - boginja Kali, personifikacija vremena u kome sve nastaje i nestaje, sudbina: vremenski sled događaja čiji su uzroci nespoznatljivi ljudskom umu

P. kāla - crn, tamnomodar

G. kal, kalate - isto kao pod II

I. kalamah - pisaljka načinjena od trske

P. kalila - prekriven, presvučen, neprobojan

Od latinske reči: kalende, srodne sa sanskrtskom: kālah, nastao je opšteprihvaćeni pojam kalendar. Slično je i sa grčkom reči: kalamos i iz nje izvedene: kaligrafije. Od prideva: kalila i imenice: kālah nastalo je srpsko: kalaj i kalajisanje. U RVK kalaj je obeležen zvezdicom, no kako se njime vršila zaštita sjajnih, bakarnih predmeta od korozije, čime su oni dobijali tamnu boju, kalajisanje je, bukvalno rečeno: pocrnjivanje. Nisu Turci bili prve kalajdžije; i to su, tamo negde, naučili. U narodnom govom često se čuje za čoveka tamne puti da je "crn kao kalajisan".

Pisali nismo, ali smo morali imati neko, kasnije zaboravljeno, računanje vremena. Nemamo ni boginju Kali. Neko će reći: "Bolje je što je nemamo!", mada nije tako. Ona je tek mitološki izraz onoga što se o vremenu mislilo. I ako smo nešto mislili, izbrisano nam je skučenom i pravolinijskom koncepcijom biblijskog vremena.

Indijski duh u svemu traži i vidi red. Njime je uslovljen opstanak univerzuma i njegovo trajanje, njime su uslovljeni čovekov život i opstanak ljudskog društva. Vek univerzuma je jedan dan boga - Brahme, vek čoveka je 100 ljudskih leta. Navešću mali primer širine upotrebe pojma: kālaratrī - crna noć: 1. noć na kraju isteka mahajuge, 2. noć smrti živog bića, 3. značajna noć u životu čoveka: 7. dana meseca, 77. godine u kojoj se on oslobađa obaveza propisanih za domaćina i oca porodice. U Indiji se o svemu mislilo i najviše o očuvanju reda brinulo. Titanskim, ponekad preteranim, normativnim naporom želelo se postići uskladjivanje čoveka sa socijalnim obavezama i sa prirodnim poretком stvari.

IV

kalimedini ili kālamedini

Kalemegdan

I. medini - mesto, tle, ograđen prostor

G. kal, kālajati - po ovoj vrsti promene glagol, između ostalog, znači i: progoniti, slediti nekoga sa neprijateljskim namerama

Od sanskrtskog medini: mogao je nastati turski: mejdan, megdan. Imenica kalih nagoveštava, kao što znamo, gubitništvo, dok pridev: kāla, znači: crn. Prva sanskrtska složenica iz zaglavljaja znači "crno mesto", a druga: "mesto gde jedan drugog sledi sa neprijateljskim namerama".

Da li u imenu Kalemegdan treba videti uzrok višekratnog rušenja Beograda? Možda! Pa, ipak, on je, kako reče Crnjanski, sa pobednikom gordo "iskoračio na vodu".

kal, kalate - kalajati - kālajati   kalkulisati

Bez obzira po kojoj se vrsti menja, glagol uvek ima značenje kalkulisati, računati, proračunavati

I. kalanā - proračun, provera, kalkulacija, ali i uzrok, posledica delanje, ponašanje
kalanam - potres, kretanje tamo-amo, nevolja. zvučanje, embrion u prvom stadijumu posle začeća, greška, nesavršenstvo

Samo je um izuzetno obdaren sposobnošću analize i sinteze mogao staviti znak jednakosti između gornjih pojmova, za mnoge nespojivih. Umećem da jasno vidi sličnosti, da prepozna zajednički kod između naizgled različitih pojava, Indoarijac je razvio moćan jezik i originalan filozofski pogled na svet, nikada ne gubeći iz vida detalj i celinu.

Bitno obeležje indijske misli, po kojoj se ona razlikuje od ostalih, jeste ciklična priroda vremena, odnosno kružni tok fenomena. Pokušaću da ukratko izložim najvažnije:

- Fenomeni se pojavljuju, razvijaju se, opadaju i iščezavaju. Isto važi za sve, bez obzira na veličinu stvari ili na intenzitet fenomena, za česticu prašine i za univerzum u celini kao skup fenomena i stvari. Dužina ciklusa različitih entiteta različita je i hijerarhijski stratifikovana. Posle okončanja ciklusa sledi period mirovanja u kome se sadrže potencijali za obrazovanje budućeg.

Višnu na zmiji Ananti, Beskonačnoj, predstavlja mitološku sliku potencijalne energije u vreme mirovanja. Isti put slede sva živa bića i čovek: začeće, rođenje, razvoj, opadanje vitalnosti, smrt, prividno mirovanje, ponovno začeće. Savršenstvo se ne može ostvariti unutar univerzuma. Ono se može pretpostaviti izvan vremena i prostora. Mirovanje je bliže savršenstvu, a kretanje dalje od njega. Dokaz odstupanja pojavnog od savršenstva (sličnog Platonovim idejama): ekscentričnost, odnosno dvožičnost putanja planeta oko Sunca -odstupanje elipse od savršenstva kruga. Nastanak univerzuma i rođenje živih bića praćeni su zvukom: Veliki prasak nauke, slog AUM kod Indijaca, plač deteta. Biti začet znači preći iz mirovanja - iz stanja savršenstva, u pojavni svet kretanja u kome su: delanje, izazivanje potresa, tumaranje tamo-amo, manje više pogrešne i nikad tačne kalkulacije, nevolje i sl., posledice nesavršenstva toga sveta i manjkavosti ljudske spoznaje. Nemirni um proizvodi zablude i tera akcije sa štetnim posledicama. Savršenstvu se može približiti samo smireni um.

Isto važi i za nauku. Mudrost je krasila zlatno doba, nauka krasí kaljugu, oba pojma izvedena iz maloobećavajućeg korena: kal. Iz istog korena izveden je pojam: kalkulator (kompjuter), pa, služeći se njime, ne treba zaboraviti da su mu poreklo imena i princip "0-1" po kome funkcioniše sanskrtski.

**kalahah   kalas, kalaštura
kalašah   kalež**

I. kalahah - borba, svađa, obmana kalašah - čup, vrč, bokal, ženske grudi

U RVK reč: kalaš - varalica obeležena je zvezdicom. Kalašenje je obmana i kalašiti - obmanjivati: "osobito uzimati u zajam ne misleći vratiti". U istom delu značenje reči kalaštura je džukela.

Čula sam da narod ovako naziva Romkinju i, uopšte, svaku ženu svadalicu. Na sanskrtu žensko čeljade, mladunče životinje, supruga i dr. označavaju se rečju: kalatram, dok se ženske grudi. upoređene sa čupovima punim mleka, nazivaju kalašau (m. du). U istoriji Indije spominje se dinastija po imenu Kalašurih. Sloga je teško reći otkud reč: kalaštura. Šta više, reči ove porodice u vezi su sa napred obrađenim glagolom: kal. Bilo kako bilo, i kalaštura i kalež potiču iz sanskrta.

kavara   kvaran

I. kavaram - so, kiselina
P. kavara - mešan, pomešan

Pojam: kvaran ima šire značenje u srpskom jeziku; njime se podrazumeva da se nešto ili neko može pokvariti kvarenjem od: između sastojka u mešavini.

kaš, kašati   kasati, kaštigovati, kasapiti

G. kas, kasati - kretati se kaš, kašati - kretati se, kazniti, povrediti, ubiti, uništiti

I. kašā - bič, uzde

kašāghātaḥ - udarac bičem;

kašātrajam - tri načina bičevanja konja

kašjam - bok konja, alkoholno piće

kašaplakau (m,du) - zadnji delovi životinje koji se bičuju (pljuskaju) bičem

kašaḥ (m) - kretanje, bič

kāṣṭhā - trkalište

P. kaštṽ (pvp) - zasluživši bič

kašja (tpb) - onaj koji će zaslužiti bič

Kaiš i kajas, takode, ovde spadaju: Kako se bič pravi od uzanog kožnog kaiša, možemo umesto biča upotrebiti kaiš u namerno predodređenom iskazu: "kaštigovanjem (kaišem) bokova konja on kasa". Bukvalni prevod na sanskrit je: "kašāghātena (kašjā) kašaplakan kašati". Sve je isto osim onoga što potiče od izvesnog siromaštva srpskog jezika u pogledu alternative za bokove konja.

Kaiš, kajas i kasapin Vuk je obeležio zvezdicama. Kako im on pridaje tursko, tako im ja pridajem sanskrtsko poreklo. Cenim da je kasapinu ovde mesto, jer nema većeg kaštigovanja životinje od klanja i kasapljenja.

Neki od pojmova javljaju se u ovoj i u sledećoj porodici reči i u sanskrtu i u srpskom jeziku. Uz više znanja, raspodela bi mogla biti i drugačija od ove koju sam načinila.

kaš, kašati   kuvati kašu, kaišariti

G. kaš, kašati - ribati, grepsti, strugati, bičevati, povrediti, uništiti

I. kašaḥ i kašanam - struganje, grebanje

kašā - bič

kaṣṭiḥ (f) - proba, pokušaj, ispitivanje, teranje, gonjenje

kašajah - kuvanje mešavine (pogotovo lekova spravljenih od različitih odnosa lekovitih supstanci i vode).

U vedanti: nečistoća koja se lepi za atmana i izaziva tupost i slaboumnost; u budizmu: opadanje spoznajne moći prepoznatljivo po pet obeležja.

kašājāvanālah (sl) - vrsta žitarica; javaḥ - ječam. Indoarje su braću Grke nazivali: javanāḥ, od: Jonci, ali nije isključeno da je naziv, u svakom slučaju pežorativan, potekao od osnovne hrane Grka, ječmene kaše, u vreme kada su u Indiji žitarice već uveliko bile supstituisane pirinčem.

P. kaṣṭa (tpp) - zao, rdav, bedan, mučan.

Kaša i kašika pripadaju ovoj porodici reči. Kaša – ukuvana mešavina brašna i vode pretežno je bila ječmena i jela se kašikom. Kaša je loša hrana i nju kusa samo onaj ko mora, mada nam makrobiotičari kašu preporučuju, zdravlja i lepote radi, po ugledu na prelepe i kao dren zdrave američke nutricioniste. Jedući kašu, onaj ko mora, na neki način kaštiguje sebe, što nije bez posledica. Sud u kome je kaša kuvana

mora se grepsti, pa prati. Dubinska srodnost sanskrtskog i srpskog jezika očituje se u idiomima: "izribati" nekog, "pokusati kašu", "grepsti se" o nekog da bi se nešto ukaišarilo.

Pitam se da li smem da dovedem u pravu zavisnost kašu i spoznajnu moć. Smem, zašto da ne smem. Sanskrtom se sme sve sa svim povezati. Pa pošto smem, zapitaću se; da li je opadanje spoznajne moći u vezi sa svakodnevnom konzumacijom "some portions of porridges"? Ako je u vezi, sledi još jedno pitanje: kada će "konzumenti "pokusati kašu"? Molim onoga koji zna odgovor da mi ga dojavljuje.

kākaruka   kukavica

I. kākarukaḥ - "papučić"

P. kākaruka - plašljiv, kukavički, malodušan

O junacima i o junačenju biće više reči na drugom mestu.

kārunjam   skrušenost

kārunjam - saučešće, milosrde, ljubaznost, dobrodušnost, dobrotu, blagost, humanost

Hrišćanska skrušenost je pasivan odnos prema svetu, na izvestan način egoistično usmeravanje ka ličnom spasenju, dok je u hinduističkoj i pogotovo u budističkoj etici kārunjam aktivan, svesno -voljan čin i jedini dopušteni način uspostavljanja odnosa sa živim bićem. Tamo se nije baratalo površno definisanim pojmovima: ljubav i ljubljenje. Ovo spada u emocije, a ono u dužnost. Šta više, emocije se moraju sputavati da bi se jasnije uvidele dužnosti.

kās, kāsate   kašljati
kasanam i kāsikā   kasalj
ḷḷālah i ḷḷalanam   "šlajm"

G. kās, kāsate - kašljati

ḷḷal, ḷḷalajati - čistiti, prati, ispirati

I. kasanam i kāsikā - kašalj

ḷḷālah - pranje, čišćenje, ispiranje

kaphaḥ - "šlajm", sluz, pena; kaphakḷḷajati - tuberkuloza

Ovde su data dva, u rečniku prilično udaljena, glagola da bi se povezalo kašljanje sa čišćenjem pluća. Druga reč složenice: kaphakḷḷajati znači: stanište, pa bi bukvalan prevod tuberkuloze bio: stanište penaste sluzi ("šlajma"). Mi smo reči "šlajm" i "šljam" pozajmili iz nemačkog: schlam: blato, glib, mulj, prljavština, a Nemci od sanskrta, pobrkavši pojmove: čišćenje i prljavština; posledica čišćenja nije prljavština, nego čistoća, a što se ono vrši izbacivanjem prljavštine, to je druga stvar. Ko slepo sledi, pravi iste greške.

kāku   kuku
kākuvāk   kukanje

I. kākuḥ (f) - uzvik tuge, žaljenja, zabrinutosti, straha, oplakivanja

kākuvāk (f) - kukanje, kuknjava; drugi deo složenice nastao je od imeničke osnove: vāk (N, sg) - reč, jezik, govor svega što ispušta zvuke: živih bića i materije, koja može, još kako, progovoriti vulkani, orkani, atomske i druge bombe.

kukhjātiḥ**kuknjava**

I. **kukhjātiḥ** (f) - nabranje rđavih vesti, uzroka propasti, izginuća, sramote, loše reputacije; kao što su tužbalice u Srba

kukara**kuka**

P. **kukara** - onaj koji ima krivu ili sasušenu ruku. U Istočnoj Srbiji starački štap naziva se: kupalja.

kučara
kučesta**kuče**
kučiste

P. **kučara** - onaj koji luta uokolo i može biti zao
kučesta - onaj koji hoda uokolo sa lošim namerama

"Poreklo" kučeta i kučišteta, sa finom međusobnom diferencijacijom, rgvedsko je.

Vrlo mali sanskrtski rečnik, pa ipak dovoljan za opis stanja na planeti Bhuvi

Korisna upotreba osnove: ku upitnih zamenica, kao prefiksa, radi pridavanja negativne konotacije reči koja sledi (ovde crticom razdvojene, radi bolje preglednosti):

ku - česta - rđava namera, klevetanje, rđav izum, rđava majstorija (kao na primer: kloniranje itd.), jer bi nas nabranje svih naučnih majstorija daleko odvelo. Što se kloniranja tiče, mogli smo, bez posledica, od starih sanskrćana naučiti da se najviše mora sadržati u najmanjem⁸

ku - džanaḥ - rđav, zao, vulgaran čovek (predsednik sa doktrinom i prorok Amos zbog doktrine)

ku - dešaḥ - rđava zemlja (u kojoj vlada nestašica hrane) ili zemlja podvrgnuta tlačenju (sankcijama)

ku - dhīḥ - budala, čovek slabe pameti (nedovoljno pronicljivim treba pomoći ukazivanjem na...)

ku - nāma - loša reputacija, biti na lošem glasu (većina vođa, vidi sledeće)

ku - nāthaḥ - rđav vođa

ku - nājaka - onaj koji je loše vođen, jer ima rđavog vođu (pojava velike učestanosti, budući da se odnosi na obične ljude, na narod

ku - nītiḥ - rđavo ponašanje (moderno)

ku - pankaha - gomila đubreta, prljavština (kao opanjkavanje, putem medija)

ku - paṇḍitaḥ - rđav učenjak, naučnik - takođe rđav (izumitelj opasnih majstorija)

ku - pathaḥ - rđav put, rđava, smušena doktrina (za opravdavanje siledžija)

ku - paridžñata - rđavo shvaćeno (najčešće)

ku - parīkṣaka - onaj koji pravi pogrešne procene i predviđanja, (političar)

U zagradi su autorove dopune i komentari). Oni se, po Hegelu i zavisno od uverenja, mogu izvrnuti u sopstvene suprotnosti

ku - purusaḥ - poltron (onaj koji predsedniku piše govore i hvata beleške za vreme predsednikove govorancije)

ku - pūja - bedan, vulgaran, za preziranje (agresor)

ku - buddhi - glup (zabrinjavajuće česta pojava)

ku - bhikṣuḥ - lažan prosjak (onaj koji uzima strane kredite jer ne zna da iskoristi sopstvene potencijale)

ku - bhogaḥ - štetno zadovoljstvo (bombardovanje, apsorpcija medijskih poruka i "još mnogo toga")

ku - matam - rđava doktrina (ako se malo bolje pogleda, svaka)

ku - matih (f) i ku - manīṣaḥ - čovek slabe pameti (ponavlja se, ali ne mari, radi varijacije na temu)

ku - mantraḥ - rđav savet (vidi sledeće)

ku - mantrī (m) - rđav savetnik (Berger & Co)

ku - mitram - rđav prijatelj (najčešće se sreće tamo gde se najmanje očekuje)

ku - jogaḥ - nepovoljna konjukcija planeta (obično nad Srbijom, uz propratne prilike na nebu vrgnute od strane biblijskih svetaca, koji na srpsku nesreću, nisu Srbi)

ku - rādžā - rđav kralj (biti kuražan kralj ne znači biti dobar kralj)

ku - rūpa - deformisan, ružan (svaki duhovno obogaljen)

ku - rūpjam - bezvredna rupija, "rđavo srebro", kalaj (vidimo odakle nam reč korupcija, ali ne vidimo odakle nam inflacija; u cilju maksimizacije stopa, obratiti se istaknutim i širom planete poznatim stručnjacima)

ku - lakṣaṇaḥ - onaj koji ima (zloslutne) markacije po telu anglosaksonsko - klintonovske pegice, olbrajtovska debela i niska stražnjica na stubastim i pomodno otkrivenim nogama, tonijevska zacerekanost kao lud na brašno, i kad treba i kad ne treba, žakširakovska krivoustastost, zapenjena dok obaveštava svet da Srbi više nisu ono što su nekad bili, kao da se narod može menjati preko noći - ako oni mogu, mi, bogme, ne možemo, mi smo postojani kano klisurine, kolovsko gordo nošenje trbušine borisovska fizička kabastost i duhovna minornost, neprozirno jidingovsko smeškanje u vreme plakanja itd. Kako mi se čini neophodno je, u cilju poboljšanja komunikacija, odnosno radi boljeg i bržeg međusobnog sporazumevanja, proširiti skup prisvojnih prideva na "svetskom nivou".

ku - vača - onaj koji upotrebljava uvredljive reči (mediji su najdublje zabrazdili)

ku - vadžrakaḥ - lažni dijamanti (kako se razvoj razvija, sve više je u modi i u opticaju "po srpski" rečeno: uvaljivanje m... za bubrege)

ku - vanik (m) - rđav trgovac (koje zbog nemoći, koje zbog neznanja, koje zbog potkupljivosti, česta pojava u nerazvijenih)

ku - vadikaḥ - onaj koji vređa, šarlatan, varalica, obmanjivač (vođe "svete" alijanse, sa posledicama, i još gde gde, bez posledica)

ku - vikramaḥ - hrabrost ispoljena na pogrešnom mestu i u pogrešno vreme (kao gore, ali svuda sa posledicama)

ku - vidambanā - obmana najniže vrste (od si - en - ena je)

ku - vṛttiḥ (f) - rđav život (onaj koji misli da mu je dobar, vara se)

ku - vršalaḥ - rđav šudra - čovek izvan indijskih kasta; Indijci su jugama pripojili odgovarajuće vođe: zlatnom dobu mudrace, srebrnom brahmane, gvozdenom kšatrije a kalijugi šudre. Da i od rđavog može biti rđavije dokaz su savremene vođe u još savremenijem svetu)

ku - vedhaḥ - rđava sudbina, (sudeći po srpskoj, faktori sreće i nesreće nisu ravnomo raspoređeni u svetu)

ku - šilam - rđav karakter, (neophodna performansa za ulazak u svet politike, u pentagon, u pakao i u pm; lako se pamti, sve na "p"):

ku - šrutam - rđave vesti, glasine, (osim medija, istaknuto mesto zauzimaju rekla-kazala ženetina iz Vošingtona i Haga)

ku - samgatam - rđave veze, (dobrih više nema)

ku - sambandhaḥ - rđavi odnosi (nastaju od rđavih veza)

ku - sahādžāḥ - rđav drugar, (onaj koji, kao kuca, laje sebe radi)

ku - sačivaḥ - rđav ministar, (pogotovo ako mu je resor: spoljni poslovi; može se zvati i sekretar, naziv nije važan)

ku - sṛtiḥ (f) - tajni put, (tajne vlade, tajna društva, sve to opremljeno tajnim službama, tajnim mrežama za ulov riba i pacovskim kanalima)

ku - sthānam - rđavo mesto za stanovanje (rđavost je globalizovana; zasad je to jedini uspeh zlonamerne globalizacije:
nadam se da će biti i poslednji; globalno zagađivanje i otoplavanje izazvani su dobronamernom globalizacijom)

ku - smajanam - lažan osmeh, (obraćanje debelguze na srpskom jeziku srpskom narodu, iz ljubavi)
ku - svapnaḥ - noćna mora (zdravog sna i lepih snova više nema)
ku - hvānam - neprijatna buka (bombardovanje; kilikilakāh: naručeno za predsednike od strane njihovih partija)
ku - vakjam - uvredljiv govor (govor vođe sa daljinskim i sa mobilnim na grobištu izginulih)
ku - udaraḥ - izleteo iz rđave materice (kao na primer: WDŽK, što se na engleskom kaže: "the son of a bitch" a na srpskom: da lako može završiti malo ispred materice)
kuḥ i bhūḥ (obe f) - zemlja, naša planeta, (lokativ: kuvi, bhūvi)

Kažu neki da su stari bili zaostali i primitivni, da su malo znali u odnosu na nas, jer mi mnogo znamo. Kako malo, ako se ovim malim, da manji ne može biti, sanskrtskim rečnikom mogu opisati sva kretanja i stanja u savremenom svetu. Na bhūvi nikada nije bilo dobro, a sada je: nikad gore! Vršljanja nekadašnjih siledžija bila su lokalnog, kontinentalnog karaktera, da bi u minulom veku dostigla globalne razmere. Najveća i najžešća rezervisana su za nastupajući vek, jer sve je u razvoju. U njega naivni polažu svu svoju nadu. Biće lomova, svakako, zbog ambicija SKPA. Ovo nije, kako bi se nekima moglo milo pričiniti: Savez Komunisti Posrnule Amerike ili Prljave Alijanse. Uzgred budi rečeno, komunisti su pokazali i šta znaju i šta ne znaju, pogotovo u zemlji velikog prostranstva i još većeg prirodnog bogatstva.

Prvo, znati iskoristiti posrnulost, radi dolaska na vlast, zatim ne znati iskoristiti resurse i opet znati potpuno upropastiti rođenu rodinu. U razvijenom obliku moja skraćena glasi Starozavetno Kapitalistička Profitabilna Aždaja, & Co). Tarabići prorokovali, a njima treba verovati, da će žuta rasa napojiti konjen na Dunavu, što će reći da će Zmaj & his Co savladati Aždaju & his Co na planeti bhūvi, od koje su i džagat (svekret, a ne svemir, jer u njemu ništa ne miruje) i svi bogovi odavno digli ruke. Samo Jehova bdi i vreba iz zasede, čekajući na znak pentagona, pa da krenu u realizaciju Amosovog proročanstva.

U doba Rg vede Ku! Ku! Ku! je značilo : "How strange" "strange" je zato što je strano, zato što je indoevropski smisao za istinu posrnuo pred semitskim smislom za odabranost i izabranost, smislom za bez - pokrića - naduvenost najgore i najopasnije vrste. Umesto globalizacije u korist samozvano - izabranih doći će do opšteg i apokaliptičnog naletanja svakog protiv svih. Amosovo proročanstvo ne može se ispuniti. Jehova nije niti jedini, niti svmogući. Neće moći sići na zemlju i sprovesti odluku donetu na nebu. Sa isukanim mačem u ruci neće moći pobiti sve narode, osim Izrailja. Ima mnogo naroda čiji bogovi nisu rasisti i fanatici, mada će borba između bogova & theirs Co" biti duga i teška. Sebi i onima koji nisu radi učestvovati u sastavu bilo koje "Co", predlažem alternativno, sokratovsko rešenje. Kad počne, uzeti "some cups tea of kukutah". Ono što je počelo sa Ku! Ku! Ku! mora se kaku - kuknjavom i završiti. Posle zastrašujućih, pređimo na prijatnije pojmove.

kukṣam   kuvanje

I. kukṣam - stomak

kukṣih (m) - stomak, šupljina u ljudskom telu, materica, unutrašnjost bilo čega: pećina, dolina

kukṣidžah - rođen iz materice

kukṣimbhari - onaj koji brine kako da napuni sopstveni stomak, proždrljiv. Drugi deo složenice nastao je od glagola: bhṛ, bharati - hraniti, negovati, podržavati, čuvati. Videćemo kasnije kako je od ovog glagola nastala imenica: Bhāratam - Indija.

Ove reči su korišćene u Rg vedi, pa ne bi bilo neobično da su ih Srbi iskoristili za obrazovanje pojma: kuvati, kuvanje i sl.

Ovde imamo još jedan primer analoškog povezivanja pojava i stvari u jednu reč.

kuṅḍḍ, kuṅḍḍati   guṅḍati

G. kuṅḍḍ, kuṅḍḍati - mrmoriti, žuboriti, guṅḍati

kuṅṭh, kuṅṭhati   šuntav

G. kuṅṭh, kuṅṭhati - hramati, otupeti, zatupeti

I ovde je uočljiva sklonost indijskog duha ka sintezi: hromost je i fizički i duhovni nedostatak. U srpskom se diferencijacija vrši promenom vokala pa se kaže: šuntav - hrom i šantav - glup, nezreo, nepouzdan.

kubdža	grbav
kubdžākā	grbavica
kumbah	ćuba

I. kubdžākā - grbava devojka

P. kubdža - grbav. Reč je složenica od: kub-dža, grbav - rođen. I u srpskom jeziku ima reči sa završetkom na "dža". Mišljenja sam da je Vukovo prezime na isti način nastalo, po pretku: kara – dža rođenom sa crnom puti.

I. kumbah - vrsta ženskog ukrasa za glavu, zadebljanje na kraju kosti ili močuge. U srpskom jeziku ukras za glavu postaje: ćuba.

Kraj modernog grada Kanaudža prostiru se ostaci stare Kanjakubdže, "Grada grbave devojke" na prostoru dvostruko većem od Beograda.. Svako naselje i svaki hram u Indiji imaju svoju "sthalapuranu", legendarizovano i mitologizovano kazivanje o njihovom nastanku. Po jednoj takvoj, ovaj stari grad dobio je ime po grbavoj devojci jer je napojila Krišnu, susrevši ga žednog na putu. Nagradio ju je besprimernom lepotom. Po drugoj, bog vetra Vaju grbavošću je kaznio stotinu raskalašnih kćeri kralja Kanjakubdže. U spomen na prvu devojku, njenim imenom naziva se dvanaestogodišnja devojčica, personifikacija boginje Durge, na festivalu u njenu čast. Tako se kod mudrih ukidaju mogućnosti izbijanja sporova zbog pluralizma bogova, jer su svi zadovoljeni.

Krišna je Višnuov avatar dok je Durga jedno od oblića supruge boga Šive. Mnogo bogova, pa ipak harmonija. S ove strane, sve po jedan "pravi" i "istinski", sa stalnim svađama i ratovima između vernika. Posednici i naslednici monoteističke svete knjige niti mogu biti pluralisti, niti znaju kako se u pluralizmu može ostvariti jedinstvo. Oni ne umeju ni međusobno da se slože, a kamoli sa nekim trećim čija vera, na njegovu sreću, nije iznikla iz mnogoreklamirane i najčitanije "svetinje". (U ovo drugo sumnjam, jer je uložena u ladicu "nahtkasna" svake hotelske sobe u katoličko - protestantskom svetu). Od svih nepoverljivih sumnjalica msje Volter je najbolje i najkritičnije ocenio svetost onoga što u "svetinji" piše. Neznalice pluralizma neka se okrenu izučavanju indijske tolerantnosti, umesto što se razmeću i diče diplomama jezuitskih koledža.

kuṭ, kuṭati i kuč, kočati	okućiti se
kuṭah i kuṭi	kuća

G. kuṭ, kuṭati - saviti, iskriviti, zbiti se, sabiti se, pisati, polirati
kuč, kočati - saviti, iskriviti, ukovrčiti, biti nepošten, beščasan

I. kuṭah - kuća, porodica, tvrđava

kuṭī - kuća, porodica

kuṭīkā - kućica

kuṭumbam - kućanstvo, domaćinstvo, porodica, potomstvo

kučau (m, du) i kuče (f, du) - ženske grudi

Zasnovati kuću i skućiti se znači suziti raspon dharmom već zadatih ograničenja. Da bi se prebrodio jaz između individualnih sloboda i socijalnih potreba, stare Arje su ciljeve života i čovekove dužosti: puruṣarthah, razvrstali u četiri perioda životnog ciklusa. Noć prestanka svih porodičnih i

socijalnih obaveza čoveka navedena je u jednoj od prethodnih jedinica. Mnogi se nisu, poput Buddhe, držali propisa, jer, kao što je svima znano, porodica može biti veći podsticaj i još veća prepreka na putu duhovnog razvoja individue.

Što se ostalih, naizgled kontroverznih, značenja tiče, mogli smo ih povezati na sledeći način: pisac i njegova dela moraju biti zakučasti, zgusnutih i poliranih misli ("šta je pisac hteo da kaže"), uz napomenu da svi pisci ne moraju da pišu. Oni drugi, bezuslovno moraju biti lako čitljivi i nepolirani. Dharmah je "pristrasan" - pa se olako stavlja na stranu prvih. Pogotovo je sklon pesnicima i nesklon otpadnicima od istine, gde svak ima svog "univerzalnog" dharmah.

Što ga bude bio uspešnije nametnuo drugima, utoliko će mandatura biti uspešnija, pa će opet biti biran i svečano ustoličen. Na svečanost će doći sve sami pozvani i slični "kao jaje jajetu". To je uvek veličanstveno cirkuski. Što se, pak, ženskih grudi tiče, Srbin kaže: "kuća stoji na ženi" dok se on ponaša kao gazda u kući. Posledice oduševljenog i nasilničkog oslobađanja očite su, osobito u tzv. razvijenim zemljama.

kulāhah

kulaš

I. kulāhah - konj svetlomrke boje crnih kolena

U RVK ova reč je obeležena zvezdicom. Kao istaknuti varvari, Turci su barem o konjima mogli više znati i nadevati im odgovarajuća, turska imena.

kūpah

kupa

I. kupah - rupa, izvor, posuda od kože za nošenje vode, posuda od stakla ili metala iz koje se pije.

kūdž, kūdžati **kūdžanam**

zujati **zujanje**

G. kudž, kudžati - proizvoditi monoton zvuk, ćurlikati, cvrkutati, zujati, proizvoditi bilo koju vrstu neartikulisanih glasova I. kudžanam - zujanje, mrmljanje i dr. izvedeno od gornjeg glagola.

Kako u sanskrtu nema glasova "z" i "ž", pretapanje se vršilo po meni nepoznatim zakonima u koje bi trebalo proniknuti.

kūp, kūpjate

kopniti

G. kūp, kūpjate - slabiti, zanemoćati, kopniti, razblažiti

kūpakah

kupanje (kopanje?)

I. kūpakah - rupa, udubljenje, pećina, mali izvor, rupa iskopana u zemlji radi naviranja vode, rupa iskopana ispod lomače

kūpārah - okean

P. kūpja (tpb) - onaj koji je u rupi, u izvoru (dakle onaj koji će, iz bilo kojih razloga, biti okupan).

Ova porodica reči nema svoj glagol pa se pretpostavlja da potiče od imenica: kū i āp (f) - voda (Rg i - Atharva veda). Kasnije je upotrebljavana samo u pluralu: āpaš, možda ambis pun voda, materica univerzuma. Još je teže presuditi da li oba srpska glagola: kupati se i kopati ovde spadaju, kupati se, mnogo više nego kopati, mada se i kopanje spominje u sanskrtskoj grupi.

kilikilakāh   **kliktanje**

I. kilikilakāh - izražavanje radosti povicima, klicanje, kliktanje

U savremenom svetu pojava je sve ređa, osim ako je poručena. Povika ima, ali ne od radosti.

kīṭ, kīṭajati   **kitovati**

G. kīṭ, kīṭajati - bojiti, povezati, spojiti

Eto, a mi mislili da su nam uz kit, razvijeni Nemci i kitovanje uvalili. Šta više, imala sam prilike da čujem "stručnu" ispravku. Ne kaže se: "kit i kitovanje, nego git i gitovanje".

kīlakah   **klin**

I. kilakah - klin

Klin nije od nemačke "kajle", a nije nemačko ni: "klin se klinom izbija". Ako su Nemci, zbog preterane automatizacije, zaboravili na klin, treba ih podsetiti.

O mogućnostima bližeg određenja porekla Srba

-Patetično romantična hipoteza je održiva jer je nedokaziva -(Celinu čine jedinice od I do III)

kuravah   **Srbi (?)** **kauravah**   **kauri (đauri)**

I. Kuravah - Kurave, potomci Kurua: Kuruḥ. Otac Kurua zvao se Samvaraṇah, ime izvedeno od: varanah - bedem, pa bi moglo značiti: "Sam sebi uzdanica ". Ime majke bilo je Tapatī, Sunčeva kći, izvedeno od: tapah - toplota. Prapostojbina svih Indoarijaca, koju su kurave nazivale: "Zemljom večne sreće", nalazila se s one strane Himalaja, gledano iz Indije. Kuru je zajednički predak i: Pāndavaḥ petoro braće, tako nazvane po ocu: Pāṇduh (Bledoliki). Otac stotine braće Kurava bio je rođeni Panduov brat, slepi: Dhrtarāṣṭrah ("Staro kraljestvo"). Kurave su nastanjivale područje severoistočno od Delhija, sa prestonicom: Hastinapuram. Pandave su bile jugozapadno od Kurava, sa prestonicom Indraprastham (Indrino prebivalište) na mestu sadašnjeg Delhija. U sastavu teritorije Kurava bilo je i Polje Kurua, Kurukṣetram, na kome će se odigrati krvava bratoubilačka bitka.

Rat između braće od stričeva osnovna je tema Mahābhāratam, najobimnijeg svetskog epa od 200 000 stihova. Obilno se koristeći mitologiziranim kolektivnim pamćenjem - kaže se: "što nema u Mahahabharati, nema nigde" - ep nam kazuje o večnoj borbi između sila mraka i sila svetlosti, između dobra i zla, gde su sile dobra oličene u Pandavama, a sile zla u Kuravama.

Večna tema dualizmu okrenutog sveta dostići će :zapamćenu vulgarizaciju u američkim šund filmovima, sa "poučnim" scenarijem na temu borbe između "dobrih" i "loših" momaka. Autori šunda, lišeni kolektivnog pamćenja i po diktatu establišmenta", u "dobre" momke svrstavaju policajce, dok se u "loše" momke može svrstati svaki nepoželjni pojedinac, čitavi narodi gotovo čitav svet. Gde on spada, zajedno sa svojim javnim i tajnim strukturama, gotovo da je jasno čitavom svetu.

Od iskona sklona nadilaženju dualizma monizmom i sa izvanrednim smislom za uočavanje dinamizma univerzuma indijska misao izbegava opisivanje pojavnog sveta suprotnostima dobro - zlo i sl. jer su one tek ekstremne tačke između kojih se odvija neprekidno i nezaustavivo oscilatorno kretanje

fenomena, što će se odraziti i na duh velikog epa. U krvavom bratoubilačkom ratu obe strane koriste podjednako amoralna sredstva sa posledicama do te mere tragičnim da se nijedna od njih nije mogla osećati pobeđničkom. Šta više, sukob se odigrao na prelazu u kalijugu, najavljujući osnovna obeležja nastupajuće epohe. Knjige epa (ukupno 18) u kojima se opisuju uzroci i 18-dnevna bitka na Kurukšetri, pune su lukavo smišljenih dosledno izvedenih zverstava. Najstrašnija čini: Bhimah, jedan od petorice braće Pandava, zvan Vṛkodarah (Vučji trbuh). Pošto je zaklao predvodnika Kurava, Durjodhanu (Zli ratnik), napija se njegove krvi i u njoj pere kosu Draupađi, zajedničkoj ženi braće Pandava, sveteći se za nanetu joj uvredu od strane Kurava. Tragične posledice besmislenog rata maestralno su opevane u knjizi tužbalica žena za poginulima.

Potresna je moralna pouka zajedničkog učitelja zavađene braće: Bhīṣmah, sina reke Gange, koju daje preživelim na bojnopolju, izboden strelama i na samrti. Opevanaje u 12-oj knjizi: Šāntiparvan - knjiga smirenja duhovne agonije preživelih. Epu je pripojena i Bhāgavadgītā u kojoj: Kṛiṣṇah, Višnuov avatar, obrazlaže Ardžuni, jednom od petorice braće Pandava, nekoliko vrsta joge, sa naglaskom na: karma - jogah i sa moralnim nalogom odricanja od plodova dela u svetu u kome je delanje neminovno. Srpski Gorski vijenac biće pozna i jedina reinkamacija Bhagavadgite. U oba dela imalo se hrabrosti za postavljanje ključnog pitanja: ubiti ili ne ubiti. Jezičkim determinizmom urođeni smisao za realno prosuđivanje o svetu u kome se mora živeti i filozofski nerv doprineli su sličnosti odgovora datih u oba dela. Lišen smisla za filozofske uzlete, ali i za realnost, semitski duh je poručio svetu: "Ne ubi!" i "Ljubi bližnjeg svoga kao samoga sebe!" Poruke su došle od jednog ubice i od jedog ubijenog. Obe su podjednako nerealne. Takvima ih sve više afirmiše istorija ljudske vrste.

Primenom gramatičkog pravila o obrazovanju prisvojnih prideva (preglašavanjem prvog vokala imeničke osnove) na imenicu Kuruḥ, dobija se:

P. kaurava - Kuruov

Iz prideva se mogu izvoditi nove imenice, kao što je:

I. kauravāḥ (m, pl) - potomci Kurua, ili, u širem smislu, potomci naroda Kurava.

Turski upad u Indiju krajem XII.v. bio je sudar varvarizma najniže vrste sa civilizacijom u zenitu svoga razvoja. Agresivnim islamom naoružani varvarin počeo da uči od pokorenog, najpre unošenjem njegovih reči u svoj siromašni jezik, onih reči za koje nije imao odgovarajuće pojmove u glavi. Uz reči, steći će i pojmove ali nikada neće dostići duhovni horizont pokorenog. Pokupljene reči često defomisane, razneće po celoj, na nasilju zasnovanoj, imperiji.

Čuće veliki ep i naučiti o ulozi Kurava i Pandava u njemu. Sebe neće identifikovati sa Kuravama ali će, zanemarivanjem nastavka za množinu, skratiti imenicu Kauravah na "kauri" i njome označiti "nevernike". Nazvati ceo svet nevernicima samo zato što ne pripadaju islamu, znači biti zadojen sukrvičastim starozavetnim mlekom i prepravljati tude pojmove u skladu sa mogućnostima sopstvenog jezika, odnosno sopstvene pameti.

Od ove imenice biće ili u Srba, ili usput, ne umem reći gde i kad, izveden varijetet: "đauri".

kup, kupjati   kipeti (od besa)

G. kup, kupjati - kipeti od besa, naduti se od emocija, biti uzbuđen
U Srba može i da prekupi.

III

kur, kurati   urlati
kurkurah   kurjak

G. kur, kurati - proizvoditi zvuke, ispuštati zvuke, krike
I. kurkuraḥ - pas

U sanskrtu ima više oznaka za psa, pa se samim sobom nameće pomisao da se ovde radi o vrsti nalik na kurjaka. Vuk se označava imenicom: vṛkaḥ.

Ovaj primer ilustruje teškoće sa kojima se susreće čitalac sanskrtsko-engleskog rečnika, jer, nažalost, sanskrtsko-srpskog nema. Prepoznavanje sličnosti posredstvom engleskih naočara traži veliki napor i bremenito je rizično. Razumljivo je da divljenja dostojni Englez, autor rečnika, nije mogao u gornjoj reči prepoznati srpskog kurjaka, što je Srbinu očigledno i to utoliko pre što je u neposrednoj blizini reč kurjaku slična i znači urlati. Prave teškoće nastaju kada se fonetska sličnost redukuje na jedan slog, gde treći jezik samo donekle može pomoći. Da je Englez znao srpski, kao što je znao sanskrt, gornjem glagolu bi, bez dvoumljenja, dodao značenje urlati a imenici i značenje: kurjak.

Sažimanjem jedinica I, II i III izložiću u naslovu obećanu hipotezu: Srbi su većina naroda Kurava koji se posle nerešene bitke i izginuća vođa na Kurukšetri, odlučio na povratak u "zemlju večne sreće", u pradomovinu. Ili je usput zaboravio kuda je pošao, ili je u tome bio sprečen nepoznatim, ali objektivnim razlozima, tek, našao se među Slovenima i tu se poduže zadržao. Međutim, snagu i vučju Bhiminu prirodu nije mogao zaboraviti. Uzdaajući se u magijsku moć reči, Kurua je identifikovao sa vukom i stao od njega izvoditi svoje poreklo, u nadi da će steći Bhimine osobine. Steći performanse pobjednika u to vreme, a i sada, bogme, kod pojedinih, mora biti da je bilo primamljivo.

Težnja da se bude kao Bhima, čežnja za svojim Bhimom, neće prestati ni posle preseljenja navise nesrećni no srećni Balkan. Čim za to budu sazrele prilike, ona će se ispoljiti u liku Kraljevića Marka. Poput Bhime, i on će biti snažan, nesavladiv I osvetoljubiv, mada manje krvoločan, jer pravi hrišćanin mora biti pravdoljubiv. Hristova mladica lako se primila na rgvedsko stablo.

Među njima je sličnost mnogo veća, no što je između Hristove i starozavetne misli. Rabinima je njegovo učenje zazvučalo strano i suprotno tradiciji, zato su ga uništili.

Između pravičnog Marka na zemlji i boga pravde, starog Bhage, na nebu, narod će obrazovati svoju duhovnu vertikalnu i opstati, uprkos turskom zulumu. On će opstati i sada i ubuduće, ako opet ne udari "brat na brata". Između ostalog, po tome "brat na brata" prepoznajem Kurave u njemu. Budu se braća opet zavadila, preživelim ništa drugo ne preostaje doli povratak u pradomovinu, "via" Radžasthan. U zemlji "gde radže stanuju" naići će na potpuno razumevanje. Radžastanci su bili veliki junaci, ako ne i veći od Srba, a neprijatelj je bio isti: Turci. Pred silom, svi su se, sa porodicama, povlačili u utvrđene gradove na vrhovima planina. Ako se pred silom moralo pasti, muškarci su se preoblačili u žute isposničke odore da bi, svi do jednoga, pod bedemima izginuli. Za to vreme, žene bi zapalile lomače i, sa decom u naručju, u njih poskakale. Slatko bismo se napričali, jedni drugima kazivajući, mi uz gusle, potomka vedске vine, oni uz vedsku vinu, čojstva i junaštva daleke prošlosti.

O svemu bismo se mogli nagoditi, osim po pitanju da li je veći od većega Kraljević Marko ili Prthivi - Radž - Čauhan. No, ne sme se zaboraviti da su promućurne radže pretvorile predačke palate u unosne turističke objekte, pa onaj ko nema deviza, moraće se zadovoljiti šatorom. Šta mari, tamo bar nije hladno. Udari li i tamo, i opet, brat na brata, moraće krenuti put prapostojbine. Ona je sada u sastavu Rusije, pa valjda će nas braća razumeti, pa dati. Ta, mi smo bratja, pevali smo zajedno na mostu: Trebaće nam sasvim malo mnogo manje od raznoraznih tamošnjih "sthanova", jer će i nas malo biti. U mislima već vidim omanju kolonu. Napred ide neki Arsenije x-ti, okružen preživelim i nakratko složnim partijskim vođama. Prvi u rukama nosi raspeće, ostali ripide. Narod sa začelja mudro sledi. Između su trubači i rok bendovi, jer uvek treba pevati, ma šta da se događa. Nas je pesma održala, njojzi hvala.

Vratimo se opet, nakratko, u Indiju, starim Indoarjama. Autorima epa bilo je lakše, bez prisutnih svedoka, oglasiti Kurave za uzročnike rata i, po diktatu tog literarnog žanra, smestiti ih na stranu sila mraka. Svakome ko iole poznaje radnju Mahabharate, jasno je zašto su autori epa zadržali ime naroda Kurava po pretku Kuruu, dok su svoj petorici braće Pandava morali izmaštati božansko očinstvo. Ardžuni od Indre, Judhisthiri od Dharme, boga univerzalnog zakona Bhimi od boga vetra Vajua, Nakuli i

Sahadevi, blizancima, od boga blizanaca, Ašvina. (U starom svetu Grka i Latina oni će se zvati Dioskuri, a u hrišćanstvu lekari Kuzman i Damjan).

U sile dobra i svetlosti svrstani su po kriterijumu porekla a ne po delima po kojima se nisu razlikovali od stričevića. Mudrim autorima epa bilo je jasno da se ni ovom distinkcijom ne poseže za dovoljno ubedljivim razlogom razvrstavanja, pa se u igru morao uvesti Krišna, uvršten na strani Pandava. (Bog je uvek na strani pravednih boraca za pravdu). Da su Pandave znale šta čine, ne bi im bio potreban bog za učitelja.

Dovoljan bi im bio i stari Bhišma. Zadivljujuća je veština prevazilaženja moralnih dilema, a da se ništa nije ostavilo nedorečenim.

Zadivljujuće je, takođe, mada već pomalo dosadno, ponavljanje istog sudbinskog koda u srpskoj istoriji, uz neprestanu unutrašnju i spoljnu mitologizaciju: Kosovo Polje umesto Kurukšetre (kurubhuh je vrsta ptice, možda kos, a ptica je mamina, simbol Sunca), nerešene bitke, usekovanje glava, junačenje i kad treba i kad ne treba, neprilagodljivost po cenu života, nesposobnost popuštanja na štetu pravde - s jedne, sa naše strane, i nerazumevanje, neposobnost razumevanja tuđeg i drugačijeg, mržnja kao lakša opcija, opanjkavanje sa svrstavanjem u sile mraka, pretnje uništenjem, izazivanje gladi, bežanija, izbeglištva, depresije i beznada - s druge, sa njihove strane.

Što bi rekle stare Indoarje: "to si ti", "ono su oni", "to je stvarnost", a ona postoji i takva je zato što je "to - ti" i "ono - oni". Time se krug zatvara. Iz njega nema izlaza, jer "to - oni" i "ti - ono" ne ide. Bila bi to nekakva multidimenzionalna i ljudskom umu nedostupna stvarnost, što ne znači da ona nije stvarna. Ona je za nas nestvarna.

Evo nekoliko složenica iz Rg vede koje idu u prilog moje hipoteze:

- Hrabrost i neustrašivost stanovnika Šumadije (sa okolinom): Zemlja Kurava nazivala se: kurudžangalam - džungla nastanjena stanovnicima priznate i proslavljene hrabrosti. Seleći se, stali smo tek pošto smo stigli u guste, hrastove šume Šumadije.

Ritualno pijenje rakije: vādžah - jačina, snaga, hrabrost, takmičenje, sukob, bitka, rat i: vādžapejah - piće snage i bitke, jedan od sedam načina žrtvovanja opojnog pića some; ovako se nazivalo i nuđenje some kralju prilikom krunisanja: rādžasūjah; zajedničkim ritualom istog naziva, označavalo se savezništvo u bici ili u ratu. Soma je u Srba zamenjena rakijom; u odnosu na vino, ona ima veću ritualnu moć. Podmladak, nada i uzdanica naroda: kurunandanah - potomci Kurua.

- kuru - hārah -jedan vid agra - hārah - kraljevih donacija, u zemlji, brahmanima. Da je reč o haraču i haranju, jasno je i na sanskrtu i na srpskom, jer ova dva pojma nisu turcizmi.

kulah "od kolena"

kulah - stado, mnoštvo, rasa, pleme, porodica, kasta, kasta brahmana, banda lopova, pešadija.

Srpski pojam: "od kolena", sa "Što si Leno na golemo..." i sl., ima više smisla ako se dovede u srodstvo sa sanskrtom, gde se obja[njavaju i druga, manje pohvalna, značenja: kulah. Kad se ide u rat, svi smo "od kulah", kad se deli plen onda, i te kako, nismo.

kuṣ, kuṣnati kusnuti

G. kuṣ, kuṣnati - uštinuti, uzeti malu. količinu, onoliko koliko se može sa dva prsta zahvatiti, izvući, izdvojiti, prepoloviti

Pošto već znamo kako se kaže: kaša, lako ćemo napraviti rečenicu:

"kašu pokusavši dostižem blaženstvo",
"kašājam kuṣitvā ānanda gačchami".

Neka se zna da srpsko telesno i duhovno blaženstvo zavisi od kusanja i količine pokusane kaše, jer se može i bez nje ostati. Obratiti pažnju na: gaččhama, od glagolskog korena: gam - hodati, dostići nešto. U srpskom se ono izmetnulo u: gackati, po blatu, na primer. Ovu radnju treba na vreme obaviti u cilju dostizanja samom sebi postavljenog cilja, koji bi mogao biti:

"u dobrobiti, bez kaše biti",
"na kaṣājasja ānande bhavitum".

kūrčāḥ i kūrčakah   **membrum viril, kita**
kūrčakin   **kurčevit**

I. **kūrčāḥ** - kita cveća, trave, paunovog perja, istureni deo tela: ruka, noga, membrum viril, vrh nosa, hvalisanje, laskanje, čvrstina
kūrčakah - kita, delovi ljudskog tela kao gore, igla, pupoljak, cvet, cvetanje, jarčeva brada, nezasluženo preporučivanje samog sebe
P. **kūrčakin** - krut, naduven

Nije nikakvo čudo što se prevodom membrum virila na sanskrit dobija srpska reč. Ako imamo zajedništvo kod mnogo složenijih pojmova zašto ne bismo imali kod organa značajnih za održanje vrste i prateća zadovoljstva. Čudno je što srpska "kita" nema svoj fonetski pandan u sanskrtu.

Poznata je muška sklonost ka eufemizmima povodom rasplodnih i pratećih organa, no, čini se da je ovaj, primenjen na dotični membrum, ranijeg, a "kitka šarena, nemirisena" kasnijeg datuma.

Gotovo da sam bukvalno prevela sa engleskog : "nezasluženo preporučivanje samog sebe". Iz ovog primera vidi se da je autoru sanskrtsko-engleskog rečnika naškodilo nepoznavanje srpskog jezika. Da ga je znao, ovoliki broj nepotrebnih reči zamenio bi samo jednom srpskom imenicom: kurčenje.

Porodicom reči očituje se smisao sanskrta za uopštavanje, za podvođenje sličnog pod zajednički pojam. Zato reč kurčah nije samo penis. Zato sve ono što mi nazivamo "bezobraznim rečima" u njih nije bezobrazno. Zato je u njih polni odnos sa pratećim sredstvima bio prirodna pojava, a u nas, hrišćanskim moralom proskribovana zona, greh, grešno/bezgrešno začecje i slične budalaštine. Zato se tamo usavršavala prirodna pojava - izloženo u Kamasutri, dok se na zapadu vršila banalizacija - izloženo u porno-filmovima i u sveopštoj raskalašnosti posle raspada religioznih tabua.

O karmičkom lancu, oslobađanju i spašavanju

- sa obiljem ozbiljnih pitanja i tek pokojim nepopularnim odgovorom -

kṛ, karoti, kṛṇoti, kārajati

kreacija, kreirati
karanje, karati,
kara krknuti, koknuti
krtica
kurvarluk
prekardašiti

Ovaj izuzetno značajan koren: kṛ menja se po pet vrsta od kojih navodimo samo tri. Glagol ima nepravilnu promenu. Poput većine glagola u sanskrtu, i ovaj je prelazan i povratan, pa se daju oba oblika za 3. lice jednine sadašnjeg vremena:

G. kr, karoti, kurute - činiti, delati, raditi, proizvoditi, stvarati, preduzeti, izvršiti, uzrokovati, izazvati posledice i dr.

kṛ, kṛṇoti, kṛṇute - povrediti, raniti, ubiti

kṛ, kārajati, kārajate - prouzročiti, navesti nekog da nešto učini

1. kṛta (tpp) - stvoren, načinjen, učinjen, izvršen i t.d.

Pojmovi se obrazuju na 5 načina:

1. direktno od korena
2. imenica ili pridev + **kr** (u obliku: po željenoj vrsti promene, u odgovarajućem vremenu i licu)
3. krta + imenica ili pridev ili drugi glagol
4. prvim preglasavanjem korena: od kṛ u kar, radi daljeg obrazovanja pojmova
5. drugim preglasavanjem korena: od kar u kār, radi daljeg obrazovanja pojmova

Mogućnosti obrazovanja pojmova praktično su neograničene, što je uvek korišćeno i koristi se. Sanskrtskom gramatikom jezik je uređen, ali on ne spada u mrtve jezike. S obzirom da se malo reči očuvalo u srpskom jeziku iz ove porodice reči, u nastavku se daju samo neki od primera, sa naglaskom na one koji se koriste u indijskoj filozofiji, radi uvida u tokove i osobenost indijske misli. Pojmovi su navedeni po grupama, shodno gore navedenim načinima njihovog obrazovanja.

1. kṛtiḥ (f) - čin delanja
kṛtjākā - vračara, veštica
kṛtvja - sposoban za delanje, za izvršenje neke dužnosti, efikasan
kṛtaka - veštački, neprirodan, usvojeni sin
2. dharmani - kṛ... - izvršiti dužnost
sakhjani - kṛ... - učvrstiti prijateljstvo
darduram - kṛ... - duvati u sviralu (vidi se poreklo srpskog duduka)
hrdajam - kṛ... - primiti k srcu
dvidha - kṛ... - udvojiti, raspoloviti
manasa- kṛ... -razmišljati
mūrdhanā - kṛ... - utuviti u glavu
3. krtam - delo, čin, posao, strana kocke sa 4 tačke (dobitnička strana).

Od preko 250 složenica navedenih u rečniku, uzeto je nekoliko

- kṛta - kāma - onaj koji je zadovoljio svoje želje
kṛta - kārjam - dostignuti objekat želje
kṛta - akṛta = kṛtākṛta - učinjeno i neučinjeno, polovično učinjeno
kṛta - kṛtjam - ono što je učinjeno i što tek treba učiniti
kṛta - kṣaṇa - onaj koji čeka pravi trenutak (pojam viši od "oportuniste")
kṛta - pradṣṇā i kṛta - buddhi - mudar, učen, formiramog uma
4. kara - onaj koji čini, stvara, uzrokuje, proizvodi, (sa oko stotinak složenica)
karaḥ - čin, delo, sunčev i svaki drugi svetlosni zrak, dužnost, zadatak, taksa, porez, doprinos (karagrāhin - sakupljač poreza)
karīṣaḥ - đubre, otpad, goveda balega
karka - beo, odličan, izvrstan
karana - onaj koji čini, dela, uzrokuje, izaziva posledice
karaṇaḥ - pomoćnik, osoba rođena mešavinom kasta (od majke šudre i od oca vajšje, od majke vajšje i od oca kṣatije - njihovo zanimanje je pisanje, beleženje, vođenje knjigovodstva), pisac, pisar, slog ili reč kao zavisni delovi jezika, vrsta ritma u muzici, iracionalan broj i dr.
karaṇam - čin delovanja, uzrokovanje posledica, religiozni čin, astronomska kalkulacija, astrološka podela dana na 11 delova, izgovor, artikulacija. slog i reč izvan konteksta, položaj tela u askezi i u seksualnom odnosu, sredstvo i metoda rada, dokument I instrument zakona, čulni organ, izražavanje

ideje u instrumentalu (padež), polje, telo, um, srce.

Evo nekoliko složenica izvedenih od ovog pojma:

- karana - trānam - glava (u funkciji zaštitnika čula)
- karana - nijamaḥ - obuzdavanje čula
- karana - prajogaḥ - očaravanje, opčinjavanje (majom, neznanjem i dr.)
- karana - vat - artikulisan
- karana - adhikārah - poglavlje gramatike o izgovoru
- karana - adhipaḥ - bog čulnih organa, principa života, živa duša, bog svakog čula ponaosob (Sunce - bog čula vida, oka)
- karana - abdāḥ - godina koja se koristi u astronomskim proračunima itd.
- karmā (m, osnova: karman) - osim opštepoznatog značenja ovog pojma: čin (uzrok) - moralni efekat (posledica), koja ulazi u sastav karmičkog lanca, u indijskoj literaturi i filozofiji on ima i sledeća značenja:
  - čin, delo, postupak, izvršenje, posao (RV, AV, ŠB, MB)
  - služba, dužnost, zanimanje, obaveza (sa: karman na završetku složenice, kojom se označava izvršilac radnje ili onaj kome je radnja namenjena ili specifikacija dužnosti) (ŠB, M, Bh)
  - religiozni čin sa ritualom u nadi da će doneti naknadu: filozofska alternativa je u vedanti: spoznaja identiteta atman - brahman, u budizmu: spoznaja nirvane (RV, AV i druga, poznija literatura)
  - rad, delanje kao alternativa mirovanju; praśantih (f) (H, BG i dr)
  - delovanje kao kretanje i pobuda, treća od sedam kategorija njajah -filozofije ili logike (T)
  - efekat, posledica (M i svi drugi izvori)
  - čulni organ (ŠB)
  - objekt, kao suprotnost subjektu: kartā (osnova: kartṛ)

Razlikuju se četiri vrste cilja delovanja na objekt: stvaranje novog, promena oblika ili i oblika i sadržaja, dostizanje željenog objekta, napuštanje neželjenog objekta.

- čin kao neumitni izazivač posledice, sudbina kao rezultat činova izvršenih u prethodnim životima.

Iz obilja složenica, navode se samo neke:

- karma - kartā - subjekt koji, vršeći radnju na objektu, i sam postaje objektom
- karma - kāra - onaj koji vrši dužnost bez očekivanja nagrade
- karma - kālah - pravo vreme za delanje
- karma - kṣajah - okončanje svih aktivnosti
- karma - kṣetram - polje dejstva, ljudsko biće, univerzum
- karma - dža - posledica, ono što rezultira iz dela ("činom rođeno")
- karma - tvaruḥ - stanje stvari
- karma - tjāgaḥ - napuštanje delovanja i religijskih obaveza
- karma - duṣṭa - nemoralan
- karma - doṣaḥ - nemoralan čin, greška, zaslepljenost
- karma - nāṣā - uništavanje, odricanje od zasluga nastalih dobrim delima (posledice rđavih dela neuništive su; mogu se kompenzirati dobrim delima u dugom nizu budućih utelovljenja)
- karma - nibandhaḥ - nužne konsekvence dela
- karma - njāsaḥ - napuštanje ovozemaljskih dužnosti (od ovoga su indijski samnjasi)
- karma - pākaḥ - žetva zrelih plodova prethodnih života
- karma - phalam - plod ranijih dela (bol ili radost)
- karma - bandhanam - svezanost (uslovljenost) svega što postaje i biva i što će nestati

karma - mārgaḥ - tok, put delanja
 karma - jugam - kalijuga, juga aktivnosti, delatnička epoha
 karma - viparjajaḥ - izopačenost, izvitoperenost, pogrešan
 karma - vipākaḥ - uzrevanje posledica dela, koja, kao plodovi što otpadaju sa drveta, otpadaju od delatnika i ulaze u sastav karmičkog lanca (u Śātāpasmṛti navodi se 86 "uzrelih plodova")
 karma - vjatihāraḥ - reciprocitet između delatnika i dela
 karma - śila - onaj koji obavlja dužnost ne očekujući nagradu
 karma - samvatsaraḥ - kalendar od 360 dana
 karma - sambhava - nastalo od čina (sam - samo od sebe, **bhu** biva)
 karma - siddhiḥ (f) - uspešan čin, dobro delo
 karma - indrijam = karmendrijam - organ akcije (kao što su čula organi percepcije), pet na broju: ruka, noga, grlo, organ rasplodnje, organi za izlučivanje.
 karma - ātmā - delatnički karakter koji poznaje principe delovanja
 karma - bandhaḥ - involviran u delatništvo, sa i bez poznavanja principa
 karma - adživāḥ - sredstva za život radom stečena
 karmāraḥ - umetnik, zanatlija, kovač, izvodač
 karmatha - sposoban za delanje, vešt, bistar; da li je srpsko: "tatamata" nastalo od: "tatha - mathaḥ" – "tako treba izvršiti mešanje" u kocki, u trgovini i uopšte u životu, treba istražiti.

5. kāraḥ - čin, delo, napor

kārā - kara - onaj koji dela, vrši posao ili poseduje
 kāravaraḥ - slično kao pod pojmom: karaṇaḥ; obe imenice mogu biti izvor srpske reči: kurvarluk
 kāradadžaḥ - nokat ("roden od ruke")
 kāranaḥ - uzrok, razlog, motiv, sredstvo, poreklo, princip, elementarna materija od koje je sve materijalno nastalo, nacrt literarnog dela, prvi uzrok nastanka bilo čega - univerzuma, umetničkog dela i dr; uzrok stvaranja: u religiji bog, u vedanti -brahman, u budizmu čin, delo; uzrok postojanja tela: otac, mati
 kāraṇā - agonija, astronomski period, u religiji bog koji navodi na poštovanje univerzalnog zakona
 kāraṇatā - uzročnost
 kāraḥ - taksa, porez
 kārā - zatvor, tamnica, vezivanje, zatvaranje, muka, bol
 kāruḥ (m,f) - izvodač, umetnik, pevač, pesnik, stvaralac
 kāruḥ (m) - umetnost, nauka
 kārudžaḥ - proizvedeno od strane umetnika, umetničko delo, proizvod zanatstva ili bilo koje druge društvene delatnosti manufakture industrije; uopšteno: svi proizvodi ljudskog duha, uma i ruku
 kārī - onaj koji peva himne bogovima
 kārja (tpb) - ono što treba učiniti
 kārikā - izvedena od: kār (obrađena u jednoj od prethodnih jedinica)

Sapir je s pravom tvrdio da je jezikom određeno ono što se njime može misliti pa je ovo pogodna prilika za pretpostavku da se karmički zakon i pre formulacije implicitno sadržao u sanskrtu. Ogromna većina sanskrtskih glagola je prelazna i povratna sa odgovarajućim oblicima za sva lica u svim vremenima: prelazni oblici nazivaju se parasmai padam, povratni ātmane padam. Ovi drugi imaju svoje nastavke i ne grade se uprošćeno kako se to vrši u savremenim jezicima prostim dodavanjem jedinog oblika degenerisane povratne zamenice (u srpskom: sebe ili se) prelaznim oblicima. Na primeru korena "**kr**" prelazni glagolski oblici označavaju da subjekt dela, vrši radnju na nekom objektu, dok povratni oblici kazuju: "delati se", ili se subjektom izvršeno delovanje na objekt vraća subjektu u vidu posledica, te da apsolutno slobodnog subjekta ne može biti u jednom univerzumu u kome su "kretati se" i "delati se" osnovni "glagolski" uslovi njegovog postojanja i opstanka.

Na Zapadu gde su subjekt i objekt strogo razdvojeni prosuto je mnogo filozofskih reči o slobodama subjekta a ta sloboda najčešće je tražena na pogrešnom mestu i na pogrešan način. Da ona nije dostignuta,

reklo bi se da nema dvojbe. U indijskoj filozofiji subjekt je uvek i istovremeno objekt tuđih ali i sopstvenih činova shvaćenih u najširem smislu reči, počev od misli, preko reči, do dela. Otac moderne zapadne filozofije koji je "sum" samo dok "cogitira" bavi se jednim segmentom bića i po kriterijumima indijske filozofije ne bi mogao da se uvrsti u skup ozbiljnih mislilaca. Dirljivo je, ali obeshrabrujuće što mnogi filozofi misle da je moguće stanje stvari popraviti polazeći od starih osnova, od istih onih koje su nas dovele tu gde jesmo i načinile onakvima kakvi jesmo. No, vratimo se Indiji i osnovnim stavovima o karmičkom lancu:

- Brahman, nirvāṇam, šūnjam: Prema monističko-panteističkoj doktrini upanišada i vedante, apsolutni subjekt je transcendentalna večna svest, izvan vremena i prostora, od koje je izračenjem nastao univerzum. Označava se imenicom srednjeg roda: brahma (osnova brahman), jer je ono stanje svesti pre dualističkog rascepa na subjekt i objekt, na ja i drugo; ono je: "jedno bez drugoga", nedelatnički svedok i posmatrač delatništva u vremenu i prostoru.

U prastaroj Brhadaranjaka, velikoj šumskoj, upanišadi, koju su sačinili mudraci boraveći u šumi, radi spoznaje istine, Jadžnjavalkja je formulisao stav o mogućnostima bližeg određenja brahmana samo pomoću negacija: na iti - na iti (neti - neti), ni to - ni to, jer je ono s one strane spoznajne moći uma i izražajnih mogućnosti jezika.

Po Šankari, izvesno spoznatljivo može biti samo ono što je nepromenljivo ili ontološka podloga bića: brahman. Fenomenalni svet neprestane mene jeste privid, jer istina o njemu i u njemu izmiče ljudskom umu. Svaka spoznaja nije konačna, jer se može relativizovati. Individualno ja aham, ego, diferencira individuu u odnosu na drugog no, njena prava priroda: ātmā (osnova: ātman), sopstvo, identično je sa brahmanom.

Spoznajom: vidjā stiče se džñānam - znanje o identitetu: atman = brahman. Buddha je osporio vedantinski metafizički supstrat i uveo pojam: nirvāṇam, irelaciono stanje iracionalne transcendencije: ni bitak, ni nebitak, ni bitak i - nebitak, ni ni - bitak - ni nebitak, u kome dolazi do potpunog gašenja svih pokretačkih snaga karme.⁹ Pozniji filozof mahajana budizma, Nagardžuna, uvodi pojam: šūnjam -prazninu kao ontološku osnovu egzistencije.

⁹ Videti: Č. Veljačić; Filozofija istočnih naroda, I deo, Zagreb, Matica Hrvatska, 1958.

Zakon karme: svih šest daršana indijske filozofije i budizam na isti način definišu zakon karme. Zajedničkim pojmom: samsārah označava se priroda fenomenalnog sveta kao zakonima uređenog neprestanog toka zbivanja, dok je karmički zakon "gonič" i "terač", onaj koji nagoni na ciklično ponavljanje i nateruje na ciklično kretanje, počev od nastanka do iščeznuća fenomena ili individue, raspoznatljivih po složenoj kategoriji: nāma - rūpam - ime i oblik.

Funkcijom neposredne zavisnosti posledice od uzroka, ili čina, nametnuta su ograničenja radi očuvanja uređenosti procesa u univerzumu. Determinizmom: mora se postupati po zakonu i poštovati zadata ograničenja, zakon je prerastao u moralnu normu: zvezde i planete moraju da slede unapred zadate putanje, voda mora da teče sa višeg na niži nivo, zemljinom težom predmeti moraju biti privučeni i t.sl.

Poštovati zakon i njegova ograničenja isto je što i biti moralan. Ceo univerzum uključujući i bogove u njemu, moralan je po izvesnom automatizmu. Samo čovekov duh ima slobodu da bira između moralnog i amoralnog čina i da samoga sebe oslobodi od ulančenosti zakonom karme. Samousavršavanje je: samskārah.

Opređenjenje za moralan čin i obavljanje sarvamedhah žrtvovanje svih stvari, definisano Šatapatha brahmanom o stotinu puteva ka istom duhovnom cilju, kompatibilni su i neophodni uslovi za oslobađanje od činom determinisanog toka stvari.

Svaki čin; pomisao, reč i delo nose moralne naboje koji se izvođenjem čina oslobađaju i subsumiraju sa posledicama prethodnih činova na planu kontinuiteta bića, popularno nazvanog "karmički lanac". Ispomažući se matematičkim pojmovima, proces se može formulisati kao: diskretne veličine - eksplicitne posledice, preslikavaju se u implicitno sadržani kontinuum. Kvalitetom implicitnog nevidljivog kontinuuma zadate su vrsta i performanse sledeće nāma – rūpam.

Oslobađanje od karmičkog determinizma, ili od prinude cikličnog pojavljivanja u svetu fenomena, postiže se povratkom svesti u ishodišno stanje, po vedanti: identifikacijom atmana sa brahmanom i po Buddhi, u stanje nirvane. Ova stanja svesti brže se dostižu upražnjavanjem discipline: jogah.

Po obema doktrinama, sloboda se dostiže izvođenjem duha iznad sfere dualističkih igara logiciranja ljudskog uma po principu: da/ne i izvan dohvata nelogičke i stihijske emocionalnosti. Oslobođeni prestaje da bude objekt sopstvenog ili tuđeg, voljnog ili spontanog mentalnog i emocionalnog delatništva. On postaje subjekt u pravom smislu te reči, subjekt osposobljen da gaji voljnu blagonaklonost prema svemu što pojavom u svetu biva ograničavano zakonima prinude i spontanu, plemenitu humanost prema svemu što je živo.

Nedvosmisleni filozofsko - religijski stav glasi: delima kodirani karmički lanac predstavlja umetničko delo, vlasništvo i sudbinu individue, jer; "svako je naslednik svojih dela". Osim autora, činom, na njega niko, pa ni bogovi, ne mogu uticati. Razume se da je na planu mitologije, legendi i nižih nivoa religije, moguće i drugačije. Odnos čovek - čin - posledica - karmički lanac jedini je konstrukt koji se uslovno može nazvati indijskim antropocentrizmom. On je, po mnogo čemu, različit od drugih kojima se čovek dovodi u centar sveta i stvara iluzija da je svet njemu podređen.

Na prvi pogled čini se da je nāma – rūpam - čovek povlašćeno, dok se ne uvidi sva sila dopunskih ograničenja i stešnjavanja granica da bi se čovek uzdigao do slobode, do nadčoveka, do boga i preko boga, do stanja u kome može da prepozna svoj pravi identitet ili: ko je. Nirvanom se podrazumeva irelaciono stanje svesti, dok je po vedanti očuvana samo relacija: atman = brahman.

Dinamički model indijske teorije o karmanu i oslobađanju mogao bi se prikazati ogromnom kristalnom kuglom univerzuma koja rotirajući, klizi po sinusoidi duž beskrajne apscise vremena. Ona iščezava na svakom završetku jednog talasa sinusoide, ili po isteku jedne mahajuge, i ponovo se pojavljuje sa pojavom sledećeg talasa. Model je otvoren za pretpostavke postojanja više univerzuma. U tom slučaju više kugli klizi duž sinusoide ili, ako im se vremena preklapaju, one obrazuju grozdove, ne znajući jedna za drugu.

Moguće je zamisliti više međusobno nezavisnih sinusoidalnih putanja kugli različitih perioda i amplituda. Naša kugla je ispunjena mnoštvom rotirajućih, svetlećih kuglica. Svaka kuglica predstavlja telesnu formu koja nastaje, razvija se, propada i iščezava. Svetlost je promenljivog intenziteta, u funkciji od promene stanja svesti. Izvan toka zbivanja, u praznom prostoru, leži prava linija čiste, praiskonske svesti. Oslobođena svest, blistavog sjaja, izlazi iz "igre staklenih perli" i stapa se sa vedantinskom pravom linijom ili se utapa u budističku prazninu. Preslikavanjem ovako zamišljene dvodimenzionalne slike u prostor, dobija se figura slična genetskoj spirali. Ako je tačna indijska doktrina o pluralizmu univerzuma u kome svi entiteti nastaju po istom modelu transformacije iskonski - datih potencijala, pa su, stoga, neuništivi, onda se umećem logiciranja ljudskog uma stiže do ideje o reinkarnaciji i o postojanju paralelnih svetova.

Uživajući u tom umeću, indijska kultura je prva na svetu uočila nepouzdanost ljudskog uma i razvila metode voljne kontrole tokova svesti, dolazeći time do jednakovrednih izvora spoznaje. Šta više, da bi se do tih izvora doprlo i oni razbudili neophodno je smirivanje aktivnosti uma. Možda bi sumnja u logos i veća kritičnost prema ovome idolu mogle biti polazne osnove za obnovu zapadne filozofske misli.

Eshatološke opcije rezervisane za agresore

Biblijska: Sve zavisi od Jehove, sklonog bludnim sinovima -pokajnicima. On je po milosti svojoj uveo otkup grehova parama, koje, kao što znamo, nisu problem. Treba konsultovati cenovnik: "Koliko para toliko muzike", jer grehovi nisu za potcenjivanje. Radi se o ozbiljnoj povredi nekih vrlo bitnih Mojsijevih a možda i božji' zapovesti od strane izabranih, reformisanih i nereformisanih. Sumu uplatiti na žiro račun Ofisa za oprost grehova svete Petrove šamlice, još svetije Pavlove stolice i najsvetijeg papskog prestola u Vatikanu.

Takođe po milosti božjoj, sredstva će biti namenski iskorišćena za kupovinu novog papskog vozila, sportskog Kadilaka za kretanje kroz široke mase vernika, pa će se pare vratiti u mesto polaska, a

bludni sinovi biti pripušteni u raj, što ne treba da znači da će se tamo dolično ponašati. Naprotiv, blizina jarosnog boga podjaruje agresivnost komšija pa će ovi kad-tad i iz čista mira započeti bombardovanje i od strane boga samoga bataljeni pravoslavni deo raja. Podrazumeva se da će im prethodno i putem Klarkovih satelita petougaoni pentagon isporučiti najmodernije naoružanje sa pratećim hardverima, softverima i asovima. Ishod se ne može prognozirati jer su u igri dve opcije. Ili će Jehova pobeći na Zemlju i iskoristiti priliku za realizaciju opcije. Ili će Jehova pobeći na Zemlju i iskoristiti priliku za realizaciju davno obećanog Amosovog proročanstva, ili će posegnuti za opobanim sredstvom i raj isprazniti od bombaša. Teško zemlji u svakom slučaju!

Indijska: Budući nesvesni da su istovremeno i subjekti objekti svojih dela, šta više, duboko uvereni da su samo oni subjekti a svi drugi objekti za bombardovanje, ovi antikršćanski krstaši u ratu protiv pravoslavnih kršćana imaće priliku da poprave ocenu i da se idući put pojave u namarupam - izdanju bespomoćnih zečića u kafezu moga komšije. Čim poodrastu i započnu ljubavne igre (sa zečićom, Monikom, na primer), biće svi do jednog poklani i transformisani najpre u paštetu a zatim u govna. Sve namarupa za namarupom, u skladu sa kvalitetom karika. Od izmeta, međutim, do ponovnog pojavljivanja u ljudskoj formi vrlo je dug i težak put, mada su sve mogućnosti svima na najpluralističkiji način ponuđene.

Različiti su nivoi na koje svako pojedinačno (u ovom slučaju grupno, kao seks), samim sobom sebe samo izvodi ili svodi. Šetajući malo nagore malo nadole, od nivoa do nivoa, vekovima i milenijumima, opet će stići na pravo mesto u pravo vreme. Biće neizostavno potrebno aktivno učešće u degenerativnom procesu kaljuge karmičkim sredstvima najdegenerisanijih. Može li biti efikasnijeg od bomardovanja? A da bi ono moglo biti sveopšte, na vreme odložiti u hladnjače dragoceni genetski materijal koga, hvala bogu, imamo na pretek. Tek se sa ovih aspekata može sagledati i uvideti kakve se sve koristi mogu imati od nezadrživog naučnog progressa degeneracije. U slučaju kompjuterskog očekivanja otkaza funkcija karmičkog zakona, po čemu će se znati da je sveopšti kaos započeo, izvršiti sveopšte blagovremeno kloniranje, po uzoru na ovcu Doli. Budući da nisu ovce koje sve što rade sebi rade, Srbi će sami sebe izuzeti.

ḱṛkāṭakam i ḱṛkāṭika	krkače
ḱṛkaḥ	krkanje

I. ḱṛkaḥ i ḱṛkāṭakam - grlo, vrat
 ḱṛkāṭikā - zglob vrata

Eto, sa sanskrtom u pozadini, vidi se odakle nam i krkače i krkanluk.

ḱṛt, ḱṛntati	krnjiti
ḱṛntatram	krtnina, ḱṛntija
ḱṛdhu i ḱṛtta	krnj, krnjav

G. ḱṛt, ḱṛntati - seći u komade, odseći. razdeliiti, uništiti
 I. ḱṛntatram - odsečak, komad, iver
 ḱṛntanam - sečenje, odsecanje, deljenje
 P. ḱṛdhu - oštećen, skraćen, nepotpun, manjkav
 ḱṛtta (tpp) - sečen, odsečen

Ispred poveće porodice reči izvedene od glagola - krnjiti, u RVK navodi se: ḱṛntija (sa zvezdicom u zagradi) - "gomila čega bez reda". Koliko je ona srodna sa ḱṛntijom, ne znam. Međutim, u Boki se umesto: krvnik kaže pravilnije: krnik. Tu je i glagol: krnuti – tresnuti nekog o zenilju, što se, bez sumnje, čini da bi se bačeni "okrnjio" ili načinio ḱṛntijom, pa i on pripada ovoj porodici reči.

kr̥p, kr̥pate**kreṇavati, kr̥pariti**

G. kr̥p, kr̥pate - tugovati, jadikovati, biti slab, iscrpljen, čeznuti, želeti
 I. kr̥paṇah - siromašan čovek
 kr̥paṇam - siromaštvo, beda, nevaljalstvo
 P. kr̥paṇin - bedan, jadan
 kr̥paṇa - sklon tugovanju, jadikovanju, slab, siromašan, podao, nevaljao, zao.

Očigledno je da su kreṇavanje i kr̥parenje blisko povezani sa siromaštvom. Sanskrtskim pojmovima jače je istaknuto da ono može biti i duhovno.

kr̥ṣ, kr̥ṣjati
kr̥ṣatā
kr̥ṣānuh
kr̥ṣaka

zakr̥ṣjati
kr̥ṣjavić
kr̥ṣan
kr̥ṣjav

G. kr̥ṣ, kr̥ṣjati - slabiti, mršaviti, gladovati, izglednjivati se, iščezavati (kao Mesec)
 I. kr̥ṣanam - pulsiranje, puls
 kr̥ṣatā - mršavost, kr̥ṣjavost
 kr̥ṣānuh - dobar strelac
 P. kr̥ṣaka - tanak, mršav, slabih udova
 kr̥ṣa - buddhi (sl) - slabouman, kr̥ṣjava uma

Iz gornjeg se vidi odakle Zmajevitom čiki: "Kr̥ṣjavić Ljuba". Osim toga, prema RVK ovde treba uvrstiti i: kr̥ṣak (nicotiana rustika), ono što nazivamo: krdžom, od koje se zakr̥ṣjava, otud: "Ljubi cigara u zubi". Činjenica da su pridevi: kr̥ṣan i kr̥ṣjav fonetski slični i u srpskom i u sanskrtu otkriva nam dublji sloj srodnosti ova dva jezika. Srpski pridev: kr̥ṣan slaže se sa imenicom: kr̥ṣānuh - dobar strelac. Ovom imenicom označava se nebesko biće identifikovano sa Rudrom, potonji Šiva, koje, naoružano lukom i strelom vreba sokola naumnog da ukrade nebesku somu i odnese je na zemlju. Kako su pojam i mit rgvedski, u njemu se može prepoznati titan Prometej koji krade nebesku vatru, umesto some, i donosi je ljudima na zemlju. Ptica kradljivica iz indijskog mita pojavljuje se u grčkom u ulozi orla, izvršitelja kazne. Putevi jezika i mitova tajniji su od puteva gospodnjih. Ranije smo imali glagol: kaṣṭigovati se (sam sebe nečim kažnjavati), pa njime i pomoću gornjih pojmova možemo sastaviti sanskrtsku rečenicu:

"kr̥ṣṭom kaṣṭigujući se kr̥ṣjavac i krtija, ne kr̥ṣan, bivam!"
 "kr̥ṣakrtjā kṣṣaṣa kr̥ṣakah ča krtatram na kr̥ṣānuh bhavami!"

Teško da se ijedan od zapadnih jezika sa istog stabla može pohvaliti ovakvom sličnošću sa sanskrtom, što je dobro. Ne valja, što se kasnilo sa otvaranjem katedre za sanskrt; no, bolje ikad nego nikad. Ako se hoće, sanskrt može pomoći da se ozbiljnost traganja za korenima uskladi sa njihovom dubinom.

kr̥ṣ, karṣati
kr̥ṣṭi

kr̥ṣiti
kr̥ṣṭina, kr̥ṣṭ

G. kr̥ṣ, karṣati - vući, privlačiti, cepati, kr̥ṣiti, predvoditi vojsku, savladati, savijati (luk), ovladati, dobiti, oteti, mučiti, kinjiti, brazdati, orati
 I. kr̥ṣah - plug kr̥ṣāṇah i kr̥ṣakah - zemljoradnik, orač, suprug
 kr̥ṣiḥ (f) - poljoprivreda, oranje, zemlja, oranica

karṣuḥ (f) - brazda, procep, rascep, kanal, korito reke
kṛṣi - phalam (sl) - žetva (plod oranja)
kṛṣṭī (f), kṛṣṭajāḥ (pl) - ljudi, ljudske rase.

Ceni se daje reč najpre označavala kultivisano tlo, zatim naseljenu zemlju, pa njene stanovnike i na kraju ljudske rase. Bogovi, Indra (vrhovni) i Agni (oganj) u doba Rg vede nazivaju se rājā (kralj) ili patih (vodič, gospodar) kṛṣṭinām. Pañča (pet) kṛṣṭajāḥ na početku se odnosi na pet Arja - plemena: Jaduḥ, Turvaśaḥ, Druhjuḥ, Anuḥ i Pūruḥ. Pojam se, kasnije, odnosi na čitavo čovečanstvo.

P. kṛṣṭa (tpp) - pooran
kṛṣṭja (tpb) - onaj koji će biti pooran

U vreme Rg vede orati zemlju bilo je časno zanimanje. Razvojem će orač dobiti traktor umesto pluga i dopunsku odrednicu; "seljačina". Rg veda je dala ime ljudskim rasama i čitavom čovečanstvu po oraču. Štagod da se u istoriji dešavalo, on je uvek ostajao na dnu lestvice, talog "naprednih" komešanja, i hlebom hrani sve veći broj lezilebovića. Nije bilo smešnijeg i žalosnijeg od nasilne transformacije "seljačina", kao "reakcionarnog" i nerevolucionarnog sloja, u industrijske golaće. Po Rg vedi - dužnost orača bila je da krši, skrši i povredi zemlju i ženu, prvu radi dobijanja hrane, drugu radi dobijanja potomstva.

I na ovom jezičkom primeru uočava se oprečnost biblijskog i rgvedskog mišljenja. Po prvome, oranje je kazna božja: "u znoju lica svoga..." i bogom sankcionisano nasilje: "bićeš gospodar..." Po rgvedskom, bogovi ne kažnjavaju i ne daju ovlašćenja, jer biološki opstanak zavisi i od hrane; put hrane je put nasilja nad zemljom i nad životinjama; izbegavanje nasilja moralna je obaveza čoveka - karmički lanac se popravlja izbegavanjem nasilja; prekinut je lanac hrane, ukidanjem mesožderstva - svođenjem hrane na dozrele plodove zemlje; krava, simbol izdašnosti neba i zemlje, proglašena je svetinjom (u društvu sa Anglosasima, ona će poludeti).

U vreme jesenjeg pokolja svinja, Srbin će reći: "tako im je rekao bog", a kad dođe umoran, sa oranja, psovaće boga. I neopravdano skidanje odgovornosti sa sebe i opravdano roptanje protiv boga, u potpunom su skladu sa starozavetnom ideologijom, kojom su bog i čovek sporeće strane u večnom sporu. Torturom zemlje niče žito; žetvom i mlevenjem zrna vrši se neizostavno nasilje, svedeno na najmanju meru; požnjeveni snopovi slažu se u krstine, ukrštanjem; krst se dobija ukrštanjem vertikale - čoveka i horizontale - životinje. Mučeno i na krst razapeto znro njihova je hrana. Hristovom žrtvom i pričešćem, metaforično su predstavljene osnovne životne istine. Može nadgrađeni sloj - spasenje, posredstvom spasitelja. Na biološkom planu, i ono je istinito: "može se bez svega, osim bez hleba". Što se duhovnog plana tiče, ko zna ume i bolje: spasenje bez spasitelja.

Zapadna Arja-braća, ovi što nas bombardovanjem iz raja zemaljskog izganjaju i sankcijama bez hleba ostavljaju, s pravom upotrebljavaju glas "k", umesto našeg "h", kod označavanja Hrista i hrišćanstva, što ne znači da su "Krajstovim" znakom krsta kršteni

karṣaṇih   **kurva**

I. karṣaṇih (f) - kurva, žena mnogo puta "uzorana" ralicama različitih orača

kṛčchram   **krčkanje**

I. kṛčchram - teškoća, nevolja, naporan trud

P. kṛčchra - bolan, mučan, tegoban

artha - kṛčchreṣu (sl) - onaj koji je u teškoćama, u naporu da bi nešto postigao

Mnogo veća, no što je ovde data, porodica reči odnosi se prvenstveno na tegobe asketizma onih koji su se usmerili ka određenom duhovnom cilju; on se može dostići samo laganim dozrevanjem, kao što dozrevaju plodovi na drvetu. Mi smo zaboravili duhovno dozrevanje, ali nismo da dobro jelo mora biti ukrčkano.

kr̥, kirate   kiretirati

G. kr̥, kirati - rasuti, razbacati, nagomilati, i sa promenom vrste (povratno)
kr̥, kirate - odbaciti od sebe

Preko grčkog jezika, i mi smo se podsetili da smo znali šta su i kiretaža i kiretiranje. Nažalost, kao i obično, suzili smo značenja pojmova.

kr̥, kṛnoti   krknuti

G. kr̥, kṛnoti - povrediti, ubiti, ozlediti, oštetiti

**klṛp, kalpate   kalpiti, kalupiti, ukalupiti
kalpanā   kalpljenje, kalupljenje, ukalupljivanje**

G. klṛp, kalpate - biti dobro uređen, slediti red, uspevati, dobiti nešto zapadanjem u deo, učestvovati, ispuniti, izvršiti, prilagođavati se, biti delotvoran, imati dobre odnose sa, biti u skladu sa, uređivati (se), proizvoditi (sebi) uzrok - posledicu, činiti (sebi), kočiti (sebe) uobličavati (se), stvarati (se) i dr.

I. kalpanā - stvaranje, proizvodnja, praksa, hipoteza, uobličavanje

kalpī - makaze

kalpaḥ - Brahmin dan, jedinica za merenje kosmičkog vremena, zakon, pravilo, red, nalog, osnovna dužnost, ponašanje, postojeći svet načinjen po uzoru (poput Platonovih ideja) idealnog, ali za stepen niži - manje savršen u odnosu na paradigmu, zvezda planeta, živi svet, svet bogova.

Brahmin dan: 1000 mahajuga ili 4,32 milijardi godina. Prema Mahabharati, tu nije kraj. Brahmin mesec ima 30 dana a godina 12 meseci iste dužine, bez petljivina kao u našem kalendaru, sa različitim dužinama meseca i sa prostim i prestupnim godinama, jer je naš svet nesavršen, inače bi nam se nebeska tela kretala po kružnim, a ne po eliptičnim putanjama. Jedna Brahmina godina iznosi $1,5552 \cdot 10^{12}$ godina. Život Brahmin traje stotinu godina ili $155,52 \cdot 10^{12}$ naših godina. Naša kalpa je 51-a po redu i naziva se Śvetavarahakalpa, ili Kalpa belog vepra. Na kraju svake kalpe dolazi do involucije univerzuma.

P. kalpa - moguć, prikladan, pravi, prilagođen, sposoban, kompletan

Glagol je povratan, nema prelazne oblike, pa se ovom "menadžering" porodicom reči cilja na usklađivanje samog sebe sa univerzalnim zakonom. Čovek nije Brahma niti mu je jedina briga vreme i iniciranje mahajuga i kalpi u njemu. Sve što čovek može to je da bude bolji. On se rađa nesavršen, sa mogućnošću da postane savršen. U nesavršenom svetu i pod nesavršenim okolnostima, jedini smisao života jeste usavršavanje, samskāraḥ, jedini cilj života približiti se savršenstvu. Indijska filozofija i religija nisu ostavile čoveka na cedilu božje volje. Kosmički moralni zakon jeste vodič, etalon i mera uspeha. No, kako se ljudi dele na: "dharmaśja kalpaḥ"- "sposoban za poštovanje i uklapanje u red" i: "karmaṇi na kalpaḥ" - "nesposoban za vršenje sopstvene dužnosti", indijski mudrac nije dozvolio da ga slučaj biblijskog Jova zatekne nespremnog.

Nezasluženi Jovovim stradanjem problem jeste postavljen, ali nije rešen jer: "tajni su putevi gospodnji" nije nikakav odgovor. Logičar i matematičar u indijskom mudracu pustili su funkciju da teži beskonačnosti, pa su ponavljanjem životnih ciklusa date iste

mogućnosti i "darmasjakalpahu" i "karmaninakalpahu". Prvome može biti dovoljan samo jedan ciklus, drugome može ne biti dovoljno ni stotinu Brahminih leta.

Većina ljudskih želja ne harmonizira sa univerzalnim moralnim zakonom. Red je moranje, dužnost, a želje su želje. Indijskoin maštom izmaštani su drvo i krava. Drvo je kalpataruh, jedno od pet, koliko ih raste u Indrinom vrtu, a krava je kāmadhenu ili kalpadhenuh. Oni ispunjavaju sve ljudske želje, mada je prilično teško do njih doći, ali se zna kako. Za zabranjenu i kaznonosnu šumu u Jehovinom vrtu, pelceri sigurno da nisu uzeti sa Indrinih dobronamernih voćki.

Što se nas Srba tiče, mi smo od ovalikog obilja pojmova zapamtili samo glagol: kalpiti i kalupiti, sa imenicom kalup, u RVK označeni, nažalost, kao turcizmi. Ni zapadna braća nisu bolja. Oni nemaju ovaj glagol, ali umeju da kalpe sve one koji im nisu po volji. poput Jehove, sa osnovnom funkcijom kalpljenja ljudi i naroda. Šta bi drugo činio jedan antropocentrični bog, bog za "instant" situacije u neizmerno dugom Brahminom vremenu. Koliko pameti toliko filozofije i religije. Koliko jezika, toliko misli i ideja.

kendram   centar

I. kendram - centar kruga, argument jednačine, udaljenje planete od uslovnog početnog položaja, neki lunarni meseci

kejūram   kanura

I. kejūram - narukvica koja se nosi na nadlaktici

kaiṭabham   čítab, čítanje

I. kaiṭabham - vrsta pisma, kao na primer: pāli - keṭubham

Čítap je u RVK označen kao turcizam, međutim, čitati i pisati se znalo i pre dolaska Turaka. Na sanskrtu čaitanjam je svest a čaitjah budističko svetište. Kako je Buddha podučavao na pali - jeziku izvedenom od sanskrta, pāli - keṭubham je jedno od pisama na kom je učenje prvobitno bilo zapisano. Car Ašoka iz 3. v. pre Hr. služio brahma-pismom koje ima više slovnih oznaka pozaimljenih iz Vinčanskog pisma. Ko je od koga i kada zajmio ostalo mi je nejasno jer nisam spremna da bezrezervno verujem u tzv. naučna objašnjenja.

Uostalom, profesor Radivoje Pešić argumentovano je dokazao koje je pismo najstarije. Nauka nije uvek naučna, u njoj predrasude često imaju veću snagu od argumenata.

koṭih i koṭah   kota

I. koṭih (f) - kraj ili vrh nečega, najviša tačka

koṭah - tvrđava, utvrđenje, zaklon

Kota je pojam iz vojnog vokabulara. U značajne kote morala su se ubrajati razna utvrđenja, vrhovi brda i planina i sl. markantne tačke pogodne za orijentaciju.

korita   korito

P. korita - izdubljen u zemlji

kolah   kola

I. kolah - splav

Kola su kasnijeg datuma od splava, pa nikakvo čudo što su Srbi prevozno sredstvo sa točkovima tako nazivali.

kolāhalam   **kolanje**

I. kolāhalam - jak i konfuzan zvuk, velika i nerazgovetna buka

P. koāhalin - bučan

Kolanjem se raznosi jasnija i često zlonamerna informacija.

koṭarah   **kotarica**

I. koṭarah - šupljina u divetu, pećina, udubljenje

košah   **koža**
madhukošah   **košnica**

I. košah - omotač, korice, prekrivač, rečnik, leksikon, kora, ljuska, omotača atmana, obuća, posuda iz koje se pilo prilikom obnove ugovora o miru, membrana oko sadržine jajeta, sanduk za čuvanje trezora, mahuna, ostava, vulva, mošnice, penis

madhukošah - košnica meda

I u srpskom jeziku očuvan je osnovni smisao reči: pružanje zaštite nekom vrednom sadržaju, ali je izostala sposobnost podvođenja sličnih pojava i stvari pod jednu reč.

kramah   **korak, skrama**

G. kram, krāmate - krupno koračati, približavati se, stremiti, unaprediti

I. kramah - korak, neprekidan napredak, potomak, metod, način, običaj, pravilo sankcionisan tradicijom, napredovanje korak po korak

Korak i skrama se smeju i mogu povezati samo preko sanskrta jer se skrama prevlači lagano, "korak po korak", preko mleka, bare, oka. Sa prefiksom: vi - vikramah, reč znači: snaga, hrabrost, heroizam. Tako je nazvan slavni, legendarni kralj Udždžaina: Vikramāditjah - Hrabro Sunce. Isterao je Šake, Skite, iz Indije i uveo kalendar koji počinje sa 58-om godinom pre Hr. Kasnije legende vezuju njegovu smrt za ovu godinu koja se poklapa sa 3044. godinom kalijuge. Bio je veliki mecena literata i na svom dvoru okupljao sve ugledne ljude svoga vremena, od kojih je po imenu poznato "devet dragulja", među kojima je i veliki svetski pesnik Kālidāsa.

krap, krapate   **krepiti**

G. krap, krapate - sažaljevati, sažaliti se

Sažaljevanog treba nečim okrepiti. Čim se Srbin sam nad sobom sažali, on se okrepi rakijicom.

kravih   **krv, krava**

G. kravih (n) - sirovo meso

I. kravjam - sirovo meso, leš; oganj se naziva: agnikravjād - proždirač krvavog mesa u vreme prinošenja žrtve i leševa, prilikom kremacije
 kravjādaḥ - krvoločna zver
 P. kravjāšin - mesožder

U vreme Rg vede žrtvovane su bogovima sve vrste životinja. Najuglednija je bila: ašva - medhaḥ: žrtvovanje konja. Pretpostavljam da je odmah posle ove, po ugledu i vrednosti, moralo biti žrtvovanje krave. Indijci će postati vegeterijanci kasnije, u periodu sinkretizacije svoje kulture sa kulturom starosedelaca Dravida. Ovi stari narodi sa jezicima različitim od bilo kog drugog na svetu, po mojoj oceni, odigrali su veliku ulogu kod "pripitomljavanja" durašnih i vitalnih Arijaca. Iako su sve velike ideje već bile najavljene Rg vedom, da nije bilo Dravida i njihovog matrijarhalnog uređenja. možda bi i Indoarje omanule kod kultivizacije nekih divljačnih performansi, kao što se to dogodilo germanskim Evroarijama: Nemcima i Anglosasima.

Kako su u doba Rg vede Indoarije bili mesojedi, pretpostavljam da se u srpskom pamćenju očuvala veza između krvavog mesa i zaklane krave; otud fonetska sličnost između reči krv i krava. Kasnije, u Indiji nastaju pojmovi "kravihasta" - "okrvavljenih ruku", dok će krava postati svetinja. Imenica krv, pak, izvodi se od korena: sṛdž, od istog onog kojim se opisuje nastanak univerzuma. Krv je: asṛk, dok je univerzum nastao izračenjem: sṛṣṭiḥ. Mi se trudimo da nas prihvati onaj deo sveta koji je sebe uveo u epohu ludih krava i okrvavljenih ruku. Ja bih radije da nas prihvati svet u kome su krave svete i čija je zemlja oslobođena od anglosaksonskih kolonizatora, bez okrvavljivanja ruku; u protivnom, Zapadna Evropa predaće i nas, kao što je sama sa sobom učinila, u ruke potomaka govedara. Improvizovaću reči doktora Samjuela Džonsona, sastavljača prvog rečnika engleskog jezika i uglednog intelektualca XVIII-og veka, povodom ponašanja prekookeanskih kauboja: bude li se ta bagra nakotila i obogatila, ceo svet će od nje propištati. Tako je mislio Džonson, ali baba je nežna prema unuku i kada se on oda kriminalu.

kruñč, kruñčati

kruniti se

G. kruñč, kruñčati - smanjivati se, nestajati

**krudh, krudhjati
krudhā**

**ogrubeti
grubost**

G. krudh, krudhjati - naljutiti se, izazivati

I. krudhā - bes, ljutina, grubost

krodhaḥ - bes, strast

P. krodhana - sklon besu, strastven, grubijan

kruš, krošati

kričati

G. kruš, krošati - kričati, vrištati, drečati, dozivati

I. krošaḥ - kričanje, vrištanje, drečanje, dozivanje

krodaḥ

grudi

I. krodhaḥ - grudi, šupljina grudnog koša, pluća

I. kalāṇa - krodā (sl) - lepogruda

klath, klathat

klati

G. klath, klathat (dg) - ubiti, zgrudvati se

U Timočkoj krajini kaže se za poveći kamen: kloca, i kad se nešto ugrudva - pretvorilo se u kloce.

klam, klāmati

klonuti

G. klam, klāmati - umoriti se, iscrpsti se, istrošiti se
I. klantih (f) - umor, iscrpljenost, klonulost, istrošenost
P. klānta - umoran, iscrpljen

**kliš, klišnati
kleštā**

**priklještiti
klješta**

G. kliš, klišnati - uzbuditi, uznemiriti, kinjiti, mučiti, patiti
klešaḥ - bol, patnja, neprilika, agonija, ogorčenje, nesreća.

U filozofiji jogah navedeno je pet vrsta neprilika, koje, kao klješta, kinje čoveka: avidjā - neznanje, asmitā - egoizam, rāgaḥ - želja, dveṣaḥ - osećaj odvratnosti i abhinivešaḥ - prijanjanje za fenomenalni svet.

klešṭa - sve ono što može izazvati patnju

klīb, klībate

klimati se

G. klīb, klībate - biti impotentan, evnuh, plašljiv, kukavica, nemužastven
klībatvam i klaibjam - impotencija

kvath, kvathate

vreti, variti, ključati

G. kvath, kvathate - vreti, ključati, kuvati, pripremati nešto na vatri
I. kvathanam - kuvanje, ključanje, vrenje
P. kvathita (tpp) - kujan

kṣaṇam

šansa

I. kṣaṇam - određen vremenski trenutak, jedinica za merenje vremena, dokolica, strpljivo čekanje na: krta - kṣaṇam (sl) - prilika, pogodan momenat; kṣaṇavādaḥ je doktrina indijskog filozofa Badarajane, autora: vedāntasūtraḥ, o kontinualnom propadanju sveta; u budizmu kṣaṇabhangaḥ je doktrina kojom se odriče mogućnost identifikacije bilo kog entiteta u univerzumu zbog njegovog propadanja u svakom trenu.

kṣad, kṣadate

komadati

G. kṣad, kṣadate - seći, sekirati, deliti, ubiti, uništiti
I. kṣadanam - rezanje, sečenje

kṣan, kṣanoti

naštetiti

I. kṣan, kṣanoti - raniti, povrediti, ozlediti
I. kṣananam - povreda, ozleda, oštećenje
kṣatā - silovana devojka

P. kṣata (tpp) - povređen, ozleđen, slomljen, iscepan, razoren

kṣar, kṣārajati   "ṣorati"

G. kṣar, kṣārajati - teći, strujati, kapati, istopiti se, liti, sipati, obasuti, i kad glagol promeni vrstu:

kṣar, kṣārajati - izazvati isticanje (kao urina na pr.)

I. kṣarah - oblak

ksarī (m) - kišovito vreme

Takođe i u srpskom jeziku, "ṣoraju" i čovek i kiša.

kṣi, kṣajati   oštetiti
kṣajah   šteta, kraj

G. kṣi, kṣajati - razoriti, dokrajčiti, povrediti, uništiti

I. kṣajah - gubitak, šteta, bolest, propast, kraj, razaranje univerzuma na kraju mahajuge

kṣaja - pralajah (sl) - uništenje univerzuma na kraju mahajuge.

Između dva ciklusa Višnu leži na zmiji Ananti - Beskrajnoj. Ona nastaje od pepela prethodno sagorelog univerzuma, u kome se sadrže potencijali budućeg, sklupčana na mlečnom okeanu. Višnu je u joganidra - stanju svesti, dok koncipira budući univerzum. Neposredno pre njegovog nastanka, iz Višnuovog pupka nići će lotos i u njegovom cvetu Brahma, sa četiri vede u rukama!

dina - kṣaje (sl) - na kraju dana

dživita - kṣaje (sl) - na kraju života

P. kṣita (tpp) - potrošen, upropašćen, uvenuto, iznuren

Kao i kod glagola: klṛp, kalpate, ni ovde u nas ni traga od indijskih koncepcija vremena i cikličnih pojava univerzuma. Mi smo poverovali u Jehovino jednokratno i nedavno stvaranje sveta. O uništenju se još ništa ne zna. Nauka nagađa i iznosi gotovo mitske fantastične hipoteze, bolje se slažući sa Indijcima negoli sa Semitima.

kṣi, ksijati   skrivati (se)

G. kṣi, ksijati - živeti na mirnom i skrovitom mestu I. ksajah - stanište, kuća

U savremenom svetu, sa mogućnošću nenajavljenih vazdušnih udara, kuća više nije skrovište ako nema atomsko sklonište.

ksip, kṣipati   "šibnuti"

G. kṣip, kṣipati - poslati, baciti, liti, obasuti, usmeriti, osloboditi se od

I. kṣipa - bacanje, odbacivanje, slanje

kṣiptih (f) - odbacivanje, slanje, rešenje zagonetke, rezonovanje, otkrivanje skrivenog značenja, odavanje tajni

P kṣipta (tpp) - bačen, odbačen, otpušten

U žargonu, kada treba nešto što je na smetnji skloniti, kaže se; "more, šibni ga tamo negde".

kṣib, kṣibati   "našibati se"

G. kṣib, ksībati - povratiti, bljuvati, napiti se
I. kṣībatā - pijanstvo, opijenost
P. kṣiba - pijan, otrovan, uzbuđen

Takođe, u žargonu, napiti se isto je što i "našibati se". Sanskrt nam otkriva da je prethodna radnja uvek praćena bljuvanjem, što je u srpskom malo zamagljeno. Po svoj prilici, ovde može da se smesti i srpski glagol; šikljati.

kṣīram   šira

I. kṣīram - mleko, sok od bilja
kṣīram - samudrah (sl) - okean od mleka, već spominjan kod: kṣajapralajaḥ.

Srpski izraz: "još mu je mleko na usnama" na sanskrtu glasi: "kṣīra - kaṅṭhaḥ" - "mleko mu je u grlu".

kṣu, kṣauti   kijati

G. kṣu, kṣauti - kijati, kašljati
I. kṣavaḥ - kijanje, kijavica, kašalj, kašljanje

Posledice su iste no, uzrok ne mora biti isti. Oni nisu imali sreće da obole od virusa sintetizovanog i "pobeglog" iz epruvete.

kṣur, kṣurati   šuriti

G. kṣur, kṣurati - strugati, grebati, kopati, riti
I. kṣuraḥ - oštrica (kao kod brijača)
kṣurī - nož, bodež
kṣoraḥ i kṣurakarmā (n) - brijanje
kṣurinī (m) - berberin
kṣurakaḥ - kravlji paponjak
P. kṣuravat - opremljen kandžama, ili kopitima, ili paponjcima

Mora biti da su noževi za brijanje bili pravljani od kravljeg paponjka, te se berberin našao u društvu sa sirovinom za svoje alatke. Od cele porodice reči u srpskom je ostalo samo "šuriti", ako se ima prase.

kṣmīl, kṣmīlati   migati

G. kṣmīl, kṣmīlati - treptati očnim kopcima

kṣvid, kṣvedati   šištati

G. kṣvid, kṣvedati - mrmoriti, groktati, šištati, čegrtati, zviždati
I. kṣvedanam - šištanje, izgovor sibilanata, sibilanti
kṣvedaḥ - otrov

kṣvel, kṣvelati   kreveljiti se

G. kşvel, kşvelati - skakati, igrati se, drmusati se
I. kşvelanam - igra, šala, rugalica, komedijašenje, lakrdija, sprdnja

GLAS "kh"

khač, khačati   **kačiti (se)**

G. khač, khačati - štrčati, izaći, i, kad glagol promeni vrstu:
khač, khačnāti - donositi profit, procenat, roditi se ponovo, biti zakačen za svoj karmički lanac.

Svima željnima ponovnog rođenja predlažem blagovremeno bavljenje profitiranjem.

khadžakah i khadžadžikā   **kašika**

G. khadž, khadžati - mešati, potresati, uzbudivati
I. khadžakah i khadžadžikā - kašika
khadžam - mešanje, uzbuđenje
khadžā - štap za mešanje pri kockanju, kašika

Možda je i kajgani ovde mesto.

khañdžānah   **kandža**

G. khañdž, khañdžati - hramati
P. khañdžanam - hramanje

Iako su značenja različita, teško je izbeći gornju pretpostavku.

khatva   **krevet**

Ovde se nema šta reći.

khadžgah i khañdanam   **handžar(?)**

G. khañd, khañdati - prekinuti, preseći, podeliti, uništiti
I. khañdanam - lomnjava, sečenje, podela, raspolučivanje
khadžgah - mač, veliki žrtveni nož, nosorog, rog nosoroga

Poreklo handžara od ove porodice reči, neizvesno je. U RVK označen je zvezdicom.

khadikāh   **kađenje**

I. khadikāh - pečeno zrnevlje, zapaljena smola

kharb, kharbati   **grabiti (hodanjem)**

G. khart), kharbati - kretati se, hodati

khalata i khalvāṭa**ćelav**

Da biti ćelav ne znači "biti Turčin", (reč je u RVK označena zvezdicom), možemo se pozvati na kalotu, koja je, takođe, srodna sa gornjim pridevom.

khāṇḍavaḥ**kandiran**

I. khāṇḍavaḥ - slatkiš, poslastica, ušćereno voće

khilam**kila**

I. khilāḥ - nekultivisana zemlja, golo, neplodno tle, pustinja
khilam - jaz, procep, nepopunjen prostor, dodatak, nerešiv problem, upornost, nedovoljnost

khōr, khōrati**koračati**

khōr, khōrati - hramati
khōrakāḥ - bolest stopala
P. khōra i khīla - hrom

Zbog lingvističke zabune dolazi do posledica. Čim Srbin sebi postavi neki dalekometni cilj, kao na primer "privredne reforme radi turističkog otputovanja u svetlu budućnost", on počne hramati kao da je kilav.

khjā, khjāti**zvati**

G. khjā, khjāti - imenovati, zvati, objaviti
I. khjāti (f) - mišljenje, nazor, ideja, tvrdnja, objava, znanje, percepcija, slava, ime, imenovanje, natpis, zvanje
P. khjāta (tpp) - zvan, nazvan, imenovan, slavan, izrečen

Po ovom glagolu imenovan je jedan od šest filozofskih sistema Indije: sām~~kh~~jaḥ.

GLAS "g"
-kao govedo-

grḍḥ, gardḥ i grṇḍḥ, gardḥati
gardḥāḥ i gardḥanam

grmeti, graktati, groktati
grmljavina, graktanje, groktanje

G. gadḥ, gadḥati - zvučati, rikati, napiti se, pomesti se
grḍḥ, gardḥ i grṇḍḥ, gardḥati - proizvoditi duboke tonove, režati, grmeti
I. gadḥāḥ - slon
gardḥāḥ - rika slona
gardḥanam - grmljavina, rika, bućanje, bitka, urnebesna smeh, stenjanje, rećanje, groktanje, strast, ukor, prebacivanje, prekor, prezir
gadḥa - śikṣā (sl) - znanje slonova, pouka dobijena od slonova
gadḥa - śāstram (sl) - udžbenik o hvatanju i pripitomljavanju slonova

gadža - vradžam (sl) - hod slona (smatra se elegantnim i podražava se)
gadžita - asahaḥ (sl) - lav, jer ne podnosi ruku slonova (ne "saka" je)

Gornjim glagolima ljudski jezik, sanskrt, označava govor zveri. Pančatantra i Hitopadeša, indijske zbirke basni u kojima su povučene paralele između zveri i ljudi, pune su režanja. Danas se govorom zveri može označiti govor onih ljudi koji su se, po karakteru i po ponašanju, približili zverima. Atmosfera je puna režanja koje se, za dobro slušalaca kraj prijemnika i pomoću prijemnika, modulira u reči, da bi se slušaoci vodili, odveli i zaveli na "pravi put". Naše doba je izuzetno po blistavom razvoju komunikacija i po globalizaciji. Komunikacije svakoga upozoravaju da svakog trena može nestati planete ako nije dopustio da bude zaveden, globalizacija znači da bilo koje dete bilo gde na svetu, spremajući se za školu, može iznenada da pogine jer je u toku predizborna kampanja u zemlji na najveće demokratije na planeti.

Ne znam gde i ne znam kada, na nekom sajmu automobila, videla sam američki reklamni "spot": luksuznim automobilom Amerikanac, rekreacije radi, stiže u šumu i preko prirodnog travnjaka razmotava tepih od sintetičke trave. Čudila sam se sebi zašto ovo pamtim i sećam se da sam, gledajući ga, pomislila "čoveka razvijenog sveta treba žaliti". Više se ne čudim. I ne žalim.

Drskost duha od plastike dostigla je dosad nevidene razmere. Njegovo gardžanje razleže se širom planete, on zavađa ljude kao što je šakal iz basne zavadio bika i lava, njegova mašinerija grokće na tuđem nebu. Plastični duh pokidanih veza sa prirodom ne ume da gradi odnos ni sa prirodom, ni sa čovekom, ni sa samim sobom. Kad smisao za dijalog malakše, naraste smisao za gardžanam. Degradacija ljudskog govora na režanje i ljudskog društva na zverinjak predstavlja najveću tekovinu "razvoja" zapadne hrišćanske civilizacije.

gañdžādžikā

konoplja(?)

I. gañdžati - trezor, ostava

gañdžā - krčma, posuda iz koje se pije alkoholno piće

gñdžanaḥ i gañdžādžikā (sl) - konoplja, konopac; druga reč je složenica gde drugi deo: ādžika potiče od korena: ādž - takmičiti se radi osvajanja nagrade.

Ovu vrstu konoplje ostali svet naziva marihuanom. Srpska reč konoplja fonetski vrlo malo liči na sanskrtsku, pa, ipak, dubinska veza nije isključena zbog "natezanja konopca", jedne od najomiljenijih igara Starih Arijaca.

Čopori žvakača svežih vrhova i pušača osušenih listova ove biljke mogu se videti na okupu iz celog sveta među stenama i ruševinama starog indijskog grada Vidžajanagare. Vidi se, na prvi pogled, da u takmičenju pobeđuje "dragocenost" iz trezora biljke.

gaderah

gudura

G. gad, gadajati - prikriti, pokriti, sakriti

I. gaderah - bujica, provalija

gaduḥ

guka, guta

I. gaduḥ - guka, guta, izraštaj na vratu, suvišan dodatak literarnom delu

P. gaḍu - kañṭhaḥ (sl) - gušav

Preslikavanje ljudskog "grupašenja "na nebesnike
- upotreba i zloupotreba sanskrtskog glagola gaṇ, gaṇajati-

gaṇ, gaṇajati

gonetati, ganjati

gaṇah

gonetanje, ganjanje

G. gaṇ, gaṇajati - brojiti, prebrojavati, sabirati, sumirati, računati, uzimati u obzir, pripisati, slediti razmatrati, premišljati, razmišljati, izmišljati, iznalaziti, procenjivati, ceniti. Na primer iskaz:

"na gaṇjāmi tam trnen"
"ne cenim ga više od slame (trnja)",

mogao bi da se odnosi na duh od plastike, zabavljen "getiranjem".

I; gaṇah - mnoštvo, serija, pleme, stado, klasa stvari ili bića, grupa sledbenika, pratilac, kompanija, skup ili asocijacija ljudi sa istim ciljem (koja nešto ganja), u gramatici serija glagolskih korena ili imeničkih osnova za koje važe ista pravila.

gaṇa - īśah = Ganeśah - predvodnik grupe Šivinih pratilaca, važan bog mudrosti u indijskom panteonu.

Dok je bio mali bio je vrlo radoznao, pa je zavirio u kupatilo dok se mama Parvati kupala čime je izazvao tata - Šivu da kresne očima i odseče mu glavu (Edipov kompleks bio je dobro poznat Indijcima i pre Frojda i bez Frojda).

Baš u to vreme odvijala se borba između Šivinog belog bika Nandija i Indrinog belog slona Airavate. Prebijanjem jedne Airavatine kljove Nandi najavljuje premoć praiskonskog Šive nad vedskim Indrom. Na majčinu kuknjavu Šiva skide glavu sa Airavate i postavi je na dečakova ramena. Glava simbolizuje očuvanje kontinuiteta između vedskog i hinduističkog panteona; slomljena kljova kazuje da je svaka mudrost, ma kako velika bila, uvek pomalo krnjava. Dečak bi promovisan u predvodnika Iśah (bog) Šivinih nebeskih pratilaca i dobi za "vozilo" pacova, glodara velike prohodnosti. Ganeša postavlja i otklanja prepreke, zato se njemu treba obratiti za pomoć kadgod se neki novi posao započinje. Videvši da je Vjasa sačinio Mahabharatu, Brahma mu dade savet da uzme Ganešu za zapisivača. Mudri bog prihvati ponuđeno, pod uslovom da se diktat odvija neprekidno budući da njegovo pero, počevši da piše, više ne može da stane. Vjasa prihvati, uz uslov da Ganeša mora shvatiti smisao svakog stiha pre no što ga zapiše. Bog se osmehnu i lati se pera i papira. Posao je bio završen na obostrano zadovoljstvo. Otad je Ganeša zaštitnik pisaca i pisara.

Pojmovi - složenice kojima se otkriva analogija između zemaljskih i nebeskih "grupašenja":

gaṇa - devatāḥ (f, pl)

Nebo: Bogovi svrstani u grupe: Aditje, Višve, Vasui, Rudre i dr.
Zemlja: Demokratsko razdvajanje ljudi po partijama.

gaṇa - nājakaḥ

Nebo: predvodnik gaṇah.
Zemlja: partijski lider.

gaṇa - pūdžanam

Nebo: obožavanje Ganeše.
Zemlja: obožavanje partijskog lidera.

gaṇa - parvataḥ

Nebo: planina Kailasa, Šivino boravište, gde se gaṇah okupljaju.

Zemlja: "narodne" skupštine i druge, obično bele, kuće i dvorovi, gran-i-pti-palei, rambujei, back-bite palasi, razne dume sa dumatorima, bundesratovi sa bandama lopuža, NATO and multinacionalne gaṇaḥ, itd. Pretendenti na božanske funkcije nekada su se okupljali po budžacima, otkad se demokratija razmahala, može i pred kailasa.

gaṇa - bhodžanam

Nebo: zajednički obed bogova; sa prestankom prinošenja žrtava nebesnicima, ovi su započeli štrajk gladu, koji još uvek traje; javlja se nov pojam: "božji gnev" zbog poremećenog odnosa čovek - bog; zato je Hristos organizovao tajnu večeru.

Zemlja: poslovni ručak, ili, još bolje, večera praćena noćnim zadovoljstvima biznisom iscrpljenih gaṇaḥ - biznismena.

gaṇa - kāma

Nebo: željan pratilaca.

Zemlja: željan - neželjan, "gorile" mora imati u interesu naroda.

gaṇa - ādhipatjam

Nebo: borba za premoć u okvirima grupe.

Zemlja: demokratsko: "sjaši Kurta da uzjaše Murta".

gaṇa - ānam

Nebo: hrana pripremljena za gaṇaḥ.

Zemlja: prijem za odabrane povodom... (obično bez ozbiljnog povoda); treba ukinuti žrtvovanje zemljanima.

gaṇa - ūtsahāḥ

Nebo: onaj koji izbegava društvo, usamljenik; među bogovima Jehova i Alah.

Zemlja: u životinjskom svetu: nosorog - ideal budista; u ljudskom društvu: autsajder - ima pravo da izbegne glasanje ali ne i posledice glasanja; i to je demokratija.

Bogovi sa izdvojenim mišljenjem: Buddha i Hristos; obogotvoreni ljudi bolje od bogova razumeju ljude, otud gornja distinkcija. -I oni su imali svoje gaṇaḥ: Buda sangu, Hristos 12 apostola; prvi je, po svoj prilici, bio otrovan pečurkama; drugi bi u svakoj prilici bio na krst razapet; zbog preferiranja partijskih lidera "pučina je stoka jedna grdna".

gaṇa – trjamśah

Nebo: trojstvo, bez obzira na "kulturni milje" u kome je nastalo.

Zemlja: koalicija, radi gana - opstanka na vlasti; dugovečnost joj nije jača strana.

Među zapadnim Arjama ima onih koji upotrebljavaju, ali i onih koji zloupotrebljavaju sanskrtski glagol gaṇ, gaṇajati. Među prve spadaju Srbi. Ganjati nekoga ili nešto znači, pre svega, obavljati nekakvu dosadnu radnju, od koje bi trebalo dići ruke, zbog malih izgleda na uspeh. Na primer: ganjati neke potvrde po prašumama administracije, ganjati svoje pare po bankrot - bankama, ganjati pravdu-povodom komšije - u sudovima, ganjati tuđe ženske i td. Ganjanja je sve više, izganjanog sve manje, osim kod poslednje

stavke. Sa Francuzima stvari stoje poprilično drugačije: "gagner" znači zarađivati pare, "gagner gros" namlatiti pare. Najveća zloupotreba glagola vrši se, a gde bi drugde, nego kod Anglosasa.

Sapir je imao pravo! Tamo odgovarajući glagol "get" ima značenja: dobiti, primiti, zadobiti, postići, dostići, postati. Gotovo da nema rečenice u kojoj Anglosas nije već nešto "gotirao" ili je upravo "geting", ili tek što nije "I'll get". Glagol ne samo daje prava jezička poštapalica, nego je pravi otrov za "mens sana", pa "mens", od preterane upotrebe glagola "get" preterano oboli i neprestano misli kako će da postane "very rich" dobitkom, primitkom ili zadobitkom po mogućstvu tuđeg.

Organizovano "gagner-gros-getiranje" vrše multinacionalne i interstelarne gañah. Svoje interese štite zaštitom tuđih ljudskih prava, pomoću NATO-gañah koji funkcionišu po kompjuterskoj logici: da/ne, ili/ili, ili milom - ili silom, nećeš milom - moraš silom.

"Malo morgen", što rekao neki beznačajni polu-Srbin, polu-Švaba i što kaže jedan istaknuti ceo Srbin. O da /ne ne odlučuje pitani, nego demokratski izabrani predsednik, bez doktrine, sa gañah - klikah, s konca s konopca, izabranih po kriterijumu "izabranih", sa doktrinom i sa pedigreom: "leglo sa srpskog hleba prešlo na žive Srbe".

Ima i drugih načina "getiranja", poput Bil Gejtsovog, na primer. Teško je danas čoveku da egzistira ako nije programiran, pa Gejts, po tom osnovu, "getira" milijarde (US dolara) Unutrašnja napetost raste, pa tikva puca prema spolja, jer nemaju svi bilovi, madlenice, koeni, bergeri, koni, kušneri i mnogi drugi iz istog legla Bilovu sreću podudarnost prezimena sa glagolom. Uostalom, lakše je harati po tuđoj zemlji nego praviti "prozore duha čovečjeg".

gambharam	bara
gabhvara, gambhīratā	ambis

I. gambhiram - voda

gambhīratā - dubina vode

gabhvaram - ambis, dubina

gambhīra - buddhiḥ (sl) - dubokouman čovek

P. gabhīra - dubok, tajnovit, neproziran, neiscrpan, nedostižan, neprekidan

gambhiraka (sl) - dubokoležeći, smešten duboko (u raku)

Svi su pojmovi rgvedski. Ona se njima služila pri suzdržanom nagadanju oko praštanja stvari, pre nastanka univerzuma.

U himni RV 10. 129, ono se oprezno nagoveštava rečima:

"na asat āsīt no sat āsīt tadānaīm"

"ni bitka ni nebitka ne bejaše tada"

"na mrtjuh āsīt amṛtam na tarhi"

"ni smrti ni gesmrtnosti ne bejaše tada"

"ambhaḥ kim āsīt gahanam gabhīram"

"vode da li je bilo bezdne i duboke"

Rg veda je starija od Starog zaveta, pa se može prepoznati otkud biblijsko: "...i duh božji dizaše se nad vodama". Možda im je oboma zajedničko poreklo sumersko, ali su interpretacije potpuno različite. Rg vedom se pita i oprezno pretpostavlja šta nije moglo biti, a ne šta jeste bilo.

Veliki duh se bavi sintezama i nikad ne ide do kraja ako um upozorava da ima pitanja na koje nema pouzdanih odgovora. Stari zavet je eksplicitan, najveća zbirka pozajmljenih i međusobno

neusklađenih ideja. Mali duh pozajmi tuđe ideje pa pređe na biografije i sukobe između razjarenih proroka i amoralnih kraljeva, ne uspevajući da operatorom "strah od boga" popravi istoriju i u njoj grešne učesnike.

Stari zavet nema u sebi ni traga od filozofske skepse rgvedske religije.

Ako smo i mi, nekada, umeli da gajimo vedske sumnje, sa primitkom hrišćanstva, i semitsku svetinju primivši, nismo se oduhovili.

gaṇḍūṣajati
gaṇḍolah

gutati (ogladneti)
zalogaj

G. gaṇḍūṣaja, gaṇḍūṣajati (den) - skratiti, gutati

P. gaṇḍūṣaḥ- usta puna vode, ispiranje usta

gaṇḍolah – zalogaj

gad, gadati

nagaḍati

G. gad, gadati - artikulisati, reći, preneti nekom nešto rečima, i kad glagol promeni vrstu:

gad, gadajati - razboleti se

I. gadiḥ (f) - govor

gadah - rečenica

gadā - buzdovan, toljaga

gadam - otrov

gadanam - pričanje, kazivanje, izveštavanje

P. gadin - bolestan

Reči ove porodice, povezane u smislenu celinu, kazuju da nagađanje može biti opasno trovanje verbalnim gadostima i pouzdan znak bolesnog stanja duha vrača - nagađača.

Srbin voli da nagađa, ali nije lakoveran, ne prima "zdravo za gotovo". Ume da sumnja i da ćutke vrti glavom. Onome koji najviše govori najmanje veruje. Ceni onoga koji ume da ćuti a kad nešto kaže ima šta da kaže. Pogotovo brbljive žene nisu na dobrom glasu - alapače (sanskrtki: lap, lapate). Ponašanje mu je poprilično u skladu sa indijskim uvidima, ali je teorija izostala.

Sanskrtkim jezikom, u kome istoj porodici reči pripadaju govor, rečenica, otrov, buzdovan, bolest i nagađanje, bila je moguća relativizacija svakog verbalnog iskaza, svake eksplicitne tvrdnje i dovođenje u zabunu svakog pretendenta na istinu. "Sve što je mišljeno neodrživo je". Logikom se ruši logično, jer i logikom služeći se, čovek nagađa. Eksplicitnom tvrdnjom, kao buzdovanom, ubija se sloboda duha. Mudar se uzdržava od zaključivanja, budala tvrdi da zna istinu. Mudrac je tolerantan, a glupak isključiv, zato mudri, pluralistički, politeistički i od strane Zapada vekovima terorisani Istok pokušava da upozori egom - naduvani, autokratski, monocentristički i monoteistički Zapad. Lično ne verujem da će uspeti, jer su u igri dva različita načina mišljenja. Zapad je ostao bez ideja, Istok ostaje pri starim idejama. Mudar je previše suzdržan, budalu ni mudrac ne može urazumiti. Budalčina neće stati sve dok, korak po korak, ne bude sankcionisala čitav svet i samoizolacijom od sveta sebe osudila na propast.

gam, gaččhati
gatiḥ

gackati, gaziti, gambati, gamizati
gackanje, gaženje, gambanje, gamizanje

G. gam, gaččhati (ili:gamati) - hodati, kretati se, približavati dolaziti, proticati (kao vreme), zapasti u deo, razboleti se, umreti, imati seksualni odnos, učestvovati, razumeti, procenjivati (i uopšte: stići negde, dovesti sebe u neko stanje)

I. gatiḥ (f) - kretanje, tok, hod, put, držanje, ponašanje, sposobnost i

način hodanja, postupak, napredak, dobitak, postizanje nečeg, ishod, način postojanja, individualni tok kroz brojne oblike života i dr.

gamataḥ - putnik

gamanam - kretanje, način kretanja, odlazak, započinjanje rata, seksualni odnos i dr.

P. gantavja, gamanija i gamja (tpb) - ono što treba da bude dostignuto, ono što praksom treba dostići, dostižno

I. Gaṅgā - "Brzohoda", dar neba, ćerka boga Himavata.

Većina indijskih reka označena je imenicama ženskog roda i personifikovana mladim ženama božanske lepote. Jakšini na budističkim toranama u Sančiju i tri boginje - reke u tremu hrama Kailase u Elori oličavaju indijski ideal ženske lepote. Pljosnate manekenke, mrgodna lika i ušinuta hoda, teško da bi im mogle biti pratilje, ma koliko bio reklamiran njihov "personality". Veličina izraslina i oblina može biti stvar modnih preferencija. Telesni obrazac, ukalupljivanje tela, može biti svakojako, ali izraz lica ostaje jedino sredstvo umetničkog izražavanja duha epohe i kulture. Bogorodica, žena sa detetom na krilu, različito je interpretiran na ikonama i na umetničkim delima renesanse. Očajnička sumornost objekta božje volje pretopila se u toplinu materinstva.

Indijski ideal saopštava mnogo više od uloge rodnice, sredstva za reprodukciju vrste. Osmehom se izražavaju spremnost i radost davanja, kontemplativnošću čuđenje pred tajnom moći davanja života. Gospođicama iz Avinjona promovisan je ideal ženske nakaznosti i najavljena epoha skidanja velova sa tajni začeca i rađanja. Ideal ženske lepote preselio se iz umetnosti na modne piste. Pokretna vešalica iskorišćena za atraktivno reklamiranje robe i sama postaje robom. O nekakvom "personality" nema ni govora, jer sve je standardizovano što se dalo standardizovati: proporcije tela, način hoda, izraz lica - durnovita samouverenost bez velikog pokrića -maska od plastike kompjuterom modelirana po ukusu bogatih voajera neizvesnog pola. Zavidna civilizacija u kojoj su najbolje plaćeni manekenke i fudbaleri!

Voda je na velikoj ceni u Indiji, najviše zbog vere u moć praelementa da spira duhovne nečistoće vernika, pa je svako kupanje ritualno. U zemlji sa obiljem velikih reka, hijerarhizacija vodnih tokova pomaže da se željan pročišćenja lakše snađe. U svetoj zemlji sve je mnogo lakše: jedan bog, jedna rečica i neokončivi sporovi i zbog bogova i zbog rečice. Vrh hidropiramide Indije krase reka Ganga i na njoj drevni Šivin grad Benares, dveri okeana i nebesa, put ka brahmanu, neprestano spiralište naslaga karme, danonoćna lomača i najbolja sanskrska učionica. Ko god može, dolazi u Benares, ako je mlad, da se u reci okupa, ako je star, da kraj reke mre i umre, pa pošto bude uredno spaljen, njegov pepeo poslušna reka odneće u okean.

Benares pruža najlepšu sliku spontanog ljubavnog odnosa čoveka sa vodom, neprekidnog odnosa očuvanog smisla, zasnovanog u praiskonu. Dodir sa Gangom nije obred krštenja u kome posrednik makazama presecajući kontinuitet na "do i od", paganina sa praroditeljskim grehom na grbači izdvaja iz čovečanstva i svrstava ga u gaṇaḥ "bezgrešnih i bogopoznavajućih" hrišćana. Nije ni pranje ruku i nogu pred obraćanje Alahu. Ne, on nema nikakve veze ni sa istorijom ni sa religijom, on je filozofsko iskustvo. Dva misaona sklopa opremljena različitim jezicima misle na različite načine.

Benaresko kupanje u Gangi ne čini se radi izdvajanja nego radi spajanja pojedinačnog sa sveopštim. Telesne i duhovne nečistoće potiču od delanja, neizbežnog u dinamičnom univerzumu. Voda vraća kupaća u prenatalno stanje čistoće nedeljanja i, još dalje, u iskonsko jedinstvo pre nastanka univerzuma.

Kupač koji se kupuje radi spiranja telesne nečistoće nema pojma o širim značenjima radnje koju obavlja. Motivisajući se brigom za materijalno bogaćenje manjeg dela-čovečanstva ispostavilo se da je napredna zapadna civilizacija sa stanovišta opstanka prirode i čoveka nazadna, pa se postavlja pitanje sa kojih aspekata i po čijim kriterijumima je ona oglašena naprednom. Uspelo se sa zagađenjem voda gotovo svih reka i okeana. Indijski uvidi su za nju metafizičke tlapnje i preklapanja, ritualno kupanje rezidijum primitivizma, svetost praelemenata izraz panteističke idolatrije prirodnih sila.

Pošto se bude ostalo bez vode, na šta se neće dugo čekati, možda će vernici antropocentrične religije shvatiti šta je metafizični i panteistični Stari Indijac imao da kaže povodom zavisnosti čoveka od

prirodnog okruženja i od prirodnih sila, a ne od JHWH - volje, i dokle se stiglo sa starozavetnom promocijom čoveka u gospodara. Očigledno je da gospodar ne ume da gospodari jer mu uz semitsko ovlašćenje nije uručeno vedsko upozorenje o posledicama delatništva koje zaboravlja na prirodnom zadata ograničenja. Gazde života i smrti uzele su nauku pod svoje a ova ume da registruje, ali ne i da predvidi posledice. Hvaleći se umećem lečenja posledica, ovo pogrebno preduzeće ume samo da produži agoniju bolesnika.

Mitovi o Gangi spadaju u najlepša poglavlja obimne indijske mitologije. Isticala je iz nožnog palca boga Višnu i rastakala se po nebu u obličju Mlečnog Puta sve dok je bogovi nisu uverili u neminovnost silaska na zemlju radi spiranja grehova bogova i ljudi. U hinduizmu granična linija između bogova i ljudi tanka je i propustljiva. Vrlinom čovek može postati ravan bogovima a bog, zgreši li, neće grešku prikrivati tajnovitošću puteva gospodnjih. Kralj Ajodhje Sagara naumio je da obavi slavnu ašvamedha, da konja bogovima prinese na žrtvu.

Drevni običaj je nalagao da se godinu dana pre žrtvovanja životinja prepusti slobodnom lutanju po prirodi, u pratnji kraljevih sinova. Ovom prilikom konja je pratilo 60 hiljada prinčeva koji, nepažnjom i neozbiljnošću, izgubiše konja iz vida. Ne mogavši ga nigde naći, oni iskopaše rupu u zemlji i prokopaše tunel do podzemnog sveta, Patale, gde konja nadoše kako mirno pase kraj starca Kapile uma duboko utonulog u meditaciju. Grubo izvređaše starca, nabediše ga da je konja ukrao i pošto prevršiše svaku meru, starac ih pogledom spali. Sagarin praunuk Bhagirata izmolio je bogove da pošalju Gangu na zemlju ne bi li svetom vodom sprala grehove predaka i njihov pepeo odnela u okean. Ganga se žestoko protivila i, videvši konačno da nema kud, usliši molbe bogova. Ovaj mit je ispričan reljefom na steni u tamilskom mestašcu Mamalapuram, nekadašnjoj luci okeanu okrenutih Palava.

Mitova nikada dosta, pa nam drugi kazuje da su po nagovoru suprugaa osam bogova Vasua i među njima naš Bhaga, ukrali Nandini, kravu mudraca i rgvedskog pesnika Vasište. Kad ozbiljni starac vide šta su neozbiljni bogovi učinili, on ih prokle kletvom rođenja na zemlji. Vasui saleteše Gangu molbama da siđe na zemlju, da ih rodi i odmah po rođenju pusti niz reku, pa pošto se dohvate okeana, lako će se i na nebo vratiti. Kralj Santanu srete nebesku lepoticu na obali reke i izgubi pamet. Spremno i bez razmišljanja, prihvati njen uslov i obeća da će čutati štogod ona bude činila. Sedam sinova je Ganga bacila u reku, dok je kralj čuteći patio, ali kad htede i sa osmim da učini isto, on ne izdrža, teško je prekori i zatraži da mu dete ostavi. Ona mu kaza razloge svojih postupaka, uze dete u naručje i iščeze. Vaspitavala ga je uz pomoć Vasište, u njegovom ašramu na padinama Himalaja i, pošto je poodrastao, vratila ga je ocu. Sa drugom ženom Santanu je imao dva sina od kojih je mlađi izrodio Pandua i Dhrtaraštru, a ovi pet Pandava i stotinu Kurava, glavnih protagonista sukoba opevanog u Mahabharati. Učitelj im je bio Gangin sin, Bišma.

U oba mita Šiva se dobrovoljno prihvatio da silovito -stropoštavajuću reku prihvati na sopstvenu glavu. Struju je rasčlanio na sedam potoka i sproveo ih, duž tela, na zemlju. Otad, on u svojoj visoko - spletenoj kosi nosi njen lik kraj Brahmine lubanje. Bogu funkcije razaranja zapalo je u deo da predimenzionisanom Brahmi odseče jednu glavu - neminovno preslikavanje nestabilnog četvorougla u stabilan trougao, u trojstvo: telo, um i srce ljudsko, ili Brahma, Višnu i Šiva, ili troglavi Brahma. Isti pojam multidimenzioni duh saopštava na više načina, jednodimenzioni se ne snalazi u mnoštvu pa ono što ima da kaže, kaže samo na jedan i jedino dopušten način. Jehova i Alah predstavljaju najgore moguće rešenje: Brahm u sa jednom glavom. Istočnoj misli bliže hrišćanstvo, pribeglo je trojstvu.

Moje sakato prepričavanje indijskih mitova nema drugi cilj, osim da ukaže na sličnost tema kojima se većina mitova bavi, pa tako i ovde -sve je tu: praroditeljski greh, navođenje muževa na greh, izgon sa neba na zemlju, samopožrtvovanje boga, trojstvo i t.d. Pa ipak, širina zahvata problema i njihovo razrešenje potpuno su različiti kod Indijaca i kod Semita. Indijska rešenja sugerisu uverenje da je zlo moguće savladati dobrim, višeslojna su i otvorena za nadogradnju.

Semitska rešenja su eksplicitna, konačna i obeshrabrujuća: neopoziva grešnost zbog tuđih dela, pretnje i zastrašivanja, nebulozna obećanja. Jedan od razloga ovih razlika može biti koncepcija vremena; kod prvih, ono je ciklično, sve je već jednom bilo i opet će biti, kod drugih, ono je linearno i nepovratno, samo sad i više nikad. Drugi, mnogo važniji, potiču od razlika u veličini i snazi duha.

gandhah   "kandisanje"

Ova porodica reči srodna je odgovarajućoj, pod glasom "k". Daje se nekoliko složenica, u nastavku. U nekima od njih mogu se prepoznati srpske reči:

gandha - gadžah - "mirišljavi slon", u vreme parenja mužjaku izbijaju mirišljave graške na slepoočnicama
gandha - dravjam - mirišljava tvar
gandha - pānam - mirišljavo piće
gandha - phalam - mirišljavi plod
gandha - mātā - "mirišljava mati", zemlja
gandha - mādanah - opojni miris
gandha - juktī (f) - veština mešanja mirisa, jedna od 64 lepih umetnosti i veština
gandha - rādžā - "kralj mirisa", jedna vrsta jasmina
gandha - lubdha - "ljubitelj mirisa", pčela
gandha - vahaḥ - "raznosač mirisa", vetar
gandha - āṣṭakam - mešavina osam mirisa od kojih se svaki pojedinačno prinosi određenom bogu: sandal, šafran, valerijana, kamfor i dr.

gajah   gajenje, odgajanje

I. gajah - kuća, domaćinstvo, porodica, pokretna i nepokretna imovina, vlasništvo, bogatstvo
P. gaja - sādhana (sl) - onaj koji unapređuje domaće bogatstvo.

Srpski seljak voli da bude oslovljavan sa: "gazda". S pravom, ako se misli na njegov odgajivački trud i bezrazložno, s obzirom na stanje "gazdinog" gazdaluka. Kako može biti gazda neko koga razgazduju ratovi i sve glomaznije društvene "nadgradnje". Preživio je status "kulaka" i "kao takav" revolucionarno bio "prestruktuiran" u kudikamo "napredniju" radničku klasu. Dočekao je i program kojim se ulažu najveće nade u odrtaevele seljake i seljanke. Od čestih i naglih političkih zaokreta, pogotovo u oblasti tzv. agrara, njemu se odavno zavrtilo u glavi.

garv, garvati   **gorditi se** **garvah**   **gordost**

G. garv, garvati - ponositi se, gorditi se
I. garvah - ponos, gordost, naduvenost, nabusitost
P. garvara i garvita - ponosit, gord

garh, garhati   **grditi** **garhanam**   **grdnja (greh)**

G. garh, garhati - osuđivati, teretiti sa, grditi, prekorevati, prigovarati
I. garhanam - grdnja, prebacivanje
P. garhja (tpb) - onaj koji zaslužuje da bude prekoren, grđen

Greh, po svoj prilici, pripada ovoj porodici reči. Grditi i grdnja, fonetski se bolje slažu sa napred datim glagolom: gardž, gardžati; po značenju, oni spadaju ovde.

gal, galati   **galatiti** **galah**   **grlo**

galjā**grlati**

G. gal, galati - jesti, gutati, proždirati

I. galaḥ - "gutač", grlo, vrat

galakam - grlo

P. galjā - mnoštvo grla

U RVK nalazi se pridev: galjuh - oblaporan. Torlaci, kraj Knjaževca, koriste gornji glagol samo kada se priča da je neko nekoga "galatio izmetom".

**gaḥ, gahajati
gadham****zagaziti
gaz**

G. gaḥ, gahajati - ući duboko u

gadh, gādhate - stojati postojano, povezati (kao most dve obale)

gadham - gaz, brod

P. gadha - pregaziv (kao reka), plitak

gahvara - dubok, neproziran, neprobojan

giriḥ**gora**

I. giriḥ (m) - planina, stena, uzvišenje

giri - dvaram (sl) - prevoj ("dveri", "vrata" planine)

giri - prṣṭham (sl) - vrh ("prst" planine)

giri - prastham (sl) - visoravan

giri - rādžā (sl) - kralj planina Himavat

Pridev: kṛiṣṇa znači crn, imenicom Kṛiṣṇaḥ označava se Višnuov avatar, Kṛiṣṇagiriḥ je krševita Crna Gora sa kršnim Crnogorcima, Gorski vijenac: Gairamālā sličan je Krišninoj pesmi Bhagavadgītā. Tako je bilo u prošlosti. O tempora mutantur et nos mutamur..., da li ćete skršiti Crnogorca i Njegoša odgurnuti u zaborav?

gur, gurate**guriti se**

G. gur, gurate - dizati se, uzdizati se, probuditi, oživeti, podsticati, uzvisiti, truditi se, naprezati se

I. guruḥ - svaka poštovanja dostojna osoba (otac, mati, svaka starija osoba), duhovni otac ili učitelj, učitelj bogova: Bṛhaspatiḥ, trudna žena i t.d.

G. gurutā - težina, dostojanstvo, važnost, teret, nevolja

P. guru - težak, veliki, ogroman, rastegnut, visok, preteran, važan vredan, hvaljen, uzvišen, vokal dug po prirodi ili po mestu

Evo nekoliko složenica:

gum - tāpaḥ - preterana toplota oslobođena duhovnim naprežanjem

guru - darśanam - videnje učitelja

gum - divasaḥ - dan učitelja, svaki četvrtak - dan Bṛhaspatija

guru - dhūḥ (f, osnova: gurudhūr) - težak posao (od: dhuḥ, osnova: dhur -jaram), dakle, posao u koji se, kao u jaram, treba upregnuti i "izdurati"

guru - pādā - aṣrajaḥ - obožavanje učiteljevih stopala

guru - bhārika - teško svariva hrana
 guru - bhṛt - onaj koji nosi težinu, zemlja
 guru - bhavaḥ - uslovi, stanje: biti učitelj
 guru - laghutā - težina i lakoća, velike i male vrednosti
 guru - lāghavam - relativne vrednosti
 guru - vartititā - poštovanje prema poštovanja dostojnoj osobi
 guru - šisja - samvadaḥ - dijalog između učitelja i učenika
 guru - šušrūṣā - poslušnost prema učitelju

U vreme kada se znanje prenosilo usmenim putem, od učitelja do učenika, bez udžbenika i bez pisanja, poštovan je princip uzajamnosti: prati - pālajati. Dužnost učenika je bila: prati - uzvratiti na pālajati: brigu, trud i strpljivost učitelja sa učenikom. Imenica: šušrūṣaḥ - učenik, potiče od glagolskog korena: šru - slušati, čuti, pa je osnovna dužnost učenika bila da sluša i da čuje; ako je pažljivo slušao, naučio je napamet, ako je dobro čuo, razumeo je. Učitelj je nazivan labudom koji, ploveći po jezeru, ume mleko iz vode da izdvaja i da njime napaja sebe i svoga učenika. Da bi "ružno pače" odrastanjem postalo labud, moralo je biti pronicljivo i:

"jathā khaṇan khaṇtitrena naraḥ vāri adhigaččhati"
 "kao što riljajući ašovom čovek vodu nalazi"
 "tathā guru - gatam vidjam šušrūṣaḥ adhigaččhati"
 "tako u učitelju skriveno znanje učenik nalazi"

Zahvaljujući očuvanju kontinuiteta ove uzajamnosti i Paninijevoj gramatici sanskrtskog jezika, Indijci su sačuvali svoje duhovno blago u izvornom obliku i usmeno ga prenoseći, od sloga do sloga, od reči do reči, izbegli prepravke i deformacije koje su kod drugih nastajale bilo zbog kvarenja jezika, bilo zbog neznanja, bilo zbog pristrasnosti i predrasuda tumača i prepisivača. Ceni se da najstarije himne Rg vede, spevane na tzv. arhaičnom sanskrtu, potiču iz trećeg milenijuma pre Hrista (po Indijcima, one su mnogo starije)

Zahvaljujući tome sto su zapamćene, poznat je i ovaj prethodnik sanskrta, pa bi upoređivanje srpskog jezika s njime bilo značajnije od ovoga ovde što ja činim. Nažalost, time nema ko da se bavi. Ako neko želi da zna više o sopstvenim korenima i nije umeo drugačije osim jezikom da pamti, da bi dubinu svojih korena otkrio mora dublje da zaroni, mora se okrenuti vedama, jer samo tamo može naći ono što je naumio da traži.

Primitkom hrišćanstva i primitkom marksizma naučeni smo da sami sebi sasecamo korene. Današnje okretanje istorijskoj prošlosti i veri nije ništa drugo do izraz trenutka, potraga za identitetom zbog ugroženosti identiteta. Sa prestankom opasnosti prestaje i interesovanje, osim kod onih koji se time profesionalno bave. Čuh nedavno da latinska reč "Danubius" potiče od srpskog "Dan ubavi". Nasuprot ovoj interpretaciji imena reke, evo jedne sanskrtske mogućnosti: "dur" ili "dus" na sanskrtu je nešto loše i teško, kao dustabanlija, durnovitost, Durmitor (dur je u RVK obeležen zvezdicom, nažalost). Upotrebom ove reči kao prefiksa, sve sanskrtske imenice i pridevi dobijaju negativnu konotaciju.

"Nau" ili "nava" je splav, čamac, brod, plovilo. "Dur - nava" znači... "teško prebrodivo" što bi u to vreme bilo vrlo prikladno ime za veliku reku. Nemački "Donau" istog je sastava i porekla. U sanskrtu "u" prelazi u "o" pa je "dur" postalo "do" a "nau" ostalo nepromenjeno, pa se dobilo "Donau". Da li su stari Latini uzeli slovenski (ili germanski) naziv, pa ga prepravili ne može se pouzdano reći. Bez dokumenata kao što je Rg veda i bez sanskrta, filološko - lingvistička nagađanja mogu biti zabavna mentalna gimnastika, ali se iz njih ne sme izvoditi "zdravo za gotovo" zaključci. Guravaḥ nisu tako naučili svoje šušruṣāḥ.

**gu, gavate
 gur, gurate i gur, gurjate**

**"gurati", gurati se, gurnuti
 gurati se, gurati, gurnuti**

G. gu, gavate - hodati
gur, gurate - uzdizati se, naprezati se
gur, gurjate - povrediti (se)

U srpskom jeziku očuvala su se sva značenja: gurati - uporno hodati u nekom pravcu, gurati se, makar neko bio povređen i gurnuti nekog, sa istom namerom.

gu, guvati   **"govnati"**

G. gu, guvati - prazniti creva

gučchah   **"gučma"**

I. gučchah - svežanj, snop, kita, žbun, smotuljak načinjen od trave

U Timočkoj Krajini "gučmom" se naziva svežanj trave kojom se briše neka prljavština ili se otire znoj sa konja i krava, što je u srodstvu sa gutom i gmdvom i sa: guñdžah iz sledeće jedinice.

guñdž, guñdžati   **gundati**
guñdžah   **gundanje, gundelj**

G. guñdž, guñdžati - zujati, šaputati, mrmljati, žagoriti
I. guñdžah - zujanje, mrmljanje, svežanj, veza
P. guñdžita (tpp) - izgovarano tihim glasom, mrmljano, gundano

U RVK nalaze se još i: gundoriti i gundorenje

gudh, gudhajati i guñth, gunthajati   **gunj**
guñd, guñdajati   **gumno**

G. gudh, gudhajati - pokriti, umotati, obmotati, obući se
guñth, guñthajati - umotati, pokriti
guñd, guñdajati - pokriti, zaštititi, smrviti, samleti
I. guñdakah - prašina, prah
guñdikah - brašno
P. gudhita (tpp) - okružen, zaštićen
guñdita (tpp) - mleven, mlaćen

U RVK kaže se da je gumno "okolomašeno kamenom". Na gumnu se mlati žito i rasonodi. Dok mladež igra, stariji sede na kamenju i divane (i ova poslednja reč nije turska; videćemo, kasnije, da je i ona sanskrska). Predpostavljam da su za tu priliku oblačili nove gunjeve.

guṇah   **gen (?)**

I. guṇah - jedna nit pređe, uzica, vrpca, konopac, lanac, venac, žica muzičkog mstrumenta
guṇā - množenje, rod, vrsta, svojstvo, osobina, kvalitet, šest vrsta strategije kralja u spoljnoj politici: mir, rat, napredovanje, čekanje, manevrisanje u cilju zbunjivanja neprijatelja, podvođenje pod okrilje jačeg kralja
guṇakah - računaljka, kalkulator

Najstariji indijski filozofski sistem: sāmkhjah osnovao je legendarni mudrac Kapila - "Ridi", onaj što je "spalio" Sagarine sinove. Samkhja se spominje u indijskoj literaturi pre Buddhē, u prvoj polovini prvog milenijuma pre Hrista. Par samkhji čini njājah -logika. Ima indikacija da je Aristotel razradio logiku pošto je od Aleksandrovih generala dobio u ruke indijsku samkhju i njaju. Ime joj potiče od glagola: khjā, khjāti - nabrajati, imenovati te naziv sāmkhjah znači nabranje. U njoj se vrši raščlanjavanje iskonskih datosti ili "toga tu" - stvarnosti, na 25 tattvam - pojavni psihofizički elementi. Samkhja je jedini dualistički pravac u indijskoj filozofiji, sa teorijom nastanka univerzuma emanacijom i sa kosmološkom teorijom duhovnog oslobođenja.

Osnovnom podelom razgraničava se duh-puruṣah, od materije-prakṛtiḥ, koja se dalje deli na 23 psihofizička elementa i to: buddhiḥ - um, ahamkārah - individualna svest, "ja". manah - razum, indriyāni - pet čula i pet delatnih organa, mahābhūtāni - pet velikih elemenata sa: tanmātrāḥ - pojavna počela velikih praelemenata.

Osnovno učenje samkhje sistematizovao je i izložio u 70 strofa Iṣvarakriṣṇa u delu Sāmkhjakārikāḥ iz trećeg veka posle Hrista. Temelj učenja je: materiji je imanentno kretanje i promena svojstava duh je sākṣin - posmatrač i kṣetradžñah - poznavalac zbivanja na polju (kṣetram) zbivanja. Završne strofe Iṣvarakriṣṇinih Karika, gde se opisuje odnos duha i materije (prirode), spadaju u vrhunske domet indijske filozofske poezije:

"Kao što se igračica povlači čim gledaocima prikaže igru, tako se priroda odvrća čim se ispolji pred duhom. A meni se čini da nijedno biće nije od nje stidljivije, jer čim shvati: "Viđena sam", nikad više ne izlazi u vidokrug duha." "Duh tad ravnodušno kaže: "Video sam je", a ona suzdržano "Opažena sam".¹⁰

¹⁰ Prema Č. Veljačić, R. Iveković: Indijska i iranska etika, Svjetlost, Sarajevo, 1984.

Duh, puruṣa, postaje muktiḥ - slobodan, čim prozre i odvrti se od līlā - igre prirode.

Svi fizički i psihički procesi odvijaju se preobražajem 25 tattvāni na potki od triju struna: trigunāḥ, kojima se modulira kvalitet procesa promenom odnosa između prirodi imanentnih svojstava: sattvam - radžas - tamas. Satva je nit jasnoće uvida, znanje, prepoznatljivo po vrlini, dobroti i miru, radžas je strastvenost koja zamagljuje uvide i podstiče delatništvo, tamas je nit utonulosti u materiju, neznanje, prepoznatljivo po zatamnjenju umnih sposobnosti. Čovek stiče slobodu spoznajom svoje prave prirode, duha, putem potiskivanja radžas i tamas svojstava u korist satve.

Autor sanskrtsko-engleskog rečnika, iz razloga naučničke opreznosti, nije povezao gunu sa grčkim genusom. Pojmovi, nisu identični, ali su slični, jer su genima, kao i gunama, determinisane performanse individue i, duboko sam uverena, njeno ponašanje i ciljevi koje će sebi u životu postavljati. Iz ovih razloga osmelila sam se da obadva pojma povežem u naslovu ove jedinice. Gurui genetike guraju da izguraju "ibermenša" iz epruvete. Može ispasti da tip bude najlepší, najpametniji, najsnažniji i sve drugo naj... naj..., važeće na planeti, ali da li će se odlikovati moralnošću, to ni gurui ne znaju, jer etički gen ne postoji. Nije ni imao prilika za razvoj, s obzirom na uslove sveopšteg carovanja amoralnosti. I on će morati da se trudi oko odnosa triju guna u svom karakteru. Bude li mu, kao "ibermenšu", bio stran taj tipično ljudski napor, ili bude li bio neposlušan prema guruima, dve su solucije moguće: strpati ga u raketu i usrećiti Mesec, što je jednako izgnanstvu iz "raja" ili dobrovoljno se staviti pod okrilje superiornog, što je jednako "zaokretu" i sunovratu demokratije u robovlasništvo. Imajući u vidu indijski "ciklizam", ovo drugo je verovatnije.

**gud, godate
gudaḥ**

**ugađati sebi
guza i t sl.**

G. gud, godate - igrati se, zabavljati se

I. gudaḥ - utroba, crevo, rektum, anus

guda - kīlah (sl) - hemoroid
 guda - pākah (sl) - zapaljenje anusa
 gulaḥ - glavić penisa, klitoris
 gulugudhā (pvp) - dodijavši, igravši se, poigravši se

"Ugađati svojoj guzici" - "Gudam godajetum", u potpunom je skladu sa sanskrtom. U nas, pak, "biti zaguljen" nije retko stanje duha trpnog gologuzana, dok se pomodno odenute parajlije besomučno zabavljaju na njegov račun.

guh, guhati	zagluhnuti, zaglušiti, ogluveni (?)
guṣpītam i gulphitam	gomilanje, nagomilavanje
gubinam	guštara

G. guh, guhati - pokriti, prikriti, sakriti, čuvati u tajnosti
 I. guṣpītam i gulphitam - nagomilavanje (u tajnosti, prikriveno)
 gulphinī - armija, nagomilavanje trupa
 guhinam - sakrivanje, prikrivanje
 guhinam - šuma, čestar
 guhjā-dipakah (s) - svitac (sa skrivenom svetiljkom)
 P. gūdhā - prikriven, skriven, nevidljiv, tajan, ličan, intiman, maskiran, misteriozan
 guhad - avdja (sl) - prikrivajući nedostatkę

"Prikrivajući nedostatkę, u guštari zagluhnut, igra se sa svicima", u bukvalnom prevodu na sanskrt glasi "Guhad - avadja guhine guhita guhjādipakāiḥ godate". (Rečenica je konstrukt sličan onome iz udžbenika za učenje stranih jezika: "Da li vaša sestra govori grčki? Ne, ona ne govori grčki, ali rado jede sir!")

Guzica i njoj slični, prikriveni objekti u saglasnosti su i sa ovom porodicom reči. NATO- nevidljivi avioni nisu, osim preko sličnosti predsedničko - sekretarsko - pentagonskih glava sa guzicom.

gr̥dh, gr̥dhjati	gramziti
gr̥dhjā	gramzivost
gr̥dhuḥ	prdež

G. gr̥dh, gr̥dhjati - gramziti, težiti za bogatstvom, žudeti i, kad glagol promeni vrstu:
 gr̥dh, gardhajate - obmanjivati, varati, prevariti
 I. gr̥dhjā i gr̥dhnutā - gramzivost, pohlepa
 gr̥dhrah - lešinar, beloglavi sup
 gr̥dhuḥ - jedan od pet vitalnih vazduha koji se prazni kroz prdež
 P. gr̥dhin - gramziv, pohlepan

"Ljudski isprdak (duhovna grdoba) gramzeći obmanjuje", na sanskrtu bi bilo: "naragr̥dhuḥ gr̥dhan gardhajate". Zna se na koga se odnosi.

gr̥, gr̥nāti	govoriti
gr̥, girati	rigati (ždrati)
gu, gavate	gudeti (uz gusle)
gīr i gīrā	govor
garanam i giranam	gutanje

G. gr, gr̥nāti - dozivati, prizivati, preklinjati, hvaliti, uzdizati, izgovarati, recitovati, izveštavati, ispričati, poučavati u stihovima i kad glagol promeni vrstu:

gr, girati - ždrati, gutati, izbacivati iz (kroz) usta

gu, gavate - zvučati, najaviti, objaviti, vikati od radosti (glagol je u značenju: hodati naveden u jednoj od predhodnih jedinica)

I. gīr, gīrā - obraćanje hvalom, hvala, stih, pesma, himna, govor, glas, reč

gīrṇih̄ (f) - hvala, slava, aplauz

gīr - devī (sl) - boginja govora Sarasvati, slava

gī - rathaḥ (sl) - "vozilo govora", sredstvo govora

garaṇam i giraṇam - gutanje

garaḥ - piće, otrov

P. gir - vāhas (sl) - onaj kome su himne hvale namenjene (bogovi)

gir - vaṇas (sl) - onaj koji uživa u himnama hvale (bogovi)

girṇa (tpp) - progutan, neizgovoren

Sve reči korišćene su u Rg vedi i drugim ranim delima, u vreme kada je moć govora bila svetinja, razvoj početnog sloga AUM od brahmana i dar bogova. Uzvrćano je poezijom, vrhunskim izrazom te moći, himnama hvale i zahvalnosti. Smatralo se da svaki ciklus univerzuma počinje zvučnim impulsom, slogom AUM ili OM (A + U = O), stoga njime počinje svako literarno delo Indije.

Kada se sa starozavetnog opisa zanatlijskog stvaranja sveta pređe na Jovanovo jevanđelje, koje počinje: "U početku beše reč i reč beše u boga i bog beše reč, ona bejaše u početku u boga, sve je kroz nju postalo, i bez nje ništa nije postalo što je postalo", čitalac mora da se pita otkud ovaj intelektualizam, potpuno stran i nakalemjen na proizvod jednog duha, priprostog i lišenog svakog smisla za filozofiranje. Zna se otkud! Više od dva milenijuma dele Jovana jevanđelistu od prve vedske himne, pa je ideja imala vremena da doputuje, da bude prepisana i neshvaćena. Isto se dogodilo i sa praslogom. Pretvaranjem u višesložne reči osana, haleluja, amin i sl. izgubio je izvorni smisao. Hrišćanstvo je imalo muke da neshvaćeno shvati i objasni ispomažući se starogrčkun "paganima": Homerom, Heraklitom, Platonom, stoicima i neoplatoničarima. Mnogo sholastike, malo rezultata, osim što je uz ime Hristovo dodat grčki pojam logos.

Nedavno nas je nauka obavestila da je uobličavanje univerzuma započelo Velikim praskom. Razležući se univerzumom, i prasak se posle nekoliko milijardi godina pretvorio u merijivi šum i uzrok smetnji prenosa nekih elektromagnetnih talasa. Da nije ometao, ne bi ni bio otkriven.

gai, gājati
gājanaḥ

galiti; razgaljivati(se), gadljati (u gajde)
gajdaš, razgaljivač

G. gai, gājati - pevati, recitovati po pravilima metrike, hvaliti pesmom

I. gītā - pesma, sveta pesma ili poema u kojoj se izlaže neka doktrina, kao na primer: Bhagavadgita, Ramagita, Džajadevina, mistično - erotska Gitagovinda, Kaljanina Gitagangadhara i sl.

gāthah̄ - pesma, himna

gājatraḥ - pesma, himna, kompozicija u gajatri - metru

gājanaḥ i gāthakaḥ - pevač

P. gāthin i gītin - onaj koji recituje pevajući po zakonima metrike

U RVK gajde se nazivaju i gadlji, gajdaš, gadljar i svirati u gajde, gadljati. Uz gajde, Vuk je stavio zvezdicu, u zagradi.

Sanskrtska literarna dela su u prozi: gadja i u stihu: padja. Stihu je davana prednost. Svako ko je pretendovao da bude ozbiljno shvaćen morao se stihom izraziti, te se uporedo sa pesništvom razvijala teorija o pesničkim oblicima. Strofa ili padja je kombinacija četiri pada, ili stiha. Stih je uređen brojem slogova: akšaraḥ ili brojem silabičkih mora: mātrā. Jedinčna matra ima dužinu trajanja kratkog sloga,

dugi slog traje dve matre. Sanskrtsko pesništvo, gradilo se kao klasično grčko i rimsko, na načelu kvantiteta, sa ritmičkom smenom dugih i kratkih slogova. Kratki slog zove se: laghu - lak i dug: guru.

Vṛttam je strofa sa uređenim brojem i položajem slogova u svakom stihu. Ima ih tri vrste, zavisno od metričke istovetnosti, različitosti ili alternacije istovetnih stihova u strofi. Razvrstavanjem vrsta prema broju slogova u svakom stihu dobijeno je 26 klasa ili vṛttāni. S obzirom na mogućnosti variranja distribucije kratkih i drugih slogova u stihu, sloboda tvorenja stihova praktično je neograničena. Na primer, u stihu od 6 slogova svaki može biti kratak ili dug, pa je broj kombinacija $2^6 = 64$, za stih od 26 slogova odgovarajući maksimum je 2^{26} . U praksi je korišćen daleko manji broj obrazaca u odnosu na moguće kombinacije. Svaki metrički obrazac ima svoje ime. Po starom gājatrī - metru, 3 stiha od po 8 slogova (novi ima 6 slogova u svakom stihu), sačinjena je drevna gajatri -mantra, kojom se svaki Indijac, svakoga jutra i večeri, obraća svetlosti, generatoru života i svesti, Savitru, suštini boga Sunca, Surje:

"tat savitur varenjam"
"taj Savitur,divljenja dostojni,"
"bhargo devasja dhīmahi"
"da bismo božansko prozreli"
"dhijo jo naḥ pračodajāt"
"uvide nek nam podstakne."

U RVK nalazi se glagol: galiti - čeznuti i razgaliti (se).

go	govedo
goṣṭhī	gosti

G. goṣṭh, goṣṭhate - okupljati se, sakupljati se, prikupljati se

I. gauḥ, (osnova: go), (m) - vo; (f) - krava;

gāvaḥ (pl) - goveda, rogata stoka, marva

goṣu - gam (sl) - poći u boj radi zaplene goveda, sve ono što se dobija od goveda

go - ājuḥ (pl.) - "nebeska stada": zvezde, zraci svetlosti radi kojih se Indra borio sa demonom Vrtrom, koji ih je, kao krave, zatvorio u pećinu i u svoje telo zarobio nebeske vode

gauḥ (m) - Sunce, Mesec, voda

gauḥ (f) - zemlja (krava muzara kraljeva)

gopanam - zaštita, očuvanje

gopaḥ - stado goveda, pastir, čuvar, zaštitnik

gopā - kravarica

gopita (tpp) - zaštićen, očuvan

Evo kratkog izbora iz obilja složenica:

go - vithī - majka, govor, boginja govora Sarasvati

go - kīlam - plug

go - kulam - selo na Jamuni u kome je Krišna odrastao, stanovnik tog sela

go - kṛtam - balega

go - kṣīram i go - rasaḥ - mleko

go - ṣṭhaḥ, go - sthānam, go - šālam i goṣṭomaḥ - štala, staja za goveda

go - mūtraka - "slično cik - cak isticanju kravlje mokraće", poseban stih koji se čita cik - cak, jedan od načina - računanja sa razlomcima

go - jānam - zaprežna kola

go - rakṣaḥ - pastir

go - lokaḥ - Krišnin deo neba (Krišnina "lokacija")

go - vardhanah - "puno goveda", brdo kraj Mathure koje je Krišna podigao i držao na prstu da bi zaštitio stada, pastire i pastirice od sedmodnevne olujne kiše kojom je Indra iskušavao Krišninu božanstvenost!
 go - samdājah - poklon u govedima
 go - vrṣah - vo
 go - śaphah - govedi papak go - stanah - vime
 go - dharmah - ponašanje stoke, spontano i neprikriveno parenje
 go - pīthah - muža, zaštita
 go - māju - onaj koji muče kao krava (vrsta žabe)
 go - tarpaṇam - aranžman dopadljiv kravama
 go - vratah - onaj koji skromnošću podražava kravu
 go - ṣṭa, go - ṣṭha, go - stomah i goṣṭam - ceremonija u trajanju od 6 dana koja se u doba Rg vede nazivala gavām - ajah.
 go - tram - pleterom zaštićeno odmaralište krava, porodica, rasa, rodoslov, rodaci, porodično ime.

(Brahmani su bili podeljeni na: 49 gotrāni sa izvođenjem porekla od slavni mudraca: Šandilja, Kašjapa, Gautama, Bharadvadža, Atri i td. Kraljevi su, kao i drugde, izvodili poreklo od bogova.)

gotram - devatā - porodično božanstvo
 gotram - sthiti - postojan kao planina
 gotrika - karman - svest o poreklu porodice
 goṣṭhī - skup, društvo, skupština, rođaštvo, partnerstvo
 goṣṭhī i goṣṭhika - ono što se odnosi na neki skup ljudi, na običaj ljudi da se okupljaju u društvo
 go - ṣṭha, goṣṭhate (den) - sabirati, sakupljati
 go - ṣṭhī-patiḥ - najvažnija osoba, predsednik skupštine
 go - ṣṭhī - bandhah - sastanakradi konverzacije
 go - ṣṭhi - jānah - društveno vozilo
 go - ṣṭhi - śālā - sala za sastanke
 goṣṭhe - paṇḍita - "mudar, učen u štali", hvalisavac
 goṣṭhe - pragalbha - "hrabar u štali", hvalisava kukavica
 goṣṭhe - vidžitin - "pobednik u štali", isto kao u prethodnom slučaju.

Stada goveda bila su najveće bogatstvo arja - nomada, pa je krava ostala i posle naseljavanja Indije najdragocenija, šta više, najsvetija životinja. Prema rečima Indijaca jednu kravu može da pojede 20 ljudi za jedan dan, i jedna krava može da hrani porodicu 20 godina. Krava ima plemenitu narav i od nje se ništa ne baca.

Prvobitna ekonomska i socijalna stratifikacija vršila se, po svoj prilici, prema broju goveda u vlasništvu porodica, otud pojam gotram - zajednica po krvi koju treba štititi, čuvati i obezbediti joj budućnost potomstvom. U RVK glota je porodica, muž, žena i dete, čeljad kuće. Okupljanje porodice, u užem i širem sastavu, povodom praznika, obreda ili radi druženja, označeno je istim rečima kojima opisuje večernje okupljanje goveda u pleterom ograđenu i slamom pokrivenu štalu. Ko bi, bez sanskrta, mogao zaključiti da naši "gosti, gostiti se" i sl. potiču od sanskrtske oznake za govedo. Događa se da posle posete nekih gostiju zaključimo da su se ponašali kao goveda. U Indiji, osuda bi se smatrala komplimentom. Ne znam da li su se posle razlaza u raznim pravcima neki od Arja oplemenili, a neki, opet ostrvili, ali znam da su Indijci predlagali preseljenje ludih krava u Indiju, da bi tamo mogle na miru skončati. Gore, uz pojam gotram, pominje se porodično božanstvo. Da li se sme pretpostaviti da srpska slava vodi poreklo od ovog običaja ustrojenog pre rgvedskih vremena, uz žalosnu napomenu da su izvorna božanstva zamenjena semitskim više - manje istorijskim ličnostima, starozavetnim prorocima i borcima za hrišćanstvo? Substitucija bogova ljudima nije okončana.

gaura

kauri (?)

gaura - beo, žućkast, crvenkast, bledo - rumen

Nadam se da moju mitološki - patetičnu hipotezu o poreklu Srba i Kaura od Kurava niko nije ozbiljno shvatio, tim pre, što se njime podrazumeva da su Turci bili upoznati sa indijskim epovima. Od ljudi nikada ne treba previše tražiti. Pre će biti da su Kauri izvedeni od gornjeg prideva i njegovog korišćenja za opis boje kože "nevernika".

granh, grathnāti   **granati se**
granhih   **grananje**

I. granh, grathnāti - povezati zajedno u pravilne nizove, sastaviti literarno delo; smisleno povezivanje reči
I. grathanam - povezivanje, hvatanje u mrežu, umrežavanje
grathnah - snop, svežanj, izraslina, kita, čuperak, resa
granhih (m) - čvor, čvor na kraju odeće načinjen radi čuvanja para, povezivanje više stvari na način da se teško mogu razdvojiti, zglob
granhikah - narator, astrolog (ume da povezuje stvari)

grabh, grbhṇati   **zgrabiti, grabiti, gomilati**
grahītā   **grabežljivac**
grabhh   **grabež, grob, groblje**

G. grabh, grbhṇati i grah, grhṇāti - zgrabiti (rukom), uhvatiti, uhapsiti, zaraditi, dobiti, oglobiti, opljačkati, dohvatiti se nečeg, gomilati, uočiti, razumeti, shvatiti, preduzeti nešto, započeti, prihvatiti, razmatrati
pāṇim - grabh... (sl) - uzeti za ruku u svadbenoj ceremoniji
pakṣam - grabh... (sl) - pripojiti se nekom krilu, partiji
I. grabh - uzimanje u vlasništvo, zaposedanje
grahītā (m, osnova: grabhitṛ) - grabežljivac, posednik, zaplenitelj
grahh - "hvatač", - demon Rahu koji pomračuje, guta; Sunce i Mesec, planeta, mesto planete u znaku zodijska, organ percepcije: čula i um, razumevanje, plen, hapšenje, upornost, insistiranje na nečemu, poštovanje principa i dr.
satja - grah (sl) - Gandijevo: "Čvrsto se držati istine"
grahanam - ruka, čulo, zatvorenik, upotrebljena reč, ženidba, pomračenje, oblačenje, pristanak, saglasnost u mišljenju, prihvatanje neke doktrine i sl.
grāh - slatkovodna ili morska grabljivica (krokodil, ajkula i dr.)
P. grahin - grabežljiv, onaj koji diži, dobija i sl. pa sve do onog koji ima konstipaciju

Koren: grabh korišćen je u Rg i Atharva vedi; kasnije biva zamenjeno sa "h", dok je u sipskim rečima "b" očuvano, što je još jedan dokaz našeg druženja sa sanskrćanima u davna vremena.

Sanskrtskom porodicom reči obuhvaćen je, kako to već u njih biva, mnogo širi spektar pojmova povezanih uočavanjem sličnosti u pojavnom svetu, kakvim se retko koji jezik može pohvaliti. Da je percepcija ono što čula "zgrabe" iz spoljašnjeg sveta, da je ono što je shvaćeno takođe "zgrabljeno", da je vlasništvo "grabež", pa se treba odreći vlasništva da se ne bi bilo grabežljivac, da se treba odreći svih stvari, što smo ranije već spominjali, sve su to primeri Sapirovog "kako se jednim jezikom može misliti".

grīvah   **griva**

I. grīvah - vrat
grīvā - zatiljak, zadnji deo vrata, vratni deo životinjske kože
grīvā - aghaṇṭā (d) - zvono o vratu konja

Autor sanskrtsko - engleskog rečnika navodi, kako je već rečeno u uvodu, uz neke sanskrtske reči paralele iz grčkog, latinskog i vrlo retko iz ruskog jezika. Ovde on navodi rusku reč: golova (glava) što se, bez daljega, može pobiti, jer je ruskom: golova i srpskom glava mesto u sledećoj porodici reči. Ovoj pripada srpska reč: griva

glauh   glava

G. glai, glājati - osećati odbojnost prema nečemu, iscrpsti se, biti uporan, tvrdoglav i, kad glagol promeni vrstu:

glai - glapajati - u složenicama sa: manas - um.obeshrahriti

I. glanih (f) - umor, umna depresija, maloumnost

glauh (osnova: glau, od gornjeg korena: glai) - grudva, grumen, izraslina

gāvah (pl) - grumeni mesa žrtvovane životinje

glau - as.... (sl) - postati, izgledati kao Mesec

Po mojoj oceni, sve reči, od glave do glavonje, u RVK pripadaju ovoj porodici reči, tim pre što glas "u", čim se nađe pred nekim drugim vokalom, u sanskrtu postaje "v", kao što "i" postaje "j" (zato se "v" i "j" glasovi nazivaju poluvokalima, pa se od glauh (Ns) dobija glāvah (Npl). Svaki autor sanskrtsko-engleskog i svih drugih rečnika, morao bi prethodno da savlada srpski, makar bio Rus.

Nije retka srpska poredbenica glave sa Mesecom: glavonja ima glavu kao Mesec ili, "smeje se kao pun Mesec". Što su glava I maloumnost u istoj porodici nije nikakvo čudo, jer Šiva u svojoj kosi nosi, uz Gangu i Brahm, mesečev srp, simbol kolebljivosti ljudskog uma, poput Mesečevih mena.

**GLAS"gh"
-kao g(h)rnac-**

**ghaṭ, ghaṭṭate i ghaṭṭ, ghaṭṭate   gatati
ghaṭṭah   gat**

G. ghaṭ, ghaṭṭate - predati se nekom poslu, nastojati, tešiti, dogoditi se, biti prikladan, moguć, vredati, klevetati

ghaṭṭ, ghaṭṭate - tresti, potresati, vredati, klevetati

I. ghaṭah - glava, granica

ghaṭā - napor, nastojanje, kolekcija, skup, društvo, procesija i dr.

ghaṭikā - mandalam (sl) - ekvator

ghaṭṭah - gat

Povezujući reči ove porodice u smislenu celinu, možda je pravilnije za nju vezati srpsko: gatati i druge njoj slične, negoli uz kath, kathajati, kako je napred učinjeno. No, ovakvih će primera biti još - kadgod se srpski i sanskrtski sinonimi fonetski podudaraju.

gharagharah   grgotanje, grgoljenje

I. ghargharah - zvuk kao što je: grgotanje, kloktanje, pucketanje vatre, tandrkanje kola

ghargharitam - groktanje

ghargharjam - zvonice

gharb, gbarbati   grabiti (hodom)

G. garb, garbad - hodad

ghṛ, džigharti	goreti, oğrejati, granuti, zaogrnuti
ghṛniḥ i ghramsah	ogranulo (sunce)
gharmah	gorenje
ghṛṇā	grnac (zemljani lonac)

G. ghṛ, džigharti - sijati, goreti
 I. ghṛṇah - toplota, vatra, sunčeva svetlost
 gharmah - gorenje ghramsah - sunčeva svetlost
 ghṛniḥ - zrak sunca, dan, plamen, Sunce
 ghṛṇā - u RV: sve ono što je dobijeno toplotom ognja ili sunca
 ghṛṇā - toplo osećanje, nežnost ili saosećanje za druge
 P. ghrṇin - nežan, milosrdan

Sanskrcani su uočili opšte prisustvo istog prirodnog fenomena, toplote, u Suncu, ognju, zemlji, telu, biljkama i dr. Bez sanskrta teško da bismo povezali: goreti, ogranulo Sunce, zaogrnuti nežnošću i grnac (zemljani lonac) u kome se nekada kuvalo jelo na ognjištu. Čuli ste, verovatno, za moje selo "lepše od Pariza", sa ružnim imenom Vražognac, kome ni sanskrit ne može pomoći: vradžaghṛṇā, na primer.

Pokrajina oko Agre i Mathure u kojoj je Krišna odrastao zove se Vradžah. On je rado krao puter iz ćupova grnaca). Pruža mi se sjajna prilika da pretke mojih seljana i svoje doselim iz Vradža u Vražognac i da im, preko Krišne, izvedem poreklo od Višnua, pa ipak, uzdržaću se. Napomenuću tek toliko da je preseljenje obavljeno odmah posle Krišnine smrti!

ghas, ghasati	pasti, napasati
ghāsaḥ	pašnjak

G. ghas, ghasati -jesti, proždirati
 I. ghāsaḥ - hrana, livada, pašnjak
 ghasanam - žderanje, gutanje

Ovde nam nedostaju samo ovce sa pastirom ili: "dobri pastir sa pastvom". Videti u nekoj boljoj istoriji umetnosti: Ravena - Sv. Apolonije. Hrišćanstvo se ruga hinduizmu zbog svetosti krave a ne ruga se sebi što od ljudi pravi ovce. Pastirima je lakše sa ovcama. Poslušne su i ne sumnjaju.

ghu, ghavate	gugutati
---------------------	-----------------

G. ghu, ghavate - gugutati
 I. ghu - ghu - kṛtiḥ (sl) gugutanje goluba

ghumaghumāja	gamad
---------------------	--------------

G. ghumaghumāja, ghumaghumājate (den) - zujati

ghuṣ, ghoṣati	iz grla (guše) vikati
ghoṣah	bučna gužva

G. ghuṣ, ghoṣati - dozivati, vikati, dovikivati, javno obznaniti
 I. ghoṣakah - vikač, objavljivač
 ghoṣah - buka, gužva, povici gomile, bojni poklič, povici tuge i žaljenja, rika životinja, grmljavina
 ghoṣanam - javna proklamacija, objava

P. ghoṣaṇa - zvučan

Da bi se vikalo mora se biti grlat ili "gušat".

ghuṣ, ghoṣati   zaguṣiti, guṣati se

G. ghuṣ, ghoṣati - ubiti

U sanskrtu nije rečeno kako ubiti, dok nam srpski glagoli daju odgovor na to pitanje.

**ghṛṣ, gharṣati   grepsti
gharṣaḥ   grebanje**

G. ghṛṣ, gharṣati - ribati, četkati, drobiti, istrijavati se

I. gharṣaḥ - ribanje, trljanje

P. ghṛṣta (tpp) - izriban, istrljan; u Panjčatantri: do krvi izgrecan

ghoram i ghorarupam   gorostas, goropad

G. ghur, ghurati - zastrašivati kricima

I. ghorā - noć

ghoram - poštovanost, strahota, strahopoštovanje, užas, grozota, otrov, magično oružje

ghoraḥ i ghoraghorataraḥ (sl) - najstrašniji Šiva: u Bairava izdanju ognjem proždire leševu na lomači i kao

ghoraḥ, ghorataraḥ ognjem uništava svet na kraju ciklusa

ghorarūpam (sl) - zastrašujuća prilika

ghorādhjāpakāḥ - odličan i vrio poštovan učitelj

Osim što pokazuje otkud "goro" u srpskim rečima goostas i goropad, ova porodica sanskrtskih pojmova tvrdi da ono što dovodi do osećanja užasa biva praćeno osećanjem poštovanja, sa rezultatnim strahopoštovanjem tim pre i više, ako su uzročnici prirodne sile.

Završimo priču o guturalima prepoznavanjem sanskrske imenice: kalpaḥ u grčkoj reči: apokalipsa. Apoklaptični Jovan, osoba različita od jevanjdeliste Jovana, mora biti da je nešto bio naučio o indijskim kalpama, pa ciklično poimanje vremena prilagodio biblijskom pravolinijskom shvatanju: samo jedan početak - samo jedan kraj, i scene ukrasio koloritom i mitološkim bićima iz judeo-hrišćanske imaginacije.

Ako se neki deo sveta opredeli za tezu da iznad boga nema zakona i da sve zavisi od božje volje, onda se otvaraju mnoga pitanja: Ako bog stvara svet iz ljubavi da li će ga iz mržnje uništiti? Kako se dogodilo da moćna volja božja biva motivisana slabom slobodnom voljom udeljenom čoveku od boga? Zar bog postoji samo zbog čoveka? Ako je bog stvorio svet ni iz čega da li će ga u ništa pretvoriti? Čemu Strašni sud ako je delima već sve presuđeno? itd. Na ovakva pitanja mogu se dati različiti odgovori. Da je u pitanju neki drugi deo sveta, bez institucija za sputavanje religiozne i misaone energije, mnoštvom odgovora uvećavalo bi se duhovno bogatstvo. U hrišćanskom svetu, sa crkvom i saborima, određeni odgovori proglašeni su za dogme a sva druga mišljenja nazivaju se jeres i sektaštvo. Oni koji misle nedogmatično nazivaju se jereticima i sektašima. No, kako je život jači od dogmatizma, hrišćansko jedinstvo se raspalo, a hrišćanstvo postalo multidogmatično. Zabranom da se ne sme misliti drugačije, osim u duhu dogme, izazvano je duhovno siromaštvo, dopunjeno međusobnom mržnjom koja ne preza od zloupotrebe "Milosrdnih anđela".

Izgledi za sporazumevanje u hrišćanstvu isti su kao kod potomaka zakonite Sare i robinjice Agare. Paradoksalna situacija, da paradoksalnija ne može biti: jedan bog sa obiljem monoteizama koji se međusobno isključuju i jedan drugom rade o glavi, baš suprotno od onoga što se dogodilo u "paganskih neznabožaca": mnogo bogova sa obiljem politeizama i panteizama, gde niko nikog ne isključuje, niti

jedno drugo mrzi. Demokratski establišmenti ponašaju se po istom obrascu, sledeći u stopu svoje duhovne uzore.

Indijski um umeo je (um tome služi, da nešto ume) da do mnoštva dođe razlaganjem i da iz njega birajući, stvara nove sinteze. Tako bog Višnu ima svoje avatare a Šiva 1008 imena, sa bezbroj pojavnih oblića, od kojih su tri, za Šivin račun, sklopljena u trojstvo. Umetnici Južne Indije, slavni livci bronze, ostavili su za sobom mnogo primeraka Kosmičkog igrača, sa najvećom kolekcijom u Madraskom muzeju.

Osim jednoga, kod svih ostalih primeraka umetnici su Igrača smestili u prsten, te onaj jedan, bez prstena, deluje nedovršen i nedorečen. Iz poveće daljine gledano, njemu su nalik raspeće i Hrist - sudija na Mikelandelovom Strašnom sudu u Sikstinskoj kapeli. Svi oni nešto rade, reklo bi se po slobodnoj volji, igrač igra, Hrist pristaje na raspinjanje, Hrist - sudija sudi. Tek sa umetanjem igrača u prsten, scena se menja i rađa dilemu: postoji li, zaista, slobodna volja, i božja i čovečija, ili smo svi mi skupa deteminisani opštim kosmičkim zakonom.

Mogu nekome biti ogavni i prsten i centričnost, nisu ni meni dragi, ali se nema mnogo argumenata kojima bi se oni mogli odbaciti. Oni su naša istina i sudbina, svi smo u istoj klopci, zatočenici našeg tela, naše planete, našeg univerzuma, našeg života, našeg vremena. Prisivajanje je utešno i iluzorno, jer ništa nije naše, ništa mi nismo biranjem izabrali, sve nam je dato i nametnuto. Hristocentričnost nije nova reč. U već spominjanom ravenskom Sv. Apoloniju, vizantijskoj crkvi izgrađenoj u vreme Justinijana, u apsidi, iznad pastira i ovaca, umesto Hristovog lika nalazi se krst u krugu, crux gemata, sa dvoslojnom porukom: Hrist centar i vladar univerzuma, oponašaj Hrista, prinesi sebe na žrtvu i stići ćeš u centar - Hristu. Tako je mislila Vizantija, isto misle i pravoslavni hrišćani.

Indija je, osim pobožnosti koja je, gde god da je ima, svuda od iste stvari, mislila bogatije. Za razliku od vizantijskog simbola, Kosmički igrač nije decizivan ni statičan, on lako, igrajući obavlja svoju kosmičku dužnost, njegov univerzum pun je dinamike njegove igre, on ličnim primerom ukazuje na opcije različite od raspinjanja. Jehovu neću ni da spominjem, on se javlja samo kad treba da nareduje i da kažnjava - ali, pre nego što kažemo šta igrač Indijcima znači, treba ga opisati.

Spoljni rub prstena okićen je plamenovima. Igrač ima četiri ruke. Obe u drugom planu, raširene su sve do unutrašnjeg ruba prstena. U desnoj ruci drži doboš, u levoj plitku posudu sa razbuktalim ognjem. Šakom desne ruke u prednjem planu u položaju: mudro poručuje: "Ne boj se!", levom rukom pokazuje na levu nogu izdignutu iznad tla, dok desnom nogom slama kičmu slepog demona Andhake.

Mladalački lik bogato je ukrašen nakitom: ogrlice, narukvice, nadlaktice, nanožice, pojas, minduše, dijadema i okićen simbolima, oko vrata ukroćene kobre, u visoko spletenoj kosi, poput kupaste krune, kojom dotiče prsten, Ganga, Brahma, Mesečev srp. Vitice kose vijore se i lepezasto šire od glave pa sve do unutrašnjeg ruba prstena.

Bog i njegova stvaralačka energija, duh i materija zajedno, u jednome. Šiva - Šakti, čim zvučnim impulsom razbudi potencijale, počinje novi ciklus i nastaje frenetična igra mnoštva željnog uobličjenja, razdvajanja, individuacije. Ono što ih dočekuje porukom: "Ne boj se" i pošto svako od njih odživi svoj vek, vatrom im razara obličja, a kad se energija potroši na dinamičnu igru i vreme univerzuma iscuri, ono se pojavljuje u superlativu: Ghora - ghora - tarah i ognjem pretvara preostalo u neuništivi pepeo nabijen potencijalom. Par ruku sa dobošom i ognjem obrazuju kosmički plan, pozadinu i nosač centralne figure kojom se razrešava dilema: šta činiti u prstenu determinacije.

Tamilski pesnici spevali su pre mnogo vekova pesme i poeme Igraču, pa evo mrvica od onoga što oni kažu. U Unmai vilakkamu:

"stvaranje nastaje od doboša, zaštita od šake nade,
razaranje od plamena, podignuta noga daje smirenje"

Ili u Čidambara - mumani - kovaiu:

"O moj bože, tvojom rukom u kojoj držiš sveti doboš, ti stvaraš i ureduješ nebesa i zemlju, druge svetove i bezbrojne duše. Podignutom nogom ti štitiš svesni i nesvesni poredak stvari. Sve svetove ti

transformišeš rukom u kojoj držiš plamen. Svojom nogom, oslonjenom o tle ti nudiš прибежиште dušama umornim od zakona, uzročnosti. Tvoja podignuta noga daruje večno blaženstvo svima koji uz tebe prionu."¹¹

¹¹ Preuzeto iz: Ananda Kumarasvami: The dance of Shiva. Sagar Publications, New Delhi

Na drugom mestu se Šiva obraća čoveku: U nesavršenom svetu čovek se rađa nesavršen. Ne boj se, jer se znaju putevi dostizanja savršenstva. Znanjem uništi slepilo duha. Znanjem osvetljeni duh oslobađa se uloge igrača u razigranoj procesiji univerzuma.

Onaj koji pobuđuje i uvodi u igru da bi na kraju sve uništio, veliki delatnik koji ne sme samovoljom da prekraćuje prirodni zakon, mora sebe da obuzdava askezom i jogom uspostavljajući duhovnu ravnotežu. Otud centralni lik trojstva, Šiva mahā - joga - išvaraḥ, bog joge i zaštitnik asketa i jogina, svih onih koji su poruku shvatili.

Najveličanstvenije vajarsko delo indijske umetnosti, nastalo u osmom veku, Šivatrimurtiḥ - troliki ili trostruki Šiva, nalazi se u hramu, isklesanom u steni, na ostrvu Elefanti, nedaleko od Bombaja. O njemu je Andre Malro rekao da bi se, u slučaju iščeznuća svega što je indijsko, njime mogla rekonstruisati indijska religijsko - filozofska misao, slično onome što je Gandhi rekao za Iša upanišadu. Njena uvodna strofa glasi:

"Aum pūrṇam adaḥ pūrṇam idam, pūrṇāt purnam udačjate
pūrṇasja pūrṇam ādāja, pūrṇam evāvaśiṣjate"

"Puno je ono, puno ovo. Iz punoće puno izvire.
Od punoće kada se puno uzme, punoća opet ostaje."

Ova misao Iše, matematičkim jezikom izražena, tvrdi isto što i zakon fizike:

$$E_p + E_k = E = C \text{ (konstanta)}$$

gde se indeksima "p" i "k" označavaju potencijalna i kinetička energija nekog sistema. Ako je $E_p = 0$, E je jednako E_k i respektivno, ako je $E_k = 0$, E je jednako E_p . Energija se ne može uništiti, ona može biti ili potencijalna ili kinetička (dinamička), ili potencijalna i kinetička. Ajnštajn je pokazao kako se potencijalitet materije pretvara u dinamičku energiju na "ghoraghoratara" - način. Tri su milenijuma između Iša upanišade i moderne nauke.

Hinduističko - budistička Azija zna da je cilj jedan: duhovni razvoj čoveka, a da su putevi mnogi, ili da je put jedan, a kola su mnoga. Monoteistički svet zna samo jedno: put je moj, kola su tvoja a tvoj i moj cilj je: ja sve bogatiji, ti sve siromašniji. Opet se svetski ucentrisala pragmatično - amoralna i starozavetno – kapitalistička koalicija, mržnjom zadojena i silom opijena.

Iz osiromašenog i zbunjenog "Trećeg Rima" čuje tradicionalno zakasneli glasić iz rupe izašlog i podgojenog patera - u rupi je boravio dok mu je ateizam crkve u vazduh dizao - sa političkom porukom: "I mi budem komandovat!" prevedenom na slatkopravoslavni jezik i bačenom svetu u lice iz tuđe "Atine" "Hristocentrizam kao osnova ustrojstva sveta" - onako kako mi pravoslavni hrišćani svet siromašnih zamišljamo.

"Naivni i metafizični" svet Azije, uveren u postojanje mnogo kola i puteva, impresioniran je "novom" tržišnom ponudom iz starih radionica i marketinškim olakšicama prilikom izbora ili jednog ili drugog centrizma - za obadva nema mesta - pod uslovom da se svi Azijati odreknu svih svojih puteva i prevoznih sredstava. Uvereni da se univerzum menja iz trena u tren, pa je zato nespoznatljiv, azijski svet je zapanjen spoznajom nepromenljivosti hrišćanskog fenomena, uprkos dve hiljade godina hrišćanstva. Posebno mu je interesantan segment preklapanja dva kruga: sve je bez ikakve sumnje započelo prvom glavom svete knjige i mora se završiti poslednjom, apokalipsom. Dirigent je bio i ostao JHWH. Tu je i

Hristos da bi spasio "per se" bezgrešne hrišćane i "per se" grešne bezbožnike ukoliko se blagovremeno, i bez angažovanja KFORA i misionara pokrste. Tu je i prečista mati, koja će se zdušno zauzeti kod dvojstva za grešnozačete i grešnozačinjuće. Toliko obilje istinskog dogmatizma, doktrinarnih nesporazuma, pogotovo oko vrlo važne reči "filioque", sve to odjedanput, ni intelektualizmu skloni Azijati nisu u stanju da konzumiraju, pa se mora malo pričekati na "prati - učenika" povodom "pālajati" centrista. Osim toga, da li je ispravno da bezbožnici prime hrišćanstvo pre hrišćana? Da li će, ili neće, videće se. Gledano iz uglova učiteljice života, reklo bi se da neće.

A gde smo mi, srpski narode, moja ljubavi? Svega smo se odrekli, osim nešto malo vedskog duha, koji nije od svetoga duha, i nismo nigde osim onih koji su svoj na svome. Pravi hinduističko -budistički samnjasini, pravo brhadaranjaka i tripitaka ponašanje. Otud razumevanje, saosećanje i podrška iz Azije. Duh se s duhom razumeo. "Svaka tica svome jatu leti!"

Šta se o veri, religiji, crkvi može reći osim onoga što se, bez dovoljnog poznavanja naroda, može čuti na RB 2. Niti verujemo, niti nam je do vere stalo. Naš bog nema ime, on se zove bog, dakle nije JHWH. Epitet mu je višnji. I bog i višnji potiču iz rgvedskog panteona. Ili su pastiri loše obavili posao, ili su ovce loše stado. Održavamo običaje. Većina ide u crkvu tri puta, dva puta za života, povodom krštenja i venčanja, treći put, i za svaki slučaj, pokojnik se nosi u crkvu. Pastiri boga mole da je ovih, sa ispuštenom dušom, sve više. U carstvo nebesko Srbin ne veruje i nema pojma da može biti spašen. Njemu se ne menja carstvo zemaljsko za carstvo nebesko. Zna on da i pesnici i duhovnici moraju od nečega da žive. On bi radije da bude spašen ovde, na zemlji, nego tamo, na nebesima.

Putem glasila, kakve blagodeti! - uče ga da mu se sa primitkom hrišćanstva dogodio najsrećniji događaj u životu. Srećni događaj koji se već dogodio poodavno, dogodio se iz istih razloga iz kojih mu se upravo događa ovo što mu se događa: geostrateško-politički ciljevi i interesi velikih sila. Nekada se ono što se događalo, događalo i u ime duha, danas se događa u ime ljudskih prava. Nekada je bila od presudnog značaja geografska blizina sile, danas je geografija beznačajna. U istoriji se jedno-te-isto događa, razvoj se odnosi na sredstva i metode osvajanja. Prvi događaj se dogodio jer niko narod nije ni pitao, šta će se silama sa istim ciljem dogoditi, teško je prorokovati, jer se pošto-poto narod sada "pita" i po pitanju svih siledžija.

Naročito su interesantni oni koji umeju da preskaču milenijume, kao trkači prepone. Pošavši unazad, od Karla Gustava Junga oni stižu do Jošue Isusa Hrista i laiku nude spasonosni udvojeni semitski identitet: individuacija po K. G. Jungu = oboženje po J. I. Hristu sve to, uz blagoslov rabina Savla i apostola Pavla. Nema boljeg trojstva, barem što se Bgd - hrišćanstva tiče, od:

KGJ + JIH + RSAP.

Ne spominje se, makar reda radi, autentični upanišadski identitet, stariji hiljadu godina od JH i tri hiljade godina od KGJ, na mnogo višem nivou apstrahovanja:

atman = brahman.

Ne, to se ne spominje, jer može da izazove sumnju u originalnost prvog identiteta. Šta više, ulepšava se semitska predaja. Niko ne spominje da je Mojsije prvo ubio Egipćanina, pa posle toga naredio: "Ne ubij" i da je neizmerno mrzeo Egipćane iako su mu život spasili i na visok položaj postavili. Ne spominje se ni Ehnaton, od koga je mogao čuti o mnogo boljem jednom bogu, Suncu, no što je njegov sinajski JHWH. Ne kaže se da je sam tablice klesao a nama lagao da mu ih je bog dao. Niko ne spominje da je JHWH bio izabran za jedinoga iz političkih razloga očuvanja identiteta i biološkog opstanka "izabranog naroda" Izrailja u moru civilizovanijeg okruženja, a ne iz nekih filozofskih razloga razvoja religijske misli sa nižeg politeističkog na viši monoteistički nivo. Samo monoteisti tvrde da je monoteizam u prednosti nad politeizmom. To je ugaoni kamen zapadne naduvanosti preteranom individuacijom, bez oboženja. Niko ne kaže da je Pavle, koji mnogo više "zna" od svih ostalih mudraca sveta, uturio Stari zavet u bibliju iz raso - rabinskih razloga i zbog nesrećne ljubavi.

Semitsku svetinju retko koji Srbin da je video, a kamoli čitao. Iz nje bi radije izabrao: "Oko za oko...", nego ugledanje na žrtveno jagnje. Ako mu je do ičega stalo, a sve mu je manje do bilo čega stalo, stalo mu je da se proslavi braneći pravdu. Najveći ideal Starih Arijaca

"akṣitam sravaḥ",

što na srpskom glasi:

"neuništiva (neskršiva) slava".

Dokaz za srodstvo Indoevropljana indolozi nalazej u odgovarajućem grčkom izrazu (jer ne znaju srpski):

"kleos aftiton".

Neka svako za sebe oceni da li je grčki ili srpski izraz bliži sanskrtu.

Uzme li se baš sve u obzir i razmotri sa svih aspekata, svestrano, Srbinu bi najbolje odgovarala jedna stara kineska varijanta budizma svesti, s obzirom na sanskrtski fundament jezika i na prijateljstvo sa Kinezima. Budizam je vera budućnosti, ako svet ima budućnost. Jeste da je komplikovaniji, ne traži se samo ljubav, ali ne mari. Nisu nama strane i nedostupne duhovne vertikale. "To se više ne radi!", neko će reći. "Šta mari!", opet kažem. Kažem: ako je neko sebi dozvolio da napusti veru svojih pradedova i drugima da mu koren preseku, on ne gubi svoje, nego tuđe, i nek izgubi, ako je ono što dobija bolje i bezbednije! Ili se prikloniti Šivi, jedinom nepristrasnom bogu uništavanja. Ovaj barem pošteno radi svoj posao i neće na Srbe krenuti u obličju Ghoraghoratara pre no što istekne vreme predviđeno za kalpljenje Srba u sopstvenu kalpu. A kad se vreme bude primaklo kraju, smiriti levo - desna i desno - leva talasanja, održati kratak kongres o otadžbinskoj budućnosti, sastaviti opštenarodni trubački rok-bend, centrirati se u centar univerzuma i iz sveg glasa celom univerzumu otpjevati: "Ne boj se, jebo te bog! Kalijugi je došao kraj! I "neka je, bolje nije ni zaslužila!" Ovo poslednje ponavljati kao refren, uz pratnju vokala, sve dok univerzum, zbog Srba i bez Srba ne iščezne. Mirno sačekati do prestanka zavijajanja sloga AUM i izvršiti zaokret kosmičke uloge nebeskog naroda ka obnovi porušenog.

GLAS "č" -kao čutura-

čakram

krug

I. čakram (od korena: čar - kretati se i kṛ - raditi, delati) - točak kola, točak Sunčevog vozila, grnčarski točak, Višnuov disk, mlin za ulje, krug, vremenski ciklus, šest oblasti ljudskog tela ovako nazvanih u tantri, mnoštvo, oblast, okrug, domen, područje, suverenitet, kraljevstvo i dr.

čākrikaḥ - vozač, grnčar, pripadnik neke grupe ili društva, drugar

P. čakraka i čakrika - sličan točku, kružan, cirkularan

čakrija - ono što pripada točku ili kolima, onaj koji se vozi kolima, putnik

Složenice:

čakra - gatiḥ (f) - rotacija, kružno kretanje

čakra - dharah - suveren, kralj, imperator, seoski akrobata, opsenar

čakra - deva - onaj koji ima za božanstvo točak bornih kola

čakra - pāṇih (m) - "sa diskom u rukama", Višnu

čakra - vartin (od glagola: vrt, vartate - vrteti, obrtati, biti, postojati) - onaj koji se kreće svuda neometano i bez prepreka

čakra - vartī (m) - suveren, kralj, imperator, neko ko zauzima najviši rang, vladar čakre (oblasti) od jednog do drugog mora (Indija). U čakravartine je ubrajano 12 prinčeva plemena Bharata, počev od Bharate, sina Dušjante i Šakuntale

čakra - vartitā - država (ili stanje: biti u ulozi univerzalnog imperatora)

čakra - aṭah - prevarant, opsenar (sa zmijama), seoski zabavljač

Autor sanskrtsko-engleskog rečnika, navodi sličnost grčke reči: kiklos i latinske: circus sa čakram. Zbog ograničenosti znanja, nije mi jasno zašto to nisu: kirkos i circulus? Krug srpskog jezika kao da je usput izgubio koren: čar i ostao pri korenu kr. Kruženje nebeskog svoda, Sunca i Meseca inspirisalo je Stare Arje da vladara svoje zemlje nazovu čakravartinom, međutim, kako je ime Indije - Bharatam i prvog čakravartina Bharate izvedeno od glagola: bhṛ, bharati - održavati, podupirati, čuvati, nositi, podizati, unapređivati, očito je da čakravartin nije smeo da vrti točak naprasno ili da mu točak kola "šlajfuje u mestu".

Na mermernom reljefu u madraskom muzeju dat je prikaz čakravartina onako kako je zamišljan relativno kasno, u I v. pre Hr. Dominantna figura, tri puta viša od konja ili slona kraj jastuka na kome stoji, desnom rukom dodiruje nebo koje ga zasipa kvadratnim novčićima (srpsko: "padaju mu pare s neba"). U pozadini, levo, prikazana je raskošno odevena i urešena kraljica, desno, prvi ministar i rizničar. Iznad turbana ove dvojice nalazi se državni pečat jednak njima po veličini. Iznad lakta desne ruke čakravartina nalazi se točak na stubastom nosaču.

Mada su indijski kraljevi od detinjstva dobijali potrebno obrazovanje, što danas nigde nije slučaj, Indijci nisu gajili iluzije o svetskim vladarima pa su čakravartine smestili u mitsku prošlost.

Poslednji nemitski bio je Buddha, dharma - čakravartin, no on se odrekao svetovne vlasti radi pokretanja točka moralnog zakona. "Tau dvau", ta dva, nikada nisu išli zajedno. Najlepša skulptura Buddhe u ulozi pokretača točka zakona potiče iz Gupta perioda, oko 5 v. posle Hr. i nalazi se u muzeju u Sarnathu kraj Benaresa. Tu, u Sarnathu, u Parku Jelena, pokrenuo je točak prenoseći prvoj petorici učenika saznanja do kojih je u osami došao, o četiri plemenite istine i o osmostrukom putu prosvetljenja. Tu je i ogroman kompleks temelja građevina koje su na tom istorijskom i svetom mestu podizali kraljevi dinastije Maurija, Kušana i Gupta počev od 4. v. pre Hr., a srušili ih do temelja monoteistički varvari.

čakṣ, čaṣṭe
čakṣuṣja

čkiljiti
čakšire

G. čakṣ, čaṣṭe (def) - pojaviti se, postati vidljiv, uočiti, piljiti, buljiti

I. čakṣaṇam - pojava, izgled, prizor

čakṣuḥ (m) - oko

čakṣuṣ - prītiḥ (f) (sl) - uživanje za oči

čakṣū - rogaḥ - bolest oka

P. čakṣuṣja - prijatan za oko, dopadljiv, lep

čakṣuṣmat (sl) - obdaren sposobnošću viđenja

Ništa bolje ne pristaje uz srpski glagol: čkiljiti od sanskrtskog: čakṣ. Što se čakšira tiče, mora da su bile veliki modni hit, pogotovo one sa nafaltanim i obešenim turovima, pa su bile pravo uživanje za oko - čakṣuṣja, pod uslovom da je posmatrač bio čakṣuṣmat. U RVK čakšire su označene zvezdicom.

čaṭ, čaṭṭati

čagrljati, čavrljati

G. čaṭačāṭa, čaṭačāṭṭati (onomatopeja) - pucketati (kao vatra)

čaṭ, čaṭṭati - padati kao kiša i, kad glagol promeni vrstu:

čaṭ, čaṭajati - slomiti, razlomiti I. čaṭačāṭajanam - pucketanje vatre

čaṭuḥ (m) - ljubavno čavrljanje

čāṭakah - vrabac

U narodu se kaže, koliko sam ja čula, da neko čagrlja kad pretura po sudovima, da miš čagrlja u drvimama, da kiša čagrlja po krovu. Tu je i čagrtaljka (ispravno, po Vuku, a ne čegrtaljka). Slično ovome je i čavrljanje: "žene čavrljaju kao čavke".

čāṭukā

čutura

I. čāṭukā - drvena posuda za tečnost

Simboli srpskog naroda srodni su svi, bez izuzetka sa sanskrtom.

čāṇakah

čanak (?)

G. čaṇ, čaṇati - ponuditi nekome nešto

I. čāṇakah - zob, grašak, sitno znevlje, otac Čanakje, zvanog Kautilja, autora Arthašastre.

Pod znakom pitanja je srodnost čanka sa čāṇakah. Poreklo nekih čankolizaca od Čanakje nije, mada je razlika u nazorima velika. Čanakja je učio vladare kako da, ne birajući sredstva, osnaže svoje države. Doduše, Vuk kaže da je čanak sa čančićima turskog porekla.

čāṇḍ, čāṇḍate

čantrati

G. čāṇḍ, čāṇḍate - naljutiti se, razbesneti se

I. čāṇḍam - toplota, bes, ljutina

P. čāṇḍa - svirep, nasilan, strastan

čāṇḍam (ind) - nasilno, besno, svirepo

Gornji srpski glagol Vuk nije uneo u rečnik. U njegovo vreme čantranje još nije bilo preovlađujući međuljudski i, pogotovo, bračni odnos. Uneo je, pak, u rečnik prideve: čandrijiv i džandrljiv, označivši ih zvezdicama. Čāṇḍi je ime od milja kojim se oslovljava ljubavnica, čāṇḍašila je strastven karakter. Slutim da je od ovoga dvoga nastala: šindivila.

Čāṇḍā i Čāṇḍikā - Žestoka, su imena boginje Durge - "Teško dostupne", Šivine supruge, koja je pod ovim imenom predmet obožavanja tantrista. Moćnog demona u obliku bivola, Mahišu, mogla je da uništi samo žena, pa su bogovi udruživanjem energija stvorili Čāṇḍu. Ona je Mahišu najpre navela da se u nju zaljubi a potom ga ubila, spasavajući njegovu dušu zarobljenu u telu bivola. Ona se naziva i: Mahiṣa - asura - mardinī - "Ubica demona Mahiše". Ova ideja o kroćenju čulnih strasti saopštava odnosom Čāṇḍa - Mahiṣa slično onome Šiva - Nandi, bez namere korenitog zatiranja seksualnih nagona. Iskonsku seksualnu energiju treba transformisati u energiju duhovnog prosvetljenja, što čine tantristi kundalini - jogom.

Razaračka funkcija para Šiva - Durga, uništavanje, obavlja se radi obnove na višem nivou: smanjenje fizičke u korist povećanja mentalne i duhovne snage. Odnos bik - čovek bio je za Indijce očit primer evolutivne strukturne promene, koju oni izražavaju mitski i metaforčno, bez svirepog ubijanja bikova na koridama u cilju demonstracije čovekove premoći nad životinjom. Plodnost je podloga i uslov dinamičkog zamaha kreativnost, otud lingami, umesto Šive, u indijskim hramovima, što dobro dode monoteističkim propagandistima da politeističke religije nazivaju prirodnim, sa pežorativnim prizvukom i da ih srozavaju u idolatriju. Takozvani idoli do te mere su obogaćeni simbolikom i smislom da se pred njima sve "neprirodne" religije (po kojima ispada da čovek nije prirodno biće) moraju osećati ubogim siromasima.

Ko mi ne veruje, a sam nije upućen u stvari, neka nađe dva dobra vodiča pa neka ga jedan od njih provede kroz crkvu a drugi kroz hinduistički hram. U prvoj će se naći usred ljudske drame, u drugome,

biće uveden u univerzum gde će naći monoteiste. O onima koji između golih zidova čitaju samo jednu knjigu ne treba ni govoriti. Neki davnašnji kastratori duha zabranili su sve osim reči, ne rekavši da reči imaju veću moć obmanjivanja od dela likovne umetnosti. "Reductio ad absurdum" na ultramonoteistički način.

Što se, pak, ljubavnog umeća tiče, i tu za Indijce ništa nije ostalo prekriveno velovima tajni. Otud Kama Sutra i bezbroj poema poput ove: "čandī - kuča - pančašati", "500 stihova u slavu grudi strasne žene"; simbol te žene je cvet crvenog oleandra: čandi; boginja je kreativna energija boga.

Izaći na kraj sa bogovima ženomrscima nije lako. Moralo se izmisliti bezgrešno začćeće praćeno ženskim, pa bogme i muškiin, ćantranjima. Tamo gde se neprirodnim supstituiše prirodno i ćovek izoluje od prirode, moraju se uvesti ćuda boćja i svete tajne kao osnovi vere. Prirodno proglašeno grešnim pretvara se u bezgrešno ćinom svete tajne. Samo privenćani hrišćani bezgrešno seksualno opšte. Ostali će goretu u većnom paklu. Neprirodno sputavanje prirode izaziva seksualne revolucije.

Arijcima su Dravidi ukazali na nepotpunost bogova muškog roda. Bilo je potrebno ili da se oni poćene ili da pređu u bespolne spodobu. U Indiji je odlučivanje po principu ili-ili bilo nepopularno pa se postupilo po principu i - i. Na nivou religije bogovi su upotpunjeni boginjama, na filozofskom planu stiglo se do apstraktnog pojma srednjeg roda brahman. U monoteizmima takvi obrti imali bi se smatrati: prvi - neoprostivo bogohulnim, drugi - preterano komplikovanim. Zato bog - stvaralac sveta mora biti starac kome lepo pristaje nevina bespolnost.

ćatur

ćetiri

B. ćatur - broj 4

Složenice od kojih neke imaju sličnost sa srpskim rećima:

ćatur - řća - sa ćetiri stiha

ćatur - dvāra - "sa 4 vrata", ćovek

ćatur - mahā - patham - raskrsnica ćetiri glavna puta

ćatur - vřša - onaj koji ima ćetiri bika

ćatuĥ - šapha - ćetvoronoćac sa kopitama

ćatuš - kona - ćetvorougao

ćaturatā

ćutura (glava) (?)

I. ćaturatā - bistrina uma, veština

P. ćatura i ćaturaka - bistar, oštroman, vešt, okretan

Da li se u srpskom iskazu "utuviti nešto u ćuturu" glava metaforićno naziva ćuturoum po sudu za vodu ili po sećanju na oštromanost, ne umem reći.

ćamasah

kaćamak (?)

I. ćamasah - drvena plitka posuda kvadratnog oblika sa drškom upotrebljavana prilikoum žrtvovanja some, kaša naćinjena od jećmenog, pirinćanog ili nekog drugog brašna, slatkiš, brašno

Lopar je slućio i slući za iznošenje hleba iz furune. U vreme moga detinjstva na lopar se istresao kaćamak. Moćda se uspomena na ćamasah, slično loparu, oćuvala u kaćamaku kada je, mnogo kasnije, poćelo da se koristi kukuruzno brašno. Ovome ide u prilog sanskrtski glagol: ćham, ćhamati -jesti.

ćaraņa

ćarapa

G. čar, čarati - kretati se, lutati, slediti nekog, ponašati se, delati, postupati, preduzimati nešto, slušati nekog, praktikovati nešto.

I. čaraṇam - stopalo, stub, koren drveta, škola ili ogranak veda, kretanje, ispravno delanje, moralno ponašanje

Od gornjeg glagola sa prefiksom: ā nastali su.

G. āčar, āčārati - približiti se, slediti neki put I. ačarah - ponašanje, dobro ponašanje, običaj, praksa, tradicionalni običaj kao osnova zakona, preporuka, naredba, propis, upustvo
ačarjah - "onaj koji zna i podučava ačarah", učitelj, prvenstveno duhovni, onaj koji inicira učenika svetom uzicom i podučava ga vedama

Produženjem korenskog samoglasnika od čar u čār, dobijaju se nove reči:

I. čārah - špijun, kretanje, progresija, lutanje, putovanje, zatvor, okovi

čāraḥ - špijun, vozač, kompanija, asocijacija

čāraṇah - glumac i pevač lotalica

čaraṇatvam - profesija glumaca i igrača lotalica

P. čāratha - onaj koji luta, lotalica

čārīta (tpp) - pokrenut, stavljen u pokret, naveden od strane nekog da učini nešto

Od ovoliko pojmova odabranih iz mnogo veće porodice reči, kod nas se očuvala samo čarapa, i ona u RVK obeležena zvezdicom.

Vuk navodi reč iz Boke: čaratan, čovek rođen u noći bez mesečine (čandrah je Mesec na sanskrtu) preko koga je prešla mačka ili neka druga nečista životinja zbog čega se on celog života ne prihvata ozbiljnog posla nego luta od mesta do mesta, zabavlja narod i mami pare koje kako dođu, tako odu. Nije nerazumno pretpostaviti da su Cigani, pevači, svirači i vrači lotalice sebe nazivali čaranah od čega su nastali: čaranje, čarati i dr.

čarkṛtīh

crkva

G. čarč, čarčajati - ponavljati reči prilikom recitovanja veda

I. čarčah i čarčakah - ponavljanje reči prilikom recitovanja veda, ponavljanje reči u mislima, alternacija recitovanja između dveju osoba

čarčanam - pomazivanje

čarkṛtīh (f) (od korena čar i kṛ, kao: čakram - krug) - hvala, slava, uzdizanje, veličanje

P. čakṛtja (tpb) - ono što treba spominjati sa hvalom

Crkva, oltar, kandilo, post, greh, bog, višnji, anđeo, sve ove reči potiču iz vremena Rg vede. Sve nam je mnogo starije nego što nam se čini, starije i od primitka hrišćanstva, i od Hrista i od starozavetnih proroka. Namani stara - rupam novo! Da li "čarč" potiče iz istog izvora neka o tome sude Englezi. Iako neinstitucionalizovan, hinduizam je držao i drži na okupu zemlju najvećeg pluralizma na svetu. U njemu nije nikad i ničim ograničavana sloboda mišljenja i verovanja pa je bujao kao banjan drvo, bez intervencija "kultivatora" sa makazama. Mislena imenica hinduizam, bez sabora, bez progona, bez religijskih ratova, bez ikakvih nasilja, apsorbuje sve što se pojavi uživajući u bogatstvu ideja.

Šta se dogodilo i šta se događa sa svetom apostolskom crkvom? Ona izrasta u moćnu ovozemaljsku instituciju, organizuje sabore radi dogmatizacije učenja osnivača, dogme u obliku zvonceta blagovremeno svezuje deci oko vrata, ognjem i mačem uništava jeretike i bezbožnike, nasilno širi veru uništavajući narode.

Vera -kazan u kome se ključanje održava tapasom izračenim iz netrpeljivosti i mržnje. Nema boljeg primera za ilustraciju onoga šta ona može da učini od odnosa između Srba i Hrvata: narodi istog jezika, krvni neprijatelji: izgnanstva, vađenje očiju, klanje.

Upadljiv je nov fenomen, povezivanje svih monoteista na globalnom planu u jedinstven skup sa najavom religijskih ratova -monoteisti protiv ostalog sveta. U tom skupu nema pravoslavnih Slovena niti ih može biti sve dok sa Marksovog komunizma i Hristovog hrišćanstva ne pređu na tržišnu privredu i na starozavetni katolicizam. Može i na protestantizam, može i na islam. Ovo uslovljavanje služi kao dobar izgovor jer nije civilizovano javno se deklarirati kao rasista.

Geografska granica Evrope duž Urala gola je fikcija. Pravu granicu između Zapada i Istoka povuklo je carigradsko anatemisanje u crkvi Svete Sofije sa početka proteklog milenijuma. Nisu naftovodi i prirodna bogatstva, takozvani ekonomski faktori jedini razlozi nesloge. Oni su mnogo dublji i potiču od davnina. Ne videti i ne uvideti na vreme o čemu se radi predstavlja najveću opasnost, veću od strateških namera i vojne sile neprijatelja. Egzegeta predlaže da im ponudimo Hrista jer Hrist je jedino što mi imamo. Ima se utisak da impresije dublje od ponude Hrista ostavlja pretnja atomskom bombom. Propast sveta, ako do njega dođe, neće izazvati ni šivaiti, ni višnuiti, ni tantristi, ni đaini, ni budisti, ni zenovci, ni taoisti. Njega će izazvati monoteisti zatrovani otrovnim mlekom monoteističke netrpeljivosti gde unutrašnja podela na vernike i ateiste nema značaja.

čarma-karanam

čarugđija

I. čarma (n) - koža

Složenice:

čarma - karanam - rad u kožarstvu

čarma - kartah - parče kože

čarma - karah - kožar, obućar

Čarugđija je u RVK opančar, obeležen zvezdicom.

čarvanam

žvakanje

G. čarv, čarvajati - žvakati

I. čarvanam - žvakanje

P. čarvita (tpp) - sažvakan

čaršani

čaršija

I. čaršani, čaršanajah (pl) - narod kultivator koji se bavi zemljoradnjom za razliku od nomada

P. čaršani - onaj koji neguje, kultiviše, brz, hitar, delatan;

Pañča - čarsanajah su isto što i pañča - kṛṣṭajah (v. pod "k").

Čarsanajah su osnivali trgovišta za razmenu proizvoda i gradove. U RVK čaršija je obeležena zvezdicom.

čal, čalati

akcelerirati, čaldosati

G. čal, čalati - kretati se, potresati, zaokrenuti, skretati od, biti konfuzan, uznemiren, rastrojen, zastraniti, odstupiti od vrline

I. čalah - ubrzavanje, potresanje, nestabilnost, fluktuacija, opasnost, pogibeljnost

čālā - munja, boginja sreće
P. čala - potresen, nestabilan, zbunjen, opasan
čālita (tpp) - skrenut sa uobičajenog toka stvari, haotičnog, pomućenog uma

Složenice:

čala - ačala - pokretno i nepokretno
čala - ātman - nestabilan, ćudljiv duh
čala - ačala (udvojen koren: čal) - neprekidno u pokretu, točak samsare
čala - indrija = čalendrija - nestabilnih, uznemirenih čula

Ako je latinski pridev: brz - celer potekao od korena čal kako tvrdi autor sanskrtsko - engleskog rečnika, onda su iz istog korena nastali i akceleratori, počev od instrumenata za merenje brzine pa sve do onih koji, pomućena uma, ubrzavaju razvoj i izazivaju opasno skretanje od prirodnog toka stvari. Ovakvi se zaključci mogu izvoditi samo iz sanskrtske porodice reči u kojoj se sadrže naizgled kontradiktorna značenja za iste pojmove. Kasnijim pregrupisavanjem pojmova ovaj kvalitet je izgubljen pa brzina, ubrzanje, pogibeljnost, iskliznuće iz prirodnog toka stvari i odstupanje od vrline ne pripadaju više istoj porodici reči. Iz istog razloga potrebno je da prode vreme ne bi li se sa nenadoknadivim zakašnjenjem uvidelo da ubrzanje nosi klicu propasti u sebi. No šta vredi o tome post faktum govoriti kad se više ne može sanskrtski misliti.

Samo sam od Torlaka čula iskaz: "Čaldosal me nešto u glavu", kojim se čovek žali da mu nije dobro u glavi ili da mu, "nisu sve koze na broju". Slična značenja imaju i reči porodice nastale od glagola:

kamp, kampate - drmusati, tresti:

G. čapalaja, čapalajati (den) - navesti nekoga da postupi nepromišljeno
I. čāpalam - brzina, pokretljivost, uznemirenost, nepostojanost, nepromišljenost
čapalā - munja, jezik, nelojalna žena, kurva
P. čapala - nestabilan, nesiguran, nepromišljen, brz, trenutani
čapalā - džana (sl) - nepouzdana žena, boginja sreće

Srpske poslovice: "Sve što je brzo to je i kuso" i "Sreća je slepa" (da ne kažem nešto gore), lepo pristaju za kraj "diskursa" o akceleraciji. Izvesno je da se od prelaska sa opanaka na cipele drastično povećava stopa rasta "nezaustavljivog razvoja". S druge strane, nije izvesno da cipele proishode iz sanskrtā, bar ne u onolikoj meri kako je to bilo sa opancima.

čāmarikā

čemerika

I. čāmarikā - žbun

čāru

čaroban

P. čāru - prijatan, voljen, drag, omileo; pridev je nastao od korena čan, a od ovoga imenica: čanas (n) - uživanje, zadovoljstvo, od nje glagol: čanasaja, čanasajati (den) - obratiti se rečima (srpsko - "zadovoljstvo mi je da vam se obratim..."), zatim pridev: čaniṣṭha - povoljan, prikladan, poželjan i sve to skupa od korena: kan odnosno od glagola: kan, kanati - biti zadovoljan, prihvatiti sa zadovoljstvom, saglasiti se sa.
I. čāruvī - lepa žena, sjaj, mesečina, inteligencija
čārutā - ljupkost, lepota
čārutvam - omiljenost

Latinsko: carus i italijansko: "cara mia" potiču od istog izvora.

čitva

Čivutin, čifta

G. či, činuti, činute - gomilati, nagomilavati, akumulirati, potraživati, zahtevati; deziderativ istog glagola glasi: čičīṣati, čiḱīṣati

P. čitvā (pvp) - sakupivši, nagomilavši

Ako Vuk kaže da je odrednica: Čivutin turcizam ja dodajem da su Čivuti zajedno sa čivutarenjem tako nazvani po gornjem sanskrtskom glagolu jer niko nikada nije video taj soj da kopa iako mu je JHWH naredio da se u znoju lica svoga hlebom hrani. Rasut po celom svetu on se svuda bavio najpre sitnom trgovinom po čaršijama, zatim vrlo profitabilnim lihvarskim bankarstvom, da bi konačno "najizabraniji" stigli do visina na kojima se sakupljaju najveće pare i sa kojih se presuđuje narodima i svetu.

Isti koren sa promenom vrste znači:

G. či, čiketi - uočavati, fiksirati pogled na nešto, nameravati nešto i
či, čajate - kazniti, svetiti se, osvetiti se.

Autor sanskrtsko-engleskog rečnika izvodi poreklo latinskog glagola: scio - znati od gornjeg korena: či. Da bi se nagomilavalo basnoslovno bogatstvo i upravljalo svetom mora se znati skrenuti pogled sa deset božjih zapovesti na profit, pa, ako treba, i ubiti.

Pita mene jedan moj zemljak, bistar, inteligentan, u svašta upućen: večerom čita, danju kopa i razmišlja o onome što je pročitao, sklon polemici polemike radi - to se zove "oštrije pameti". "Je li", reče, "kako to da su nam crkve pune jevrejskih svetaca i proroka a nas bombarduju Čivuti?" Napravi čovek finu distinkciju između Jevreja i Čivuta, jer ova druga oznaka, kao što znamo, ima u srpskom jeziku pežorativan prizvuk. U društvu se našao i jedan od njegovih stalnih pratilaca, onih koji bleje u njega, pogrešno shvate, pa tako shvaćeno raznose dalje kao svoje mišljenje. Taj reče: "Mamu mu jebem, kad bi moglo da se neka Srпкиnja namesti na Olbrajtkino mesto pa da bombarduje Čivute!" "E, to ne može!", reče znalica. "Što ne bi moglo?" iznenadi se neznalica. "Zato što Srпкиnja nema te pare". Čivuti su, dakle, oni Jevreji kojih su se odrekli svi pošteni Jevreji.

U svojoj naivnosti mi verujemo da nam je po nekakvom automatizmu prijatelj svaki onaj koji razotkriva slabe strane svetske aždaje. Tako se dogodilo i sa ocem monoteističke generativne gramatike. Uzgred budi rečeno, on je poverovao u biblijsku priču o pometnji jezika na Vavilonskoj kuli (nastaloj zbog nomadskog osećaja inferiornosti pred veličinom urbane civilizacije) i krenuo da traži prajezik ne znajući ono što je Jadžnjavalkja znao da je slog AUM simbol a atman i brahman apstrakcije, te da se dno bilo čega pa ni jezika ne može dohvatiti.

Prvu prepreku postavili su mu povratni glagoli, oni što imaju uza se srpsko: sebe ili se; odnosno sanskrtsko: ātman - ātmane padam. Ne ume svako da poveže apstrakcije atman i brahman, zato nema potrebe, a nije ni bilo poklonjenja triju mudraca sa Istoka pred kolevkom - pričica nastala iz nezdravog uverenja monoteista da su u nekakvoj prednosti i da ceo ostali svet treba pred njima da padne na kolena.

čit, četati

ceniti, procenjivati

G. čit četati - uočiti, usmeriti um na nešto, ciljati na, imati nameru, razumeti, gledati na nešto kao na, procenjivati

I. čittih̄ (f) - misao, razumevanje, mudrost

četah̄ (n, osnova: četas) - svest, misleće biće, sposobnost razmišljanja, um, srce, duša

četas - vikārah̄ (sl) - poremećaj, vitoperenje uma, osećanja

čaitanjam - inteligencija, duh, univerzalni duh, apsolut

P. čittin - inteligentan, uman

Vokabular sanskrta koji se odnosi na svest i mišljenje bogatiji je u odnosu na savremene jezike jer su oni bili u centru kritičke pažnje indijske filozofije. Postoje pojmovi za koje još nisu nađene adekvatne reči u evropskim jezicima, i po svoj prilici ne mogu se ni naći, pa se one neadekvatno ili opisno prevode.

Čaitjah ili čaitjam su najpre bile gomile kamenja naslagane radi obeležavanja groba, zatim nadgrobní spomenik, pa mesto za obožavanje sa žrtvenikom, zatim budistička stupa i svetilište, obično ukopano u steni i ukrašeno zidnim slikama, kao u Adžanti na primer, gde se upražnjavalo kultivisanje svesti.

čint, čintajati   činiti se, pričinjavati se

G. čint, čintajati - misliti, premissljati, razmatrati, usmeriti misli na, imati misao ili ideju o nečemu

I. čintā - misao, briga, obespokojavajuća misao

čintanam - razmišljanje

čintā - mañih (sl) - "misao - dragulj", zamišljeni dragulj koji ispunjava sve želje

čintā - maja (sl) - nešto što je tek ideja, zamišljeno

P. čintaka - misaon

Ako neko želi da mu se štošta i koješta čini i pričinjava neka što više razmišlja. U pauzama neka gleda TV.

čitraja, čitrajati   crtati

G. čitraja, čitrajati (den) - ukrašavati bojama, biti čudo, gledati na nešto kao na čudo

čitrīja, čitrījate (den) - biti iznenađen, izazivati iznenađenje

I. čitrakaḥ - slikar

čitrakam - slika

P. čitrita - obojen, ukrašen bojama

čitra - vidan, upadljiv, sjajan, višestruk

Crtanje i slikarstvo spadaju u neobjašnjena i neobjašnjiva čuda. Doduše, nekada se u slikama uživalo, danas one izaavaju čuđenje. Retka je podudrnost između onoga što se umetniku činilo dok je sliku slikao i onoga što se gledaocu čini dok sliku posmatra. Tu je presudan kritičar, taj sve zna.

čumb, čumbati   cukati, celivati

G. čumb, čumbati - poljubiti, dodirnuti ustima

I. čumbaḥ - poljubac

P. čumbita (tpp) - poljubljen, nežno dodirnut

Vuk navodi da se u Grablju kaže: cukiti umesto poljubiti ili celivati. U Torlaka se kaže: cuknuti, na primer "Što cukaš toj dete, pušti ga nek spi", ili "Mamak je za toj da cuka devojke".

čup,čopate   ćopati

G. čup, čopati - kretati se, pomicati se unapred

čur, čorajati   "ćorisati"

G. čur, čorajati - krasti, orobiti nekog

I. čorah i čurā - lopov, plagijator

P. čorita (tpp) - ukraden

U Staroj Indiji je napisan priručnik za lopove: Čaurja - vidjā. Tamo se amaterizam nije cenio ni u jednoj oblasti pa ni u lopovluku. Današnji priručnik verujem da bi bio većeg opusa od Britanske enciklopedije. Ukoliko se takav izdavački poduhvat planira treba ga realizovati na vreme dok je još u životu tekuća generacija svetskih lidera. Nikad gora! Svaki drugi u "vrlom" zapadnom svetu tereti se za kriminalne radnje, lopovluk i finansijske malverzacije. Od njih treba sačiniti tim autora za izradu lopovske enciklopedije. Danas su I mislene imenice postale roba: poštenje, čestitost, dostojanstvo. Sve je na prodaju. Hrist je isterao trgovce iz hrama, trgovci su se revanširali I isterali Hrista iz hrišćanstva.

čūčuka

cucla, čučulj

I. čūčukatā i čūčukāgram (sl) - bradavica na grudima

Kod Torlaka, sve što je bradavičasto naziva se čučulj. Ako je cucla zapadnog porekla znači da je iz sanskrtu putovala preko Zapada nepotrebno.

čūrṇ, čūrṇajati

čurkati

G. čūrṇ, čūrṇajati - mleti brašno, rasprašivati, zdrobiti

čūr, čūrājati - posipati, zasipati

I.čūrṇam - brašno, bilo koja rasprašena materija, laka proza

čuranam - posipanje, zasipanje

P. čūrṇin-pomešan sa nečim rasprašenim

Opet kod Torlaka, kada se u kuvane koprive doda kukuruzno brašno koristi se čurkalo (štapić sa tri izdanka na vrhu). Štapić stavljen među šake brzo se vrti po celoj masi da se brašno ne bi zgrudvalo.

čūlaka
čūḍā

čuljav (?)
čuba

G. čūḍaja, čūḍajati (den) - pričvrstiti kao krestu na vrh glave

I. čūḍā - čuperak kose na vrh glave

čūlaka - kresta, koren slonovog uva

čūṣaṇam

sisanje, sušenje

G. čūṣ, čūṣati - sisati, isisati i, kad glagol promeni vrstu:

čūṣ, čūṣjate - osušiti se od unutrašnje toplote u bolesti koja isisava životnu snagu

I. čūṣaṇam - sisanje

P. čūṣita (tpp) - sisan, isisan

čelakam

jelek

G. čil, čilati - obući odelo

I. čelam - odelo čelakam,

čolah i čolī - jelek, kratak gornji haljetak

Torlaci nazivaju krpe, ćilime, pokrovce i sl. čultarine. "Ajdo da se uvijamo u čultarine", znači "Hajde da spavamo". Gotovo da smo ovim kompletirali srpska nacionalna obeležja. Tu su: svilen jelek, anterija i opanci, plus čaturica, vojnička, razume se.

GLAS "čh"

čhattraḥ
čhattvaraḥ

čador, šatra
čatmara, čatrlja

G. čhad, čhadati - pokriti, prekriti, prikriti, sakriti

I. čhattraḥ - pečurka

čhattram - kišobran, suncobran (simbol kraljevske ili delegirane vlasti, dostojanstva, uzvišenosti)

čhadanam - pokrivač, krov

čhadih (n, osnova: čhadis) - pokrivač, krov kola, krov kuće

čhattvaraḥ - kuća

čhāttraḥ - "zaštićen", učenik, štíćenik

P. čhanna i čhādita (tpp) - pokriven, prurušen, prikriuen

Složenice:

čhattra - dhārah - nosač suncobrana (kraljevskog)

čhattra - bhangah - "uništenje kraljevskog suncobrana", gubitak teritorije, anarhija, udovištvo

čhattra - upānahah = čhattropānahah (sl) - suncobran i opanci

U RVK gornje reči označene su zvezdicom u zagradi Srećom da suncobran i opanci nisu više insignije kraljevskemoći pa se teško uočavaju gubitak teritorija i anarhija.

čhand, čhadajati

čeznuti

G. čhand, čhadajati - uživati u nečemu, dopadati se, ugoditi nekome nečim, pokušati zavesti nekoga, zavarati nekoga

čhandah (n, osnova: čhandas) - želja, čežnja, namera, svrha, 3 vede: Rč, Jadžus i Sama - ono što se smatra objavom: šrutih, za razliku od prenetog tradicijom; smrṭih; nauka o metrici

čhandah - pojava, oblik, zadovoljstvo, želja, volja

ātma - čhandah (sl) - po sopstvenoj želji

ačchanda (sl) - protiv volje, nevoljno

P. čchandasja - ono što uzima metričku formu, pogodno za himnu, učinjeno u skladu sa sopstvenom željom

Pretpostavljam da se očuvala daleka veza između srpskih i sanskrtskih pojmova iz vremena kada se uživalo u upućivanju želja bogovima i s poverenjem očekivao "feed - back". Danas se od ovozemaljskih bogova mogu očekivati samo "back - bites " i "beaters" po glavi.

čhal, čhalajati

šaliti se, šegačiti se

G. čhal, čhalajati - obmanjivati, nadmudrivati, izvrtati smisao, šaliti se

I. čhalam - obmana, prividnost, izmišljanje, opsena, šala

P. čhalaka - zavodljiv, varljiv

čhardih**čardak**

I. čhardih (n, osnova: čhardis) - ograda, sigurno mesto za prebivanje, za stanovanje

P. čhardis - pā (sl) - ono što štiti kuću, štiteći kuću

Čardak je u RVK označen zvezdicom. Sanskrtska reč potiče od glagolskog korena: čhṛd, čhardajati - izbaciti, povratiti, prelivati, isturiti

Najverovatnije je da su sa gornjim glagolom u srodstvu srpsko: hripavac, hripanje, hrid i sl.

čhavih**štaviti**

I. čhavih (f) i čhavī - koža

**čhid, čhinatti
čhida****kidati
kidanje**

G. čhid, čhinatti - odseći, podeliti, prelomiti, raskomadati

I. čhidā - sečenje

čhittih (f) - deljenje (u matematici)

P. čhinna (tpp) - presečen, podeljen

Ovome se može pridodati:

čho, čhjati**čerečiti**

G. čho, čhjati - seći, odsecati

P. čhita (tpp) - odsečen, razdeljen

GLAS "dž"
- kao džukac -**džagat****univerzum**

I. džagat (n, Nsg) (po autoru rečnika nastalo udvajanjem korena glagola: gam, gamati - kretati se, jer se kod nekih glagola na taj način gradi prošlo vreme) - sve što se kreće, UNIVERZUM

džagatī (n, Ndu) - nebo i donji svet

džaganti (n, Npl) - svetovi, čovečanstvo

džagantaḥ (m, Npl) - čovečanstvo

džagatī (f, Nsg) - uiverzum, čovečanstvo, zemlja, ženka, životinja

P. džagat - pokretan, živ

Ova imenica data je samo zato da bi se pokazalo kako se još u vreme njenog nastanka znalo šta je bitna odlika univerzuma. Po mome mišljenju ona je nastala od prideva: dža - rođen, nastao od, uzrokovan, postoji na, održava se na i od glagola: gam, gamati - kretati se. Džagat je dakle uzrokovan i održava se kretanjem, jezička odrednica sa smislom kome se sa stanovišta istine i nauke ništa ne može ni dodati ni oduzeti.

Ako je isto i sa latinskim univerzumom (verso - kretati se, obrtati se), u opštoj upotrebi ove reči, kao i grčke: kosmos, naglasak je prenet na celinu, sveobuhvat, te u njihovom prevodu na srpski: svemir, vasiona, vasseljena nema više ni traga od kretanja. Pravo ime mu je "svekret".

džangala

džungla

I. džāṅgula - poznavanje otrova
džāṅgulih (f) - krotitelj zmija
džangala - neplodan (u smislu neupotrebljivosti, pokriven džunglom)

džatḥaram

želudac (?)

I. džatḥaram - stomak, želudac, unutrašnjost bilo čega

Autor sanskrtsko-engleskog rečnika, doduše sa znakom pitanja, povezuje grčku reč: gaster sa džataram.

džan, džanati džanaḥ džaniḥ

začeti čovjek (?) žena

G. džan, džanati, džanate - začeti, roditi, stvoriti, uzrokovati
I. džanaḥ - živo biće, čovek, osoba, rasa; pañča džanaḥ = pañča kṛṣṭajah, narod, podanici, bilo koji kolektivitet
I. džanatā - narod, čovečanstvo, ljudska zajednica, generacija, začinjanje
džanakah - predak, otac
džanakatā - očinstvo
džananam i džātiḥ (f) - rođenje
džaniḥ (f) i džananī - žena
džaniniḥ (f) - majka, mesto rođenja, rođenje, život
džānuḥ (n) - koleno
P. džanaka - onaj koji začinje, proizvodi, uzrokuje
džanita i džāta (tpp) - začet, rođen

Složenice:

džāna - padaḥ - stanovnik zemlje
džanma - kālah - vreme rođenja
džanma - nāma (n) - ime dobijeno na rođenju
džanma - bhāṣā - maternji jezik
džanma-jogaḥ-horoskop

Autor sanskrtsko-engleskog rečnika, dovodi u vezu sa gornjim sanskrtskim korenom grčko: gignomai, latinsko: gigno, genui, genitus - roditi, stvoriti, nascor - roditi se i genu - koleno. Ova poslednja reč služi u mnogim jezicima za izvođenje rodoslova što odgovara sanskrtskoj reči: džātiḥ (f) - pripadnost široj porodici po rođenju. Indijska socijalna mikrostruktura obrazovana je po ovom kriterijumu.

Srpske reči: začecije i žena srodne su sa ovom porodicom reči dok su čovek i rođenje bliži nekim drugim. Ovde spada, zbog svoje rodnosti, šljiva džanarika u RVK obeležena zvezdicom.

džap, džapati

šaputati

džapanam   šapat, šaputanje

G. džap, džapati - izgovarati tihim glasom, šaputati, mrmljati
I. džapanam - šaputanje molitvi
P. džapin - onaj koji šapuće molitve

džambū   jabuka

I. džambū -ružina jabuka
džambū - dvīpah (sl) - jedan od sedam kontinenata sveta, Indija, oko planine Meru, ose sveta, sa džinovskom ružinom jabukom na vrhu od čijih plodova nastaju reke
džambū - mārgah (sl) - put koji vodi svetoj jabuci na planini

Ova jabuka nije učestvovala u prvorođenom grehu. Drvo se na latinskom zove Eugenia Iamboliana. Biće da na toj jabuci rastu zlatni plodovi a oko nje šeta devet paunica.

**džalpah čalekanje,   džakanje
džambhah   ždrelo**

G. džalp, džalpati - mrmljati, izgovarati neartikulisane glasove, ćaskati, raspravljati se, govoriti o
I. džalpah - govor, razgovor, ćaskanje
P. džalpaka - brbljiv, džandrljiv

Vuk navodi: čalekati i čalekanje (larmati i larmanje), džakati i džakanje, džagor i džagorenje, džandrijiv, sve kao turcizmi što je dokaz više da vode poreklo od sanskrta. Ovome treba dodati i sledeće

G. džabh ili džambh, džabhate - široko otvoriti vilice
I. džambhah - usta i vilice sa zubima, gutanje

Poslednja imenica podseća na ždrelo i još više na džambasa, dok "hvali svoga konja".

**dživ, dživati   živeti
dživah   život
dživaka   čovek**

G dživ, dživati - živeti, oživeti i, kad glagol promeni vrstu:
dživ, dživajati - oživeti, podržavati život, negovati, gajiti
I. dživah - život, postojanje, živo biće, vitalni dah, životni princip
dživa - život, Zemlja
dživanakam - hrana, životne namirnice
P. dživa i dživaka - živ, postojeći, zdrav

Složenice:

dživa - ghātjā - uništenje života
dživa - dža - živ rođen
dživa - dah - "davalac života", lekar
dživa - dānam - "Davanje života", Čjavanin medicinski priručnik
dživa - adživa - ādhāra - kṣetram - svet živih bića i materije
dživ - ātman - individualni duh, duša, vitalni princip

džīva - ādānam - ispuštanje duše, smrt

I povodom života i povodom smrti srpski jezik se bolje nego ijedan drugi slaže sa sanskrtom, što verujem da nije ni slučajno ni beznačajno. Blizu su Stari Grci sa: bios i Latini sa: vivus.

džukuta

džukela, džukac

I. džukutaḥ - pas

džur, džūrjati

uzreti, dozreti, stariti

G. džur, džūrjati - stariti, nestajati, propadati

džr, džaranti - stariti, nestajati, trošiti se, propasti, rastopiti se

I. džarā i džaranjā - starost, staračka nemoć

džarantaḥ - star čovek

džarantika - stara žena

džaradaṣṭiḥ (f) - dugovečnost

P. džarana, džarat i džaraṭha - star, ostareo, propao

Autor sanskrtsko-engleskog rečnika, dovodi u vezu džarat i grčko: geron i geras.

džuṣ, džuṣate
džuṣṭiḥ

uživati
uživanje

G. džuṣ, džuṣate - uživati, biti zadovoljan, voleti, pružati zadovoljstvo, predati se nečemu, ponašati se ljubazno prema

I. džuṣṭiḥ (f) - ljubav, zadovoljstvo, milost, služba

P. džuṣṭa (tpp) - voljen, željen, prijatan, dobro došao

Da srodnost nije nasumična potvrđuje nam pomenuti autor rečnika sa latinskim: gustus - dopadljiv, ukusan, prijatan

džṛmbhaḥ

drombulja

G. džṛmbh, džṛmbhate (u vezi sa napred datim korenom: džabh) širom otvoriti usta, zevati, zjapiti, provaliti se, prsnuti, odapeti luk, širiti se kao zvuk

I. džṛmbhaḥ - zevanje, cvetanje, pucanje, širenje, razapinjanje

Slutim da "razdrjljiti grudi ili usta" kao i čepiti (se), raščepiti (se) nisu daleko od džṛmbh.

džñā, džñāṭi
džñānam

znati
znanje

G. džñā, džñāṭi - znati, imati znanje, biti upoznat sa, razumeti potvrditi, sećati se

I. džñānam - znanje, svest; pod znanjem podrazumeva se prvenstveno poznavanje upanišada i identiteta atman = brahman

džñāḥ - mudar i učen čovek

džñātā - inteligencija

džñāpatiḥ (f) - razumevanje, inteligencija, ispoljavanje inteligencije

džñātiḥ (m) - blisko rođastvo, rođak

džñānad - adžñānad vā (sl) - znalački i neznalački

duḥkhaḍḍhā - sukhadḍhā - onaj koji poznaje nesreću i sreću
P. dḥḥāta (tpp) - znan, potvrđen, shvaćen

Evo nekoliko iskaza iz velikih literarnih dela:

"dḥane tapaso vīrjam"
"žar (od napora) učenja je heroizam"
(Kalidasa: Śakuntala)

"sāmkhjasja jogasja ča dḥḥānam"
"samkhjom i jogom stiče se znanje"
"budhirdḥḥānena śudhḥjati"
"um znanjem pročišćavati"
(Manuov zakonik)

Posle rgvedskog negovanja kulta istine, analiza i sumnji, posle razglobljivanja Puruše, kosmičkog čoveka, radi struktuiranja univerzuma:

"jadḥḥena jadḥḥnam ajadḥḥanta devāḥ
tāni dharmāḥi prathamāni āsan"

"žrtvom su bogovi žrtvovali žrtvi
takva su drevna pravila bila"

posle svesnog odustajanja od monoteizma, što će mnogo vekova kasnije Śankara stihom reći zašto je tako učinjeno:

"na īśvaraḥ dḥagataḥ kāraḥnam upapadḥjate
kutaḥ vaiśamḥja-naiḥḥḥḥḥja-prasangat"

"nije bog uzrok pokretanja univerzuma
zašto? Zbog iskonskog spoja nepravde i surovosti."

indijski rišiji počinju da se bave sintezama. Kako su oni to činili i do čega su došli sačuvano je u upaniśadama. Njih ima preko dve stotine, najstarije su nastale pre Buddhe, do 6.v. pre Hr. To su: Brhadaranjaka, Čandogja, Kauśitaki, Aitareja, Taitirija, Kena, Iša, Katha, Prasna, Mundaka, Mandukja i Śvetaśvatara. Nazivaju se i Veda - antaḥ, Kraj veda. Iz njih će se razviti najugledniji filozofski pravac Indije vedanta. Nekoliko upaniśadskih misli naziva se: mahāvākjāni - veliki iskazi kao što su: "tat tvam asi" - "to si ti" i "aham brahma asmi" - "ja sam brahman".

U vedanti pod dḥḥānam, znanjem, podrazumeva se poznavanje identiteta atman = brahman; u širem smislu reči pod znanjem se podrazumevaju teorijske osnove bilo kog filozofskog pravca, kao u gorenavedenom iskazu: samkhjom i jogom se stiče znanje. Većina filozofskih pravaca Indije zasniva se na spekulacijama i na iskustvu duhovnog života koje se sticalo praksom joge; iskazom:

"dḥane tapaso vīrjam"

upravo se misli na sticanje duhovnih uvida doslednim disciplinovanjem tela i duha jogom. Upaniśade i vedanta predstavljaju teorijsku razradu i logičku afirmaciju upravo tako stečenog saznanja.

Etimološki ekvivalent naziva: upa - ni - sad je: pored -predano - sedeti. Profesor Hirijanna, međutim, ne drži mnogo do ovakvih tumačenja jer se u samim upaniśadama koristi sinonim: rahaśjam -

tajna, što znači da je učenje u početku prenošeno samo doraslima da ne bi bilo loše shvaćeno ili zloupotrebjeno.

U stvaranju upanišada učestvuju mudri i misaoni ljudi iz svih društvenih staleža: kraljevi - Pravahana Džaivali, Adžatašatru Ašvapati Kaikeja, mladić Satjakama sin služavke, čovek sa taljigama Raikva, brahmani Aruna, njegov sin Uddalaka Aruni, njegov sin Švetaketu, mudraci - Jadžnjavalkja, Sanatkumara, Šandilja, mudra mlada Gargi. Od bogova samo Jama daje poduke mladom Načiketasu, pojavljuje se i boginja Uma, Šivina supruga, ostali - Indra, Vaju, Agni, Narada i dr. dolaze da uče novo znanje od onih koji su ga kreirali ili su u njega dobro upućeni.

U nastavku dati su kratki izvodi iz nekoliko upanišada. Korišćeni su razni izvori; onaj koji je bio presudan za određeni odlomak teksta, naveden je u fusnoti. Svi izvori upoređivani su sa "etalonima": S. Radhakrishnan: "The Principal Upanishads", London, 1953. i sa indijskim izdanjima upanišada na sanskritu.

Čhandogja upanišada¹²

Šandiljina mudrost: "Ovaj univerzum proishodi od brahmana i vraća se u brahman. Zaista, sve je brahman. Svaka osoba je ono što je njena želja. Naša najdublja želja u ovome svetu je ono što će oblikovati život koji će doći. Usmerimo naše najdublje želje na otkrivanje atmana. On se može otkriti čistim srcem "on je život, svetlost, istina, prostor, on nadahnjuje sva dela, sve želje, sve mirise i ukuse, on je s one strane reči, on je radost. Taj atman boravi u mom srcu, manji od zrna pirinča, manji od zrna ječma, manji od zrna slačice, manji od zrna prosa, manji čak i od jezgra zrna prosa. Taj atman boravi u mom srcu veći od zemlje, veći od neba, veći od svih svetova... Njega ću ja dostići posle smrti moga ega". Tako je govorio Šandilja, tako je govorio Šandilja.

¹² Eknath Easwaran: The upanishads, štampano prvi put u Blue Mountain Center of Meditation 1987, zatim u izdanju Arkana, London, 1988.

Pouka Švetaketuu: Švetaketu je bio Uddalakin sin. Kada je napunio 12 godina otac mu reče: "Vreme ti je, mili, da nadeš učitelja jer niko u našoj porodici nije bio brahman samo po poreklu." Švetaketu je otišao učitelju, 12 godina izučavao vede i vratio se kući pun ponosa zbog učenosti. "Čini se da si ponosit zbog učenosti", reče Uddalaka. "Da li si pitao učitelja o duhovnom znanju kojim nečuvano postaje čuvano, kojim nezamislivo postaje zamislivo, kojim nerazumljivo postaje razumljivo?" "Kakvo je to znanje, oče?", upita sin. Uddalaka reče Švetaketuu: "Kao što se, mili, po jednom grumenu gline može znati sve što je načinjeno od gline, jer ono po čemu se oni razlikuju jesu samo ime i forma a ono što postoji to je glina... tako mi putem duhovnog znanja saznajemo da je ceo život jedno... Samo biće, sat, je ovo bilo u početku, jedno, bez drugoga. Neki kažu samo nebiće, asat, je ovo bilo u početku, jedno, bez drugoga i iz tog nebića da se rodilo biće. Ali, otkud je, mili, moglo tako biti? Kako bi se iz nebića moglo roditi biće? Iz samoga sebe biće je iznedrilo univerzum i proželo sve u njemu. Zato ničeg nema što ne potiče od njega, svemu je ono najintimnije sopstvo, ono što je ova tanana nit to je istina, sav je svet od njega, od sveobuhvatnog bitka, to je atman, to si ti Švetaketu..."

"Molim te, oče, pouči me više o tome." "Hoću, mili", reče Uddalaka. "Počnimo od sna. Šta se tada dešava? Dokle god je čovek utonuo u san bez snova on je jedno sa atmanom mada o tome ne zna ništa. Mi kažemo on spava ali on boravi u atmanu. Kao što ptica, umorna od letenja, uzalud traži mesto za odmor i spušta se najzad na svoju granu, tako se isto, mili, um umoran od lutanja spušta u svoj atman. Sva bića izviru iz njega, on je njihova kuća i njihova snaga. Kad čovek odlazi sa ovoga sveta govor se povlači u um, um u dah, dah u oganj, oganj u bitak jer nema ničeg što ne potiče od njega, svemu je ono unutrašnja suština, ono što je ova tananost, to je sopstvo celog ovog sveta, to je istina, to je bitak, to je atman, to si ti, Švetaketu."

"Molim te, oče, pouči me više o tome". "Hoću, mili. Kao što pčele sisaju nektar iz bezbroj cvetova i prave isti med tako da nijedna kap ne može reći: ja sam od ovog ili od onog cveta, sva stvorenja mada su

jedno, ne znaju da su to jedno.. Nema ničeg što od njega ne potiče. Svemu je ono najintimnije sopstvo. Ono je istina, ono je bitak, vrhunsko sopstvo, to si ti, Švetaketu, to si ti".

"Molim te, oče, pouči me više o tome." "Hoću, mili", reče Uddalaka. "Kao što se reke,.. tekući na istok i na zapad, utapaju u okean, postaju jedno s njim i zaboravljaju da su nekada bile pojedinačne reke, tako sva stvorenja gube izdvojenost kada se na kraju stope sa jednim. Nema ničega što ne dolazi od njega, svemu je ono najintimnije sopstvo, ono je istina, ono je atman, to si ti Švetaketu, to si ti."

"Molim te, oče, pouči me više o tome." "Hoću, mili. Donesi mi plod njagrodha drveta" "Evo ga, gospodine." "Prelomi ga, šta vidiš?" "Seme, oče, vrlo sitno seme." "Slomi jedno. Šta vidiš?" "Ništa, gospodine." "Ta skrivena suština koju ti ne vidiš, mili, iz nje izrasta džinovsko njagrodha drvo. Nema ničega što od njega ne potiče, svemu je ono najintimnije sopstvo. Ono je istina, ono je vrhunsko sopstvo, ono je atman, to si ti Švetaketu, to si ti."

"Molim te, oče, pouči me više o tome." "Hoću mili", reče Uddalaka. "Stavi ovu so u sud sa vodom i donesi ga ujutro." Mladić postupi kako mu je rečeno. "Gde je so?", upita otac. "Ne vidim je." "Probaj po jedan gutljaj sa svih strana suđa da osetiš kakvog je ukusa." "Slanog, oče." "So je svuda, mada je mi ne vidimo. Tako je i ono unutar svih stvari iako ga mi ne vidimo. Nema ničeg što iz njega ne proishodi, ono je najintimnije sopstvo, ono je atman, ono je istina, to si ti, Švetaketu, to si ti."

Naradino usavršavanje: (Narada je jedan od deset Brahminih sinova rođenih iz glave. On je glasnik između bogova i ljudi i rado izaziva neslogu među njima da bi se neka dilema razrešila preciznijim formulacijama. Izumeo je vedsku vinu, vrlo sličnu srpskim guslama. Narada pristupi mudrom Sanatkumari i reče: "Molim, pouči me poštovani." "Reci mi šta znaš da bih te podučio onome što je izvan tvoga znanja." "Znam četiri vede, Rč, Sama, Jadžus i Atharvu, znam epove koji se nazivaju petom vedom. Izučavao sam gramatiku, ritualno umeće, matematiku, astronomiju, logiku, ekonomiju, fiziku, fine umetnosti, čak i dresuru zmija. Sve to nije mi pomoglo da spoznam suštinu, sopstvo. Čuo sam od duhovnih učitelja da onaj koji je spoznao atmana prevazilazi patnju. Izgubljen sam i ophrvan patnjama. Nauči me kako se ona prevazilazi."

"Sve što ti znaš to su samo reči", reče Sanatkumara, "imena konačnih pojava i stvari. Beskrajno je izvor radosti jer ono ne podleže promeni. Zato traje neograničeno." "Čeznem da spoznam neograničeno, poštovani." "Kad neko spozna nedeljivo jedinstvo života on ne čuje ništa drugo, on ne vidi ništa drugo, on ne zna ništa drugo nego samo beskrajno. Tamo gde neko vidi izdvojenost, čuje izdvojenost, zna izdvojenost, on je u svetu ograničenog. Bezgranično je s one strane smrti, konačno ne može da izbegne smrt." "Od čega beskonačno zavisi, poštovani?" "Od svoje sopstvene slave - ne, ne ni od toga. Ljudi misle da u svetu mogu dostići slavu posedovanjem krava, konja, polja, zdanja. Ali, ja to ne nazivam slavom, jer tu jedna stvar zavisi od druge."

Samo je beskrajno potpuno nezavisno... Onaj koji meditira o bitku vidi bitak u svemu i raduje se u bitku, taj je slobodan bez obzira gde se nalazi i kuda odlazi. Onaj koji čezne za konačnim slep je za suštinu i živi u ropstvu. Onaj koji meditiranjem iskusi bitak otkriva da sve u univerzumu, prostor i energija, vatra i voda, ime i forma, smrt i rođenje, um i volja, reč i delo, stih i meditacija, sve to dolazi od bitka. Ono je jedno, mada se čini da je mnoštvo. Onaj koji meditira o bitku, o atmanu, i ostvari ga, izlazi izvan sveta propasti i smrti, izvan sveta pojedinačnog u kome caruje briga. On vidi atman u svemu i dobija sve. Kontroliši čula i pročisti um. U čistom umu boravi svest o atmanu. Tamo gde je svest o atmanu neprestana, sloboda dokrajčuje ropstvo a radost patnju."

Grad brahmana: U gradu brahmana je tajno skrovište, lotos srca. Unutar tog skrovišta je prostor a unutar tog prostora ispunjenje svih naših želja. Za onim koji se u tome prostoru nalazi mora se čeznuti, ono se mora iskustvom ostvariti. Prostor unutar lotosa srca je beskonačan kao i prostor izvan njega. U njemu se nalaze nebo i zemlja, oganj i vazduh, Sunce i Mesec, munje i zvezde. Znali mi ili ne znali spoljni svet, on se ceo već sadrži u unutrašnjem prostoru srca. Strah od smrti nema pristup u unutrašnji prostor, nema propasti za unutrašnji trezor koji je stvarnost i istina. On ne poznaje vreme dok telo stari, on ne zna za smrt dok telo umire. To je grad brahmana, to je sopstvo, atman, bitak slobodan od starenja, smrti,

bolova, gladi i žeđi. U njemu su sve želje ispunjene. Sopstvo, atman, želi samo ono što je stvarno, misli samo ono što je istinito. Ovde, u svetu, ljudi čine ono što im je rečeno, zavise od mesta gde su se rodili, od svog komada zemlje, od tuđih želja, pa se njihove želje nikada ne ispunjavaju, njihov trud postaje bezvredan. Oni koji odlaze sa ovoga sveta ne saznajući ko su i koje su njihove istinske želje, za njih nema slobode ni sada ni posle... U ovome svetu naše nesebične želje prekrivene su sebičnim. Bitak je skriven u lotosu srca. Onaj koji sebe vidi u svim stvorenjima boravi dan za danom u svetu brahmana, skrivenom u srcu. Ustoličen u miru on se izdiže iznad telesne svesti ka svetlosti sopstva. Besmrtno i neustrašivo, to sopstvo je brahman, nazvan istina. Noć ne dopire u njegov svet, njega mogu dosegnuti samo oni koji sebe podvrgavaju samokontroli i čistog su srca.

Priča o Pradžapatiju, praocu ljudskog roda- o Indri i Viročani: Indra i Viročana (jedno od nižih božanstava) pristupiše Pradžapatiju sa drvetom za potpalu u rukama, što je bio znak da su njega izabrali za učitelja, s molbom da im prenese nauk o istini. Trideset i dve godine su njih dvojica naukovali i shvatili da je sopstvo isto što i telo, i otišli.

Viročani je ovo bilo dovoljno pa je širio učenje da je telo ono koje treba spašavati i privukao brojne pristalice i poklonike. Ova dvojica ništa nisu shvatila, pobrkali su sopstvo i telo. "Onaj koji tako misli gubi pravac u životu", vajkao se Pradžapati. Indra je, međutim, na svoj način došao do sličnog zaključka: "Ako je sopstvo slepo kada je telo slepo, ako je sopstvo hromo kada je telo hromo, paralisano kada je telo paralisano, mrtvo kada je telo mrtvo, onda ja ne vidim da ovaj nauk ima bilo kakvu vrednost." Vratio se Pradžapatiju i izložio mu svoje sumnje. "Imaš pravo, tvoje su misli jasne", reče mu praotac i zadrža ga još 32 godine kod sebe. Postupak se ponavlja još jedanput te za vreme dopunskog školovanja Indra saznaje tajnu o spavanju sa snovima i bez snova. Ponovo uznemiren sumnjama on se vraća i po treći put, obrativši se praocu rečima: "Poštovani, u stanju spavanja bez snova spavač nije svestan ni sebe ni drugih. Ovo stanje je vrlo blisko utruću te u tom učenju ja ne vidim nikakve vrednosti." "Dobro razmišljaš", reče mu Pradžapati, "ostaćeš kod mene još pet godina."

Učenici bivaju često upozoravani da je čak Indra morao da provede 101 godinu sa svojim učiteljem. Tom prilikom Pradžapati otkriva Indri istinu do kraja: "Unutar propadljivog tela boravi nepropadljivi atman. Telo je podložno zadovoljstvu i bolu, onaj koji se identifikuje sa telom ne može da izbegne bol i zadovoljstvo. Onaj koji zna da on nije telo prelazi s one strane zadovoljstva i bola i obitava u večnoj radosti. U tom stanju vezanosti atmana za telo on zna da je utelovljenost privremena kao što je vo privremeno upregnut u kola. On zna da je atman to koje vidi, oseća, govori, čuje, misli i da su čula njegovi instrumenti. Obožavajući to brahman bogovi su zadobili sve svetove i zadovoljili sve želje. Onaj koji spozna i ostvari to brahman dobija sve svetove i zadovoljava sve želje." Tako je govorio Pradžapati, tako je govorio Pradžapati.

Kena upanišada

Brahman je izvojevao pobedu za bogove, brahman, sveta moć. Oni, međutim, trijumfujući zbog pobeđe brahmana, uобразиše da su je sami izvojevali, misleći: "Naša je, zaista, ova pobeda! Naša je slava!" Brahman, pak, razumede o čemu se radi i pojavi se pred njima, ali, oni nisu znali ko je ono. "Kakva je ovo spodoba (jakša - duh drveta)?" zapitaše se i rekoše Agniju: "O, ti, gotovo sveznajući, utvrdi šta ovo može biti?" "Hoću", reče ovaj i krenu na njega. Brahman ga upita: "Ko si ti?" "Ja sam slavni, sveznajući Agni." "Kakva je moć u tebi kad si toliko slavan?" "Mogu da spalim sve na svetu." Brahman stavi slamku pred njega i reče mu. "Spali to!" Agni navali svom snagom ali ne učini ništa i vrati se bogovima rekavši: "Nisam uspeo da razjasnim o kakvoj se prikazi radi" Tada bogovi rekoše Vajuu, bogu vetra: "O, Vaju, utvrdi ti o kome se radi." "Dobro", reče ovaj i jurnu prema njemu. Brahman ga upita: "Ko si ti?" "Ja sam slavni Vaju, onaj koji se kreće po Nebu." "Kakva je moć u tebi kad si toliko slavan?", upita ga brahman, a Vaju odgovori: "Mogu da odnesem svaku stvar sa zemlje." Brahman stavi slamku pred njega i reče mu: "Ondesi to." Vaju navali svom snagom, ali ne učini ništa, vrati se bogovima i reče: "Nisam uspeo da razjasnim o kakvoj se prikazi radi." Tada se bogovi obratiše Indri rekavši: "O, ti,

preuzvišeni, utvrdi šta ovo može biti." "Dobro", reče ovaj i krenu prema njemu, ali umesto brahmana, dočeka ga lepa boginja Uma Haimavati, ćerka snežnih planina. On je upita: "Ko je taj koji bejaše do malopre tu?", a ona mu odgovori: "Brahman. Njegovom pobedom vi ste stekli slavu na koju ste ponosni." Tako je Indra naučio ko je brahman¹³

¹³ Joseph Campbell: The masks of God, Oriental mythology, A Penguin Books, New York, 1977.

Od koga usmerena misao teži k odredištu?
Od koga se upregnut pokreće prvi dah života?
Ko je usmerio ovu izgovorenu reč,
oko i uho? Koje božanstvo njima upravlja?
Tamo ne doseže oko, ne doseže reč ni misao.
Ne vidimo i ne uviđamo, kako o tome poučavati. Drugačije je to od
znanog, a i onkraj neznanoga.
Tako smo čuli od prethodnika, koji su nas to učili.
Nespoznatljivo je za one koji spoznaju, a spoznatljivo za one koji ne
spoznaju.
Kako se nazre spoznaja u probuđenju, postiže se doista besmrtnost
U sebi se tad postiže snaga, a spoznajom doseže besmrtnost.
Ko to spozna ovde, taj doista jest, a ko to ne spozna gubitak mu je
velik.
Kad u svim oblicima zbivanja mudraci to razabiru, nadilaze ovaj svet i
postaju besmrtni.¹⁴

¹⁴ Rada Iveković: Počeci indijske misli, Nolit, Beograd, 1991.

Kaušitaki upanišada¹⁵

Ne treba hteti spoznati govor. Treba spoznati govornika.
Ne treba hteti spoznati miris. Treba spoznati onoga koji njuši.
Ne treba hteti spoznati oblik. Treba spoznati gledaoca.
Ne treba hteti spoznati zvuk. Treba spoznati slušača.
Ne treba hteti spoznati ukus hrane. Treba spoznati onoga koji
razaznaje ukus.
Ne treba hteti spoznati delo. Treba spoznati delatelja.
Ne treba hteti spoznati radost i bol. Treba spoznati onoga koji
razaznaje radost i bol.
Ne treba hteti spoznati zadovoljstvo, radost i umnožavanje. Treba
spoznati onoga koji razaznaje zadovoljstvo, radost i umnožavanje,
Ne treba hteti spoznati kretanje. Treba spoznati onoga koji se kreće
Ne treba hteti spoznati misao. Treba spoznati mislioca...

¹⁵ Prema Č. Veljačić, R. Iveković: Indijska i iranska etika, Svjetlost, Sarajevo 1984.

Ovih deset materijanih elemenata odnosi se na svest: adhi-pradžñjam, a deset elemenata svesti odnosi se na materijalne elemente bića: adhi - bhūtam. Jer doista, da nema materijalnih elemenata ne bi bilo ni elemenata svesti, a da nema elemenata svesti ne bi bilo ni materijalnih elemenata. Od samo jednog od njih ne bi se ostvario ni jedan oblik, mada nema mnoštva. Kao što se na kolima obruč oslanja na paoci a paoci na glavčinu točka, tako se materijalni elementi oslanjaju na elemente svesti a elementi svesti na

materijalne elemente. Ono je zaštitnik sveta, vladar sveta, gospodar sveta. Treba znati da je ono moj atman, da je ono moj atman.

Brhadaranjaka upanišada¹⁶

Velika šumska upanišada je najstarija. U njoj je najbriljantnija ličnost Jadžnjavalkja, potomak sveštenika koji je prinosiso žrtvu obučen u odelo od like. Spominje se i u Mahabharati i u Puranama. Njemu se pripisuje i jedan zbornik zakona.

¹⁶ Rada Iveković: Počeci indijske misli, Nolit, Beograd, 1991.

U brhadaranjaka upanišadi opisuju se turniri duha održavani na dvoru kralja Džanake na kojima prve nagrade, bez premca, odnosi riši Jadžnjavalkja.

Ko poznaje oslonac ove himne uistinu stoji čvrsto. Reč je
njen oslonac. Jer oslonjen na reč ovaj životni dah poje...
Od nebitka vodi me bitku
iz tame vodi me na svetlost
od smrti vodi me u besmrtnost.

U početku svet beše samo atman u obličju Puruše (prakosmičkog čoveka). Pogledavši unaokolo ne vide ništa drugo osim sebe. Prvo izusti: "Ja jesam." Tako je nastala oznaka "ja". Zato i danas upitan prvo kaže: "Ja sam ovo, a onda izgovori neko drugo ime koje ima". Kako je pre (purva) početka sveta sagoreo (uš) sva zla, zove se Puruša. Onaj koji tako zna doista sažiže onoga koji želi biti pre njega.

On bejaše uplašen. Zato se plaši onaj koji je usamljen. Pomisli: "Čega se plašim kad ovde nema nikog drugog osim mene?" I strah mu iščeznu. Jer čega bi se on trebao plašiti? Strah nastaje samo od drugoga.

Ali on, atman, nije se radovao. Zato se usamljeni ne raduje. Poželeo je drugoga. Postade tako velik kao muškarac i žena čvrsto obgrljeni i podeli se u dva dela. Od toga nastadoše muž i žena. Zato Jadžnjavalkja reče: "Svaki od nas je kao polovična krhotina".

Znao je uistinu: "Ja sam stvaranje (sṛṣṭiḥ - izračenje, emanacija) jer ja sam sve ovo stvorio". Tako se zbilo stvaranje. Ko tako zna sudeluje u ovom njegovom stvaranju.

U početku svet beše nerazlučen (avjakrtam nediferencirano). Posta razlučen (manifestovan, diferenciran) imenom i likom. Atman je u njega prodro kao svepodupiruće u svoje boravište. Njega ne vide jer je nepotpun u pojedinačnom. Kada diše naziva se dahom, kad govori rečju, kad gleda okom, kad sluša uhom, kad razmišlja razumom. A to su samo imena njegovih dela.

Onaj koji ga slavi u pojedinačnome ne poznaje ga: jer on je nepotpun u pojedinačnom. Treba slaviti atman i tada sve ovo postaje jedno. Ovaj atman je trag svega ovoga (celog sveta) i po njemu se sve ovo spoznaje kao što se po tragu pronalazi put.

* * *

U početku svet beše brahman. Ono sebe spoznade ovako: "Ja sam brahman". Od njega postade sve ovo.... Ko tako zna: "Ja sam brahman", taj postaje sve ovo. Čak ni bogovi ne mogu upravljati takvim jer on postaje njihov atman. A ko poštuje drugo božanstvo misleći: "Ono je jedno, a ja drugo" taj ne razume. Što je njemu životinja to je on bogovima. Kao što mnoge životinje služe čoveku, tako čovek služi bogove. Ako čoveku odvedu samojednu životinju on postaje nezadovoljan. A kako ne bi bio ako mu odvedu mnoge? Zar bogovima nije prijatno ako to spozna ma i jedan čovek.

"Jadžnjavalkja", upita on, "kad čovek umre, šta ga ne ostavlja?" "Ime. Beskrajno je ime." "Jadžnjavalkja", upita on, "kad glas mrtvog čoveka ode u oganj, dah u vetar, vid u sunce, um u mesec, sluh u strane sveta, telo u zemlju, atman u prostor, dlake u bilje, kosa u drveće, a krv i seme uđu u vode, šta tada ostaje od čoveka?", "Artabhaga, moj prijatelju, daj mi ruku. Samo ćemo nas dvojica to znati. Ne

govorimo o tome pred ljudima." I otišavši njih dvojica raspravljahu. Ono o čemu su govorili bejaše karma (delo). Ono što su slavili bejaše karma. Jer dobrim delima čovek postaje dobar, a zlim postaje zao. Tada Artabhaga učuta.

"Ovaj atman nije to, nije to, on je nedokučiv, jer se ne može shvatiti, neuništiv jer se ne može uništiti, neprionljiv je jer se ne veže: on je nesputan, ne strahuje i nepovrediv je", reče Jadžnjavalkja.

Kao što soko ili koja druga ptica, proletevši nebom, umorna sklapa krila i u gnezdo sleće, tako i čovek hita stanju gde neće žudeti želje ni sanjati snove.

To je ono njegovo stanje (čoveka) u kome je slobodan od žudnje, slobodan od zla, slobodan od straha. Kao što čovek u zagrljaju ljubljene ne zna šta je spolja, a šta unutra, tako i čovek koji se sljubi s umnim atmanom ne zna šta je spolja a šta unutra. To je ono njegovo stanje u kome su sve želje ostvarene, u kome je atman njegova ljubav, u kome je bez žudnje i slobodan od bola.

Ovaj atman je brahman, sačinjen od spoznaje... Kako čovek deluje i kako živi, takav i postaje. Čineći dobro, postaje dobar. Čineći zlo, postaje zao. Častan postaje časnim delom, loš lošim delom. A neki kažu: "Čovek je sačinjen od želje. Kakva mu je želja, takva mu je volja. Kakva mu je volja, tako deluje. Kako deluje, tako i ubire plodove."

"Čovek treba dobro biti upućen u brahman jer spozna li ga, zlo delo za njega ne prijanja. Zato onaj ko tako zna, postavši spokojan, blag, smiren, suspregnut i zadubljen, zre sebe u atmanu, zre sve u atmanu. Takvog zlo ne žeže, on sva zla sagoreva. Slobodan od prljavštine, slobodan od sumnje, on postaje znalac brahmana. To je i brahmanov svet, kralju", reče Jadžnjavalkja. Na to će Džanaka: "Poštovani, dajem ti kraljevstvo Videhe i sebe da ti služim." Jadžnjavalkja nastavi: "To je veliki, nerođeni atman, uživatelj hrane i darovatelj blaga. Ko tako zna, blago otkriva. Ovaj veliki nerođeni atman je večno mlad, neprolazan, besmrtn i neustrašivo brahman. Da, brahman je neustrašivo. Ko tako zna postaje neustrašivo brahman."

Gargi reče: "Ono, Jadžnjavalkja, što je iznad neba, što je ispod zemlje, što je između njih, ono što se naziva prošlošću, sadašnjošću i budućnošću - od čega je to ispredeno i satkano?" "Od prostora, uzvratil Jadžnjavalkja." "Od čega je prostor ispreden i satkan?" Jadžnjavalkja odgovori: "To, Gargi, poznavaoći brahmana nazivaju ono neprolazno (tad akšaram). Ono nije ni krupno ni sitno, ni kratko ni dugo, ni žarko ni mokro, ni senovito ni tamno, ni zrak prostor, nespojivo je, bez ukusa, bez mirisa, bez vida, bez sluha, bez glasa, bez razuma, bez sjaja, bez daha, bez usta, bez mere, bez unutrašnjosti i bez spoljašnjosti, niti ono što jede, niti što jede njega"

Na Gargino pitanje: "Od čega su svetovi brahmana ispredeni i satkani?" "Jadžnjavalkja odgovara: "Gargi, ne pitaj previše, jer će ti se rasprsnuti glava." (poslednji stav i neki drugi ući će u budizam).¹⁷

¹⁷ Poslednji odlomak prema izvoru kao uz drugi deo Kena Upanišada

Izgubljena upanišada¹⁸

Ovu upanišadu spominje Šankara u svom komentaru vedanta - sutre. Kad je Baskali zapitao Badhvu da objasni prirodu brahmana ovaj je uzvratio ćutanjem. Baskali je molio: "Pouči me, gospodine. Badhva je ćutao, a kada mu se ovaj obratio drugi i treći put. odgovorio je: "Ja te poučavam ali ti me ne razumeš. Brahman je ćutnja."

¹⁸ M. Hirijanna: Osnove indijske filozofije, Naprijed, Zagreb, 1980.

Katha upanišada¹⁹

Najomiljenija upanišada govori o boravku dečaka Načikete u dvorovima boga smrti Jame od koga je uspeo da iskamči odgovore i da utaži žed za istinom. Jama pokušava da odvrati Načiketu od dramatičnih pitanja: "Ko sam ja, ostaje li nešto posle moje smrti?"-obećavajući mu veliko bogatstvo i

ugodan život, ali, dečak se ne predaje i odgovara novim pitanjem. "Sada kad sam ti video lice kako i u čemu bih ja mogao da uživam?" Iznenaden dečakovom neustrašivošću, Jama pristaje da mu bude učitelj.

¹⁹ Katha upanišhad sa Šankarinim komentarima, Advaita Ashram, Calcutta

Evo nekoliko stihova u originalu i u prevodu.

* * *

"dandram jamāṇāḥ parijanti mūdha
andhena iva nījamānaḥ jatha andhāḥ"
"živeći usred neznanja i oholo smatrajući sebe mudrim, glupi
teturajući se blude naokolo kao slepi koje slepac vodi"

* * *

"na džajate mrijate vā vipaščin - na - ajam
kutaščin - na babhūva kaščit"
"niti je rođen niti je smrtan najviši duh
ne nastaje ni iz čega niti išta postaje
(njega ništa ne uzrokuje niti on nešto uzrokuje)"

"adžo niṭjaḥ šašvato -jam purāṇo
na hanjate hanjamāne šarīre"
"nerođen, večan, stalan, drevan, on ostaje
neuništiv uništenjem tela"

* * *

"ātmānam rathinam viddhiḥ śariram ratham eva tu
buddhim tu sārathim viddhi manaḥ pragraham eva ča"
"znaj da je atman gospodar kola, telo su kola sama
znaj da je um vozač i da je razum uzde"

"indrijāṇi hajān āhum viṣajān tesu gočarān
ātma - indrijam - anojuktam bhoktā ātja ahuḥ manīṣiṇaḥ"
"kažu da su čula konji a objekti percepcije njihovi pašnjaci
uživanje donosi susprezanje čula atmanom, tako misle
mudri"

"jaḥ tu avidžñānavān bhavati ajuktana manasā sadā
tasja indrijāṇi avaśjāni duṣṭa - aśvāḥ iva sārathēḥ"
"ko je nerazborit i nekontrolisana uma
čula su mu neposlušna kao podivljali konji vozaču"

"jaḥ tu vidžñānavān bhavati juktana manasā sadā
tasja indrijāṇi vaśjāni sadaśvāḥ iva sārathēḥ!"
"koje razborit i kontrolisana uma
njega čula slušaju kao dobri konji vozača"

"jaḥ tu avidžñānavān bhavati amanaskaḥ sadā aśučih
na saḥ tat padam āpnoti samsāram ča adhigačchati"
"koje nerazborit, bezuman i stoga nečist"

taj cilj (oslobađanje) ne dostiže već ostaje u večnom krugu
rađanja i umiranja"

"jah tu avidžñānavān bhavati samanaskah sadā šučih
sah tu tat padam āpnoti jasmāt bhūjah na džājate"

"ko je razborit, uman i stoga čist
taj cilj on doseže i više se ne rađa"

"vidžñāna - sārathih jah tu manah pragrahavān narah
sah adhvanah pāram āpnoti tat viṣṇoh paramam padam"

"čovjek kome je um vozač a razum uzde
dolazi do kraja puta, do najviše Višnuove stope"

* * *

"ūrdhva - mūlah avākśākhah eṣah aśvatthaḥ sanātanah
tat eva śukram tat brahma tat eva amṛtam učjate
tasmin llokāḥ śritāḥ sarve tat u na atjeti kaḥ čana etadvai tat"

"To je drevno drvo aśvattha sa korenjem nagore
i sa krošnjom nadole
to je čisto i sjajno, to je brahma i zove se besmrtnost
u njemu su svi svetovi i niko njega ne nadvisi. To je zaista ono."

Nadam se da smo i pored ozbiljne nestašice adekvatnih reči u evropskim i srpskom jeziku uspeli da pokažemo kako je u upanišadama razrađen pojam tog jednog: "tad-ekam" iz RV 10.129

"koje je poželežo da se unmoži":

"anīt avātam svadhaja tad ekam"

"disa, bez daha vetra, svojim trudom to jedno"

"tučhjenā bhū apihitam jat āsīt"

"prazninom to nastajuće beše zaogruto"

"tapasah tat mahin ādžājata ekam"

"od sopstvenog unutrašnjeg žara nasto to jedno".

Narod koji od početka duhovnog oglašavanja ima i koristi pojmove: ṛtam - univerzalni red, satjam - istina, sat i asat - bitak i nebitak, vedah, vidjā i džñānam - znanje, pokazuje misaonost i intelektualnu zrelost kojom se retko koji, bolje rečeno nijedan od njegovih savremenika ne može pohvaliti, sve to u vreme kada se duh okolnog sveta vrti oko objektivizacije predstave boga i oko priprosto koncipiranog večnog života.

Upanišade su zapravo prva teorija saznanja u istoriji čovečanstva i jedina u njoj koja ne izostavlja ni jedan od prirode čoveku dat izvor tog saznanja. Treba ukazati da su brahman i atman u početku bili nezavisni pojmovi. Brahman potiče od korena: bṛh - rasti. nadimati se i prvobitno se odnosi na spontanu bujicu reči govornog jezika, kasnije uobličene u stihove, da bi potom dobio filozofsku oznaku prvobitnog uzroka univerzuma. Atman je povratna zamenica "sebe ili se" (koja u sanskrtu ima sve oblike), mada je njegovo značenje šire; on najpre znači: dah, ne samo ljudski, sopstvo ili duša, već sveprožimajući vitalni princip univerzuma. Vremenom, brahman postaje izvor spoljnog sveta koji je iz njega nastao izračenjem, dok je atman unutrašnje sopstvo, bit čoveka. Kako su se upanišade množile, oni se sve češće upotrebljavaju kao sinonimi. Po rečima profesora Hirijanne: "poistovećivanjem spoljnje i unutrašnje realnosti i srećnom identifikacijom Indijac je konačno dostigao cilj dugog traganja za . jedinstvom - cilj koji je bio lišen svake mitologije i uistinu bio filozofski".

Identifikacijom atman - brahman dobija se nov pojam -apsolut, duhovno kao atman i za razliku od njega beskonačno, neograničeno. Brahman je neosporno jer je shvaćeno kao fundamentalno jedinstvo i jedinstveno sa neposrednim sopstvom. "Sve dok ono vrhovno posmatramo kao nešto što nismo mi sami, već kao sam brahman, to ostaje više-manje pretpostavka i dogma, ali u času kad ga priznalmo našim sopstvom, ono se pretvara u sigurnu izvesnost. a mi postajemo intuitivno obavezni da priznamo stvarnost našeg vlastitog postojanja, koliko god da nam je nejasna njegova prava priroda. I upravo je to viša stvarnost koja se naziva, na primer: satjam džñānam anantam, gde satjam ukazuje na njegovu neposrednu izvesnost, džñānam na njegovu duhovnu prirodu, a anantam na njegov sveobuhvatan i bezgraničan karakter. To je apsolut upanišada koji nije ni brahman ni atman pojedinačno, već oboje jedan u drugom... Pretpostavimo da neki ljudi vide zvezdu Danicu kako se pojavljuje samo na istoku, a drugi samo na zapadu.

Dakle, svaka grupa vidi planetu koju posmatra različito od druge. Ukoliko tada neko ustanovi da su te dve zvezde zapravo jedna i da je istočna zvezda jednaka zapadnoj, promena koja bi iz toga sledila u pogledu zvezde Danice odgovara promeni u gornjem slučaju."²⁰

²⁰ M. Hirijanna: Osnove indijske filozofije, Naprijed, Zagreb, 1980.

U indijskom idealističkom monizmu upanišada uočavaju se kosmički i akosmički ideal. Prvi se najjasnije očituje u Šandiljinoj pouci, drugi u Jadžnjavalkjinim definicijama. Prvi je afirmativan u pogledu mogućnosti spoznaje vrhovne stvarnosti ili istine, drugi je negatorski - po njemu, vrhovna stvarnost nalazi se izvan dometa ljudskog iskustva, dugujući svoje bivstvovanje transcendentalnoj realnosti. Oba dela biće predmet daljih filozofskih razrada, prvi u vedanti, drugi u budizmu. Šankara ove razlike pripisuje aspektu iz kojeg se apsolut posmatra. Kosmički potiče od empirijske tačke gledišta, akosmički sa transcendentalne. Prvi insistira na imanentnosti brahmana, drugi na transcendentnosti; objedinjavanjem obadva brahman postaje i imanentan i transcendentan. Potkrepljena Sapirom, duboko sam uverena da je ovakvom razvoju indijske misli u najvećoj meri doprineo potencijal akumuliran u sanskrtskom jeziku.

Teško je uzdržati se od iskušenja upoređivanja indijskog i drugih, pogotovo semitskog a zatim i zapadnog mišljenja. Tamo gde se bog u upanišadama spominje on se naziva antar - amṛtaḥ -unutrašnji besmrtnik ili nitiḥ (sūtram) - nit koja se provlači kroz sve što postoji i drži ga na okupu. Još se kaže "ko god poštuje božanstvo smatrajući njega jednim a sebe drugim - taj ne zna." Naišli smo i na pojam: "ja jesam". Monoteisti uče svoje vernike da bog jeste jedno a oni su uvek i zauvek drugo. Najdalje se otišlo formulacijom: jedinstvo u bogu. Kadgod se ono spomene setim se slike Pjera dela Frančeske, slikara čiji su likovi nadahnuti indijskim idealom nevezanosti za ono što se mora činiti, osim patuljaka pod klobučastim plaštom madone -mizerikordija, jedinstvo u bogu posredovano zaštitnicom ljudskog roda. Kako je to daleko od indijskog identiteta. Znamo kad i kako se upotrebljava ono Purušino: "Ja sam onaj koji jeste" hiljadu godina posle autentične upanišadske formulacije. I ovde, pad iz univerzuma na zemlju, konkretizacija jedne ideje prisvojene od strane jednog čoveka. Sveti duh je mogao biti vrh sinteze, slično bramanu.

Mi, međutim, znamo da je do rascepa apostolske crkve došlo povodom dogmatske dileme: proishodi li sveti duli samo od oca ili i od oca i od sina. Ne čudim se brahmanu koji se sa prezirom odnosio prema propovedanjima apostola Tome koji je pobegao, živio i umro u Indiji. Brahman bi rekao da je problem pogrešno postavljen jer bi trebalo da i otac i sin proishode iz svetoga duha. Sveti duh nije proizvod filozofske sinteze, on je bio neminovan operator preslikavanja dvojstva u trojstvo.

Apsolutom se na Zapadu prvi put ozbiljno bavio poslednji veliki starozavetni prorok i prvi filozof -apsolutista: "nemoj imati drugih filozofa osim mene", Georg Vilhelm Fridrih Hegel. Uverena sam da je bio inspirisan upanišadama koje su upravo za njegova života stigle u Evropu, no on to nije priznao svojim poklonicima. Šta više, zamerao je Indijcima da nisu načisto sa pojmom subjekt mada su se ovi počev od kraja Rg vede trudili da zatrpaju provaliju između subjekta i objekta. Kasnije, pročitavši Bhagavadgitu, on će im sa olimpijskih visina priznati smisao za filozofiranje. Od Jadžnjavalkje do Hegela proteklo je gotovo

2500 godina, možda još mnogo više. Jadžnjavalkja je bio pravi mudrac, oprezan pri zaključivanju. Hegel je doneo apsolutne zaključke o apsolutu. Vreme je učinilo svoje.

Za ružno lice Zapada odgovorno je trojstvo: monoteistička religija, "da - ne" filozofija i nauka u službi militarizma. Vera ne menja svoje dogme više od hiljadu godina, filozofija je akumulirala impozantnu biblioteku da bi, konačno, malaksala, sama sebi odrekla smisao postojanja i, koliko čujem, naumna je da se regeneriše na starim osnovama. Nauka je načinila džinovske korake, najdžinovskije u domenu sredstava za uništenje života. Humanizam, sloboda, demokratija, sve je ustuknulo pred nakaznim licem totalitarizma. Vera je delovala u domenu srca, filozofija u domenu uma, nauka u domenu materije. Tri svete oblasti za sveto trojstvo. Pobedila je nauka i to ne ona vesela.

Zapad je svet Viročane. Koren ovog zla potiče iz Starog zaveta. Ne samo što je stariji i od hrišćanstva. i od filozofije i od nauke, on pleni, stvara iluzije o superiornosti: osobenost, izabranost, ekskluzivnost, sve bez dovoljnog pokrića i sve ono što lako degeneriše u netrpeljivi rasizam. Zapadni svet je živeo i živi u njegovom duhu. Opet Pjero dela Frančeska: u prednjem planu biznis - razgovor, u pozadini bičevanje Hrista. Niti je tu bilo, niti će biti mudraca koji će biti u stanju da načine sinteze dometa načinjenih u oblasti religije, filozofije i nauke. Gornjem uzroku dodajem sklerotični proces od koga je obolela sposobnost jezika, pogotovo engleskog, za generalne sinteze.

Ispričaću na kraju malu priču - lični doživljaj u autobusu kojim sam putovala iz Maduraja u Tandžor. Na zategnutoj niti iznad vetrobrana vozač je štikaljkama zakačio drečave sličice bezbroj svetaca i istorijskih ličnosti brojnih religija. Svi su bili tu: Šiva, Krišna, Višnu, Lakšmi, Durga, Jovan Krstitelj, Isus, Bogorodica. tirthankare, sufi - mudraci, veliki jogini sa Himalaja. "Šta je ovo?" upitah ga, "u koga veruješ, kome se klanjaš, ko je tvoj bog?" "Svi su ono jedno isto", reče vozač osmehnuvši se i kresnu ključem. Ovako uzvišenim znanjem teško da se može pohvaliti bilo ko na Zapadu, jer Zapadnjak je negovan i odnegovan bez smisla za tolerantnost i za jedinstvo. Motor zapadne civilizacije je "ja pa ja", moto indijske civilizacije je "tat tvam asi". Od onih snaga koje su nagrdile lice Zapada ne može se očekivati spasenje.

džvar, džvarati   čvariti
džvarah   čvareno, čvarak

G. džvar, džvarati - biti grozničav, vatren, nestrljiv
I. džvarah - grozničavost tela uma i duha
P. džvarita (tpp) - grozničav
G. džval, džvalati - zapaliti, goreti, sagoreti, osvetliti
I. džvalah - plamen
P. džvalana - zapaljiv

Neko odavno reče, preko javnih glasila, razume se, da mi nismo nacija teorije. Ali smo, zato zapaljivi, dodajem, mimo javnih glasila. Čvarci i čvareno jesu nižeg ranga od mentalne i duhovne groznice, mada su kudikamo poželjniji, pogotovo u doba sveopšte oskudice.

GLAS "džh"

džhombaka   džomba (?)

P. džhombaka - onaj koji pravi grimase dok peva

Da li su džombe prenete sa lica na put ili se dogodilo obratno, teško je reći.

GLAS "ṭ"

ṭṭibhah

tataba

I. ṭṭibhah - stenica

Torlaci nazivaju stenicu tataba.

* * *

Započeli smo ovaj rečnik slavnim glasom "a", a završavamo ga džombama, čvarcima i stenicama. Na sreću, sanskrtska azbuka počinje uzdahom - glas "a" i završava se izdahom - glas "ha". Mi smo tek na trećini, pa ima nade za lepši kraj, pod uslovoin da nam se na glave ne sruči novi energetski talas, ovoga puta iz jonosfere. Molim čitaoce da u svoje primerke dopišu sve one srpske reči kojih se ja nisam setila.

Takođe ih molim da se po završetku čitanja podsete Sanatkumarine pouke: "Sve su ovo samo reči". Znanje je nešto drugo. Ono se ne nalazi ni u anglosaskoj enciklopediji ni na anglosaskom internetu. Ono je neprestana svest o jedinstvu života i univerzuma.

POTPUNIJA OBJAŠNJENJA

U sanskrtu, kao i u srpskom, važi pravilo: čitaj kako piše i piši kako govoriš. Da li je Vuk Karadžić nešto znao o sanskrtu, ja to ne znam, mada se može pretpostaviti da je mogao znati, jer su u njegovo vreme bečki lingvisti bili upoznati sa rezultatima istraživanja evropskih indologa. Osim toga, neka ćirilčna slova liče na sanskrtska, kao što su: č, p, f i dr., pa nije isključeno da se Vuk "napajao znanjem" i iz ovog izvora.

Sanskrtska azbuka ima 46 slova [plus **m** (m sa tačkom iznad) i **h** (sa tačkom ispod)], od kojih je 13 nepomučenih vokala, 4 poluvokala (j, r, l, v) i 29 konsonanata. Ovako veliki broj glasova i slova u odnosu na srpskih 30 potiče od sledećeg:

1. cerebrali, kojih u srpskom nema, u međunarodnoj transkripciji obeležavaju se tačkom ispod slova: ṭ - ṭh, ḍ - ḍh, ṇ i ṣ.
2. nazala ima pet, od kojih se dva ne javljaju u srpskom jeziku. U međunarodnoj transkripciji cerebralno ñ označava se, kao i svi cerebrali, tačkom ispod slova: ṇ; guturalno n označava se tačkom iznad slova: ṅ. Nazal: nj (kao njiva) označava se talasastom crticom iznad slova: ṇ̇.
3. svi konsonanti, osim siflanata i nazala, imaju par "oživljen" glasom h: k-kh, g-gh, ṭ-ṭh, t-th, ḍ-ḍh, d-dh.
4. dugi vokali imaju u sanskrtu svaki svoje slovo; u međunarodnoj transkripciji označavaju se crtom iznad slova za kratki vokal: a - ā, i - ī, ṛi - ṛī, itd. Osim toga, postoje vokali ai i au i kratko vokalno l.

Za sva slova za koja postoje odgovarajuća u srpskoj azbuci odstupila sam od međunarodne transkripcije i unela slova srpskog Jezika: č - umesto c, dž - umesto j, j - umesto y, dok sam samoglasno kratko r označila sa ṛ. U francuskom i engleskom jeziku izgovor glasa r praćen je teškoćama, pa su oni, budući da je u njih najviše indologa, uveli u međunarodnu transkripciju ṛi - za kratko samoglasno r i ṛī - za dugo samoglasno r. Moje odgovarajuće oznake su: ṛ i ṛī (bez i i ī). Prema sanskrtskim pravilima, r i ṛ izgovaraju se ṛi i ṛī samo ispred siflanata, kao na primer: ṛtam je ṛtam ali Kṛṣṇa je, zbog siflanta u Kṛṣṇa, pa sam se i sama pridržavala sanskrtskog pravila. Prostim slovom r, bez dodatka, označava se poluglas r.

Od međunarodne transkripcije zadržala sam:

1. tačka ispod slova za označavanje cerebralna: ṭ, ṭh, ḍ, ḍh, ṇ i ṣ.
2. tačka iznad slova za označavanje guturalnog n: ṅ.

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Narodna biblioteka Srbije, Beograd

809.12-54

BOŽINOVIĆ, Branislava

Rečnik srodnih sanskrtskih i srpskih reči / Branislava

Božinović. - Beograd : Pešić i sinovi, 2000 (Beograd : Megraf).
-240 str. ; 21 cm. - (Biblioteka Retki rečnici)

Tiraž 1000. - Beleške uz tekst. - Bibliografija: str. 240

a) Sankrt - Semantika (lingvistika)

IZDAVAČ: PEŠIĆ I SINOVI, BEOGRAD, DUŠANOVA 25, TEL/FAKS: 011/183-666 • ZA
IZDAVAČA: VESNA PEŠIĆ • BIBLIOTEKA: "RETKI REČNICI" • UREDNIK: VESNA PEŠIĆ •
LEKTURA I KOREKTURA: ALEKSANDAR PAVLOVIĆ • KOMPJUTERSKA OBRADA: MILOVAN
P. MILOVANOVIĆ • ŠTAMPA: MEGRAF, BEOGRAD • TIRAŽ: 1000

UREDNIK VESNA PEŠIĆ

COPYRIGHT © PEŠIĆ I SINOVI BEOGRAD,

DUŠANOVA 25
TEL/FAKS: 011/183-666

SVA PRAVA ZADRŽAVA IZDAVAČ

